

**Sociodemografický a názorový profil
postmoderního českého fanouška**
(Na příkladu SK Slavia Praha)

Bakalářská práce

Vojtěch Šváb
Univerzita Karlova
Fakulta humanitních studií
IV. ročník

Vedoucí práce: doc. PhDr. Blanka Soukupová, CSc.

Praha 2009

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a souhlasím s jejím eventuálním zveřejněním v tištěné nebo elektronické podobě.

V Praze dne 19.5.2009

.....

Na tomto místě bych velice rád poděkoval především vedoucí své práce za její velmi cenné rady a připomínky, jakož i neskonalou trpělivost. Vedle toho bych chtěl poděkovat také svým informátorům za ochotu do výzkumu přispět.

Obsah

1) Cíl, vzorek, metody	5
1.1 Cíle a teoretické zakotvení práce	5
1.2 Vzorek	7
1.3 Metody	9
2) Moderní sport a jeho problémy v moderní a postmoderní době	12
2.1 Zrod moderního sportu v anglickém prostředí a jeho šíření po Evropě	12
2.2 Dějiny sportu a kopané u nás	14
2.3 Dějiny SK Slavia Praha	20
3) Sociodemografický profil současného fanouška SK Slavia Praha	23
4) Názorový profil současného fanouška SK Slavia Praha	29
4.1 Zrod fanouška	29
4.2 Fanouškovství v sociálních kontextech	32
4.3 Fanouškovství jako součást života	34
4.4 Fanouškovství jako identita	39
4.5 Divácký prožitek utkání	60
4.6 Fanouškovství jako výchovný vzor	63
5) Závěr	65
Použité prameny	70
6) Přílohy	72
6.1 Profily informátorů	72
6.2 Obrazová ilustrace	73
6.2.1 Nákrasy stadionů, na nichž probíhala pozorování	73
6.2.2 Podoby některých šál, které nosí slávističtí fanoušci	74
6.2.3 Ukázka choreografií ultras z některých utkání	75
6.2.4 Ukázka některých samolepek z produkce ultras	79
6.2.5 Ukázka některých graffiti se slávistickým motivem	80
6.3 Původní rozhovory s informátory	81
6.4 Původní protokoly z pozorování	136

1) Cíl, vzorek, metody

1.1 Cíle a teoretické zakotvení práce

Cílem této práce je sestavit sociodemografický a názorový portrét současného fanouška tradičního českého klubu SK Slavia Praha. A dále ověřit, zda fanouškovství představuje určitou subkulturu, neokmen či životní styl.

Kopaná byla a je významným společenským fenoménem, jelikož je ve vztahu s dalšími sociálními strukturami. Sport se vyvinul v jednu z nejdůležitějších oblastí populární kultury a sportovní prostředí se ve 20. století ukázalo jako podstatný element konstrukce kolektivní identity a uvědomění si sebe sama a jiných (Matthias Marschik, in Waic 2004: str. 160). Skutečnost, že je člověk sportovním fanouškem, může hrát podstatnou roli v definování lidské identity a pomáhá vytvářet a udržovat sociální sítě. Mnoho jedinců sebe sama definuje na základě svých sportovních zájmů a další sociální role, které „hrají“, mohou být s rolí sportovního fanouška úzce svázány. V českém prostředí se kopaná začala objevovat na samém konci 80. let 19. století a sportovní klub Slavia, navazující na studentský řečnický spolek, byl jedním z prvních klubů, ve kterém se kopaná hrála a rozvíjela.

Mým záměrem je zjistit, jde-li vůbec mezi fanoušky Slavie Praha nějaký jednotící prvek nalézt, opakují-li se určité vzorce sociálního chování, nebo je fanouškovství založeno na čistě individuálních prožitcích. To znamená, můžeme-li hovořit o nějaké subkultuře, neokmenu, či životním stylu. Představuji zde sociologické definice subkultury a životního stylu a koncepci neokmene, jak ji navrhl Crawford v knize *Consuming Sport*. Subkulturou se rozumí kulturní útvar, který je součástí většího kulturního celku, s nímž některé prvky sdílí, některé však odmítá - může vytvářet až prvky protichůdné, tzv. kontraprvky. Velikost a míra odlišnosti je přitom dána řadou faktorů. Subkultura také někdy tenduje k sebezavírání, chrání si tak své normy před dominantní kulturou nebo jinými subkulturami. Poskytuje svým členům emoční, materiální i sociální základnu, ale její členové neztrácejí kontakt se světem mimo ni. Jsou přitom často spojeni různými symboly a rituály, zájmy a způsobem života, morálními hodnotami, oblečením nebo specifickou řečí. (Geist 1992: str. 474, Giddens 1996: str. 563).

Crawford (2004: str. 20 – 38) však subkulturní přístup k fanouškům označuje jako nevhodný, protože se je podle něj pokouší umístit do statického kulturního útvaru a kategorizovat je. Proměnlivé a individuální fanouškovské přístupy jsou totiž násilnou kategorizací nebo typologizací zjednodušovány a přehlíženy. Pozornosti se pak dostává především těm fanouškům,

kteří jsou považováni za ty „autentické“ neboli více ztotožněné, což je podle Crawforda arbitrární pojem závislý na subjektivních kategoriích, a příznivci vzdálenější tomuto ideálu jsou odsouváni do pozadí. Fanoušci jsou v těchto teoriích také často pojímáni jako určitá vzdorující masa vystavená působení dominantní kultury, která se jí více či méně snaží odmítat. Toto pojetí ale podle Crawforda pracuje s příliš zjednodušeným pojetím sociální moci, která je nazírána jako shora dolů jdoucí síla vycházející od elit. Fanoušci, přestože mohou určitý vzdor ve své činnosti vyvíjet – a fanouškovskou aktivitu je podle Crawforda třeba zohledňovat a nevidět diváky jen jako pasivní příjemce –, jsou také součástí obecnějších struktur a procesů, tedy i těch, vůči nimž mohou vzdorovat. Fanoušky je podle něj třeba pojímat v rámci širších společenských souvislostí.

Vycházeje z prací Baumana a Maffesoliho, navrhuje Crawford koncepci neokmenovou, protože ta podle něj více zohledňuje fakt, že jedinec může zároveň patřit do mnoha komunit či skupin, které mají na jeho život a identitu různý vliv a do nichž může volně ve svém každodenním životě vstupovat a zase z nich vystupovat. Neokmen představuje uvolněnou a proměnlivou komunitu. Může se měnit jak pozice jednotlivce v takové komunitě, tak tato komunita jako celek (což se také podle Crawforda v současné době skutečně často děje). Charakter členství je tak individuálnější a lidé nacházející se v podobné pozici mohou mít odlišné rysy, názory či vzorce chování. Díky médiím či spotřebnímu zboží se podle Crawforda v soudobé společnosti znatelně rozšiřuje paleta možností toho, jak se jedinec může se sportem dostat do kontaktu. Fanouškovství se tak více rozšiřuje do oblasti každodenního života. Přesto si i tyto volné a rozptýlené postmoderní struktury s neurčitými hranicemi udržují určitou integritu a určitý stupeň konformity vyžadují. (Crawford 2004: str. 40 – 41) A to přesto, že podle Baumana (2004: str. 189) nedisponují žádnou autoritativní institucí. Proto také lidé mohou mezi různými neokmeny volně přecházet.

Tato neokmenová koncepce je na úrovni jedince aplikovatelná užitím teorie morální kariéry, která představuje model pro porozumění určité sociální progresi (zde Crawford navazuje na E. Goffmana). Po svém začlenění mezi fanoušky (na základě různých impulsů¹) se jedinec může v rámci fanouškovské komunity pohybovat po určitém kontinuu sahajícím od široké veřejnosti, přes zaujatého, zapojeného, nadšeného, oddaného a profesionálního fanouška až po organizátora. Nejde zde přitom o restriktivní kategorie, oddělené podskupiny v rámci koherentní subkultury, ale spíše o orientační body, určité úseky v průběhu kariéry, přičemž pohyb po této dráze znamená jistou změnu vzorců chování a idejí. Změny se mohou vracet, opakovat, odehrávat se individuálně i kolektivně, postup může probíhat různou rychlostí, nemusí být vůbec lineární, mění se i struktura celkově. Jedinec může být stále angažovanější, nebo naopak jeho zaujetí může slábnout. Po posunu od široké veřejnosti k zaujatému diváku se v pozornosti člověka dostane sport na významnější

¹ O tomto tématu v. str. 29

místo, zdaleka ne však ústřední. Nadšenecká kariérní pozice znamená již větší sepejetí s týmem, kdy zájem o něj začne zaujímat v každodenním životě podstatnou pozici, objevuje se také tendence fanouškovství více prezentovat. Oddaní příznivci jsou dlouhodobými fanoušky týmu, mají o něj trvalý zájem a také určitý stupeň znalostí, které mají někdy sklon zveličovat a označovat za přirozený. Na profesionální úrovni působí jen malá část fanoušků, jejichž příjem zčásti pochází právě z jejich zapojení do chodu sportu či koníčku (např. ti, kdo píšou magazíny, provozují fanouškovské organizace). Organizátoři jsou pak jedinci zapojení přímo do běhu či administrace sportu či klubu, zaměstnaní na plný úvazek. Uvedené modely přitom pochopitelně nesdílejí totožné vzorce chování. Cílem je uvedené Crawfordovy teze ověřit na příkladu fanoušků Slavie Praha.

Fanouškovství by mohlo být také určitým životním stylem, což je systém důležitých činností a vztahů a s nimi provázaných praktik charakteristických pro určitý subjekt v jeho každodennosti. (Duffková 2007: str. 31) Dá se přitom rozlišit životní styl individua a skupiny. Individuálním životním stylem se rozumí konzistentní životní způsob (systém významných činností a vztahů, životních projevů a zvyklostí) jednotlivce, jehož jednotlivé části si vzájemně odpovídají, jsou ve vzájemném souladu, vycházejí z jednotného základu, mají společné jádro. Životní styl skupiny pak představuje do určité míry vyabstrahované, typické společné rysy životního způsobu, resp. jeho hlavních, určujících momentů, které jsou příznačné pro převážnou většinu členů nějaké skupiny. (Duffková 2007: str. 38)

1.2 Vzorek

Jako klub byl pro výzkum vybrán klub SK Slavia Praha, který vznikl původně jako cyklistický oddíl literárního a řečnického spolku Slavia, a to 2. listopadu 1892. Spolek byl ale 14. října 1894 i se svými odbory policejně rozpuštěn z důvodu "opakované a neustávající protistátní činnosti většiny studentské mládeže". A tak byl v květnu 1895 ustaven Sportovní klub Slavia coby nástupce Akademického cyklistického odboru Slavia. Fotbalový oddíl byl založen roku 1896. Po komunistickém převratu, do nějž byla Slavia sportovně neúspěšnějším klubem u nás, bylo zrušeno nově postavené klubové hřiště na Letné, hráči se museli přesunout do jiných klubů, tým sestoupil z nejvyšší soutěže a byl nuceně přejmenován nejprve na Sokol Slavia a poté Dynamo Slavia; zakázány byly mezi lety 1952 a 1956 i tradiční dresy. V roce 1953 se tým přesunul nastálo do Edenu ve Vršovicích. V roce 1964 bylo dosaženo změny názvu na TJ Slavia. V roce 1990 se klub vrací k původnímu názvu Sportovní klub Slavia i k bojům o nejvyšší příčky u nás. V letech 2007-2008 byl v areálu Eden vybudován nový stadion. (Petrů 1946, Olivová 1979, Houška 1992, www.slavia.cz) O historii moderního sportu, kopané i klubu je blíže pojednáno v kapitole dvě.

Velmi důležitým je pro historii klubu i vztah k největšímu rivalovi, Spartě Praha. Vzájemné antipatie mají kořeny již v prvním vzájemném souboji. Spory pak přetrvávaly již od prvopočátku kopané u nás.

Pro výzkum byl vybrán účelový vzorek, jímž se rozumí takový výběr respondentů, který ilustruje určitý problém; jde o výběr, v němž je největší pravděpodobnost výskytu zkoumaných jevů (Silverman 2005: str. 116). V tomto případě se snaží zachytit fanouškovství v jeho různých stupních intenzity, také s ohledem na odlišnost návštěvníků na různých částech stadionu. Výběrová struktura byla určována postupně podle poznatků získaných z předvýzkumu. Rozsah výběru nebyl dán předem, ani nebyl nijak jinak definován či znám. Záměrem tedy bylo sestavení vzorku tak, aby se pokryly varianty toho, co fanouškovství může být. Byli zde tedy zastoupeni jednak lidé z místa, kde je fandění na stadionu nejintenzivnější, nazývaného „kotel“. V něm pak byli rozlišeni podle zastoupení nejčastěji se vyskytující věkové skupiny a také příležitostní či pravidelní návštěvníci a jeden z řad organizátorů fandění, kteří si říkají ultras. Jde o skupinu, která se prezentuje nejčastěji secvičenou vizuální či hlasovou choreografií. Posledně zmíněný respondent je klíčovým informátorem, tedy takovým, který se v prostředí výborně orientuje a dokáže své názory vyjádřit (Hendl 2005: str. 194). Kromě toho jsou ve vzorku ještě čtyři lidé, jež chodí do jiných částí stadionu. Kotli je věnována větší pozornost kvůli intenzivním projevům fandění.

Informátorů² pro rozhovory bylo celkem 11, z toho 7 mužů ve věku 17 – 24 let, jeden muž ve věku 43 let a jeden muž ve věku 54 let; dvě ženy, jedna ve věku 38 let a jedna ve věku 16 let. Čtyři lidé byli studenti vysoké školy, čtyři střední školy, tři již měli vzdělání ukončeno. Tři lidé měli již vlastní rodinu, dva žili v neúplné rodině, zbytek v úplné rodině s rodiči. Všichni byli z určitých vrstev střední třídy. Dva lidé (informátoři J a K) nepocházeli z Prahy.

Výzkum probíhal na několika fotbalových stadionech³. Nejčastěji na domácím stadionu SK Slavia Praha, kterým tou dobou byl stadion Evžena Rošického na Strahově. Jedná se o starší stadion patřící Českomoravskému fotbalovému svazu, na kterém byla Slavia pouze hostem po dobu výstavby vlastního hřiště v Edenu ve Vršovicích. Je to stadion mezi fanoušky poměrně neoblíbený pro svou zchátralost, špatnou dostupnost a celkovou nevhodnost pro sledování kopané. Ve dvou případech probíhalo pozorování na stadionu Sparty Praha na Letné, jednou na nově otevřeném moderním stadionu Slavie v Edenu.

Pro účely výzkumu byly ve sledovaném období vybrány i články a s nimi spojené diskuse na některých internetových serverech, kterými byly oficiální stránky klubu (slavia.cz), dále oficiální stránky ultras (slaviultras.goo.cz) a také fanouškovské stránky (slavistickenoviny.cz,

² Jejich stručné profily jsou uvedeny v příloze, str. 72

³ Nákrasy jsou uvedeny v příloze, str. 73

redwitepower.com atd.). Jednalo se o články reflektující aktuální dění a případné reakce na ně.

1.3 Metody

Výzkum začal v říjnu 2006 a skončil v dubnu 2009. Jako klub byla vybrána Slavia pro dlouhou historickou tradici, jakož i výzkumníkův zájem. Metodou výzkumu je mikrosonda. Základními technikami sběru dat bylo skryté zúčastněné pozorování (Hendl 2005: str. 193) a polostrukturované otevřené rozhovory s oslovenými informátory. Skryté pozorování je takové, kdy respondenti nevědí o tom, že jsou sledováni. (tamtéž) Vzhledem k tomu, že lidé nevěděli o mé roli, byl eliminován tzv. efekt morčete (Disman 1993: str. 132), kdy skutečnost, že si je objekt vědom svého pozorování, může ovlivnit jeho chování. Pozorování probíhalo během fotbalových ročníků 2006/2007 a 2007/2008 na vybraných utkáních⁴. Jednotlivá utkání se výrazně liší svou atmosférou v závislosti na významu. Rozdílů jsou zejména v počtu lidí, kteří přijdou, v intenzitě fandění, míře, s jakou se fanoušci věnují sebezprezentaci. Význam se obvykle odvozuje od vztahu k soupeři, prestiže zápasu (soutěže), v jejímž rámci se hraje, či jeho významu pro celkový úspěch týmu v soutěži. Pozorování probíhalo přímo na fotbalovém stadionu, kde jsem pozoroval dění, zejména chování fanoušků. Hrál jsem tedy roli úplného, vnějšího pozorovatele; na stadionu jsem nevstupoval skoro do žádných interakcí, jen při chvilkových neformálních rozhovorech nebo při oslovování informátorů. Zejména zpočátku výzkumu šlo hlavně o zmapování situace kvůli konkretizaci cíle výzkumu a vytvoření představy o vzorku. Později sloužilo pozorování k verifikaci deklarovaných názorů respondentů. Při pozorování jsem využíval zápisků, zvukového záznamu a fotografií. Dalo se zaznamenat, jací lidé zápasy navštěvují, jakou využívají oděvní či jinou symboliku, jakými se projevují hesly či jak reagují na určité momenty v utkání nebo chování policie či fanoušků druhého klubu. A také to, jak probíhají celkové sociální interakce v hledišti stadionu. Kromě toho jsem pozoroval fanoušky také v ulicích města, jejich sociální chování po opuštění stadionu, při organizovaných pochodech Prahou nebo cestách v městské hromadné dopravě. Zde šlo hlavně o to, kdy a jak začínají projevovat svou příslušnost ke klubu. Vstup do prostředí problematický nebyl, protože je volně přístupné, navíc jsem jej již dříve několikrát navštívil, a tak jsem se již přibližně orientoval a neměl jsem problémy s přizpůsobením. Kotel se obvykle nachází na stadionu za jednou z branek. Zde je prostředí nejbouřlivější, zpívá se zde většina chorálů a fanoušci jsou zde nejaktivnější. Pozoroval jsem vždy z určitého odstupů, abych měl lepší přehled

⁴ Konkrétně chronologicky: Slavia – Jablonec (22.10.2006), SK Slavia Praha – FC Baník Ostrava (3.12.2006), SK Slavia Praha – 1. FC Brno (19.3.2007), SK Slavia Praha – FK Viktoria Plzeň (18.4.2007), AC Sparta Praha – SK Slavia Praha (23.4.2007), SK Slavia Praha – Ajax Amsterdam (29.8.2007), AC Sparta Praha – SK Slavia Praha (8.10.2007), SK Slavia Praha – AC Sparta Praha (31.3.2008), SK Slavia Praha – FC Slovan Liberec (13.4.2008), SK Slavia Praha – Oxford University Association Football Club (7.5.2008)

a mohl si pohodlně zaznamenávat poznámky, případně pořizovat fotografie. Během zápasu jsem také, pokud to bylo možné, měnil stanoviště.

Kromě pozorování byly druhou hlavní metodou výzkumu rozhovory s informátory. Dotazování bylo polostrukturované a otevřené, s předem stanovenou baterií otázek. Informátory jsem kontaktoval různými způsoby; nejčastější bylo oslovení přímo na stadionu, kdy jsem stručně představil svůj výzkum a dotyčného se zeptal, jestli by mi do něj byl ochoten přispět. Obvykle jsme si vyměnili nějaký kontakt (číslo telefonu či internetového komunikátoru) a během několika dalších dnů se domluvili na schůzce. Dva informátoři (E a F) byli osloveni na hokejovém utkání Slavia, jelikož zde byla vhodná situace a věděl jsem o pravidelných návštěvách kopané informátora F, který mi následně doporučil svého kamaráda. Klíčového informátora I jsem kontaktoval elektronickou poštou, informátorku G s pomocí známé. Další dva (J, K) byli kontaktováni také formou elektronické pošty. Mimopražského informátora J jsem kontaktoval poté, co na internetové diskusi prosil o zakoupení vstupenky na zápas, pro niž si nemůže kvůli vzdálenosti přijet. Každého informátora jsem seznámil se záměrem, který s jeho rozhovorem mám, s tématem výzkumu, do kterého přispívá, a zaručil jsem mu anonymitu. Informátoři byli instruováni tak, aby se nebáli odpovídat i mimo rámec položené otázky.

Baterie otázek byla formulována v rámci cíle výzkumu a sestávala v souladu Pattonovým rozlišením (Hendl 2005: 168) prakticky ze všech typů otázek. Zastoupeny byly *otázky vztahující se ke zkušenosti nebo chování* (např. jak často dotyčný na zápasy chodí, podle čeho je volí, jak na stadionu přistupuje k fandění sleduje-li sport v médiích, je-li členem určité fanouškovské skupiny, užívá-li symboliku, kolik za měsíc za zápasy vydá atd.); *otázky vztahující se k názorům* (např. jaký má názor na význam symboliky, různé pokřiky, fandění jako takové – v čem spočívají jeho specifika, dále na rasismus na stadionech, na policii, na komercializaci sportu, radikální skupiny, dále vytváří-li určité vzory pro potomky, mění-li se fanouškovství v jeho očích atd.); *otázky vztahující se k pocitům* (např. jak se cítí v prostředí na kopané, jaký má ke klubu a k ostatním fanouškům vztah, jaký má vztah ke stadionu, co jemu fanouškovství přináší, jak se mu promítá do emocionální sféry, jaké chová sympatie či antipatie k dalším klubům atd.); *otázky vztahující se ke znalostem* (např. co ví o historii klubu, nebo o tom, jak vznikají choreografie či pokřiky); dále *otázky vztahující se k vnímání* (např. jestli byl někdy svědkem nějaké vypjaté situace); a konečně i *otázky demografické a kontextové* (jak je dotyčný starý, jaké má vzdělání, rodinné zázemí, jak se k jeho fanouškovství staví rodina, jak se k fandění jako takovému dostal apod.). Baterie byla operativně přizpůsobována v závislosti na informátorově pozici v komunitě tak, aby byla postižena některá témata, v nichž se dotyčný orientuje.

Konkrétní místa setkání byla různá, většinou jsem se přizpůsobil informátorovu přání

a možnostem. Ve většině případů šlo o nějaké neutrální místo, tedy restauraci, ve třech případech jsem byl navštívit informátora přímo u něj doma. Rozhovory trvaly obvykle hodinu čistého času (proměnlivé v závislosti na informátorově výřečnosti), případně před či po ukončení nahrávání ještě proběhla chvilková neformální interview. Nahrávka byla pořízena digitálním záznamovým zařízením, posléze byl rozhovor vždy doslovně transkribován do grafické podoby. Nikdo z informátorů žádost o rozhovor neodmítl, nejčastější reakce byla zaskočení či překvapení, ale všichni s rozhovorem souhlasili. Nejstarší informátor (K) oceňoval téma práce a vyjadřoval radost nad tím, že do něj může přispět. Klíčový informátor z řad ultras (I) byl velmi vstřícný poté, co jsem jej zpravil o tom, že se jedná o rozhovor pro bakalářskou práci a ne do novin. Později jsem mu jako protislužbu nabídl pomoc při stěhování věcí ultras do nového stadionu v Edenu. Informátor J pak vyjádřil chuť si výslednou práci přečíst. S informátory jinak dále v kontaktu nejsem.

Obě uvedené metody, tedy pozorování a rozhovory, byly v interakci. Baterie otázek byla formulována po několika pozorováních s tím, jak vykrystalizoval cíl výzkumu, a výpovědi informátorů byly posléze zpětně pozorováním na stadionu verifikovány. Data získaná výše uvedenými metodami byla ještě doplněna sledováním internetových diskusí, zejména z již uvedených stránek. Na těchto stránkách je u každého publikovaného článku možnost přispívat do diskuse, které se tématu věnují.

Při vyhodnocování dat pak bylo užíváno komparativní metody. Při zjišťování, existuje-li určitý sociodemografický typ fanoušků, byly objektem komparace právě jejich sociodemografické profily, kde kritériem byl věk, vzdělání, sociální status, pohlaví či politické preference. Podstatné bylo tedy zjistit, jestli existují určité jednotící prvky mezi fanoušky, a to v závislosti na uvedených kritériích. V případě zjišťování, existuje-li určitá typologie fandů podle toho, jak se k fandění a ke konkrétnímu klubu dostávají, byla objektem komparace cesta, která je k němu dovedla, kritériem pak to, jestli to byla rodina, vrstevníci, lokalita, potřeba někam patřit či podobně. V závislosti na těchto kritériích byl tedy posuzován dopad sociálního prostředí na míru fandění. Dalším cílem bylo zjistit, je-li fandění součástí životního stylu; zde bylo objektem komparace to, jak dalece fandění u jednotlivých informátorů proniká do jejich osobního života. To bylo posuzováno podle toho, jak dalece ovlivňuje typ sociálních vztahů a interakce, nakládání s příjmy či strategie trávení volného času. Všechny komparace byly prováděny v daném čase, v tomto případě v letech 2007 a 2008.

2) Moderní sport a jeho problémy v moderní a postmoderní době

(nástin vývoje na základě odborné literatury)

Současná podoba sportu, kopané i s ní spojeného diváctví a fanouškovství, je výsledkem určitých historických procesů, které tato kapitola ve stručnosti nastiňuje. Sport je zde nahlížen zejména ve vztahu k širším společenským a dobovým kontextům.

2.1 Zrod moderního sportu v anglickém prostředí a jeho šíření po Evropě

Fyzické aktivity jsou zřejmě staré, jako lidstvo samo, ačkoliv kontexty, ve kterých se praktikovaly, byly velmi odlišné. Byly vždy podstatné zejména svou společenskou funkcí a významem, jež jim byly přikládány (Olivová 1979: str. 5) Stejně jako člověk a společnost, prošel i sport složitým vývojem a řadou změn, z nichž jedněmi z nejpodstatnějších byly ty, jež mu vtiskly jeho současnou, moderní podobu. Šlo totiž o procesy, které způsobily, že „se moderní sport ve své divácké i aktivní herní podobě stával dominantní formou zábavy industriální společnosti průmyslových velkoměst.“ (Olivová 1979: str. 429)

Ohniskem transformace sportu byla zejména Anglie, kde v souvislosti s širšími společenskými a ekonomickými změnami došlo v 17. a hlavně 18. století k výraznému oživení herních aktivit. Podle historičky Olivové se zejména ve městech, kam se počala soustředit značná část obyvatelstva, hry, fyzické aktivity a sdružování diváků kolem nich staly místem setkávání a kontextem pro vytváření sounáležitosti zejména lidových vrstev. Byly to zejména různé druhy zápasu, běh, ale také fotbal. V důsledku častých konfliktů s takovými událostmi spojených i názoru, že hry činí dělníky lenivými, byly tyto zábavy vystaveny v Anglii represivnímu tlaku. Zejména tradiční lidový fotbal, do 19. století stále ještě ve své neorganizované a pravidly neregulované podobě, „představoval nesporně po všech stránkách nejnebezpečnější formu lidové hry, a proto byl systematicky zakazován a pronásledován.“ (tamtéž) Přesto hlavně ve městech bujely hry i nadále.

Zprvu spontánní události získávaly na oblibě a začaly stále častěji nabývat charakteru exhibice a podléhat tak přesnější organizaci. Jedním z důležitých rysů, objevivším se v této době, byl také fenomén sázení na hry, který poněkud změnil jeho charakter, přispěl ke kodifikaci pravidel a umožnil určitou profesionalizaci sportovců. (tamtéž: str. 385) Díky obecnému hernímu charakteru některých sportů se koncem 18. století začaly některé z nich šířit i mezi nespecializované jedince, což ale u mnoha vyžadovalo jistý výcvik a ten zase volný čas. Tím podle Olivové nedisponovali

všichni, a tak se aktivnímu sportu v jeho modernizující se podobě, organizovanému skrze kluby a regulovanému pravidly, věnovali zpočátku jen ti, kteří si to mohli dovolit. Zde původně tkvěl rozdíl v amatérském a profesionálním sportu, neboť tato distinkce neznamena příjem odměny za předvedený výkon, jako je tomu dnes. Rozlišení amatéra a profesionála spočívalo ve „vztahu k manuální práci ('amatérem je každý člověk, který není řemeslník, dělník ani jinak manuálně pracující člověk').“ (Kössl, Štumbauer, Waic 2008: str. 68) Tento pohled se začal měnit až v průběhu 19. století, kdy se sport postupně demokratizoval. Namísto sociálně uzavřených klubů začaly vznikat i kluby veřejné (tamtéž: str. 69).

Rozhodující formou šíření sportovní aktivity byly však hry mladistvých, kteří se více než kdykoliv předtím zapojovali do školní docházky, kde se sdružovali do kolektivů, v nichž hra byla důležitým komunikačním prostředkem. (Olivová 1979: str. 421) A na přelomu 18. a 19. století se začal významně prosazovat právě sport, pro jehož rozvoj poskytovaly školy, v nichž byl legalizován, velkou základnu. Bylo to právě školské prostředí, které pro vývoj moderního sportu v Anglii bylo klíčové. (Kössl, Štumbauer, Waic 2008: str. 68) Přetvářelo se zde do nové podoby dědictví lidových her a zábav a šlechtických tělesných cvičení (tamtéž). Ve školách bylo ke sportu přistupováno novým způsobem – v duchu myšlenky fair play, tedy „myšlenky stejných podmínek pro všechny zúčastněné sportovce, myšlenky čisté, čestné hry.“ (tamtéž: str. 69) Zejména ve školách s menším počtem šlechtických dětí se prosazoval fotbal; nabýval však velmi odlišných podob a od své původní, neorganizované lidové formy, se různě vzdaloval. A jelikož se postupně stával tolerovanou volnočasovou aktivitou, rostla i potřeba kodifikace jeho pravidel. Tím byla tato hra během 30. let 19. století postupně „povznesena na kvalitativně novou úroveň moderního sportu.“ (Olivová 1979: str. 426) Zápas mezi školami tento trend ještě posilovaly. Od 30. let 19. století se sport stal nedílnou součástí výchovy na anglických školách. Díky návaznosti na dlouhou tradici a novým podmínkám v moderních velkoměstech, jakož i zakládání nových klubů, se ve své nové podobě šířil dále do společnosti, např. mezi dělníky, kteří díky zkracujícím se pracovním dobám mohli zakládat u továren svá mužstva.

Jelikož se ve městech shromažďovalo velké množství lidí s touhou po vzrušující podívané a tradiční zábavy se postupně rozpadaly, kvetlo i sportovní diváctví. Čím více se diferencovala sportovní odvětví, tím více se diferencovali i diváci, a to v důsledku postupné standardizace a specifikace regulí a obsahů sportů, ale i z příčin politicko-ekonomických. (Slepička 1990: str. 16) Ne každý měl totiž dost volného času a peněz na zaplacení vstupného. „Docházelo k třídní diferenciaci mezi diváky.“ (tamtéž) Diváctví se ale stalo masovou formou zábavy, za kterou bylo možné díky lepší dopravě dojíždět, díky lepší komunikaci sport sledovat i na dálku; došlo k rychlému nárůstu základny sportovního diváctví. Divácká kulisa při sportovních podnicích byla

vždy velice bouřlivá; nejčastěji se takové prostředí vytvářelo na fotbale. Právě kopaná se v dalším vývoji sportovního diváctví jako společenského jevu uplatňuje stále více, a to hlavně proto, že je jedním z nejmasovějších sportů. (Slepička 1990: str. 17)

Výše zmíněné procesy probíhaly v lokálních obměnách prakticky v celé Evropě. „Proměny novodobé společnosti se staly základem nového ocenění významu fyzických cvičení nejen pro jednotlivce, ale i pro celou společnost.“ (Olivová 1979: str. 509) Důležitý byl stoupající význam mládeže a její tělesné výchovy ve školách a v armádě, kteréžto instituce neustále rozšiřovaly svou početnost. Z toho důvodu se postupně zejména v kontinentální části Evropy prosadila gymnastická cvičení ve školách (v Rakousku byla povinná školní tělovýchova zavedena roku 1869, ale její praktické zavádění trvalo několik desítek let). Zprvu se tělovýchova prosazovala toliko na chlapeckých, až od poloviny 19. století začaly se cvičením, zejména v Německu, na vyšších dívčích školách i ženy. Nicméně proces ženské emancipace v tělovýchově byl završen kvůli „morálním, estetickým a zdravotním předsudkům“ až ve 20. století. (Kössl, Štumbauer, Waic 2008: str. 86) Ženské spolky či oddíly při mužských tělocvičných jednotách se výrazněji až během druhé poloviny 19. století a ženský sport se prosazoval až v 80. letech, k výraznější emancipaci došlo ale až po první světové válce (tamtéž).

„Koncem 19. století začaly různé druhy anglického sportu pronikat v různé intenzitě do řady evropských zemí. (...) Šíření moderního sportu probíhalo v přímé závislosti na postupu přímé revoluce.“ (Olivová 1979: str. 529) „Sport svou soutěživostí plně odpovídal potřebám a charakteru moderní kapitalistické společnosti.“ (Kössl, Štumbauer, Waic 2008: str. 69-70) Autoři dějin sportu tedy spojují sport s dynamikou společnosti. Začaly vznikat národní svazy a díky nim se rozvíjely i mezinárodní styky. Významným počinem při internacionalizaci sportu byl vznik moderních olympijských her v roce 1896.

2.2 Dějiny sportu a kopané u nás

Přestože zájem o tělesná cvičení v českých zemích stoupal, zůstávala tělesná zábava zejména v první polovině 19. století výsadou šlechtických kruhů a zámožnějšího měšťanstva. Teprve posléze se začala šířit do společnosti, a to zejména v souladu s celoevropským trendem přejímání moderního sportu zrozeného v Anglii. (Jenšík, Macků 1997: str. 10) Sport ve druhé polovině 19. století získává stále více na oblibě; v uvolněnějším klimatu po pádu Bachova absolutismu vznikají nové spolky, specializované časopisy, koná se více sportovních podniků.

Veliký význam měl pro šíření sportu a tělovýchovy, jakož i pro národní hnutí, s nímž byl spojen, u nás zejména Sokol, založený v roce 1862 pod názvem Tělovýchovná jednota pražská

(přejmenován o dva roky později). Sokol byl výrazně ideově orientován, kdy sám sebe chápal jako „neprůlomnou hráz proti všem nepřátelům národa.“ (Kössl, Štumbauer, Waic 2008: str. 109) Základem jeho práce měly být především tyto prvky: „práce pro národ, pokrok, slovanská vzájemnost a demokratismus.“ (tamtéž) Se Sokolem je také výrazně spjat počátek ženského cvičení v českých zemích. Sport však nestál vždy v centru pozornosti tohoto spolku a zvláště od osmdesátých let 19. století se většina sportovních odvětví začala rozvíjet mimo sokolskou organizaci. (tamtéž) Sportovní hnutí je rovněž spjato se Sokolem, ale první sportovní spolky u nás jsou často německé; větší množství českých spolků vzniká od osmdesátých let (docházelo tedy k národnostní diferenciaci), a to zprvu především bruslařských, veslařských, cyklistických, atletických či turistických. V dějinách českého sportu znamená přelom vznik prvních sportovních svazů, který potvrdil, že sport organizačně osamostatnil a oddělil se od tělocviku. (tamtéž: str. 114 - 115)

V poslední třetině 19. století se prudce rozvíjí také dělnické hnutí, které i v českých zemích zakládá četné tělovýchovné jednoty. Důležitý zlom nastal v roce 1897, kdy poprvé zvolení sociálně-demokratičtí poslanci v Říšském rakouském parlamentu odmítli ve svém protistátoprávním ohrazení politiku ostatních českých stran. To vyvolalo velký odpor české společnosti, tedy i Sokola, z něhož vystoupili sociálně-demokraticky orientovaní členové a založili tzv. mateřskou dělnickou tělovýchovnou jednotu – DTJ. Počet těchto tělovýchovných jednot, jakož i lidí v nich organizovaných, poté stále stoupal, zejména po vzniku samostatného Československa, kdy došlo také k odštěpení Federace dělnických tělocvičných jednot pod vedením nově vzniklé komunistické strany. (tamtéž: str. 111-112)

Fotbal, o němž se první zmínka u nás objevila v roce 1885 v časopise Cyklista, se šířil asi od konce 80. let 19. století, a to např. pomocí Angličanů pracujících v českých zemích, ale také lidí, kteří naopak pobývali v Anglii. Největší a rychle vzrůstající oblibu měla kopaná u dětí, sportovců v jiných disciplínách (zejména cyklistů a veslařů), a především studentů, a to často k nelibosti profesorů. Zprvu se kopaná hrála především na venkově, do měst pronikala postupně zejména právě jako studentská zábava na tzv. pláccích. Na klubové úrovni však byly v této době dominantní jiné sporty a fotbal se prosazoval zprvu jen jako součást těchto oddílů. První pravidla byla přeložena stejného roku, jako se hrál první veřejný zápas v Roudnici, roku 1892, a již v roce 1904 píše časopis Praha, že „football jest u nás nejrozšířenější sport.“ (Jenšík, Macků 1997: str. 25) Zřejmě také proto, že to byl sport laciný. Během krátké doby se fotbal stal společenským fenoménem, masovou formou zábavy. Diváci se mění ve fanoušky této hry, stávají se pravidelnými návštěvníky klubu, s nímž se emocionálně identifikují, což způsobuje, že jejich reakce často překračují normy společenského chování. (Slepička 1990: str. 18)

Jedním z prvních klubů v mocnářství, který se mimo jiné věnoval fotbalu, byl pražskoněmecký Eis und Ruder Club Regatta, dále také Athletic Club Královské Vinohrady (odštěpen od nejstaršího českého AC Praha, roku 1894 přejmenován na AC Sparta), Thurn-Taxisova Loučeň, nebo Slavia. První soutěž byla vypsána průkopníkem Dr. Josefem Rösslerem-Ořovským roku 1896 za účasti Slavie, Sparty, AC Praha a akademického ČFK Kickers, tedy prakticky všech klubů, které tou dobou fotbal praktikovaly. Praha je v této době jediným centrem fotbalu v českých zemích. Po počátečním nadšení se ale objevují spory (klubové i národnostní) a fotbal upadá. Obrodu přináší iniciativa Slavie, která se roku 1899 utkává se zahraničními soupeři (Berlín, Oxford), kteréžto zápasy obnoví zájem o kopanou. Roku 1901 je také převážně z iniciativy Slavie založen Český svaz fotbalový. Mezinárodní fotbalová federace českou kopanou odmítá uznat, což nakonec postupně donutí české kluby spolupracovat, ačkoliv určité spory (zákulisní, divácké, sportovní) zejména mezi Spartou a Slavií stále přetrvávají. Před první světovou válkou se fotbal stává součástí národnostního boje. (Jenšík, Macků 1997: str. 11 – 206)

V letech první světové války fotbal velmi upadá. Mnoho fotbalistů narukovalo do armády, mnoho jich padlo. Až dvacetinásobně vzrostly ceny sportovních potřeb. Velmi klesl také divácký zájem – nehrají se soutěže a lidé v těžkých časech nemají na fotbal příliš pomyslení. V průběhu války také narůstá český vzdor a odboj proti monarchii a represe neminou ani sport. V listopadu 1915 je zakázána činnost české obce sokolské a výnosem c. k. místodržitelství pro Království české z 30. června 1916 je rozpuštěn i Český fotbalový svaz. (Jenšík, Macků 1997: str. 216) Obnoven je o rok později.

Vznik Československa znamenal další rozvoj českého sportu. Krizi se v Sokolu podařilo překonat a „do nově vzniklého Československa vstoupil Sokol jako masová tělovýchovná organizace. (...) K prudkému nárůstu členské základny přispěla vyhraněná národní orientace České obce sokolské i protirakouské postoje jejího členstva za války.“ (Kössl, Štumbauer, Waic 2008: str. 125) Nicméně velká část těchto lidí byla necvičící, jen přispívající. V prvních dnech po vzniku státu byly navíc Sokolské jednotky „prakticky jedinou silou, která disponovala početným disciplinovaným členstvem, dobrou organizací a těšila se úctě veřejnosti.“ (tamtéž: str. 126) Proto sehrály tyto jednotky důležitou úlohu při odzbrojování některých rakouských a maďarských jednotek či při hlídání skladů zásob. Tyto zásluhy posílily prestiž Sokola v očích společnosti. (tamtéž)

Tělovýchovné organizace byly nejdůležitější součástí československé tělesné kultury. Představovaly brannou a politickou sílu a jejich kulturní činnost umocňovala důležitost jejich společenského působení. Poměry ve sportu korespondovaly s těmi celospolečenskými, které v předmnichovské republice panovaly, a projevovala se v nich národnostní, politická, hospodářská

i ideologická různorodost státu. Členství ve spolku se např. v případě Sokola stalo spíše záležitostí společenskou a jeho hlavním účelem bylo pro velkou část členů demonstrovat kladný vztah k československému státu a národu. Jednotlivé tělovýchovné organizace byly spjaty s politickými stranami, jako tomu bylo také v případě německých turnerů, v jejichž svazu prosadil K. Henlein výraznou nacionalistickou a fašistickou propagandu, které podřídil i vlastní obsah činnosti Svazu. Regionálně, národnostně, politicky i nábožensky byly roztrženy i spolky zaměřené na pobyt v přírodě (turistika, tramping, skauting), další významný okruh československého meziválečného sportu. (tamtéž: str. 130 – 137) Ve 30. letech se projevoval ve sportu i antisemitismus: např. při cestách pražského německého klubu DFC do Německa nemohli nastupovat hráči židovského původu. (Smolík 2008: str. 97 – 98) Sport byl také zneužíván některými extremistickými organizacemi, které do něj vnášely prvky nacionalismu hesly typu „Český sport pro české lidi“ (Nedělní list 1938: 15, in Smolík 2008: str. 101)

Sport celkově už má ve společnosti tak pevné místo, že nechybí ani u oslav skončeného vojenského konfliktu. Na vládní přání se účastní jak oslav v Paříži, tak v Římě, kam jsou pozváni, také čeští fotbalisté. Ihned po skončení války se v nadšené atmosféře nové republiky objeví myšlenka jednotného sportovního orgánu pro český sport, ale zůstane nerealizována. Nedaří se ani funkčně obnovit fotbalový svaz, kde přetrvávají staré spory zejména Sparty a Slavie (a to prakticky po celou první republiku), ale také spory národnostní (Slavia např. dlouhodobě odmítá hrát s pražským Deutscher Fussball Club, vztahy s kluby rakouskými či maďarskými byly obnoveny až 7 let po skončení války). Přes četné problémy je ale fotbal již velmi oblíben – na zápasech se objevují i dvacetitisícové návštěvy, které jsou ve 30. letech už standardem. Kopaná si našla svou cestu i do beletristické literatury či filmu. Fotbalisté však stále nejsou profesionály. Ve společnosti se na jedné straně zdůrazňuje amatérská čistota a původní poslání sportu, na druhé se pragmaticky zdůrazňuje úloha peněz. Přestože určitou gáži fotbalisté dostávají, chybí adekvátní reglementace. Nakonec se část českého fotbalu profesionalizuje roku 1925. Platy byly stanoveny od 200 – 1500 Kč, přičemž vrchní hranice byla absolutně nedosažitelná. (Jenšík, Macků: str. 208 – 372) Pro srovnání – dělník v této době bral asi 800 Kč, vyšší úředník asi 1500 Kč.

Po zřízení protektorátu je profesionalismus opět ukončen, ale jen formálně. Podle nařízení protektorátní vlády musel každý spolek okamžitě sdělit, zda chce pokračovat ve své činnosti, a je také umožněno zrušit takový spolek, který „svým zamýšleným účelem nebo zřízením odporuje právnímu řádu nebo je státu nebezpečný.“ (Jenšík, Macků 1997: str. 374) To se v souladu s norimberskými rasovými zákony týká především židovských klubů. Z těch tolerovaných jsou pak židovští občané odvlékáni do koncentračních táborů. Stadiony a jejich hlediště jsou také místem, kde lidé dávají najevo své češství a odpor proti okupantům (např. zápas Praha – Berlín z června

1939). Jak píše dobové sportovní periodikum Rekord, lidé v utkáních vidí příležitost, „která nám dává možnost ukázat světu, že dále žijeme a budeme žít ve svých tradicích a po svém.“ (Jenšík, Macků 1997: str. 379) A tendence sdružovat se s ostatními proti nenáviděným okupantům vede k celkovému růstu členů spolků, zejména na poli sportovním. Mnozí členové tělovýchovných, sportovních organizací se také zapojili do domácího i zahraničního odboje. Po atentátu na zastupujícího říšského protektora R. Heydricha bylo vyhlášeno stanné právo a sportovní podniky (stejně jako kulturní) i spolky byly zakázány. Teprve postupně byly soutěže opět obnoveny.

Ihned po válce znovu stoupá zájem o sport i o fotbal; zápasy hrané před vysokými návštěvami se nesly ve znamení oslav konce války. Změny v organizaci i podobě kopané i sportu vůbec nastávají po únorovém komunistickém převratu, který „znamenal veliký zlom rovněž pro spolkový život. (...) V letech 1949 – 1951 došlo k mohutné likvidaci sportovních klubů, někdy začlenění do místní TJ Sokol či do ROH. (Laš'ovka a kol. 1998: str. 62). V březnu 1948 je totiž vydáno rozhodnutí ústředního akčního výboru Národní fronty, že „veškeré tělovýchovné organizace, svazy, spolky a kluby a všechny jejich složky splynou v jedinou celonárodní tělovýchovnou organizaci Sokol.“ (Jenšík, Macků 1998: str. 42) Cílem je řízení sportovní činnosti z komunistického ústředí. Jména klubů smějí být jen „česká nebo slovanská“. I špičkoví hráči jsou nuceni nastupovat za odborářské týmy, kluby jsou povinně přejmenovávány, zasahováno je do přestupů. Je také zřízen Armádní tělocvičný klub (ATK – v kopané posléze Dukla). Zaveden je amatérský řád. Útlaku a stále rostoucímu centrálnímu dohledu je vystaven celý český sport – Sokol je podřízen především „masovému rozvoji tělovýchovy a zkvalitňování účinnosti propagační práce“, v roce 1950 je ve vykonstruovaných procesech odsouzena velká část hokejové reprezentace k mnohaletým trestům vězení. (Kössl, Štumbauer, Waic 2008: str. 144)

Právě do hokeje se v této době, a ještě výrazněji po roce 1968, přelévá velká část diváckého zájmu spojená s demonstrací národní identity. Nejmarkantnější to bylo především při prestižních soubojích se Sovětským svazem, které měly výrazný politický podtext. Dokonce jako jeden z důvodů odvolání A. Dubčeka v dubnu 1969 se uvádí „antisovětské“ vystoupení veřejnosti na Václavském náměstí při vítězství československé reprezentace nad hokejisty SSSR; akce však byla vyvolána StB. (tamtéž: str. 151)

Přes to všechno se fotbal stále těší velké oblibě mezi diváky, kteří stále navštěvují zápasy v hojném počtu. Od druhé poloviny 50. let v něm, jakož i v celém českém sportu, postupně dochází k alespoň částečnému uvolnění poměrů. Fotbal se zčásti vrací do rukou odborníků, některé kluby dostávají zpět své názvy či dresy, uvolňuje se dohled nad přestupy. Obrodné snahy konce 60. let opět zastavil vpád vojsk Varšavské smlouvy ze srpna 1968. Za normalizace nicméně chápala vládnoucí garnitura „vrcholový sport a státní reprezentaci jako jednu z mála oblastí, kde je možno

rovnocenně soutěžit s nejvyspělejšími státy světa.“ (tamtéž) Důraz byl kladen zejména na masový rozvoj a ne na aktuální potřeby společnosti. V 80. letech upadá úroveň i kopané a s tím také notně klesá divácký zájem o ni. Začíná se také u nás poprvé naléhavěji objevovat problém fanouškovského násilí, i když nelze ještě hovořit o organizovaném chuligánství, spíše o jeho náznacích. Určité „nahodilé incidenty páchané jednotlivci či nekonzistentními skupinami“ se objevovaly na kopané od jejího vzniku u nás, nyní však intenzivněji. (Smolík 2008: str. 124)

Během listopadových událostí se fotbalové soutěže zastavují a hráči veřejně deklarují svou podporu revoluci. Po obnově soutěže se výrazně tenčí divácké návštěvy. Fotbal stojí, stejně jako celá společnost, před složitou transformací, a to v právní, finanční, materiální i výkonnostní rovině. Okamžitě je založena nezávislá Československá fotbalová asociace (po rozpadu federace se vrcholným orgánem v České republice stal Českomoravský fotbalový svaz). Po pádu železné opony se u nás objevují problémy, které v západním světě existují již řadu let. Dochází především k masivní komercializaci kopané a jejímu začlenění do tržních mechanismů. Tato komercializace spočívá ve „větším zapojení velkého obchodu v běhu a organizaci sportu,“ dále v sepětí s masmédií, kterých sport využívá pro jejich potenciál „spočívající nejen v investicích vysokých sum, ale také v otevření lepších sponzorských příležitostí,“ a také s tím spojené globalizaci. (Crawford 2004: str. 12) Sport se stává součástí zábavního průmyslu a musí o zákazníky soutěžit na trhu s dalšími odvětvími. Je třeba nalákat nové publikum a nové spotřebitele, a také nabídnout výhody a pohodlí nabízené ve stále větší míře ostatními formami masové zábavy. (tamtéž: str. 74) To se zejména zpočátku v českém prostředí příliš nedaří a o fotbalovou soutěž, i v důsledku poklesu její úrovně vzhledem ke snazším odchodům hráčů do zahraničí, klesá zájem.

Objevují se také dva nové fenomény. Od poloviny 90. let se „'po anglickém vzoru' konstitovaly při několika klubech konsolidované gangy“ chuligánů. (Smolík 2008: str. 124) Nyní již nešlo o příležitostné excesy, ale o „cílenou činnost stabilních skupin“. (tamtéž) O chuligánství také podrobněji informují rozvíjející se média, vycházejí o něm knihy, filmy, čímž zčásti dochází k jeho „přeměně v žánr populární zábavy“ (Crawford 2004: str. 12). Ještě před revolucí byl natočen „film Proč?, který paradoxně zpopularizoval chuligánství mezi mládeží. (...) Po roce 1989 nastal ještě výraznější rozvoj tohoto fenoménu.“ (Smolík 2008: str. 125) Objevuje se také fenomén zcela nový, a to fenomén fanoušků tzv. ultras, jejichž původ je v Itálii. U nás se výrazněji prosazuje zhruba od roku 2003, a to u fanoušků Baníku Ostrava v souvislosti s cestou týmu za titulem. Ultras upřednostňují zejména vizuální, 'teatrální' formu fanouškovství, i když násilí se také nevyhýbají. Cílem je zapůsobit a soupeřit na stadionech s protivníky v nápaditosti, vtipnosti a hlučnosti. Zejména v českém prostředí je však obtížné oba styly oddělit, protože „fotbaloví chuligáni a ultras často spolupracují a mnohdy jsou obě kategorie zcela totožné.“ (tamtéž: str. 17 – 18)

2.3 Dějiny SK Slavie Praha

Dějiny sportovního oddílu Slavie se začaly psát 2. listopadu 1892, kdy vznikl jako součást studentského Literárního a řečnického klubu Slavia, a to přes původní záměr založit samostatný sportovní klub i přes odpor některých členů původní Slavie. Oficiálně se jmenoval Akademický cyklistický odbor Slavie (zkratka ACOS), jinak se mu říkalo také Malá Slavia. Provozovala se v něm především tehdy velice oblíbená cyklistika a fotbal ještě několik let ne. Hlavními strůjci tohoto počínu byli studenti Hausman, Kratochvíl a Schöbel a činovník Velké Slavie Čížek. 14. října 1894 byl Literární a řečnický spolek Slavia úředně rozpuštěn „vzhledem k opakované a neustávající podvratné protistátní činnosti většiny české a studentské mládeže.“ (Houška 1992: str. 6) Nicméně Hausman se nevzdával a jeho opakované žádosti o povolení k založení Sportovního klubu Slavia bylo 31. května roku 1895 vyhověno. Jako klubové barvy byly vybrány červená (symbol srdce vkládaného do zápasů) a bílá (symbol čistoty sportovní myšlenky a čestného boje, kde protivník není nepřítel, ale uznávaný soupeř). Obě barvy byly z poloviny zastoupeny na dresu (symbol, že žádná věc nemá jen jednu stranu), pěticípá hvězda hrotem dolů na levé části hrudi má pak přinášet stále novou naději. Od prvopočátků byla také jasně deklarováno, že „vůdčí úlohou nového výboru je soustředění veškerého českého studentstva pod prapor Slavie a snaha probudit v něm lásku ke sportu.“ (tamtéž) Ve stanovách také stálo, že do svých řad Slavia nemůže přijmout člena neslovanského původu. Na konci tohoto roku se také začíná hrát fotbal, ale skutečný Fotbalový odbor je ve Slavii založen až 21. ledna 1896.

Slavia se účastnila hned prvních soutěží u nás vypsanych. A hned v nich také narazila na Spartu, založenou roku 1893. Již v prvních dvou vzájemných zápasech má kořeny dlouholetá antipatie – v prvním kvůli sporům o výsledek, ve druhém kvůli profesorům, kteří studující slávisty, na něž bylo na jejich gymnázia posláno anonymní oznámení, rozehnali ještě před utkáním. Další vzájemný zápas se odehraje až po 11 letech, přestože vzájemné spory přetrvávají i nadále, stejně jako s tím související rozdělení fanoušků. Roku 1897 Slavia ke svým utkáním začala nastupovat na Letné, kam se přesunula z Císařské louky na Smíchově. V jihovýchodní části Letenské pláně bude Slavia sídlit 50 let. Fotbal se ve Slavii nadále rozvíjel, ale na čas byla v tomto směru prakticky jediným českým klubem, protože fotbal u nás upadal. Pozvala si proto roku 1899 dva zahraniční soupeře. K prvnímu mezistátnímu utkání Berlín a k historicky prvnímu utkání anglického klubu na kontinentě Oxford. Tyto zápasy byly významnou společenskou událostí, již se účastnili i někteří šlechtici a další činovníci, a znamenaly důležitý krok pro obrodu kopané u nás. Vedle toho se Slavia snažila i o propagaci kopané na venkově, ale zůstává mezi českými kluby v této době zcela

osamocena ve své fotbalové aktivitě na takovéto úrovni. (Houška 1992: str. 8-26)

Po dlouhá léta prakticky neměla Slavia prakticky v celé monarchii konkurenci, i díky angažování prvního profesionálního trenéra, Angličana Maddena. V letech 1900 - 1904 v jejím dresu nastupoval i pozdější prezident republiky, Edvard Beneš, a to především v týmu, který hrál propagační zápasy po venkově. I jako státní činovník později Slavii přispíval; stejně jako třeba synové T.G. Masaryka. Teprve před první světovou válkou roste Slavii domácí konkurence, především v podobě Sparty. Ta po první světové válce přebírá po Slavii primát a na dlouhou dobu ji předčí, neustávají ani vzájemné spory, a to po celou dobu první republiky. Od poloviny 20. let Slavia opět dominuje, a to jak v domácí lize, tak svými hráči v reprezentaci. Po celou první republiku zaznamenává také úspěchy celoevropské, např. v Bilbau, Istanbulu či Turíně. Její úspěšná éra končí dva roky po druhé světové válce, kdy vyhrává na 49 let svůj poslední titul. Končí také absolutní hegemonie Sparty a Slavie nad českou kopanou, které do té doby prakticky neměly konkurenci. (Houška 1992: str. 30-200)

Těsně před koncem války zapalují ustupující nacisté Slavii stadion, který skoro celý vyhoří. Tým je pak nucen hrát na cizích hřištích. Po komunistickém převratu v roce 1948 je Slavia nucena, stejně jako další kluby, sloučit se s TJ Sokol a musí přijmout název Sokol Slavia Praha 7. Její nejlepší hráči jsou odvedeni do jiných týmů (mimo jiné J. Bican, proti kterému ve svém projevu v roce 1954 vystoupí sám ministr obrany A. Čepička). V roce 1949 se Slavia slučuje se závodní jednotkou Elektrických podniků a stává se z ní Dynamo Slavia. Změny názvu či zákazy jsou vynucovány i na dalších spolcích a sportovních klubech (např. Sparta je přejmenována na Spartak, Bohemians na Železničáře, posléze Spartak Stalingrad, ještě později na Spartak ČKD). Tento proces byl odrazem celkového trendu snahy o likvidaci především předválečných tradic, o přechod na sovětský model tělovýchovy a o centrální kontrolu společnosti i sportu. Z toho důvodu přicházejí do klubu také noví funkcionáři. O rok později je rozhodnuto, že místo stadionu Slavie na Letné bude využito ke stavbě Stalinova pomníku, a Slavia musí svůj zčásti nově postavený stadion opustit a hrát a trénovat znovu na cizích hřištích. V roce 1953 je postaven stadion ve vršovickém Edenu, pojmenovaný podle komunistického primátora Vacka. Výkonnostně zaznamenala Slavia velký úpadek, na rok dokonce sestup z ligy poté, co jsou její hráči exemplárně potrestáni zákazem činnosti (někteří doživotním) za sehrání výletního zápasu v Novém Boru. V roce 1953 byly také Slavii zabaveny tradiční sešivané dresy, které jsou považovány za nejstarší sportovní dres u nás. Slavia dostala dresy červeno-modré, posléze hrála ve žluté, bílé i jiných barvách. Ve stejném roce byla Slavia přejmenována pouze na Dynamo. V roce 1956 se tým odhodlá nečekaně vyběhnout v tradičních dresech, které kustod ukryl před zabavením. Znovu již proti Slavii v tomto směru zakročeno není. (Houška 1992: str. 203-222)

Pokračuje ale výkonnostní pád. V roce 1964 Slavia skoro sestoupí i ze druhé nejvyšší soutěže, což by znamenalo její praktický rozpad. Reakcí na to je z popudu šéfredaktora časopisu Plamen svolána beseda přátel Slavie, na níž je pod vedením spisovatele Pavla Hanuše či herce Martina Růžka založen Odbor přátel a příznivců Slavie, ve kterém byla řada umělců a který si vytkl za cíl Slavii obrodit. Ve stejném roce také byl znovu povolen název Slavia, třebaže se zkratkou TJ. Slavii se podařilo navrátit do nejvyšší soutěže, ale ne do její elity. (Houška 1992: str. 250-300)

Během listopadových událostí roku 1989 se slávističtí hráči připojili ke stávce studentů a herců a odmítli sehrát nadcházející utkání, stejně jako řada dalších sportovců, a připojili se tak ke generální stávce. V únoru 1990 se Slavia navrácí k názvu Sportovní klub Slavia, ze kterého se stává akciová společnost. Do klubu také vstupuje svým kapitálem Čechoameričan Boris Korbel, který poté, co jeho nabídku neakceptovala Sparta, vkládá do Slavie stamilionové částky. Brzy ale znechuceně odchází. Slavia se tak stává součástí celkové komercializace sportu a ekonomické transformace společnosti. Přestože část peněz se ztrácí neznámo kam, část se jich podaří investovat do hráčů, s nimiž Slavia vybojuje v roce 1996 prvenství v lize. Následná léta se ale znovu potáčí ve finančních potížích, v roce 2001 musí opustit nevyhovující stadion v Edenu a hrát na Strahově, což znamená znatelný pokles návštěv. V roce 2008 se však v Edenu dostavuje zcela nový stadion, který je otevřen utkáním s univerzitním týmem Oxfordu, v návaznosti na vzájemný zápas z roku 1899. Investorem stadionu je speciálně pro tento účel vytvořená společnost E-Side Property Limited, která kopíruje akcionářskou strukturu klubu. První soutěžní utkání na novém stadionu je odehráno 17. května 2008 a Slavia je v něm korunována po 12 letech znovu mistrem ligy. Ve stejné sezóně, přezdívané fanoušky „sezóna snů“, se Slavia probojovala poprvé do nejprestižnější evropské klubové soutěže, Ligy mistrů. V sezóně následné zaznamenala první obhajobu titulu po 66 letech. (Jenšík, Macků 1998: str. 440-542, www.slavia.cz)

3) Sociodemografický profil současného fanouška SK Slavia Praha

Cílem této části práce je sestavení sociodemografického profilu současného fanouška Slavie Praha, a to na základě zúčastněných pozorování a interview s informátory. Takto získaná data byla konfrontována se závěry některých převážně sociologických výzkumů, které na dané téma proběhly u nás či v zahraničí. Jedná se především o výzkumy, jejichž závěry byly publikovány v knihách Sportovní diváctví Prof. Pavla Slepíčky, Sociologie Sportu doc. Aleše Sekota, Consuming Sport od Garryho Crawforda a v disertační práci Psychosociální determinanty chování fotbalových diváků Mgr. Kamila Kotlíka. Slepíčka své závěry formuloval na základě dotazníkového šetření mezi náhodně vybranými asi třemi tisícovkami diváků různých sportů, které proběhlo mezi lety 1986 a 1988. Kromě toho vycházel i z dříve vydaných prací na toto téma⁵. Sekot vycházel také z dotazníkového šetření, a to mezi vzorkem 154 respondentů z kotlů fotbalových klubů účastnících se nejvyšší české soutěže (mezi nimi bylo 39 fanoušků Slavie). Tento výzkum proběhl v roce 2005. Kotlík ve stejné době pak užil metod pozorování, dotazníků (940 respondentů) a interview (30 lidí), zkoumaje rovněž diváky vrcholových českých klubů. Garry Crawford, britský docent sportovních studií univerzity v Sheffieldu, formuloval své závěry především na základě starších sociologických studií fanoušků různých sportů⁶, ale i literatury zabývající se teorií masmédií či postmoderní společností.

Slepíčka (1990: str. 30 – 32) uvádí, že neustále rostoucí většinu fotbalových diváků (60 %) zaujímají mladí lidé do třiceti let, přičemž muži tvoří až 90,8 %. Sekot (2008: str. 164) tvrdí, že v kotli tvoří muži do 29 let až 87% podíl; celkový podíl žen mezi diváctvem je však podle něj 20%. Podle Kotlíka se podíl žen v posledních letech zvýšil, což dává do souvislosti s menší mírou násilí na fotbalových stadionech. Publikum je stále především maskulinní, ale svým složením se blíží západní Evropě. Sekot přitom předpokládá postupné slábnutí fotbalového fanouškovství s věkem. Podle Slepíčky je toto dáno zejména tím, že „mladí lidé jsou ve svých reakcích spontánnější, mají menší míru sebekritičnosti a sociability ve svém chování.“ (tamtéž) Proto se vytvářejí dvě rozdílné skupiny diváků: mladších (situovaných v kotli) a starších, kteří jsou také všeobecně vzdělanější a mají ji etablované sociální vztahy v rodině. V otázce vzdělání Slepíčka (1990: str. 32) uvádí, že

⁵ např. Černého (Fotbal je hra), Čecháka (Sociologie sportu) či Smithe (Violence and Sport)

⁶ např. Taylora zabývajícího se chuligánstvím, dále Dunninga (Sport Matters: Sociological Studies of Sport, Violence and Civilisation), Giulianottiho (Football: A Sociology of a Global Game; Supporters, Followers, Fans and Flaneurs), Hillse (Fan Cultures), Kinga (The Premier League and the New Consumption of Football; Postmodernity of Football Hooliganism; Football Fanadom and the Post-National Identity in the New Europe) a dalších.

„kovaná má ve srovnání s jinými sporty mezi svými příznivci největší zastoupení jedinců se základním vzděláním a (...) že fotbalové publikum bylo vždy tradičně na nižší vzdělanostní úrovni.“ Také Sekot (2008: str. 167) tvrdí, že úroveň dosaženého vzdělání je u fotbalového publika všeobecně nižší, přičemž podíl vysokoškolsky vzdělaných osob je zhruba desetinový, podíl lidí s maturitou asi 40%. Velkou část fotbalového publika však podle Sekota zaujímají studenti (v kotli 42,4 %); Slepíčka hovoří o 28% podílu studentů. Dále následují zejména v kotli zaměstnanecké, manuální profese. Podle Kotlíka se přitom vzdělanost fotbalového publika neustále snižuje, a to i přes celkový růst vzdělanosti v české společnosti. Celkově podle něj také klesá věk fotbalového publika.

Crawford v souvislosti se sociálním zařazením fanoušků uvádí, že publikum na sportovních akcích se mění s tím, jak se kluby aktivně pokoušejí nalákat zámožnější publikum, než bylo dříve. Podle něj se „mnoho sportů snaží přeorientovat na nové publikum ze střední třídy s větším množstvím volného času a příjmem a uvést 'živý' sport do rámce širšího zábavního a volnočasového trhu za účelem nalákání větší a zámožnější fanouškovské základny.“ (Crawford 2005: str. 73) Je to zejména pomocí ceny vstupenek a spotřebního charakteru soudobého sportu. „Sportovní diváci si kupují přístup ke sledování sportovních akcí ve zboží formě.“ (Sekot 2008: str. 145) Kromě toho se nedílnou součástí sportovní podívané staly přidružené akty spotřeby, jako je konzumace občerstvení a nákup spotřebního zboží. „Zábava na moderních stadionech se stává stále více komodifikovanou aktivitou. Samotné zapojení do skandování v kotli si žádný další peněžní výdaj nevynucuje, ale ve společnosti a kultuře vyžadující stále větší velkolepost se pouhé zpívání či skandování jeví jako stále nedostatečnější, zejména když je v obchodech k dispozici tolik atraktivnějších a neotřelejších možností k rozšíření fanouškovské produkce.“ (Crawford 2005: str. 86)

Slepíčka uvádí, že sportovní podívaná jako rodinná zábava se příliš nepěstuje a že ve fotbalovém publiku jsou zastoupeni především svobodní, jejichž převaha je zřejmá zejména mezi mladými lidmi v kotli. Mezi starší skupinou diváků se pak objevují častěji lidé ženatí. Slepíčka i Sekot pak shodně tvrdí, že u diváků obvykle zájem o sport není pouze pasivní, nýbrže že jej sami převážně na rekreační úrovni provozují. Co se týká posledního sledovaného aspektu profilu, bydliště, zde Crawford (2005: str. 45-46) uvádí, že při šetření mezi britskými fotbalovými fanoušky se ukázalo, „že při určování týmové příslušnosti hrála u britských fotbalových fanoušků zdaleka nejdůležitější roli lokalita (a nejvíce místo fanouškova narození).“ Dalo by se tedy předpokládat, že většina diváků by měla být lokálně blízka klubu. Tuto domněnku potvrzuje i Kotlíkův výzkum.

Lze tedy shrnout, že podle badatelů je typickým návštěvníkem fotbalového utkání v kotli svobodný mladý muž, student mezi 15 a 25 lety, spíše z nižší střední třídy, který sám aktivně

sportuje a pochází přibližně z oblasti, kde sídlí klub. V ostatních částech stadionu se pak častěji vyskytují starší diváci s vyšším vzděláním a vlastní rodinou. Cílem této části práce je ověřit uvedené teze na základě pozorování a vybraného vzorku respondentů fanoušků Slavie Praha.

Jak již bylo řečeno, v tomto výzkumu bylo užito několik metod, z nichž nejvýznamnější byly zúčastněné pozorování a rozhovory s informátory. Z pozorování vyplynulo, že v sociodemografickém profilu skutečně hraje určitou odlišnost to, na jakou část stadionu se vztahuje. Do kotle v naprosté převaze chodí lidé přibližně mezi 15 a 30 lety, starší nebo mladší jsou spíše výjimkami, i když se vyskytují. To platí především pro běžné ligové zápasy; pro zápasy mezinárodní nebo nějakým jiným způsobem zvláštní a atraktivní se skladba lidí mění, zejména kvůli levnějším cenám vstupenek. Pak se kotel rozšiřuje a chodí sem i starší lidé. Značnou proměnou především v početní rovině kotel prošel také po přesunu Slavie na nový stadion, ale toto období již není do pozorování zahrnuto. Přibližně odpovídá i podíl žen, který se také pohybuje mezi autory uvedenými deseti a dvaceti procenty. V ostatních částech stadionu je pak věkový průměr skutečně vyšší, než je v kotli. Tomu odpovídá i předpoklad určitého slábnutí fanouškovství s věkem, neboť z pozorování vyplynulo, že kotel, kde se vyskytují mladší lidé, je místem, kde jsou fanouškovské projevy mnohem intenzivnější. Určité rozdíly ve fanouškovském pojetí se pak dále projeví v názorovém profilu.

Informátorů zařazených v účelovém vzorku pro interview bylo ve výzkumu celkem 11, z toho 7 z kotle. Je to šest mužů ve **věku** 17, 19, 19, 21, 23, 24 let a jedna žena ve věku 16 let, což koresponduje s odhadovaným většinovým věkem určeným na základě pozorování. Čtyři muži a jedna dívka byli běžnými návštěvníky kotle (informátoři G, J, B, F a H ve věku 16, 19, 21, 23 a 24 let), jeden měl blíže k ultras (E - 17 let) a jeden byl jejich členem (I - 19 let). Vedle těchto lidí byli mezi informátory čtyři lidé, kteří chodí na ostatní tribuny, kde je věkové rozložení lidí, jak vyplynulo z pozorování, mnohem rovnoměrnější, zejména pokud se týká starších lidí. Jsou zde ale i malé děti, většinou v doprovodu rodičů. Mezi informátory z běžných částí stadionu byli tři muži ve věku 54, 43 a 20 let (K, C, D) a jedna žena ve věku 38 let (A).

Co se týká **sociálního zařazení** fanoušků, dá se říci, že skutečně naprostá většina jich je z určitých vrstev střední třídy. To vyplynulo především z rozhovorů se samotnými informátory. Výše vstupného na běžné ligové zápasy hrané na stadionu Evžena Rošického se pohybovalo okolo 100 Kč do kotle, na běžnou tribunu pak okolo 200 – 300 Kč. Nicméně na mezistátní utkání ceny vstupenek až pětinašobně stoupají. Zejména při těchto zápasech kvůli tomuto chodí do kotle lidé kvůli nižší ceně, pak se jeho sociální skladba může měnit. Nicméně celkově se na základě pozorování nedá říci, že by příslušnost k určité sociální vrstvě měla vliv na to, kam člověk na

stadionu chodí (pomineme-li VIP prostory, kde se pozorování z pochopitelných důvodů neodehrávalo).

Mezi dalšími sledovanými aspekty sociodemografického profilu bylo **bydliště**. Nejčastějším bydlištěm je Praha, ale z pozorování na stadionu i z četby internetových diskusí vyplynulo, že do hlediště chodí i určitý podíl mimopražských fanoušků. Pozorováním šlo mimopražský původ odhalit tehdy, když to lidé dávali najevo vyvěšováním vlajek s názvem obcí, odkud přijíždějí. Tak např. na utkání z 31.3.2008 mezi Slavií a Spartou byly vyvěšeny slávistické vlajky s názvy obcí Mělník, Údraž, na zápase z 19.3.2007 mezi Slavií a Brnem byla vyvěšena vlajka „Jindřichův Hradec SKS Supporters“ apod. Vlajky se vyskytovaly v kotli i na běžné tribuně, tedy ani zde nelze předpokládat mezi místem, kam člověk na stadionu chodí, a bydlištěm, žádnou souvislost. Na internetu se v diskusích pak často objevují nabídky ke svezení z nějakého vzdálenějšího města nebo naopak se po odvozu shání – k tomuto účelu je na webu Slavie speciálně zavedená diskusní sekce. Tyto nabídky se vyskytují i v diskusích u běžných článků. Diskuse mezi pražskými a mimopražskými fanoušky se také obvykle objeví v momentě, kdy vyvstane určitá komplikace při shánění vstupenek, např. při komplikovaných opatřeních při zápasu Slavie s Baníkem Ostrava z 9.3.2009:

„Jsem ze Sokolova, do Prahy jsem jezdil na zápasy celkem často (tedy dokud se dal lístek koupit v den konání zápasu), ale nakonec to vypadá, že se budu těšit leda tak doma na gauči se šálou okolo krku.“ (28.2.2009, diskuse ke článku Bezpečnostní opatření pro zápas s Baníkem)

Pražští fanoušci však dominují, a tak je většina informátorů (kromě dvou z jižních Čech) z Prahy, a to z různých jejích částí. Dva bydlí v Praze 4, další v Praze 11 a ostatních šest v Praze 10. Z nich pak čtyři žijí přímo ve Vršovicích, kde je trvalé sídlo klubu, jeden v sousedních Strašnicích a jeden ve Vršovicích po dlouhá léta žil. Ve výzkumu se ukázalo, že při výběru klubu hraje aspekt bydliště u fanoušků Slavie opravdu podstatnou roli, a to přesto, že v Praze působí hned několik fotbalových týmů na vrcholové úrovni. Jako odpověď na otázku, proč fandí zrovna Slavii a jak se k fandění dostali, uvedlo lokalitu sedm z devíti pražských informátorů – tuto možnost nezmínili jen dva nejmladší návštěvníci kotle, 17letý informátor E z Prahy 11 a 16letá informátorka G z Prahy 10. Místo bydliště jako důležitý bod v budování vztahu ke klubu uvedli všech pět ostatních lidí z Prahy 10 i oba z Prahy 4:

„...protože bydlím, teda bydlel jsem tam, kde ten stadion byl.“ (informátor C); *„No tak za jedno jsem z Vršovic odjakživa...“* (informátor A); *„...začlo to prostě ve Vršovicích, kde jsem s tátou*

začal chodit na Bohemku a na Slavii...“ (informátor B).

Dalším sledovaným aspektem v sociodemografické charakteristice fanoušků Slavie bylo **rodinné zázemí** jednotlivců. Tři informátoři (všichni nejstarší návštěvníci běžné tribuny: A, C, K) již měli rodinu vlastní, čtyři lidé (všichni z kotle – informátoři E, J, B, H ve věku 17, 19, 21, 24) žili v rodinách neúplných (bez otce – jeden zahynul, tři se s matkou rozvedli), ostatní čtyři žili u rodičů v úplných rodinách. Zde se tedy potvrzuje Slepíčkův předpoklad, že na běžných tribunách se mezi staršími diváky vyskytuje více lidí s etablovanými sociálními vazbami v rodině.

Sledováno bylo také **vzdělání** informátorů. Vzhledem k věku ho většina ještě neměla dokončené. Čtyři (všichni z kotle) měli dokončené základní vzdělání a studovali střední školu, 16letá informátorka G hotelovou, 19letý informátor I skupiny obchodní akademii, informatiku v ekonomice a 19letý informátor J z Tábora střední školu průmyslovou, obor mechanizace, stavebnictví. Dalších šest informátorů mělo dokončené střední vzdělání a čtyři z nich studovali na vysoké škole (tři z toho kotle). Jeden (F) na Vysoké škole zemědělské (po předchozím neúspěšném studiu na Vysoké škole ekonomické), další dva (B, H) na Právnické fakultě Univerzity Karlovy a jeden (D) na Vysoké škole ekonomické. 43letý informátor C podnikal, 38letá informátorka A byla středoškolská profesorka s ukončeným vysokoškolským vzděláním a 54letý informátor K pracoval jako právní poradce, ovšem bez titulu doktora práv. Ukončené vysokoškolské vzdělání tedy měla jedna osoba. Zejména členové kotle se rekrutují z řad studentů, jak píše Sekot. Z toho také plyne, že mají nižší stupeň dosaženého vzdělání, než návštěvníci běžné tribuny.

Dalším sledovaným aspektem bylo, jestli je jedinec sám **aktivně sportovně činný**. Tři z dotazovaných praktikují sport závodně, ale jen dva z nich (člen ultras a fanoušek z Tábora) kopanou; třetí závodně plave. Fanoušek z Tábora také trénuje fotbalový tým mladších žáků. Ostatní sportují jen rekreačně (fotbal hrají čtyři další informátoři), ženy upřednostňují cyklistiku či lyžování. Potvrzuje se tedy také teze o aktivní sportovní činnosti většiny fanoušků, a to víceméně bez ohledu na to, na jakou tribunu dotyčný chodí.

Typický návštěvník slávistického kotle by se tedy podle výsledků získaných z pozorování a interview dal s určitou dávkou zjednodušení popsat přibližně takto: je to svobodný muž, dosud studující, přibližně kolem dvaceti let, s ukončeným základním vzděláním a před dokončením středního, žijící u rodičů v úplné rodině situované ve střední sociální třídě. Pochází z Prahy, nejpravděpodobněji ze čtvrtí z okolí, kde sídlí klub. Sám také aktivně sportuje. Odlišnost návštěvníka běžné tribuny pak spočívá zejména ve věku, rodině a vzdělání. Všechny aspekty souvisejí, neboť vzhledem k vyššímu věku je pravděpodobnější ukončené vzdělání a také vlastní

rodina. Celkově se dá tedy shrnout, že se na slávistickém vzorku víceméně potvrdily předpoklady z odborné literatury.

4) Názorový profil současného fanouška SK Slavia Praha

V této části práce jde o sestavení názorového profilu současného fotbalového fanouška SK Slavia Praha, a to na základě rozhovorů s informátory, pozorování fanouškovských projevů při zápasech a analýzy internetových diskusních fór. Cílem je odhalení určitých jednotlivých prvků v komunitě fanoušků, takových, které mezi nimi vytvářejí pocit soudržnosti. I zde je přitom získaný materiál konfrontován s teoretickými závěry badatelů, kteří byli představeni v předchozí části. Kromě nich v pasáži o fotbalovém chuligánství vycházím také z článku Třetí poločas Ludmily Vochocové publikovaném v odborném on-line časopisu REXTER. Vochocová se ve své kvalitativní obsahové analýze zaměřila na ročník fanzinu Football Factroy.

Fanoušci často představují komunitu spojenou společnými hodnotami, normami či idejemi. Crawford (2004: str. 39 - 50) tvrdí, že nejdůležitějším mechanismem v osvojování fanouškovského chování a specifických postojů je proces společenského učení. Fanoušci si tak během určité socializační, integrační fáze osvojují principy, ideje a vzorce chování. Neděje se tak přitom jen konkrétní interakcí tváří v tvář, ale i na základě napodobování a pozorování, jejichž pomocí fanoušci internalizují určité normy. V soudobé společnosti hrají v tomto procesu stále významnější úlohu také informace získané z masmédií, protože se velká část tohoto procesu může odehrávat zcela mimo stadion. Normy jsou nicméně tvárné a během doby se mohou měnit a také mění, a to v mnoha směrech pod vlivem celé řady faktorů. Mění se povaha celé fanouškovské komunity, mění se pozice jedince v ní, mění se vztahy k dalším rolím, které jedinec zastává atd. Je proto podle Crawforda třeba mít na paměti, že přes určité identifikovatelné vzorce chování a postoje jsou tyto proměnlivé a tvárné.

4.1 Zrod fanouška

Důležitým bodem v životě každého fanouška je **impuls** k začlenění mezi ostatní příznivce. Informátoři mluvili nejčastěji o vlivu rodinném, vlivu lokální blízkosti klubu a vlivu přátel či vrstevníků. Tyto prvky zmiňuje i Crawford (2004: str. 43 – 44) a přidává k nim školu a dané společenské prostředí. Míra významu těchto faktorů se podle Crawforda liší, přičemž jejich vliv si lidé často neuvědomují: „u mnoha z nás toto zapojení [mezi sportovní fanoušky] proběhne už v útlém dětství, přičemž příčiny a motivační faktory nám v dospělosti nemusejí být zřejmé a tento vývoj nám v mnoha případech může připadat jako předurčený – jako bychom to nebyli my, kdo si

vybírá klub, ale spíše jako by si klub vybíral nás.“ (tamtéž)

Nejpodstatnějším faktorem při vytváření fanouškovského zájmu o Slavii je podle odpovědí informátorů rodina. Její vliv uvedlo devět informátorů (i oba mimopražští, u nichž to byl také faktor jediný), i když ne u všech byl stejného charakteru; jen jediný informátor (B) ji však uvedl jako faktor spíše podružný. U osmi informátorů byl rodinný vliv pozitivní, u informátora E došlo naopak k negativnímu vymezení vůči otci, jenž je příznivcem Sparty. Ve všech případech byli informátoři ovlivněni ještě v dětství, tedy staršími příbuznými. Šest ze sedmi lidí, kteří se cítí fanoušky již od dětství, uvedlo právě faktor rodiny. Pakliže lidé uvedli jen jeden (pouze tři informátoři: G, K a J), uvedli také rodinu. Právě v případě zapojení mezi fanoušky v rámci rodiny může být přítom klubová příslušnost hodnocena jako jaksi samozřejmá:

„No tak já to měl asi v kolíbce, protože když jsem se narodil, tak můj dědeček – to byl slávista velikej – ten už ve mně viděl slávistu asi od narození (...) Takže u nás je to rodový.“ (informátor K).

Úloha rodiny v procesu stávání se fanouškem je tedy velmi významná. Zejména na příkladu informátora K je vidět, že přenos na potomky může být velmi silně zakotven, neboť v této rodině je fandění záležitostí již čtyř generací. Fandil informátorův dědeček, otec, fandí i jeho syn, pomalu se začleňuje i vnuk. Je to rodina, v níž je fanouškovství hluboce zakořeněno, poněvadž stála i u zrodu Klubu přátel Slavie, posílala finanční příspěvky v těžkých dobách. Zde je fanouškovství pevnou součástí rodinných tradic.

Jak bylo uvedeno i v předchozí části práce, podstatným faktorem v prvotním budování vztahu ke klubu může být lokalita, ze které člověk pochází. Přestože Crawford (tamtéž: str. 45) píše, že v globalizovaném světě se role identifikace s lokalitou oslabuje, v tomto výzkumu se ukázalo, že při výběru klubu hraje aspekt lokální blízkosti u fanoušků Slavie podstatnou roli. Jako odpověď na otázku, proč fandí zrovna Slavii a jak se k fandění dostali, uvedlo lokalitu sedm z devíti pražských informátorů. Šest z nich pochází přímo z Vršovic, které jsou vnímány jako tradiční sídlo klubu. Čtyři informátoři (A, B, F, H) dokonce lokální blízkost uvedli jako primární. Již na tomto základě tedy může zakládat jistý citový vztah ke klubu:

„...já jsem tady vyrůstal ve Vršovicích (...) pro mě je to takový zvláštní tím, že jsem tam vyrůstal v těch uličkách a znám každou uličku, každý místo...“ (informátor I).

Crawford (tamtéž: str. 56 - 59) tvrdí, že přestože se určité kluby mohou jevit jako

reprezentanti určité lokality, jejich fanouškovská základna ji často přesahuje, což souvisí s tím, jak se v soudobé společnosti stává pojem „lokální komunity“ stále prchavějším. Přestože bylo vidět, že mezi fanoušky Slavie je určitá část mimopražských nebo dokonce zahraničních, z fanouškovských projevů během zápasů je zřejmé, že význam regionu hraje v sebevnímání stále podstatnou roli. Tak např. v chorálech slávistického kotle se vyskytují sloky:

„Velká tradice jsou Vršovice, kde tisíce nás jsou, pro Slavii žijou.“ (pozorováno např. na utkání SK Slavia Praha – FK Viktoria Plzeň, 18. 4. 2007); „Znám jednu pražskou čtvrť, znám Vršovice. Nejlepší v Praze, co já znám. Stojí tam stadion, v něm Slavie šampion, ne každý odváží se přijet k nám.“ (pozorován např. na utkání SK Slavia Praha – Oxford Universty AFC, 7. 5. 2008)

Kromě toho se vyskytuje i skandovaný pokřik „Pražský kurvy, to jsme my“ (na většině utkání), původně vzniknuvší jako reakce na nadávky od fanoušků mimopražských celků, postupně se však začlenivší do běžného repertoáru pokřiků při zápase (pozorovaný např. i při mezistátním utkání s Ajaxem Amsterdam 29. 8. 2007). Motiv s tímto heslem se objevil i na jedné sérii samolepek vydaných ultras. V době, kdy hrála Slavia na Strahově, se také objevoval prostý pokřik „Vršovice“ (pozorováno např. na utkání SK Slavia Praha – FK Jablonec, 22. 10. 2006).

Dalším uváděným faktorem (u šesti informátorů – B, D, E, F, H, I – pěti z kotle, všech z Prahy a mladšího věku) při formování vztahu ke klubu byli vrstevníci ze školy či přátelé – tyto vlivy se překrývají. Faktor vrstevníků byl přitom vždy doprovázen faktorem jiným a jen dva z lidí, kteří jej uvedli (F, H), neuvedli zároveň rodinu (byli také jediní, kdo rodinu neuvedl vůbec, naopak oba zmínili lokalitu). Objevuje se zde návaznost fandění s vrstevníky na fandění v rodině. Jako nejdůležitější faktor při začleňování mezi fanoušky uvedl vrstevníky jeden informátor (E).

Vliv více faktorů je příznačný, neboť jen tři informátoři (G, J a K) uvedli pouze jediný důvod toho, proč fandí Slavii, a toho, jak se k fandění dostali – rodinu. Nejčastější byla kombinace lokality a rodiny (pět informátorů, dva z toho z kotle), lokality a vrstevníků (pět informátorů, z toho čtyři návštěvníci kotle) a rodiny a vrstevníků (čtyři informátoři, tři z kotle). Kombinace všech tří nejčastějších prvků se vyskytla u tří informátorů (B, D, I - dva návštěvníci kotle). Největší vliv ve formování fanouška Slavie lze tedy připsat rodině a lokalitě. Faktor vrstevníků se častěji objevuje až v pubertě, kdy fanoušci buď navazují na předešlé návštěvy utkání s rodiči, nebo s nimi teprve začínají. Dá se tedy říci, že v tomto bodě se na slávistickém vzorku potvrzují předpoklady z literatury. Kromě uvedených nejčastějších faktorů se ještě objevil u informátora F ještě vliv historických znalostí o klubu. Určitý rozdíl mezi kotlem a ostatními tribunami se zde objevil ve vlivu vrstevníků, kteří v začleňování lidí mezi fanoušky hrají u mladých lidí v kotli větší roli.

Náznaky nejistoty o tom, jakými procesy se fanouškem člověk stává, nebo jakési předurčenosti, o kterých píše Crawford, se vyskytly u pěti informátorů (B, J, H, G a K), a to zejména u těch, u nichž hrála podstatnou úlohu rodina a jejichž vztah ke klubu se utvářel již v dětství. To bylo uvedeno nejčastěji (u devíti lidí) při odpovědi na otázku týkající se **počátku** fanouškovské dráhy, přičemž sedm z těchto devíti lidí uvedlo v otázce klíčového faktoru formování jejich fanouškovství právě rodinu. Dá se tedy říci, že stává-li se člověk fanouškem pod vlivem rodiny, stane se tak nejpravděpodobněji v dětství. Čtyři lidé z nich (F, G, H, J) však zároveň uvedli, že na samotné zápasy začali chodit později, než se stali fanoušky, a to dva v 15 a dva v 17 letech. U dvou z nich (F, H) přitom hráli podstatnou úlohu vrstevníci a zároveň nemá v jejich rodině fandění žádnou tradici. Pro informátorku J byla impulsem k pravidelné návštěvě utkání klubová akce, která umožňovala studentům bezplatný vstup na jedno utkání. Je patrné, že chození na zápasy nemusí být nezbytně integrální součástí toho, aby člověk sám sebe chápal jako fanouška. Informátor E řekl, že se fanouškem stal asi v 16 letech hlavně pod vlivem přátel. Jediná informátorka A uvedla, že na sport začala chodit až v dospělém věku. Nejčastější tedy skutečně je zapojení mezi fanoušky v dětství, přičemž toto nemusí vždy znamenat přímé chození na zápasy – to zejména v případě, nemá-li fanouškovství v rodině žádnou tradici. V takových případech může dojít ke změně fanouškovského postoje až pod vlivem vrstevníků, kteří dotyčného přimějí navštěvovat zápasy. Chodí-li jedinec na zápasy již s rodinou, může pod jejich vlivem změnit prostředí a začít zápasy navštěvovat s nimi, navazuje na svou předchozí dráhu kontinuálně.

4.2 Fanouškovství v sociálních kontextech

Fanouškovství může mít dopad i na jiné sociální kontexty. Slepíčka (1990: str. 82) píše, že role sportovního diváka je jednou z krátkodobých rolí člověka, která se někdy může dostat do rozporu s požadavky jiných sociálních rolí (např. rolemi rodinnými). Všichni informátoři tázání na **postoj rodiny** vůči jejich fanouškovství, kteří žijí ještě s rodiči (nebo v případě 54letého informátora K když s nimi ještě žil), uvedli, že jejich rodina fanouškovství toleruje, nebo přímo podporuje. U pěti z nich (D, E, J, I, G) je postoj rodiny však spíše zdrženlivější, zejména kvůli jistým obavám z domněle nebezpečného prostředí fotbalových stadionů. Postupně se však z fanouškovství může stát i v očích rodiny tolerovaná volnočasová aktivita. Tento postoj lze ilustrovat přímo na následující odpovědi informátora I z řad ultras:

„No tak nejdřív si klepali na čelo a nevěděli vůbec, o čem to je (...) Není to něco, při čem by na mě měli být pyšný, (...) ale v podstatě můžu říct, že mě v tom i podporují. Určitě mi v ničem

nebráněj. “ (informátor I).

Není bez zajímavosti, že ve všech těchto rodinách má přítom fanouškovství hlubší kořeny. Naopak oba informátoři (F, H), kteří nepocházejí z fanouškovské rodiny, uvedli, že u nich divácká role není v napětí s tou rodinnou vůbec žádném. Oba také uvedli, že na základě jejich zájmu se o sport začali okrajově zajímat i nejbližší příbuzní. Může být dokonce vyzdvihován určitý pozitivní aspekt fanouškovství jako hobby, které mladé lidi ochraňuje od jiných společensky aktuálních nebezpečí, např. konzumace drog, jak uvedli informátoři F a J:

„Vůbec nic proti, jsou prostě rádi, že mam konička, že mam zábavu a že nezevluju na drogách třeba.“ (informátor F).

Konflikt s rodinnými rolemi zde tedy nenastává a dá se říci, že pro vzájemné vztahy v rodině a v očích rodinných příslušníků fanouškovství problém nepředstavuje, a to ani v případě, kdy fanouškovství nemá v rodině žádnou tradici. Naopak se na základě fanouškovství daného člena může pohled ostatních zlepšit či se zvýšit zájem, fanouškovství se může stát námětem rozhovorů atd. Tento moment se vyskytl kromě výše uvedených dvou v odpovědích i čtyř informátorů (D, E, G, I), v jejichž rodině má fandění delší tradici:

„Já jsem takovej dost otevřenej, takže jsem jim vždycky všechno popisoval a říkal, takže teďka už musím říct, že jsem rodiče, jako by ne donutil, ale že už sami od sebe chtěj lístky, choděj na fotbal, rádi si zafanděj.“ (informátor I).

Tři informátoři (I, J a K) uvedli, že fanouškovství je také určitý faktor v partnerském vztahu. Ne však jako překážka, ale významná součást života, s níž musí partnerka počítat. V případě informátora I z ultras je partnerka sama fanynkou, starší informátor K uvedl, že mu fanouškovství nikdy nebylo vyčítáno, přestože jím trávil dost času i v době, kdy měl malé děti. Informátor J svou partnerku zase k fandění přivedl. Nemusí zde být důležitá ani klubová příslušnost, jak dokazuje opět citát člena ultras:

„Já už i přítelkyni – ne když si jí vybírám, já přítelkyni mám – je velká fanynka, chodí prostě odmalička na fotbal. Sice je to spartanka, (...) na Spartu by nedala dopustit. Jako nebrání nám to v ničem. (...) Ale jsem rád, že to chápe. (...) Počítá s tím, že jakmile je víkend, tak je fotbal.“ (informátor I).

Fanouškovství může dále mít vliv i na pracovní vztahy, jak dokazuje opět příklad informátora K, který se ve své odbornosti právního poradce zabývá otázkami prodeje permanentních vstupenek na domácí utkání Slavie. Informátor I zase vykonával přímo v tiskovém oddělení klubu svou školní praxi. Fanouškovství tedy skutečně může výrazně ovlivňovat další sociální vztahy jedince, ale zpravidla s nimi není v napětí.

4.3 Fanouškovství jako součást života

Jak píše Crawford (tamtéž: str. 106), skutečnost, že je člověk sportovním fanouškem, může být podstatným faktorem v definování lidské identity a pomáhá vytvářet a udržovat sociální síť. Mnoho jedinců podle něj sebe sama definuje na základě svých sportovních zájmů a další sociální identity, mohou být s rolí a postavením sportovního fanouška úzce svázány. Sport není jen určitou událostí konající se na určitém místě v určitém čase, nýbrž přesahuje do představ, konverzací, projevuje se v sociálních sítích, přátelství, sledování masmédií, nákupu spotřebního zboží i ve vlastní identitě fanoušků. S tím se pojí otázka, jaké místo v životě jednotlivce fanouškovství vlastně zabírá a jak dalece ovlivňuje jeho další život.

Toto se může odehrávat na více rovinách. Jednou z nich je to, jak dalece fanouškovství ovlivňuje jedincovo **nakládání s příjmy**. Crawford (tamtéž: str. 34) tvrdí, že dnes je fanoušek převážně spotřebitelem, protože si přístup ke sportu kupuje víceméně ve zbožní formě. Jde jednak o vstupenky, ale i další přidružené akty spotřeby, jako je např. nákup suvenýrů nebo občerstvení, které se stávají běžnou součástí zápasů. Při pozorování se ukázalo, že tak lidé skutečně činí.

Cena vstupenek na utkání na stadionu Evžena Rošického se v běžném ligovém utkání pohybovala ve výši do 100 Kč do kotle a zhruba do 300 Kč na podélnou tribunu. Nicméně při významnějších zápasech, jako jsou třeba ty v rámci evropských soutěží, stoupaly až pětinasobně. K výraznému navýšení v tomto směru došlo také po přesunu Slavie na nový stadion v Edenu. Ceny vstupenek jsou často námětem internetových diskusí, zejména při zmíněných speciálních zápasech. Např. při utkání Slavia - Oxford University Association Football Club ze 7.5.2008, což bylo první utkání na nově postaveném stadionu v Edenu, byla cena vstupenek stanovena na 500 a 700 Kč, a to dosti lidí považovalo za příliš. Diskutující se pak rozdělili na dva tábory, z nichž jeden považoval cenu za neúměrnou a předpovídal ne zcela zaplněný stadion, druhý pak zastával názor, že „praví“ slávisté si sem cestu najdou a že se tak „odfiltrují“ lidé, kteří by se přišli podívat jinak jen ze zvědavosti. Hlediště bylo nakonec zaplněno zhruba ze tří čtvrtin, tedy 15 000 diváky.

Mimopražští fanoušci přitom zaplatí i nemalé částky za cestu na utkání:

„Tak když to vezmu, že se jednou měsíčně na ten zápas podívám, tak to jsou dvě kila za vlak z Tábora (tam a zpátky), člověk tu musí jíst, koupím samolepky, přispěju nějakou dvacku na choreo a za lístek no. (...) Takže já nevím 500 – 1000 korun. Jak kdy.“ (informátor J).

Nejsou to však jen vstupenky, za co fanoušci utrácejí peníze. Nakupují také spotřební zboží nebo na zápasech občerstvení. Nabídka spotřebního zboží je široká, zahrnuje dlouhou řadu výrobků (např. internetový obchod se slávistickými suvenýry Fanzone.cz obsahuje jen u fotbalové sekce 523 položek). Mezi asi nejčastěji nakupované oděvní suvenýry patří replika dresu (1200 Kč), šála (asi 400 Kč) nebo čepice (kolem 250 Kč). Kromě toho je k dostání pestrý sortiment např. domácích potřeb se slávistickými motivy apod. Dresy se navíc často mění, takže někteří fanoušci kupují repliky znovu, aby chodili v aktuálních. Ceny hokejových suvenýrů, které také řada fotbalových fanoušků má, jsou obdobné.

Kromě výdajů za vstupenky, občerstvení a suvenýry fanoušci také platí dobrovolné příspěvky na choreografie ultras nebo i na další záležitosti. Hodnocení je přitom v tomto ohledu pozitivní:

„já přispívám v podstatě pořád. Jednak přispívám, když je potřeba, a na choreo přispívám každé zápas, tam vždycky tu padesátku těm holkám do té sklenice nebo do té flašky nějaký dám a nevidím důvod, proč nepřispívat.“ (informátor K).

Fanouškovství tedy nakládání s příjmy ovlivňuje výrazně, a to nejen nákupem vstupenek. Je také stimulem k nákupu např. sportovních periodik. Svou produkci oblečení a suvenýrů mají také ultras, kteří ji distribuují přímo na stadionu nebo rovněž v obchodech Fanzone. Jejich výrobky si kupují i běžní návštěvníci utkání. Výsledný měsíční obnos investovaný do fanouškovství bude ovlivněn individuálními preferencemi, jakož i stanovenou cenou vstupenek, ale obvykle se bude pohybovat ve stokorunových řádech, při speciálních utkáních nebo výdajích za suvenýry i tisícikorunových.

Veliký peněžní výdaj se pojí také s výjezdy na utkání mimo domácí stadion, zejména na klání s evropskými soupeři. Např. informátor F v tomto ohledu hovořil o částce 9 000 Kč za cestu na utkání mezi londýnským Tottenhamem Hotspur a Slavií. Je-li Slavia v evropských pohárech úspěšná, může sehrát i několik takových utkání během pár měsíců (např. v sezoně 2007/2008 hrála postupně v Žilině, Amsterdamu, Seville, Londýně, Bukurešti a znovu v Londýně, než z pohárů vypadla). Tato utkání jsou obvykle odvetami domácích zápasů (nebo naopak), které jsou, jak již

bylo řečeno, také mnohem nákladnější, než utkání běžná. V určitých případech tak může fanouškovství přijít až na desetitisícové částky.

Zvláštní kapitolou jsou výdaje na zmíněné choreografie ultras, jež jsou také poměrně nákladnou záležitostí, a to jak z finančního, tak časového hlediska. Jedná se obvykle o předem připravenou vizuální prezentaci kotle např. v podobě rozmístění barevných kartonů na sedačky tak, aby při zdvižení nad hlavy diváků znázornily nějaký symbol, nebo třeba připravené igelitové plachty s různými motivy apod. Choreografie jsou financovány z vlastních zdrojů ultras:

„Dřív chodil jeden člověk s čepicí a každě ho posílal pryč nebo mu dal dvě koruny, to bylo směšný, to se vybraly čtyři kila za zápas, ani ne. (...) Vybrali jsme pár korun, dali jsme do toho i vlastní peníze nějaký, každě tam hodil tisícovku. (...) Pak už lidi věděli, o co jde, už věděli, co to choreografie vůbec je, no a začali házet do kelímků, pak už jsme měli další peníze, (...) mohli si nechat vyrobiť trička. (...) Stojí to hodně peněz, je to dost.“ (informátor I).

Během několika let se tedy aktivita a soběstačnost ultras v peněžní otázce posunula do jiných dimenzí. Stoupají příjmy i náklady.

Výroba choreografie, ale i další aktivity spojené s fanouškovstvím, výrazně promlouvá i do **nakládání s časem**. Pro členy ultras (a nejen pro ně) fanouškovství nespočívá jen v návštěvě stadionu. Informátor I se od původní role prostého návštěvníka stadionu dostal přes úlohu vyvolávače s megafonem do situace, kdy píše články na internet, připravuje choreografie, navrhuje motivy na trička, samolepky, komunikuje se zástupci klubu, vyřizuje elektronickou poštu, účastní se diskusí na internetu, prohlíží multimediální prezentace zahraniční divácké scény pro inspiraci pro nové chorály, shání materiály na choreografie atd. Ve výjimečných případech mu může fanouškovství krátkodobě zabrat veškerý volný čas:

„Teď ale všichni někam odjeli, tak to jsem tam byl čtvrtek, pátek, sobota, neděle. Jako ve čtvrtek po škole až do večera, v pátek po škole až do večera, v sobotu ráno v 9:30 nebo v 8:30 už jsem tam opravdu byl a byl jsem tam do večera. (...) Už to v podstatě zabírá jako práce.“ (informátor I).

To je příklad nejvíce angažovaného fanouška. I když je to příklad výjimečný, dá se říci, že fanouškovství určitým způsobem strukturuje čas i ostatním informátorům. Nejdůležitější je frekvence navštívených utkání. Kromě fanouška z Tábora, jednoho návštěvníka kotle (H) a jednoho návštěvníka jiných tribun (D) všichni informátoři řekli, že se snaží chodit na každý domácí zápas,

a ne jen na utkání fotbalová, což znamená přibližně jednou týdně, ale třeba také třikrát, navštívují-li dotyčný i další sporty nebo i jiné týmy Slavie, než je „A“ tým, jako je tomu u informátora K:

„co se týká áčka, tak co jsou zápasy v Praze, tak se snažím víceméně pravidelně, (...) občas se podívám na dorostence, podívám se na béčko...“ (informátor K).

Informátor J z Tábora řekl, že navštívuje asi tři čtvrtiny domácích utkání, další dva (H a D) hovořili o frekvenci dvakrát až třikrát do měsíce. Kritériem výběru u těchto lidí je především čas a atraktivita. Převažuje však tendence navštěvovat co největší počet domácích utkání Slavie, která se konají jednou za dva týdny v kopané, jednou až dvakrát za týden v ledním hokeji. Ten v různé intenzitě navštívuje hned deset informátorů (všichni vyjma fanouška z Tábora).

Fanouškovství se však neomezuje pouze na konkrétní utkání. V současné době se výrazně projevuje ve **využívání masmediálních zdrojů**. To je podle Crawforda (tamtéž: str. 131 - 145) velmi podstatné, protože rozšiřuje paletu možností, jak se dostávat se sportem do kontaktu a jak jej prožívat. V souvislosti s tím se fanouškovský prožitek diverzifikuje a individualizuje. Zejména internet pak nabízí možnost nejen pasivní konzumace, ale i aktivní činnosti (a skutečně existuje řada stránek se slávistickou tematikou). Televize nabízejí velké množství přenosů i z cizích zemí, ale i různých specializovaných sportovních pořadů. Sport zaujímá v masmédiích stále větší místo, přechází i do dalších oblastí populární kultury, jako je kinematografie. Média věnují velkou pozornost nejen sportu jako takovému, ale i jeho osobnostem, jejichž život sledují a činí z nich tzv. celebrity. O tom všem se pak mezi fanoušky diskutuje a znovu se to tak promítá do jejich sociálních vazeb. Masmédia umožňují průnik fanouškovství do každodenních životů v mnohem četnější míře. Crawford jde ještě dále, když tvrdí, že internetové komunity mohou určitým způsobem nahrazovat komunity tradiční, tedy lokální, rodinné či sociální.

Sami fanoušci Slavie (z běžných tribun, z kotle, ultras) internet využívají k rozličným formám komunikace. Ultras na svých stránkách informují o připravovaných i proběhlých akcích, o nových chorálech, zvou k účasti na organizovaných výjezdech na venkovní utkání, nabízejí možnost kontaktu emailem. Na internetových diskusích se pravidelně scházejí fanoušci a debatují o aktuálních i méně aktuálních tématech – např. 54letý informátor K, pravidelný účastník diskuse na stránkách slavistickenoviny.cz, během rozhovoru několikrát na tuto diskusi či ostatní diskutující odkazoval. Každý článek, který vyjde, je na těchto i oficiálních stránkách často komentován řádově stovkami příspěvků. Příspěvky přibývají v průběhu celého dne. Do těchto diskusí se zapojují lidé z celé republiky, nebo i ti, kteří toho času pobývají v zahraničí. Zvláštním jevem je, že některé

kritické fanoušky jiní napomínají s tím, ať zanechají „internetového“ fanouškovství a jdou klub podpořit na stadion. Lidé přitom dodržují svou klubovou příslušnost i na internetu. Tak slávisté chodí hlavně na slávistické stránky, někteří si volí přezdívky, z nichž je na první pohled patrné, komu fandí. Zejména na zmíněném webu slavistickenoviny.cz se etablovala jakási stabilní komunita přispěvatelů a diskutujících. Jsou to právě internetové diskuse, které dávají možnost k prezentaci a výměně názorů, řešení aktuálních témat, vystihují současnou náladu mezi příznivci. Dá se tedy říci, že internet skutečně hraje významnou úlohu v současném fanouškovství.

Kromě využívání internetu lidé kupují sportovní periodika, sledují přímé přenosy sportovních utkání (a to i z jiných zemí) na televizních stanicích, jak potvrdili prakticky všichni informátoři. Dá se říci, že sledování sportu či klubu přes média je dnes nedílnou a každodenní součástí fanouškovství a může zaujímat i několik hodin denně, třebaže všechny jeho složky nebudou u všech zastoupeny stejnou měrou – do internetových diskusí přispívá pravidelně pět informátorů (B, H, I, J, K).

Fanoušek může být také ve svém každodenním životě ovlivněn určitými **dozvuky utkání**, např. v emocionální rovině. Informátoři byli v této souvislosti dotazováni, jak dalece se jim úspěch či neúspěch týmu promítne do dalších dní. O výraznějším vlivu na emocionální svět hovořilo pět informátorů (B, E, F, G, K):

„No tak úspěchy prožívám hodně emotivně, hlavně ten den dva po utkání, když je třeba nějaký významný“ (informátor F); „To bych lhal, kdybych říkal, že jsem fanda Slavie a přitom by mi bylo jedno a byl jsem strašně nad věcí, když vyhrajem nebo prohrajem. To ne. Já to prostě prožívám.“ (informátor K).

Posledně citovaný informátor také vzpomínal události, které jej v důsledku špatného výsledku týmu dohnaly dokonce k slzám. Ostatní již hovořili o mírnějším vlivu, mezi nimi třeba i angažovaný informátor z ultras:

„Jako mrzí mě to třeba, ale že bych z toho zase byl celý dva dny špatnej, to na druhou stranu ne.“ (informátor I); „samozřejmě když třeba vyhrajeme, tak to potěší, když se prohraje, tak to trochu zarmoutí, ale jinak to беру s nadhledem (...) když jsou jiný starosti, tak to tolik neprožívám.“ (informátor D).

Jistý proces zmírňování prožitků během fanouškovské dráhy naznačili jen dva lidé, sice

informátoři D a H ve věku 20 a 24 let. Promítá se zde ale spíše individuální přístup k fandění, než že by se zřetelně projevovало slábnutí doznívajícího prožitku s věkem nebo se zde zračil stupeň angažovanosti konkrétního fanouška. V důsledku prožitku zápasu tedy může dojít k ovlivnění emocionálního světa jedince, i když v různém stupni intenzity.

Vedle toho se sport stává také námětem rozhovorů, jak o tom hovořili informátoři A, B, E a J:

„Vzhledem k tomu, že opravdu mam hodně slávistů a spartanů po okolí, (...) takže okamžitě po víkendu, když přijdu do školy nebo na fotbal, tak to je téma číslo jedna prostě.“ (informátor J).

Jen jediný informátor (C) dozvuky utkání v dalších dnech popřel. Je tedy zřejmé, že konkrétní sportovní událost může určitým způsobem formovat fanouškův prožitek několika dalších dní.

4.4 Fanouškovství jako identita

Podstatný je ve fanouškovství prvek sounáležitosti. Komunita slávistických fanoušků však není nikterak pevná a soudržná, chybí zde jednotný ideál. To dokazují především časté pře na internetových diskusích o to, kdo vlastně je „pravým fanouškem“⁷. Přesto i internet vytváří určitou soudržnost už tím, že slávisté chodí především na slávistické stránky a diskutují zde o relevantních tématech. Existence komunity, i když v jejím rámci existují různé proudy, je vázána především právě na zájem o klub, který určitým způsobem zakládá soudržnost, jež je pak na určitých úrovních potvrzována – návštěvou utkání, příslušných internetových stránek nebo symbolickými prvky.

Jedním z podstatných takových vnějších rysů je **symbolika**, kterou fanoušci užívají, zejména ta oděvní. Slepíčka (1990: str. 36 - 40) užívání této symboliky vysvětluje jednak jako snahu přihlásit se veřejně ke klubu i jeho tradici, kdy nošení slavných barev je přihlášení se ke slavné minulosti, které může pomáhat překonat i chmurnou přítomnost. Dalším důvodem je podle Slepíčky vyjádření příslušnosti ke skupině příznivců jednoho klubu a odlišení od příznivců druhého klubu, jde o sdělení, že nositelé symboliky mají společný zájem a jdou podpořit klub. V hledišti pak utvrzuje právě pocit sounáležitosti a naznačuje sílu divácké základny. Jde o jasné, na první pohled zřejmé zařazení člověka. Slepíčka přitom předpokládá výraznější zastoupení symboliky u lidí mladších. Také uvádí, že zejména v kopané je význam symboliky takový, že divák může protestovat, když jeho mužstvo musí nastoupit v jiných dresech.

Z pozorování vyplynulo, že mezi slávisty je nejčastějším oděvním klubovým odznakem šála,

⁷ O tomto tématu v. str. 48

dres a čepice. Dresy se nosí nejen aktuální, ale i historické; mají v naprosté většině tradiční „sešívanou“ podobu a zpravidla nesou jméno současné či historické opory mužstva. Objeví se i vlastní upletené svetry či šály. Šál⁸ je k dostání velká a neustále se rozšiřující řada, nejčastější jsou prosté červenobílé s nápisem SK Slavia Praha a znakem klubu, i ty se o všem liší vzorem. Dále jsou k vidění tzv. šály sběratelské odkazující k různým významným střetnutím (např. s věhlasným evropským soupeřem). Ty mají obvykle každou polovinu jinou, barevnost závisí na symbolice soupeře. Vedle toho chodí na fotbal i lidé se šálami hokejové Slavie. Pak je zde také symbolika z dílny ultras, která nese právě nápis ultras, nebo má jiný vzor šály či čepice. Jedna šála od ultras nese heslo „Smrt Spartě“ (často skandované při vzájemných zápasech), jiná je z poloviny červená (s nápisem Slavia Praha), z poloviny modrá (s nápisem Górnik Walbrzych), a jsou na ní dvě postavičky z amerického seriálu Simpsonovi, oblečené v příslušných dresech a držící se za ramena. Tato šála odkazuje k tzv. družbě, kterou slávističtí ultras s polským klubem mají⁹. Ultras představují v tomto bodě nejaktivnější část fanoušků, která se neomezuje na spotřebu zboží, které nabízejí oficiální obchody se suvenýry.

Většina oděvní symboliky je založena na tradičních slávistických barvách, červené a bílé. Co se týče zmíněných postaviček ze seriálu Simpsonovi, které se často objevují také na různých choreografiích či na samolepkách, jde o zvoleného maskota slávistických ultras. Symbolika tedy kombinuje prvky tradiční a moderní. Vedle dresů a šál je třeba zmínit ještě vlajky, které někteří fanoušci nosí a na zápase s nimi buď mávají, nebo je vyvěšují na vhodná místa (zábradlí, vchod atd.). Nejčastěji se objevují vlajky s různými nápisy, např. s názvem města. Symbolika se přitom vyskytuje před utkáním i po něm v ulicích města při cestě na zápas. Fanoušci pak mohou zažívat určitý hřejivý pocit z toho, jak vidí postupně se rozšiřovat zástupy lidí oděných v klubových barvách. Tento moment se projevil u informátorů cestujících z daleka:

„To je něco, co mě hrozně posiluje, protože já už ve Strakonících vidím slávisty, který jedou na fotbal, a z Příbrami a tady z těch stran. A to je potěšující.“ (informátor K).

Lidé si také vzájemně při cestách na zápasy pomáhají, nabízejí svá místa v autě, nebo se po nich naopak shánějí. K tomuto účelu je dokonce na slávistickém webu založena speciální diskusní sekce.

Lze říci, že v kotli je frekvence lidí s barevnou symbolikou větší, než v jiných částech stadionu. Na otázku ohledně klubové barevné symboliky byli tázáni i informátoři. Pouze dva z nich

⁸ Některé jejich podoby jsou uvedeny v příloze, str. 74

⁹ O tomto tématu v. str. 53

(informátor C a informátorka A, oba z podélné tribuny) řekli, že si symboliku na zápasy neberou vůbec, 17letý informátor E a 20letý informátor D (ten opět z podélné tribuny) řekli, že jen občas, a jejich přístup ke klubové symbolice byl vlažnější. Ostatní informátoři o významu hovořili především v souvislosti s hrdostí na klub a potřebě demonstrovat svou příslušnost k němu a působit na ostatní lidi:

„rád si to vezmu a dám to najevo, protože jsem hrdej, že jsem slávista.(...) nevím, ten klub je tradiční, představuje určitý symbol no..je to vlastně dělčko tý společnosti .. vlastně celý Čechy se dělej na spartány a slávisty, i když to teda není jen takhle jednoduchý, ale chci prostě ukázat, že jsem slávista a nejsem nic jinýho. (...) když já pak jdu třeba v šále, tak se spíš snažím chovat jakoby prostě spíš líp no, aby lidi jako viděli, že ne každéj, kdo fandí, je zvíře.“ (informátor H); „No cejtím se, když si vezmu tu šálu, úplně jinak, protože nejdřív vlastně cejtím takovou tu historii toho klubu a tu identitu s tím klubem (...) a i v očích těch kolemjdoucích.. prostě vidím, že na mě pohlížej jinak, než kdybych šel bez tý šály.“ (informátor B).

Dva citovaní lidé také zmínili určitý prvek podvědomého vzrušení z toho, že svým oděvem dráždí nepřátelské fanoušky, tedy z rizikové situace. Jeden respondent, pocházející z totalitním režimem pronásledované rodiny, přikládá slávistické symbolice ještě jiný, specifický význam podmíněný dřívější dobou, kdy pro něj měl význam odporu proti totalitnímu zřízení:

„Tak jako tehdy měli komunisti tady nějaký ty svoje ty, tak já jsem viděl ten svůj smysl v tom, že já jsem slávista no. A naopak, já jsem to tehdy cejtíl jako nějaký protest že jo. (...) Tam bych ten význam tý Slavie neviděl jenom v tom sportu jako takovým, ale že to byla jako taková určitá forma protestu proti tomu tehdejšímu, co se tady dělo.“ (informátor K).

Celkově se nicméně ukázalo, že vztah lidí navštěvujících podélnou tribunu ke klubové symbolice je až na jednoho (K) vlažnější než u lidí z kotle. Význam klubových barev se jinak u slávistických fanoušků projevuje i v jejich chorálech a pokřicích, z nichž dokonce většina nějaký odkaz na klubové barvy obsahuje. Obsahují mimo jiné tato slovní spojení:

„Červenobílá – bojová síla“; „Sešívání, sešívání“; „Červenobílí, to se mi líbí, to je ta barva, Slavie, Slavie.“; „Slavie – bíločervený“; „Slavie, Slavie, ve svém znaku hvězdu má, Slavie, Slavie, to je barva bíločervená“; „Každéj ví, kdo ji zná, že je bíločervená“; „Slavie! V našem srdci je! Jedna jediná, bíločervená, pražská Slavie!“; „Ta vyhraje, nejlepší je, červenobílá Slavie!“ (tyto

chorály se objevují pravidelně prakticky na všech utkáních Slavie).

Symbolika se pak pochopitelně objevuje i na samolepkách či jiné produkci ultras. Také choreografie jsou v naprosté většině v červenobílé barvě¹⁰, zejména při tzv. kartoniádách, a jsou vždy prezentovány za zpěvu chorálu Slavie – bíločervený (na melodii písně Go West od skupiny Pet Shop Boys). Např. při prvním utkání na nově postaveném stadionu v Edenu proti Oxford University Association Football Club ze 7.5.2008 připravili ultras celosektorovou choreografii zobrazující historický znak Slavie. Další příklad toho, jaký význam je fanoušky přikládán klubové symbolice, se odehrál na utkání mezi Spartou a Slavií z 23.4.2007, kde byla připravena choreografie s kartony zobrazujícími slávistické pěticípé hvězdy. Když koordinátor choreografie z řad ultras udílel pokyny, neopomněl zdůraznit, ať si lidé dají pozor na to, aby drželi hvězdy cípem dolů, jak tomu je ve znaku Slavie, s tím, že „nejsme přece žádný komunisti.“ Jako další příklad lze uvést, že fanoušci (zejména na internetových diskusích) dlouhou dobu volali po tom, aby se na klubové dresy vrátila tradiční „sešivaná“ záda. Vedle toho někteří fanoušci špatně nesli, že nově postavený stadion neponese žádný výrazný slávistický symbol.

Zvláštní význam připisovaný symbolice vyplývá také ze zvyku odnímat ji soupeři. Na několika pozorováních bylo zaznamenáno, že na stadionu měli slávističtí fanoušci např. soupeřovu šálu, kterou posléze zapálili. Informátor I z řad ultras k tomu řekl, že mezi slávisty je na rozdíl od fanoušků např. Olomouce či Ostravy ctěna zásada nenapadat „běžné“ fanoušky, kteří by tak mohli být odrazeni od příštích návštěv na stadionu, což je nežádoucí:

„to je takový kontroverzní no. Slávisti ti nepůjdou, nebo jejich chuligáni ti nepůjdou a nebudou krást šály normálním fanouškům. Když viděj tátu se synem, tak jim nebudou brát šálu. Pokud potkáš frajera, co má šálu Ultras Sparta nebo Antislavie, tak tu vezmu rád. Když už má něco takovýho, tak se nemůže divit, že mu někdo dá pár facek a vezme mu jí. (...) To k tomu prostě patří.“ (informátor I).

I další čtyři informátoři na toto téma narazili, jeden z pohledu iniciátora (F), tři z pohledu oběti (B, D, E). Jde o jistý akt symbolického násilí na klubovém odznaku soupeře. Je také třeba připomenout, že symboliku lidé nevyužívají jen při utkáních, ale i v každodenním životě. Svou příslušnost k fanouškům Slavie dávají najevo např. minidresy zavěšenými v autě, náramky či oděvem se slávistickým motivem (informátor K), vyzváněním mobilního telefonu (informátorka G) v podobě klubové hymny atd. Někteří lidé mají také tetování se slávistickými motivy. Lze tedy

¹⁰ v. obrazová příloha, str. 75

shrnout, že symbolika je ve fanouškovství a jeho vnímání skutečně velice významným prvkem. Ve slávistickém případě je výrazný odkaz na historii, tradiční barvy, vymezení proti soupeři. Význam, který symbolika nese, je směřován nejen k ostatním lidem, ale může se specificky odrážet ve vnitřním pocitu jednotlivce. Kromě toho je symbolika také spojována s hrdostí na klub a její odnětí a následné znehodnocení nebo zničení může být vnímáno jako příkoří a ponížení.

Jak se ukázalo v některých odpovědích, důležitou funkcí symboliky je také **vymezení proti jiným týmům**. Tento rys je pro fanouškovství celkově naprosto příznačný a typický a prolíná všemi jeho vrstvami. Podle Slepíčky (1990: str. 24) dochází k citovému ztotožnění s týmem a jeho symbolem, což má za následek, že divák vše, co se týká klubu, interpretuje tak, jako by se to týkalo přímo jeho. Je zde velmi přísná polarizace publika, důsledné rozlišení na „my“ a „oni“. K vlastní skupině je fanoušek o mnoho shovívavější, hledá v ní oporu pro své prožitky, názory a pro opozici vůči druhým. Rovněž Crawford (2004: str. 54) připomíná, že při procesu utváření povědomí o komunitě je klíčové stanovení hranic mezi s komunitou další. Jde v podstatě o vztahový koncept: vymezení komunity vůči jiným má stejně podstatnou váhu jako vnitřní struktury.

Výjimkou v tomto směru nejsou ani fanoušci Slavie, kteří mají pod kategorií „oni“ zařazený především fanoušky jednoho klubu: Sparty Praha. Zápas s tímto městským rivalem budí největší pozornost, hraje-li se na Letné, slávisté na něj organizovaně pochodují ze Staroměstského náměstí. Internetové diskuse jsou plné neustálých odkazů na Spartu, vzájemného porovnávání apod. Jak bylo popsáno ve druhé kapitole, vzájemné antipatie mají dlouhé kořeny a táhnou se v podstatě od samotného vzniku obou klubů. Na historii se také někteří fanoušci odvolávají, když vysvětlují svůj odmítavý postoj k Spartě, kterou spojují zejména s komunistickým režimem nebo dominantní ideologií, z níž těží výhody:

„Protože to vychází určitě z toho historickýho vývoje, že fanoušek Sparty bejval takovej ten plebejec, takovej ten dělník z tý stavby a fanoušek Slavie bejval vždycky spíš ta vyšší kasta, ta inteligence.“ (informátor B); „já netvrdim, že Sparta vznikla za komunismu, to vůbec ne. Sparta vznikla jako normální klub, kterej tehdy měl taky nějaký historický kořeny, ale zprofanoval se tím stylem, jakym se vydal. Nikdo to Spartě nevnucoval, ona se takovym stylem v 45. vydala a byl z ní velikej komunistickej klub, kterej toho samozřejmě využíval.“ (informátor K); „Ale i z tý historie že jo: Sparta za komoušů podporovanej dělnickej klub, Slavie naopak utlačovanej“ (informátor H).

Všeobecně když byli informátoři dotazováni na historii, většina (mladších) odpověděla, že historii zná v základních obrysech, tři mladší lidé (B, I, J) odpověděli, že historii znají důkladněji.

V zásadě se dá obecné historické vědomí slávistický fanoušků shrnout do určitých kategorií: slavná prvorepubliková éra Slavie se slavnými hráči, poúnorový útlak ze strany komunistické strany, která naopak podporovala největšího rivala, po listopadovém převratu určité finanční problémy a spojování Sparty s korupcí. Dopad historie na dnešní dobu je spatřován právě ve výhodnějším postavení Sparty (informátoři F, J, K) a od toho se odvíjejícím sebevědomém vystupování jejich fanoušků (informátor I). Poukaz na historii a slavné hráče se objevuje i v jednom chorálu z dílny ultras, který se objevil po přesunu týmu do Edenu: „*Bican, Puč a Plánička z nebe se dívají, jak Slavie válí, Bican, Puč a Plánička na Slavii jsou hrdí.*“ (např. Slavia – Oxford, 7. 5. 2008) Slavnou historii klubu ultras také připomínají na některých svých samolepkách nebo v choreografiích. Vědomí historické tradice je tedy také podstatným prvkem identity fanoušků.

Spojování Sparty s komunistickým režimem je patrné i z internetových diskusí, a to již z toho, jak o ní nebo jejich fanoušcích slávisté píší. Objevují se např. výrazy „bolševici“, „rudáletná“, „rudé kůže“. I další označení Sparty a jejich fanoušků jsou degradující. Píše se o ní např. jako o „Sraltě“, o jejich fanoušcích jako o „rudé zvěři“, „Rumunech“ (v narážce na klubové barvy), o jejím stadionu jako o „toaLetné“. Výrazivo se přitom obměňuje. Z druhé strany jsou slávisté nazýváni „sešívkami“, „seshity“, „židáčky“, „slavíky“ apod.

Druhým nejčastěji (čtyřikrát) jmenovaným neoblíbeným klubem byl Baník Ostrava, který ale třeba u informátora z řad ultras figuroval naopak mezi oblíbenými. Tento informátor mezi velmi neoblíbené fanoušky zařadil příznivce olomoucké Sigmy, kterou pro změnu druzí dva informátoři (K a G) zařadili mezi své oblíbené kluby, protože tam mají přátele nebo rodinu. Obliba klubů se však neomezuje pouze na české prostředí, informátoři mezi oblíbené týmy zařazovali i zahraniční, především ty z prestižních evropských lig pravidelně hrající evropské poháry (např. Liverpool, AS Řím).

Hned deset z jedenácti informátorů je kromě toho, že jsou fanoušky Slavie fotbalové, příznivci i Slavie hokejové a aktivně navštěvují její zápasy, i když třeba nepravidelně. Informátor F se dokonce často angažuje v chodu slávistického hokejového kotle, kde plní funkci vyvolávače. Pouze informátor J z Tábora fandí v hokeji Táboru, dříve přál Vsetínu. Většina lidí si nedovede představit, že by v jiném sportu fandila jinému týmu (54letý informátor K přál v hokeji Kometě Brno, ovšem jen do té doby, než se do nejvyšší soutěže probojovala Slavia), nebo když už ano, tak ne Spartě (např. informátorka A přeje v basketbalu USK Praha).

Informátoři byli v souvislosti s obrazem nepřátelského klubu dotazováni na to, zda podle nich fandění Slavii musí implicitně obsahovat nenávist ke Spartě. Zejména lidé z kotle odpovídali v tom smyslu, že obraz nepřítele je nedílnou součástí fanouškovství, a to zejména u více ztotožněných fanoušků:

„Já si myslím, že jo. Protože kdyby měl rád Spartu, tak to nemůže bejt kvalitní fanoušek Slavie.“ (informátor B); „Pak ty zápasy maj správněj náboj. Kdyby se ti fanoušci libali a sami sobě omlouvali, tak to nikdy nemá takovej náboj. Nikdy by to ty lidi tolik nebavilo a nikdy by to tolik těch lidí nepřitáhlo.“ (informátor I); „Ono se to v tom skrývá že jo: já jsem slávista a tudíž nejsem spartan, kde prostě končí my, tam začíná oni. (...) jinak by to nemělo vůbec smysl. (...) Prostě ten obraz soupeře je důležitěj a stojí to na něm v podstatě.“ (informátor H).

Naopak lidé z běžné tribuny tuto nutnost odmítali. Zde se tedy vyjevuje určitý rys mírnějšího ztotožnění s klubem na podélné tribuně, než je v kotli. Přesto však jen informátor C vysloveně odmítl, že by Spartu neměl rád, ostatní nelibost ke Spartě nepopírali. Ani v kotli však není nekritické vyvyšování slávistů a odmítání spartanů pravidlem. U některých lidí (informátoři A, B, G, H, J, K) se nicméně určitý moment **pozitivního hodnocení vlastní skupiny** proti jiným týmům, zejména v otázce slušnosti, objevil:

„Já si myslím, že jo. Jako už jenom rozdíl mezi fanděním spartanů a fanděním slávistů v obecný rovině. (...) Protože asi nějakěj ten pocit - a to je to, co já si myslím o každým slávistovi – že v sobě má zakořeněnej nějakěj.. něco, co je na obranu nespravedlivýho něčeho.“ (informátor K); „Spíš si myslím, že slávisti jsou takový inteligentnější a spartani prostě jakmile si na sebe navlíknou tu spartanskou barvu nebo spartanskou šálu, tak ten zbytek toho jejich myšlení jde zároveň s tou spartanskou barvou do úplně jinýho konce.“ (informátor B).

Tento prvek se objevuje právě v souvislosti s některými negativními jevy, které jsou připisovány ostatním týmům, zejména Spartě:

„pokud řvou třeba Jude Slavie, tak mě to do jistý míry i těší, protože zase on ukazuje tu svoji malost a já si zase můžu připadat vejš než on.“ (informátor H)

Tento pohled na věc se také objevil v situace kolem incidentu z utkání Sparty na Viktorii Žižkov z počátku podzimní části sezony 2007/2008. Fanoušci Sparty zde skandovali nacistické heslo „Sieg Heil“ a hráč Sparty, který je šel uklidnit, dvakrát zdvihl pravici ke gestu nápadně připomínající nacistický pozdrav. Přestože video, které tento inkriminovaný moment zachytilo, bylo jen málo průkazné, slávističtí fanoušci na internetových diskusích na něj začali okamžitě upozorňovat, psát emaily do médií a všeobecně dávat najevo své opovržení nad rasistickým

chováním spart'anů. Zde se na příkladu rasismu potvrzuje to, že ve své snaze vymezit se vůči spart'anům reagují slávisté na jejich nekultivované projevy tak, že se sami stylizují do opačné role. Zmíněný pokřik „Jude Slavie“ bylo možno slyšet od spart'anského kotle na všech vzájemných zápasech se Slavií. Slávisté na něj reagují ironickým potleskem či skandováním „Všude Slavie“ ve stejném rytmu. Vytvořili také nový chorál na melodii písně Hey Jude.

Prvek kontrastního adorování slávistické slušnosti se objevuje i v jiném kontextu. Slepíčka (1990: str. 112) uvádí, že jedním ze spouštěčů násilného nebo agresivního chování je prohra oblíbeného týmu. I to se v českém prostředí stalo, když fanoušci Sparty po neúspěšném vystoupení jejich hráčů v Jablonci zahradili při zpáteční cestě týmovému autobusu na dálnici cestu a začali na něj házet kamení. Řada slávistů se od podobných projevů distancuje a vidí je jako hluboké dno, kam by se nikdy nechtěla dostat. Do kontrastu k tomuto stavějí pozápasový rituál fanoušků i hráčů, kteří lhotejně, jaký byl výsledek, scházejí ke společné oslavě skončeného utkání. Všichni v kotli si sednou, stejně jako hráči na ploše, a opakují za předříkávání vyvolávače slova tzv. děkovačky (*Červenobílá, bojová síla! Slavie! Praha! Vždycky jsme s váma! Po výhře! Po prohře! A proto: ať žije Slavie!*). Slávisté jsou na tento rituál, která pochází také od ultras, hrdí. Vyvinula se ze staršího pokřiku, který obsahoval kontroverzní prvky (Smrt Spartě) a byl proto dosti medializován poté, co se do něj zapojil jeden hráč Slavie. Během výzkumu se postupně etablovala tato děkovačka jako pozápasový rituál, probíhající skutečně po každém utkání. Fanoušci Slavie s ní slavili i mezinárodní úspěchy: např. poté, co proběhla i po vysoké prohře Slavie na hřišti Arsenalu Londýn 0:7, si jí všimli i angličtí fanoušci, příznivě ji komentovali na internetových stránkách, a informovala o ní dokonce i některá zahraniční média jako o nevídaném sportovním projevu. Dá se říci, že skutečně častější excesy spart'anských fanoušků (např. rasistické skandování, kvůli němuž byly přerušeny mimo jiné zápasy mezi Žižkovem a Spartou 25. 8. 2007 a Spartou a Zlímem 18. 8. 2007) mohou dopomáhat ke slušnějším projevům slávistů, kteří neopomenou využít jediné možnosti, aby na tento kontrast upozornili. Svá přesvědčení zakládají na skutečnosti, kterou zpětně pomáhají vytvářet.

U tří informátorů (A, K, H) se však objevila i určitá reflexe postoje k vlastní skupině. Nicméně přes tuto reflexi např. informátor H sebou samým pospaným mechanismům podléhá:

„Takže zase si říkám, že ty fanoušci Slavie jsou lepší v tomhle, ale není tomu tak jako asi, protože ty samý fanoušci Slavie, kdyby se říkalo spart'anům židi, tak to budou říkat zase slávisti. (...) To je spíš taková iluze asi. Samozřejmě si myslím, že fandit Slavii je lepší, než fandit Spartě, ale kdybych si to nemyslel, tak bych ty Slavii přece nemohl fandit že jo. Kdybych si myslel, že to je horší, tak bych se musel přeorientovat, takže je to spíš takový namlouvání si no, který asi vychází z nějaký potřeby se v tom utvrzovat no.“ (informátor H).

V souvislosti s obrazem nepřítele byli lidé tázáni na to, zda se změní jejich pohled na člověka, když se o něm dozvědí, že je to spartan, nebo když potkají někoho ve spartanském oblečení. Zejména lidé z kotle (pět ze sedmi: B, E, G, H, J) odpovídali, že určitým způsobem ano, a to včetně posledně citovaného informátora:

„Rozhodně, rozhodně změní. (...) Jako vždycky považuju toho člověka za někoho méněcennýho v tom smyslu, že tý Spartě může fandit fakt jenom blb. (...) Prostě člověk už má pak pořád ten názor: Spartě se nadržuje, ten obrázek o tom klubu je pokřivenej. Vidim ho prostě špatně a pak si řeknu: tak on to nevidí a tý Spartě fandí, tak to může bejt jedině blb.“ (informátor H); „No tak rozhodně, protože jakmile vidim někoho v těch rudejch barvách, tak se na mym žebříčku okamžitě propadá až na samý dno, protože můj osobní názor je, že jenom idiot může fandit Spartě.“ (informátor B).

Nicméně ani v kotli není pravidlem, že by kvalita člověka byla hodnocena podle klubové příslušnosti. Míra této změny také zdaleka není jednotná a tak markantní jako u citovaných informátorů. Informátoři E, G a J hovořili o určité prvotní změně při seznamování, ale v rovině spíše humorné. Zdůrazňovali také důležitost toho, jestli je dotyčný v okruhu jejich přátel, protože i ty mezi spartany mají, stejně jako další. Informátorka A řekla, že v ní narůstá určitá obava, když vidí člověka ve spartanském dresu.

Čtyři informátoři (tři z toho z podélné tribuny: C, D, F, K) jinak odmítli, že by pro ně fakt, že někdo fandí jinému klubu, znamenal ovlivnění pohledu na něj.

„To bych ho musel poznat víc do hloubky. (...) Já Spartu obecně nemam rád, ale neznamená to, že by ten člověk tím pádem musel bejt nějak odepsanej.“ (informátor F); „To já si myslim, že tam můžou bejt slušný lidi, nebo že to můžou bejt slušný fandové. To by si museli oni potom myslet o nás to samý že jo a to si myslim, že by nebylo dobře no.“ (informátor K).

Zde se znovu vyjevuje větší ztotožnění se s klubem (a s ním související odmítání soupeře) u lidí z kotle, i když přístup je pochopitelně individuální.

Vymezení vůči jiným klubům je znát i v několika slávistických pokřicích a chorálech, které se zdaleka neobjevují jen při zápasech se Spartou:

„My jsme Slavie, vy nejste nic“ (pozorováno např. při pochodu na utkání se Spartou

23.4.2007); „*Jak jste rudý, tak jste blbý*“ (tamtéž); „*Kdo neskáče, fandí Spartě*“ (např. na utkání Slavia – Oxford, 7.5.2008, Slavia – Ajax Amsterdam 29.8.2007); „*Smrt Spartě*“ (na většině zápasů); „*Sparta zajebaná je*“; „*Sparta, Sparta, buzerantů parta*“; „*Zkurvená Sparta!*“ (všechny opět na zmíněném pochodu); „*Jen co Sparta lehla popelem, jen co tam všichni chcípali, až do rána jsme slavili, až do rána jsme pili. Sparta bodnu tě, až půjdeš na kutě, ty rudej žebráku, poserem tě!*“ (např. na utkání Slavia – Jablonec 22. 10. 2006), „*Kdyby tak na pláni, chcípali spartaři, to by se krásně žilo, to by byl ráj.*“ (Sparta – Slavia 8. 10. 2007).

Pokřiky jsou také často namířeny proti neoblíbeným osobám, zejména hráčům soupeře, kteří se nějakým způsobem nelichotivě v médiích zmínili o Slavii. Jsou přitom tím silnější, čím intenzivnější je impuls k jejich spuštění (který však není zcela nezbytný). Pokřiky jsou také často reakcí na hanlivé skandování soupeře. Občas se vymezení proti soupeři objeví i v choreografii ultras. Např. na utkání Slavie Praha s Ajaxem Amsterdam 29.7.2007 byl roztažen slávistickými fanoušky transparent s nápisem „*Nejsme žádné kůže rudé, my fandíme slušně všude.*“ Je tedy patrné, že důsledné rozlišení vlastní a cizí skupiny a stanovení hranic je v případě slávistických fanoušků rovněž podstatné a je spojeno především s největším historickým rivalem, Spartou Praha. Narážky a vzájemné slovní přestřelky na diskusních fórech na internetu prakticky neustávají. V určitém stupni intenzity se odmítání Sparty vyskytuje u většiny fanoušků Slavie a prolíná různými vrstvami fanouškovství. Ve slávistickém případě je toto vymezení také někdy spojeno s adorací vlastní skupiny v kontrastu k negativně pojatému soupeři. Přesto všechno však nemusí tyto stereotypy, mající spíše symbolický charakter, znamenat překážku v navazování styků s členy cizí skupiny, a to ani u tak vysoce angažovaných lidí, jako jsou příslušníci ultras skupiny, jak se ukázalo na příkladu informátora, který má přítelkyni i přátele i mezi spartaři. Podobně to platí i o dalších.

Rozlišení na „*my a oni*“ také zakládá vědomí toho, kdo do skupiny patří a kdo ne. Jinak řečeno, **kdo je „pravým“ fanouškem**. Tyto pře se odehrávají mezi slávistickými fanoušky především na internetových diskusích. Tak např. před zmíněným zápasem s Ajaxem Amsterdam probíhala diskuse kolem cen vstupenek a také kolem toho, že Slavia odmítla prodat České televizi práva na přímý přenos z utkání. Jeden tábor zastával stanovisko, že správný slávista půjde na stadion za každou cenu svůj klub podpořit. Tito fanoušci také schvalovali krok vedení klubu, protože je pro ně nejdůležitější plný stadion. Druhý tábor spatřoval ve vstupném výraznou překážku k návštěvě utkání. Také v souvislosti s tímto žádaným utkáním někteří fanoušci poukazovali na kontrast mezi slabými návštěvami ligových utkání a masivním zájmem o toto prestižní. Ti, kteří

chodí jen na důležitá utkání, nejsou podle některých „praví“ slávisté, protože ti chodí svůj klub podporovat na stadion vždy. Vedle toho se objevuje diskuse o „pravých“ fanoušcích často poté, co se slávisté stanou součástí nějakého incidentu. Např. po kontroverzním utkání se Spartou 31. 3. 2008 nešetřila řada příznivců odsudky do vlastních řad. V diskusi se objevil např. takovýto názor:

„Fanoušci Slavie si „udělali“ jméno i v Evropě, jak dokáží svůj (náš) tým podporovat. Ale potom, co někteří předvedli při derby, tak se za ně stydím. Takové fanoušky ve Slavii nechci a doufám, že vedení klubu také ne a že Eden uvidí je zvenku.“ (www.slavia.cz, diskuse u článku Derby skončilo nerozhodně z 31 .3. 2008, příspěvek ze 2. 4. 2008)

Podobné nesouhlasné názory se objevují i při některých dalších projevech především kotle, a z to nejčastěji při použití zakázané pyrotechniky, nebo v souvislosti se skandováním některého z uvedených hesel. Někteří lidé argumentují tím, že tyto projevy nejsou hodny fanouška Slavie a řadí je po bok ostatních fanoušků. Svůj nesouhlasný postoj dávají často najevo tím, že píšou o těchto divácích tak, že dávají slovo fanoušci do uvozovek, nazývají je pseudofanoušky, rádobyfanoušky apod.

Postoj ultras je v otázce pyrotechniky odlišný od většiny. Pyrotechniku chtějí na stadion prosadit zpět. V utkání s FC Brno z 19.3.2007 se prezentovali choreografií, na níž byly postavičky ze seriálu Simpsonovi se světlicemi v ruce a také noviny, na nichž bylo napsáno: „Ohně zpět! Výzva ultras ČMFS“. Stejně zástupci ultras hovořili také na setkání se zástupci klubu po zmíněném kontroverzním zápase se Spartou, které se odehrálo za účelem prodiskutování událostí z derby. Zde ultras zastávali názor, že pyrotechnika není nebezpečná a poukazovali na fakt, že např. fanouškům Baníku Ostrava je přes zákaz tolerována. Zástupce klubu žádali, aby se zasadili o její znovuzavedení. Zároveň se zavázali, že na nejbližším utkání pyrotechniku nepoužijí, aby nepoškodili klub. Tento slib dodrželi. Pyrotechnika se z domácích utkání vytratila po přesunu Slavie na nový stadion.

Diskutované jsou i některé pokřiky, zejména problematické „Smrt Spartě“. To se stalo terčem kritiky řady fanoušků např. po slavnostním exhibičním zápase Slavia – Oxford ze 7. 5. 2008, které bylo hráno u příležitosti otevření dlouho očekávaného stadionu v Edenu. Někteří fanoušci poukazovali na zbytečné pokažení ryze slávistického svátku. Na **korektnost pokřiků** byli dotazováni i informátoři. Jeden (menšinový) názor, který zastávali 3 ze 4 informátorů z podélné tribuny (A, D, K), kde je také zapojování do pokřiků mnohem méně intenzivní, na ni dbá

a považuje ji za důležitou. Ostatní informátoři (z nichž jen jeden, informátor C z podélné tribuny, se do pokřiků nezapojuje) uvedli, že kontroverzní pokřiky zkrátka ke kopané a k fandění patří a jejich význam označovali za nadnesený. Relevantní je zde zejména názor člena ultras, jelikož se na vymyšlení nových pokřiků podílí (některé se však skandovaly již před zformováním ultras), a patří také mezi ty, kteří pobízejí kotel ke skandování, je tzv. vyvolávačem:

„To k tomu patří no. Já to беру takhle: já mam mezi spart’anama taky spoustu kamarádů, mam tam přítelkyni, jako není to myšlený, jako že jim přeju smrt. To je prostě nadnešený. (...) Jako nemyslim si, že nějaký dítě, když to uslyší, tak by za tři roky chtělo zabijet. To mi přijde směšný a přijde mi to jako úplný bláznovství. Nebud’me papežštější než papež.“ (informátor I).

Určitý stupeň vulgarismu a kontroverze je tedy v pokřicích tolerován především proto, že je vnímán jako nadnesený a symbolický, a to zejména v kotli, kde se do nich valná část lidí zapojuje. Vzhledem k nadsázce také na nepřátelských projevech není trváno vždy a za každou cenu. Např. při utkání mezi Spartou a Slavií z 23. 4. 2007 byla držena minuta ticha na památku nedlouho předtím zesnulého „spart’ana století“ Andreje Kvašňáka a slávistický kotel ji disciplinovaně dodržel. Podobně na utkání mezi Mladou Boleslaví a Slavií sám od sebe držel minutu ticha na památku fanouška Baníku Ostrava, jenž toho dne tragicky zahynul cestou na utkání jeho týmu se Spartou. Na Letné minutu ticha ke stejné události narušovali spart’anští fanoušci pokřikem „Smrt Baníku“.

Zvláštním aspektem v obrazu nepřítele mezi fanoušky je **agrese a násilí**, které je záležitostí především chuligánských skupin. Crawford (2004: str. 90) uvádí k vysvětlení tohoto fenoménu několik možných faktorů, jako jsou vybíjení frustrace, davové chování nebo potřeba vstupovat do adrenalinových rizikových situací, jichž je v soudobé společnosti stále méně. V souvislosti s problémem fotbalového chuligánství Crawford dále poukazuje na fakt, že jako problém začalo být vnímáno až dlouho po tom, co se objevilo, a že se v běžném pohledu uplatňují o chuligánech určité stereotypy, které neodpovídají skutečnosti (např. to, že chuligáni pocházejí výhradně z nižších společenských tříd). Navíc připomíná, že chuligánství je jevem zejména v poslední době spíše vzácným. Nicméně normy, postoje a ideje chuligánských part jsou odlišné od ostatních fanoušků (Smolík 2008: str. 45). Smolík (tamtéž: str. 16) chuligánské skupiny popisuje jako poměrně stabilní party s pevnou skupinovou identitou, které přicházejí na stadion s primárním cílem vyvolat konflikt. Svou identitu přitom prezentují násilím, vlajkami, oblečením (jsouce ovlivněny od svého vzniku v Anglii hnutími typu skinheads užívají oblečení charakteristické pro tyto skupiny: např. tzv. bombers, konkrétní značky atd.) či určitými časopisy, svou speciální symbolikou, dále vylepováním

nálepek (tzv. stickers) či tvorbou graffiti. V případě propojení s extremistickými skupinami, které je však podle Smolíka v českém prostředí nízké, také odpovídající symbolikou. Chuligánské skupiny se přitom podle něj nemusejí ani ztotožňovat klubem.

Určité násilné prvky se projevovaly i během pozorování mezi fanoušky Slavie Praha. Pokud jde přímo o akty fyzického násilí, ani při jednom pozorování neproběhl žádný takový čin vůči fanouškům soupeře. Proti nim bylo namířeno pouze násilí symbolické, ať již vizuální při choreografiích, verbální v pokřicích (jak již bylo uvedeno, častými jsou pokřiky typu „Smrt Spartě“ - včetně obměn s názvem jiného klubu, dále např. „Brno, Brno, buzerantů plno“) nebo spojené s oděvní symbolikou. Akty přímo fyzického násilí se však také objevily, a to prakticky výlučně v kotli, ale byly namířeny vůči majetku (častými projevy bylo v kotli mezi některými lidmi např. kopnutí do sedačky při nepovedené akci apod.) a pak zejména vůči policii. To se kromě již zmíněného utkání se Spartou Praha objevilo v mnohem menší míře a intenzitě při utkání Slavie s Baníkem Ostrava 3. 12. 2006. I policie je napadána verbálně, zejména pokřikem „A.C.A.B“ (All Cops Are Bastards); tento motiv se přitom objevuje i na oblečení některých v kotli.

Oblečení některých jedinců v kotli se také dá identifikovat jako chuligánské podle toho, jak je popisuje Smolík, nicméně to je dostupné komukoliv a samo o sobě rozhodně nemůže být indikátorem chuligánství. A naopak, ne každý chuligán musí nosit „chuligánské“ značky. Také se na utkáních objevovala vlajka s nápisem „Slavia Hooligans“ a slovo hooligans je součástí také jednoho pokřiku. Ten ovšem opět skanduje skoro celý kotel, který lze jinak stěží označit jako celkově chuligánský. Zde může hrát svou úlohu určitá přitažlivost chuligánství pro běžné návštěvníky kotle nebo prostá nereflekтованost obsahu pokřiku. Tohoto jevu si všímá i informátor I z ultras, který poukazuje na to, že řada fanoušků křičí nenávisťně na soupeře, ale má-li dojít ke konfrontaci, stahuje se. Skutečných členů chuligánských skupin není mnoho, řádově desítky. Zmíněná vlajka je uvedena v galerii na stránkách ultras, kde je popsána i její historie. Další projevy, které popisuje Smolík, tedy samolepky či graffiti, také lze mezi slávistickými fanoušky nalézt (graffiti je speciální sekce na stránkách ultras¹¹). Samolepky, vycházející jinak z produkce ultras, zobrazují mimo jiné např. motiv „Slavia hooligans – číháme na vás za každým rohem“¹². Přítomnost násilností mezi slávistickými fanoušky potvrzují především internetové reportáže o domluvených střetech se soupeřovými fanoušky. Ty se objevují prakticky po každém utkání (např. na stránkách ultras nebo na stránce hooligans.cz), ale především mimo stadion po vzájemné, ne vždy úspěšné domluvě. Např. v souvislosti s utkáním Slavia – Brno (19. 3. 2007) bylo referováno o bitce mezi 23 příznivci Slavie a 26 fanoušky Brna; oba tábory o této šarvátce referovaly jako o „férové“. Vochocová (2007:

¹¹ v. obrazová příloha, str. 80

¹² v. obrazová příloha, str. 79

str. 2 - 3) v tomto směru poukazuje na základě své analýzy chuligánského periodika Football Factory na některé ústřední jevy v tomto prostředí: je to soustředěnost na střety, komunikativnost, kritické hodnocení ve srovnání s určitými „ideály“ a snaha o zlepšování nebo určité strategické vedení střetů.

Na otázky spojené s násilím odpovídal i člen ultras, který se sám občas nějaké šarvátky účastnil. Je jedním z administrátorů internetových stránek, které mimo dalších zpráv o střetech referují. V českém prostředí hranice mezi ultras a hooligans není zcela zřetelná. Informátor chuligány a ultras rozlišoval, ale jistý překryv připustil. Vochocová ve své analýze uvádí, že ultra produkci se v jí sledovaném periodiku dostává stále větší pozornosti na úkor chuligánských střetů. V časopise je přitom ultra produkce a chuligánská činnost rovněž důsledně oddělována. Informátor I zdůraznil však zároveň sounáležitost mezi všemi fanoušky a vzájemný respekt. Nutno poznamenat, že při pozorování skutečně nebyl žádný problém uvnitř sektoru slávistů, přímo mezi nimi. Vochocová (2007: str. 7) dále píše o tom, že vztah chuligánů k ultra produkci je obvykle veskrze kladný, ať již z důvodu nedostatečného uspokojení z účasti na střetech nebo třeba prostého zalíbení a touhy podpořit tým.

Informátor I dále popisoval určitý průběh potyček, které podle něj pro účastníky nabývají charakteru adrenalinového sportu:

„Na jednu stranu jo, není to nic, že bys tam přišel a plácnul se, ale na druhou stranu všichni z toho dělaj, že tam jde o život, ale to v žádnym případě prostě. Máš v sobě tolik adrenalinu, dostaneš dvě rány a vůbec nevíš, že se něco takovýho stalo. (...) Pak už to bereš s nadhledem, bereš to jako srandu. (...) Taky nemáme zájem na tom, abychom někoho zabili že jo. Máš prostě dobrej pocit, že Slavie vyhrála i tady. Už se z toho stal v podstatě taky sport. (...) Dřív to bylo plný nenávisti, ale dneska už jsou tam i případy, kdy se mezi sebou porvou dva tábory a zvednou se a podaj si ruce mezi sebou, dovezou se na stadion..“ (informátor I).

Dokonce řekl, že tyto střety mají určitá pravidla (např. vypárování chybějících členů, neútočení, když druhý leží na zemi, neužívání zbraní). Zároveň však připustil, že ne vždy se dodržují, v případě Slavie je podle něj největší nenávist se Spartou a s Olomoucí. O těchto pravidlech a negativním hodnocení nadměrné brutality samotnými chuligány píše i Vochocová. Podle ní má „střet mezi chuligány v ideálním případě podobu násilné hry nebo utkání (se sportovními konotacemi) omezeného pravidly, které se odehrává ve vymezeném čase a prostoru a je nazýváno bojem.“ (2007: str. 11) Ideál je však podle ní možné odhadnout spíše z kritických hodnocení reálných střetů, protože v praxi k jeho naplňování ne vždy dochází.

Komunikace neprobíhá na meziklubové úrovni jen v rámci domlouvání šarvátek mezi chuligány, ale i mezi skupinami ultras, např. při komunikaci s klubem domácích při výjezdech, kdy je třeba dát ke kontrole připravovanou choreografii:

„No jako je tam nějaká výpomoc. Takže já třeba mam kontakt na nějakýho ultras Sparty, Baníku.. jako tyhle kontakty tam jsou, nejvíc využívaný na fóru hooligans. (...) Pro nás by to třeba ani nebyla taková radost z toho vítězství, kdybysme věděli, že tam Baníku třeba nepustili choreografii, když oni tvrdili, že byla krásná. Tak to je lepší, aby jí tam ukázali a my ukázali něco lepšího. (...) Takže jo, nějaká ta, jak to říct.. tolerance a solidarita tam určitě je.“ (informátor I).

Při tématu složení chuligánských part odkazoval informátor na publicistický pořad na TV Nova, v němž hovořil tiskový mluvčí Bohemians 1905 (sám původem z kotle), který řekl, že např. mezi chuligány jeho klubu figuruje i jeden státní zástupce. I zde byl fenomén fotbalového chuligánství popsán víceméně jako určitý druh adrenalinové zábavy. Vochocová také píše o běžném oddělování doby střetu a po něm, jakož i v podstatě vstřícném domlouvání (samozřejmě ne ve všech případech) střetů a projevech určité úcty vůči soupeři. Mezi chuligány a ultras tedy existují určité respektované standardy, které těžiště násilných aktů udržují v rámci těchto skupin.

Kromě určitého meziklubového kontaktu se soupeřovými fanoušky funguje mezi těmito skupinami i jistá forma spolupráce, nazývaná družba, jejíž motiv se ve slávistickém případě vyskytuje na šálách, samolepkách či pokřiku. Slávisté mají družbu s polským klubem Górnik Walbrzych. Podle informátora I vznikla prostými osobními kontakty, vzájemným navštěvováním na zápasech a postupně se rozšiřuje jak co do početnosti, tak do rozsahu spolupráce. Pokračují vzájemné návštěvy, pomoc při střetech se soupeři, při přípravě choreografie. Ultras na svých stránkách často referují o zájezdech na zápasy do Polska, fanoušci Walbrzychu zase jezdí do Prahy, a to obousměrně v počtu i několika desítek lidí. Ve Walbrzychu tuto družbu údajně uznávají i běžní obyvatelé města a poskytují fanouškům Slavie všemožné výhody.

Na názor na chuligánské a ultras skupiny byli tázáni i ostatní, „nezasvěcení“ informátoři. Zejména ti z jiné tribuny, než kotle, nerozlišovali příliš ultras a hooligans. Tři z nich (A, C, D) deklarovali negativní pohled na tyto skupiny. Jsou hodnoceny jako násilné party bez faktického zájmu o sport, jejichž cílem je především vyvolávání násilností:

„Samozřejmě zápornej. Prostě by asi měli být pod policejním dohledem, ty lidi by měli bejt odkádrovaný, měli by o nich vědět o všech, měli by je sledovat a prostě to k tomu nepatří a kazej ten sport.“ (informátorka A).

Další návštěvník běžné tribuny, informátor K, byl k těmto skupinám shovívavější s tím, že se je snaží spíše pochopit, ale nerozlišil je. Velmi však oceňuje přínos těchto skupin pro fandění jako takové, zásluhy připisuje informátorovi I (jako ostatně velká část fanoušků Slavie). Chuligánské skupiny a násilí však odsuzovali i někteří lidé z kotle (F, H):

„No ale jinak ty, co se jdou poprat, kolikrát ani nejdou na ten stadion, to jako nechápu, že si vůbec říkaj fanoušci.“ (informátor H).

Zde se opět projevuje obraz slušného fanouška, určitá představa o tom, kdo fanouškem je a kdo ne, neboť citovanému informátorovi vadí, že tyto skupiny vrhají špatné světlo na klub celkově. V kotli lidé častěji odlišují chuligánské a ultras skupiny, alespoň podle činností. Zejména činnost ultras (vytváření chorálů, choreografie) je vnímána pozitivně (F, G, H, J):

„Ultras, když se opravdu striktně oddělej od hooligans, když opravdu jsou to lidi, který vytvářej ty choreografie a nebijou se, když chtěj podpořit svůj tým, tak ty maj pro mě obrovskej obdiv.“ (informátor F).

I mezi lidmi z kotle, kteří do chuligánské skupiny nepatří, se objeví určité pochopení pro ně (informátoři B, E, J). Ale je zároveň zdůrazňováno, aby se násilné prvky držely v jejich rámci:

„Jako nic proti tomu nemam, ale asi bych to netahal na stadion. (...) Prostě určitě patří do fotbalu. Ať si každej říká, co chce, prostě ti radikální fanoušci tam budou, budou tam neustále. Pokud se někdo chce porvat, tak ať se porve někde mimo, nebo kdekoliv mimo stadion.“ (informátor J).

Dá se říci, že fungování ultras a hooligans skupin je pro ostatní fanoušky poněkud neprůhledné a to i u lidí, kteří k nim třeba mají blíže a láká je stát se jejich členem (ze vzorku záležitost informátora E).

Formálně je ultras skupin na Slavii víc, ale v zásadě působí všichni společně. Informátor z jejich řad na otázku, zda ultras kontrolují příjem nových členů, odpověděl, že nikoliv a že vztah je založen především na důvěře:

„Tak to nejde, nejsme žádní organizovaná jako skupina.. nebo takhle: jsme, ale nejsme nijak

evidovaný, že by každé měl kartičku. (...) Pokud někdo má chuť, tak nám nezbejvá nic jinýho, než mu věřit no. “ (informátor I).

Celkově je tedy zejména mezi fanoušky z kotle vnímán rozdíl v aktivitě ultras a hooligans, ale reálně se skupiny do určité míry překrývají. Někteří běžní fanoušci pro ně mají pochopení, ale většina, zejména lidé z podélných tribun, jejich aktivitu vnímá negativně. Kladně jsou naopak hodnoceny především ty stránky, které obohacují fanouškovství. Chuligánské skupiny však jsou i pro nečleny určitým způsobem atraktivní, mohou působit jako určitá referenční skupina. Celkově jsou skupiny ultras a hooligans mnohem uzavřenější a přístup do nich není tak snadný, jako do fanouškovské obce celkově. Je v nich také určitá hierarchie. Nejsou však odděleny od ostatních fanoušků úplně, naopak se cítí být jejich součástí, diskutují a spolupracují s nimi (při tvorbě a financování choreografií, při výjezdech, při tvorbě a zpěvu chorálů atd.).

Kotle fotbalových stadionů jsou často spojovány s určitou **politickou profilací**, ale ten slávistický se v tomto směru příliš nevyhraňuje, pokud za politický projev nepovažujeme odmítavý přístup k policii. Dalo by se říci, že je cíleně apolitický. Člen ultras k tomuto v rozhovoru řekl, že vyhraňování v tomto směru odmítá:

„Já jsem si vždycky zakládal na tom, že do kotle Slavie může chodit každé. Slavie nebyla nikdy takhle vyhraněná, jak se snažej třeba na Spartě nebo v Olomouci, aby byli do prava, aby byli nějaký náckové nebo to. A na Bohemce zase na druhou stranu, tam všichni tíhnou k tý levici, snažej se proti rasismu až moc jo.. Já jsem tohle nikdy neuznával. Jak už jsem někde řekl, nechci, aby mi tam někdo hajloval, nechci, aby mi tam hulil trávu. Ať si to každé dělá, ať si hajlujou klidně, mně je to jedno, ale ať si hajlujou doma, v hospodě, ve svejch hospodách nebo tak, ale ať tohle netahaj na stadion.“ (informátor I).

S působením ultras nebo hooligans skupin se také často spojují projevy již zmíněného **rasismu**. Ten ale naprostá většina informátorů ze vzorku odmítla, pouze 17letý muž uvedl, že mu nevádí. Ani během pozorování nebyl žádný projev rasismu mezi slávistickými fanoušky pozorován. V týmu Slavie v době výzkumu působilo několik hráčů tmavé pleti a s jejich přijetím nebyl žádný problém, jejich jméno bylo běžně vyvoláváno jako jména jiných oblíbenců (např. po utkání SK Slavia Praha – Ajax Amsterdam z 29. 8. 2007 jméno francouzského záložníka tmavé pleti Mickäela Tavarése). Pouze při některých utkáních se vyskytne určitý individuální xenofobní výkřik (např. během zápasu s Baníkem Ostrava z 3.12.2006 byl zaznamenán výkřik „táhněte zpátky do Polska“).

Je to naopak spíše Slavia, která je vystavována antisemitským pokřikům a narážkám. Např. pokřik „Jude Slavie“ byl pozorován na všech vzájemných utkáních se Spartou, na utkání mezi Slavií a Jabloncem 22. 10. 2006 se hosté prezentovali transparentem: „A co příště? Poženeme vás až do Jeruzaléma :-)“. Na internetových diskusích jsou slávističtí fanoušci také vystaveni častým antisemitským narážkám.

Fanoušci jsou nespokojeni s tím, jak jsou líčeni v médiích. Toto se projevilo zejména kolem situace kolem utkání se Spartou z 31. 3. 2008, kdy se zvedla vlna **odporu proti negativnímu obrazu fanoušků v médiích**. Již několik dní před inkriminovaným utkáním vycházely v novinách články o tom, že se fanoušci chystají strahovský stadion, na němž to měl být poslední zápas obou klubů, demolovat (např. článek „Zdemolují fotbaloví chuligáni Strahov?“ z MF Dnes z 28.3.2008, „Zničíme Strahov!“ z deníku Blesk z téhož dne atd.). Fanouškovské stránky na tato prohlášení reagovaly s podivem a posměškem (např. článek z 28.3.2008 „Mediální šílenství“, v němž se praví: „V sekci útržky z novin najdete několik velice úsměvných článků z různých deníků. Všechny tvrdí, že na Strahově vypukne kdovíjaké peklo a stadion přinejmenším lehne popelem.“) Ve stínu těchto prognóz byla připravena masivní policejní opatření. Při samotném utkání byla tribuna, kde se nachází kotelnice, zcela zaplněna, přičemž složení návštěvníků se poměrně odlišovalo od běžných utkání, neboť sem kvůli levnějšímu vstupnému přišli i lidé, kteří by třeba jinak šli jinam. Ve druhém poločase utkání došlo k odpálení nevelkého množství pyrotechniky a vylomení vrátek do sektoru po vstřelení vedoucí branky domácími. Na to přítomná policie reagovala tvrdým, ale hlavně celoplošným zásahem, kdy házela výbušky s výrazným akustickým efektem i mezi nic nepáchající a v poklidu stojící diváky (kterých bylo mnohem více, než těch, kteří se s policií skutečně pustili do fyzického konfliktu), jimž navíc zahradila ven cestu ze sektoru. Mediální informace o tomto incidentu však byly značně odlišné; bylo informováno o „fanoušcích Slavie, kteří tam začali, spustili tam tu kanonádu dělbuchů“ (pořad Sečteno, potvrzeno na ČT4 Sport z 1.4.2008) nebo o 4000 radikálních fanoušků na tribunách (pořad Události z příslušného dne). Tyto informace se však nezakládaly na pravdě. Po tomto incidentu poskytl jeden z čelních představitelů ultras rozhovor do novin, aby se podle svých slov pokusil změnit pohled veřejnosti na fotbalové fanoušky. Nicméně i tento rozhovor podle něj vyšel ve výrazně pozměněném znění, v jeho neprospěch. Ultras na dalším utkání (Slavia – Liberec z 13.4.2008) reagovali ještě dvěma choreografiemi. Ta, která reagovala na mediální situaci, nesla nápis „Na každého jednou dojde. I na tebe Saivere!“ Filip Saiver je právě redaktor deníku MF Dnes. Na utkání Slavia – Brno 19.3.2007 zase ultras prezentovali choreografii, na níž byla postava čtoucí noviny s titulkem: „Hooligans řadí na českých stadionech. 20.000 policistů! 19 mrtvých! 288 zraněných! 922 zatčených! Bilance zápasu Slavia vs.

Brno 19.3.2007. Saiver.“ Na tomto utkání se objevil i pokřik „Saiver je čurák!“. Zástupci ultras se pak také zúčastnili schůzky s vedením klubu Slavie, kde se situace ze zmíněného zápasu se Spartou diskutovala, a stěžovali si, že se za ně klub dostatečně nepostavil a že se nepokoušel vyvrátit nepravdivý mediální obraz, který podle jejich názoru popisuje fanoušky jako náslníky, kteří mají za cíl toliko ničení. Vedle toho se ještě pravidelně objevují stížnosti slávistických fanoušků na to, že jejich klub často a v nevhodné časy zařazován do televizních utkání, což podle jejich názoru snižuje návštěvnost utkání.

Tyto případy poukazují na podstatnou rovinu interakce médií a fanoušků a také ilustrují Crawfordovu (2004: str. 92) tezi, že násilí na fotbalových stadionech je médií či policií často zveličováno a že tak to také fanoušci vnímají. Také Smolík (2008: str. 183 - 4) poukazuje na (záměrné či nezáměrné) zkreslování sociální skutečnosti v médiích. Tím se vytváří nepřátelské prostředí a stereotypy. Medializace podle něj vychází z atraktivity fotbalového chuligánství pro diváky. Situace zaznamenaná v utkání se Spartou je však ojedinělá, na žádném jiném utkání nebyly při pozorování nepokoje v takovém rozsahu zaznamenány. Na tomto místě jde právě především o ukázání odporu vůči médiím, které líčí fanoušky ve stínu určitých stereotypů. Vochocová (2007: str. 1) píše, že součástí dominantního obrazu chuligánů ve většině médií jsou expresivní slova, chuligáni jsou hodnoceni jako jedna ze zásadních příčin odlivu fanoušků ze stadionů a úpadku pozice fotbalu jako rodinného sportu. Články citují samotné fanoušky jsou přitom v nápadně menšině. Informátor z řad ultras v rozhovoru však uvedl, že podle něj se již situace v tomto směru mění a média jeví snahu ukázat také pohled fanoušků. I někteří další informátoři (F, G, I, H) však poukazovali na to, že pohled většinové společnosti na fanoušky je příliš negativní.

Problematický je z pohledu fanoušků Slavie také **vztah k policii**. Zejména ultras a hooligans policii nemají rádi. Podle informátora I je mezi fanoušky a policií nenávistný vztah, který se projevuje ve vzájemně nepřátelských postojích a chování, ze strany policie dokonce v určité šikaně. Ultras i další fanoušci jsou ovšem s policií nebo s pořadateli v časté interakci. Jednak (v době výzkumu) byla přítomna na všech utkáních, jednak policie asistuje při výjezdech na hřiště soupeřů, kde fanoušky ochraňuje před agresí příznivců domácích. Např. při pravidelném pochodu slávistických fanoušků před utkáním se Spartou, který pořádají ze Staroměstského náměstí na Letnou, vždy policejní oddíly doprovázejí průvod příznivců a udržují jej tak, jak potřebují, jakož i chrání od útoků spartánských fanoušků. Ani při jednom ze dvou těchto průvodů nebyl konflikt s policií zaznamenan, naopak fanoušci spolupracovali. Při zápasech některé konfliktní situace vznikly, nejvýraznější byla ta již popisovaná z domácího utkání Slavie a Sparty. Nicméně většina zápasů se obešla bez jakéhokoliv policejního zásahu. Zmíněný policejní zákrok z utkání se Spartou

nejen členové ultras, ale i další fanoušci na internetových diskusích tvrdě odsuzovali, stejně jako dezinformace podávané médií. Na fanouškovském serveru slaviaforever.cz byla uvedena anketa, v níž 90 % hlasujících označilo zásah policie za neadekvátní. Na webu slavistickenoviny.cz, který spravují členové fanklubu, byly uvedeny články „Nesmyslné útoky na fanoušky“, „Zásah PČR nebyl adekvátní“, „Další ohlasy na pondělní události“, „Svědectví napadených slávistů“. Ohlasy na tuto událost se ve velké míře shodovaly na svém stanovisku:

„Pokud by policie nebyla nesmyslně agresivní, nenastaly by takové problémy. (...) Házeli [policisté] nesmyslně dělbuchy do davu, díky čemuž bylo hodně lidí zraněno a popáleno. (...) Proč se házely policejní rozbušky do míst, kde lidi nic nedělali a v davu akorát hrozilo zranění?“, „Rozhodně jsem pro tvrdé zásahy proti chuligánům, ale používat nebezpečnou pyrotechniku proti stovkám nevinných lidí je podle mě neodpustitelný policejní exces, který by se měl dočkat řádného vyšetřování.“ (citováno ze zmíněných článků z webu slavistickenoviny.cz).

Ultras na incident z inkriminovaného utkání se Spartou reagovali v dalším domácím zápase (Slavia – Slovan Liberec, 13. 4. 2008) výmluvnou choreografií parafrázující nové policejní heslo: na počátku zápasu byl roztažen transparent s bílými písmeny na zeleném pozadí ve znění „Pomáhat a chránit?“, který byl posléze stržen a nahrazen červeným „Buzerovat a mlátit!“. Ve stejném utkání se na stranu fanoušků postavili i příznivci hostí choreografií s hesly „Předem odsouzení“ a „Jsme fanoušci, ne zločinci“.

Tento incident a s ním spojený strach z jednání policie zmínil i informátor K v rozhovoru. Ostatní informátoři odpovídali ještě před touto událostí, ale i u nich (u čtyř, dvou z kotle: C, E, F, K) se objevily názory, že zásahy policie nejsou adekvátní a eskalují problémy na stadionu a že policii rádi nemají:

„V mnoha případech jsem zažil především na fotbale naprosto bezdůvodný a naprosto nepřiměřený reakce na to, jestli třeba nějaký kluk něco udělal, hodil petardu a pět policajtů na něj vlítlo a zmydlili ho tam obuškem, prostě nepřiměřený reakce.“ (informátor F).

Šest informátorů na druhou stranu vnímá policii jako pozitivní prvek. Pět z nich (A, D, G, H, J) kvůli ochraně, jeden (B) se z ostatních absolutně vymyká a považuje zmíněnou eskalaci problémů za pozitivní, přestože sám se potyček neúčastní:

„No myslím si, že policie dotváří ten kolorit toho zápasu.. když už je nuda největší, tak

fanoušci dokážou ve spolupráci s policií vytvořit zápas mimo hřiště a ostatním fanouškům ten zápas opepřit vzájemnou bitkou.“ (informátor B); „Rozhodně tam musí být vidět, aby ti, který mají nějaký pokušení, aspoň tedy měli nějaký zábrany.“ (informátorka A).

Vztah k policii je tedy různý, v zásadě se vyskytují dva pohledy (ve prospěch i neprospěch), které převažují na jednu nebo druhou stranu v reakcích na určité události. Ultras však jednání policie považují za neadekvátní a považují ji za nepřítele.

S problémem policie se pojí také problém politizace sportu. Jak již bylo uvedeno dříve, ultras Slavie odmítají politickou profilaci a odmítají i zapojování politiky do sportu. Podobný názor měli i další respondenti, a to i na **komercializaci** fotbalu. Podle Crawforda (2004: str. 5 - 9) je komercializace způsobena přísunem velkých objemů kapitálu do sportu, jež činí ze sportu obchodní záležitost. Sport se pod tíhou těchto vlivů modifikuje tak, aby byl naplno využit jeho obchodní potenciál. To jde ruku v ruce s větším propojením sportu s masmédií, protože kluby tak získávají nejen peníze za práva na přenosy, ale také lepší sponzorské možnosti. Sponzoři prostřednictvím masmediálně sledovaného sportu mohou oslovit větší množství lidí a tím se také zvyšuje jejich ochota sport finančně podporovat. Tato komercializace s přitom projevuje na více úrovních: na úrovni organizace sportu, dále na vztahu fanoušků k němu, na podobě sportovišť atd. Podle Crawforda souvisí komercializace sportu s celospolečenskými trendy.

Podobně vnímali komercializaci sportu i informátoři, kteří ji nejčastěji (B, C, F, I, J, H, K) považují za určitou nutnost, která vychází z celospolečenských trendů:

„Ono je těžký asi dneska, pokud jsme se teda dali touhle cestou – a ta komerce to pochopitelně je součástí té společnosti – tak těžko asi vymyslíme nějaký jiný způsob financování sportu než z komerce že jo.“ (informátor K).

Na druhé straně ovšem může komercializace sportu podle fanoušků (např. informátoři A, C) určitým způsobem napomoci kultivaci prostředí tím, že jej činí bezpečnějším a komfortnějším – o tom píše i Crawford (tamtéž: str. 13).

Ultras mají ke komercializaci fotbalu negativní postoj, který vyjadřují ve svém připojení k mezinárodnímu hnutí „Ultras contro il calcio moderno“ (ultras proti modernímu fotbalu). K tomuto hnutí se ultras Slavie přihlásili na svých stránkách i choreografií v utkání Ligy mistrů Slavie proti Steaue Bukurešť. Ideovou náplní tohoto postoje je právě odpor proti komercializaci, působení televizních stanic nebo omezování svobody fanoušků. Crawford (tamtéž: str. 36) v této

souvislosti však uvádí, že ačkoliv fanoušci protestují proti některým procesům, jsou jejich nedílnou součástí a podílejí se na nich. V některých případech může být komodifikován právě i samotný odpor, např. prodejem určitého zboží. Je to i případ ultras, kteří přestože komercializaci odmítají, zapojují se do ní prodejem zboží, ze kterého financují nákladné choreografie. Ale zejména jejich činnost vykazuje určité prvky odporu proti dominantní kultuře.

Sport jako součást společnosti se mění a **změnám** podléhá i fanouškovství. Crawford (2004: str. 6 - 11) vidí soudobé změny sportu především ve stále proměnlivější povaze fanouškovských komunit, zmíněné silnější komercializaci, integraci masmédií a aktů spotřeby do sportu, jeho silnějším provázání s dalšími odvětvími zábavního průmyslu a populární kultury, postupném vyvazování z původních lokálních významů (tedy globalizaci). Fanouškovství samo se pak podle Crawforda mění zejména tím, že je konzumnější povahy, ve větší míře se stává součástí každodenních životů jednotlivců díky využívání masmediálních zdrojů a spotřebního zboží, čímž se i stává stále více záležitostí střední třídy.

Určitých změn jsou si vědomi i samotní fanoušci. Ti vidí současné změny ve slávistickém fanouškovství především v rozšiřování fanouškovských vzorců či palety pokřiků (informátoři B, F, K, H), dále zintenzivnění spolupráce mezi kluby a fanoušky (informátor J) nebo naopak jistých restrikcí (informátor E), rozptýlení fanouškovství více do běžného života (informátor I), nebo zkulturňování prostředí (informátoři A a D).

„Já si pamatuju, že se řvalo dva tři pokřiky a teď vznikaj nový pokřiky a nový chorály.“ (informátor F); „Určitě, vyvíjí. Všude. To je bezpochyby jako. Dřív se chodilo jen tak si zafandit, kouknout na fotbal, teďka už je to pro spoustu lidí opravdu jako životní styl jo. Jako je někdo skejťák, jako je někdo pankáč, tak někdo je chuligán, někdo je ultras fotbalovej.“ (informátor I).

Příklad informátora K je svým způsobem zvláštní. Podle svých slov fandí Slavii skoro 50 let a onu měnící se povahu fandění přijímá, jak přichází: z dřívějších tištěných časopisů se přizpůsobil době internetu, na který přispívá, kupuje si spotřební zboží, učí se nové chorály apod. Zdůrazňuje významný posun ve fandění s přesunem Slavie na nový stadion do Edenu.

4.5 Divácký prožitek utkání

O úloze fanouškovství v životě jednotlivce může leccos napovědět i jeho **motivace k návštěvě utkání**, tedy to, co sám pro sebe v tomto bodě vnímá jako přínos. Slepíčka (1990: str. 44) uvádí, že mezi hlavními důvody je potřeba sociálního kontaktu, potřeba odreagování, podpora družstva fanděním, vzrušení ze hry, hráčské individuality, zpestření denního koloběhu. Na otázku, proč vlastně na utkání chodí, odpovídali i informátoři. Nejčastější odpovědi (9 informátorů: A, B, C, E, F, G, H, J, K,) byl prostý prožitek z podívané, ze hry, zábava. Dalším důvodem (u sedmi lidí, všech z kotle: B, E, F, G, H, I, J) pak bylo ztotožnění se s klubem a s ostatními fanoušky, fandění jako takové:

„Jako člověku to dodá pocit jakoby rodiny, nebo přátel.. že ty lidi jsou s tebou, i když tě vlastně jakoby neznaj.“ (informátor E); „Jsou tam všichni ty lidi nějak společně, aby podpořili ten klub. Já mam prostě rád, když jsou někde ty lidi za stejným účelem, je to takový spojení no – rozuměj si, ztrácej se bariéry, může člověk oslovit úplně cizí lidi a tak no. (...) jdu si tam zafandit, zakřičet a nějak ten tým podpořit.“ (informátor H).

Podle Crawforda (2004: str. 53) je ztotožnění s ostatními a „pocit rodiny“ jedním z podstatných lákadel, které fanouškovství nabízí, a to zejména v současné době, kdy se podle něj oslabuje vliv tradičních komunit. Fanoušci získávají pocit společné identity, aniž se vzájemně znají.

Důvod odreagování nebo zpestření denního koloběhu uvedlo šest informátorů (B, D, E, F, J, H):

„Dělám to proto, že v životě musí člověk dělat spousty věcí proto, protože musí. (...) ale tohle je prostě opravdu, že si řeknu: 'ted' se seberu a jedu támhle na Slavii.' Vypnu prostě (...) a to samotný utkání je skvělej zážitek.“ (informátor J); „Je to prostě o tom tam jít a na ty dvě hodiny zapomenout na ten ostatní svět, kdy mi záleží jen na tom, jestli vyhraje nebo ne.“ (informátor H).

Důvod setkávání s přáteli uvedli tři informátoři, všichni z kotle (F, H a I). Specifický důvod uvedli dva informátoři. Člen ultras vnitřní uspokojení z povedené choreografie a informátorka A to, že diváctvím získává společné téma pro rozhovory v rodině. Informátor I z ultras přitom uvedl, že pro něj se všemi povinnostmi, které se k němu pojí, představuje utkání někdy i stres.

Nejčastěji tedy lidé chodí na utkání za prostou zábavou, za účelem fandění, ztotožnění

s klubem a fanoušky, nebo za účelem odreagování. Fotbal nabízí volnočasovou zábavu, ale i možnost ztotožnit se s větším celkem, někam se zařadit, uspokojit potřebu někam patřit. Častá je také kombinace několika faktorů, po jednom uvedli jen dva lidé. Nejčastější kombinací je zábava a fandění a zábava a odreagování (shodně pět lidí), dále odreagování a fandění (čtyři lidé). Zajímavé přitom je, že nikdo ze starších informátorů neuvedl jako důvod odreagování, setkávání s přáteli nebo fandění. Zejména do kotle lidé chodí pro spojení se s ostatními fanoušky a fandění jako takové. Tento motiv se naopak vůbec nevyskytl u informátorů z běžných tribun, stejně jako se pouze u jednoho z nich (mladšího informátora D) objevil motiv odreagování. I ten je tedy silněji zastoupen v kotli a pojí se s intenzivnějším ztotožněním s fanoušky.

Samotný **divácký prožitek** sportovního utkání je silně emotivní. Během pozorování se ukázalo, že emotivnější je v kotli, ale ani na jiných tribunách nejsou diváci laxní. Samozřejmostí je obrovská euforie ze vstřelené branky, silnější tím více, čím důležitější branka je. Pohledné akce vlastního týmu bývají odměněny potleskem a stimulují intenzitu fandění. Naopak při situacích, které tým podle mínění fanoušků poškozují, lidé hrozí gesty, častěji nadávají, pískají, házejí kelímky či jinak dávají najevo svůj nesouhlas. Ten je proječován také v dalších situacích, které publiku nevyhovují – např. při tom, když hlasatel napomíná diváky pro nesportovní projevy. Neúspěšný průběh utkání fandění oslabuje, i když kotel se snaží fandit neustále. Ve spontánnosti reakcí výrazný rozdíl mezi kotlem a ostatními tribunami není, liší se však svou bouřlivostí, která je v kotli vyšší. Významný vliv na fanouškovské chování má také fakt, že se nachází v davovém prostředí a jeho chování je pod vlivem většího sociálního celku, který se na společných reakcích sjednocuje.

Na otázku specifík fanouškovského chování byli dotazováni i informátoři. Právě davový aspekt a větší průchod emocí odpověďmi prolínal nejvíce (vyskytl se 8krát, u informátorů A, B, C, D, E, G, I, H). Zároveň někteří (informátoři F, I) popřeli, že by se u nich vyskytoval a deklarovali, že je přítomnost na utkání nijak nemění.

„Některý lidi to asi mění dost no. Některý lidi jsou v práci doktoři, tichý, nemluvěj a pak přijdou na stadion, tam si můžou vyřvat hlasivky. Takže určitě jsou lidi, který to změní, ale můj případ to není.“ (informátor I); „No tak liší se to tak asi, že člověk na tom fotbale není sám za sebe no.. Víceméně tak nějak ztrácí odpovědnost za to svoje chování no, protože jsou tam všichni ty lidi tak nějak společně.“ (informátor H).

Při dotazu na to, jestli by se mělo fanouškovské chování vynášet ze stadionu, převažovala

u naprosté většiny informátorů odpověď záporná, a když už kladná, tak byl kladen důraz na „rozumnou“ míru (např. jakési špičkování, o kterém mluví informátoři E a D nebo určitý stupeň rivality – informátoři F a I) s tím, že to následně zlepšuje náboj utkání. Je zde tedy zřetelná tendence svázat fanouškovské chování se sportovní událostí a neoddělovat jej od ní:

„Tak já fanouškovství beru jako hlavně na stadionu (...) jako zase řeknu: rivalita musí být, ale jako v rámci slušnosti.“ (informátor F).

Informátoři si jsou ale zároveň vědomi, že tomu tak není a že určité prvky se projevují i v jiných kontextech:

„Jako určitě se to přenáší, i když u nás to není tak silný, jako třeba v tom Polsku, protože tam třeba choděj do školy.. tam se vybírá škola podle toho, komu fandí. V městech, kde jsou třeba dva kluby. Ale na jednu stranu jsem rád, že to tady není tak, jako tam.“ (informátor I); „Kdyby mě třeba neměli obsloužit v hospodě, tak to by určitě být nemělo no. Ale já bych předně nešel do spartánský hospody.“ (informátor H).

Z posledního citátu je zřetelné, že názor se od reálného chování může lišit. To dokazuje i skutečnost, že informátoři, kteří přenášení fanouškovství do jiných kontextů odmítali, zároveň u jiné otázky odpověděli, že fakt, že se o někom dozvědí, že je spartan, má na jejich posuzování dotyčného člověka určitý vliv (např. informátoři G, H). Informátor D zase např. popsal situaci, kdy spartánský řidič autobusu odmítl svězt slávistické fanoušky. I z toho je zjevné, že fanouškovská identita není od ostatních životních kontextů zcela oddělena.

4.6 Fanouškovství jako výchovný vzor

V souvislosti s tím, jaký přínos pro svou osobu ve fanouškovství lidé spatřují, byli také dotazováni na to, jestli jej učiní (nebo učinili) **prvkem výchovy vlastních dětí**. Většina informátorů (5 – mezi nimi oba, u nichž nemělo fanouškovství v rodině žádnou hlubší tradici: D, E, F, H, I) z těch, kteří ještě nemají vlastní děti, odpověděla, že si není jistá, nebo že na fotbal děti vezme, ale nebude nutit ke klubové příslušnosti či intenzitě fandění, jak ji prožívají oni sami:

„myslim, že určitě budou chodit. Nevim, jestli tak aktivně, jako já.. protože když si třeba

vezmu, že by se třeba moje dítě mělo někde poprat...“ (informátor I).

Tři bezdětní svobodní (B, J, G) pak řekli, že by ze svých dětí určitě rádi měli slávisty a k fanouškovství je povedou:

„Nedovedu si představit, že by moje děti fandily Spartě. To by byla jednoznačně chyba ve výchově. To bych selhal jako rodič.“ (informátor J); „No já rozhodně svoje děti k tomu povedu, už se toho ani nemůžu dočkat, až prostě svého malého syna vezmu na ten stadion a ukážu mu tu pravou slávistickou víru.“ (informátor B).

Je ale třeba říci, že mezi oběma postoji není zcela zřetelná hranice. Dva muži informátoři, kteří již jsou otci (starší již dokonce dědečkem), uvedli, že své potomky ke sportu a k fandění vedli, i když ne nijak nuceně, 38letá informátora A již dříve řekla, že na sport začala chodit vlastně až poté, co její potomci. Oba muži přitom byli již svými rodiči (v případě 54letého informátora K dokonce prarodiči, kteří i stáli u zrodu Klubu přátel Slavie) k fanouškovství vedeni. I z tohoto je tedy zřejmé, že fandění má tendenci se v rodině šířit a generačně přenášet.

5) Závěr

Cílem této práce bylo sestavit sociodemografický a názorový profil současného fanouška tradičního českého klubu SK Slavia Praha a dále zjistit, dá-li se o skupině fanoušků hovořit jako o subkultuře, neokmenu, či představuje-li fanouškovství určitý životní styl.

Na základě výsledků z pozorování a interview by se s určitým zjednodušením dalo říci, že většina lidí navštěvujících slávistický kotel jsou svobodní muži přibližně kolem dvaceti let. Jsou to velmi často studenti, kteří žijí u rodičů v rodině situované nejpravděpodobněji ve střední sociální třídě. Pocházejí většinou z Prahy, a to nejpravděpodobněji ze čtvrtí z okolí, kde sídlí klub. Často také aktivně sportují. Odlišnost návštěvníků běžné tribuny spočívá zejména ve věku, rodině a vzdělání. Na běžné tribuně je více starších lidí, protože mají častěji vlastní rodinu a ukončené vzdělání. Fanouškovství určitým způsobem prolíná napříč všemi vzdělanostními úrovněmi, nejčastější však v případě Slavie bude pravděpodobně stupeň středoškolský. Stejně budou zastoupeny také různé sociální vrstvy, většina diváků však pochází z té střední.

Co se týká názorového profilu fanoušků, lze vysledovat určité oblasti shody, ale ne absolutní jednoty. Všem je společný především objekt zájmu. Mezi prvky procházející většinou fanouškovské komunity lze zařadit význam lokality pro klub; význam rodiny v procesu stávání se fanouškem; bezproblémový vztah role fanouška a role rodinné; vliv fanouškovství na nakládání s penězi a časem; využívání masmédií; pohled na sledování sportu jako na volnočasovou zábavu; přínos, který fandění podle fanoušků může mít (nebo má) pro potomky; význam oděvní symboliky; vymezení proti jiným klubům (zejména Spartě Praha), které se v nadsázce může objevit i v hanlivých pokřicích; dále např. jednoznačný odsudek rasistických projevů. I v názorové oblasti lze pozorovat určité odlišnosti mezi fanoušky navštěvujícími kotel a běžné tribuny. Zřetelněji vystupuje zejména na příkladu názoru na násilnost, nekorektní pokřiky, přístupu k symbolice či vnímání nutnosti implicitního odmítání rivalitního klubu, dále na důležitosti přikládání sounáležitosti s ostatními fanoušky a fandění na zápasech, která je v kotli vyšší. Na pomyslné škále mezi dvěma póly nezaujatého diváctví a angažovaného fanouškovství stojí lidé z kotle pravděpodobněji blíže druhému pólu. Je však třeba mít na paměti, že se jedná o zjednodušení, které neodpovídá u všech jednotlivců skutečnosti. Rozdíl mezi kotlem a ostatními tribunami je vnímán i samotnými fanoušky a je možné jej vysledovat z diskusních fór. Určitá společná identita slávistů je založena především na objektu zájmu a je navenek potvrzována symbolikou – nejvíce oděvní, při zápasech skandováním (to zejména v kotli), projevovanou radostí nad úspěchem Slavie, nebo

naopak projevem nevraživosti vůči soupeři, ovšem to jen mezi fanoušky navštěvující zápasy. Obraz soupeře má pro soudržnost fanoušků také podstatný význam, protože kategorie „my“ je závislá na kategorii „oni“. Odlišení od soupeře se objevuje i obrazu historie, který má vliv na konstrukci společné identity, a také určité vnímání lokality. Nicméně tyto většinové rysy se rovněž nevyskytují u každého a i lidé, jimž jsou společné, je vnímají a prožívají značně odlišně, ať již v rovině intenzity nebo významu.

Domnívám se, že na základě získaného materiálu o fanoušcích Slavie Praha lze říci, že pojmáme-li je jako celek, je problematické je označit za subkulturu v tradičním pojetí. Na individuální úrovni se ukazuje, jak odlišné mohou přístupy k fandění být. Mezi fanoušky lze nalézt určité většinové hodnoty, ideje či normy chování, ale žádná z nich není tak pevně zakořeněna, aby postupovala všemi vrstvami fanouškovství v neměnné podobě. Nelze také stanovit nějaké jasně rozpoznatelné hranice, kterými by se fanoušci vymezovali vůči dominantní kultuře. Stejně tak nelze prohlásit, že by fanoušci měli nějaké autoritativní centrum, podle kterého by se řídili a které by tyto prvky určovalo. Určitý stupeň homogenity lze nalézt v kotli, který je při utkáních koordinován. Ani zde však není jednota úplná a ani není od koordinátora vyžadována. Individuální přístup může být skutečně zcela odlišný; od malého ztotožnění (příklad informátora D) po ztotožnění vysoké (příklad informátora B). Mezi fanoušky neexistuje jednotný obraz toho, jak by „ideální slávista“ měl vypadat, což dokazují časté pře na toto téma na internetových diskusích. Existuje sice zřetelná distinkce mezi fanoušky kotle a těmi, kteří chodí na ostatní tribuny, ale ani v rámci těchto skupin nepanuje o podobě ideálního fanouška shoda. Prostředí je zcela otevřené, na stadion může přijít každý, nebyly zřetelně pozorovány žádné metody sociální exluze vycházející přímo z řad fanoušků (pokud se nevztahuje na kategorii soupeřova fanouška). Příznivci Slavie se na obecné rovině nikterak výrazně neuzavírají do vlastního světa, komunikace je namířená dovnitř skupiny i mimo ni. Celkově má skupina fanoušků určité rituály (nejdůležitější je návštěva zápasů nebo třeba pozápasová děkovačka), ale ani zde není stejná tendence se jich pravidelně a pokaždé účastnit, a to přesto, že vzorek byl sestaven právě z lidí, kteří utkání navštěvují. Bezpochyby existují i takoví fanoušci, kteří na zápasy výrazně často nechodí, přesto se ke Slavii hlásí. Jak se ukázalo, chození na zápasy není nezbytné pro to, aby člověk sám sebe chápal jako fanouška Slavie. U nikoho z dotazovaných informátorů také nebylo fanouškovství ve výrazném napětí s ostatními společenskými rolemi.

Je tedy zřejmé, že pro současného fanouška Slavie by se spíše hodila Crawfordova neokmenová koncepce. Ta zdůrazňuje právě odlišnost přístupů, kterou lze mezi fanoušky Slavie jednoznačně pozorovat. Ona odlišnost je logická a nutná už proto, jak rozdílní lidé fanoušky Slavie jsou: lze zde najít mladé lidi, jejichž názory se teprve formují, i dospělé s pevně zakořeněným

pohledem na svět. Domnívám se, že na fanoušky Slavie je možno aplikovat i Crawfordovu tezi o morální kariéře. Jako zapojeného fanouška by bylo možno označit např. informátora D, nadšenou informátorku G, jako oddaného informátora K. Profesionálním by bylo možno označit např. činovníka fanklubu, který spravuje také internetové stránky slavistickenoviny.cz, nebo informátora I z řad ultras, jenž na Slavii pracoval v rámci školní praxe. Organizátory pak jsou činovníci klubu. Lidé na prvních dvou stupních morální kariéry obvykle na utkání nechodí. Jak se ukázalo na informátorech K, H či I, jejich postoje se během jejich fanouškovské dráhy měnily, a to oběma směry. U informátora H to bylo dáno především oslabením zájmu o fanouškovství, u informátora I z řad ultras naopak zintenzivňováním zájmu a neustále rostoucí úlohou, kterou fanouškovství v jeho životě zabíralo, a u informátora K proměnou celkové podoby fanouškovské komunity, dalšího znaku neokmenu. Proměnu podoby fanouškovství, idejí, názorů i vzorců chování bylo možno pozorovat během samotného výzkumu, zaznamenávali jej i samotní informátoři. Ti ji spatřovali zejména v proměnách samotných vzorců fandění, které se díky aktivitě ultras výrazně rozšiřují. To bylo lze pozorovat i během výzkumu, kdy neustále přibývaly nové pokřiky a nápady. Další změnou bylo možno zaznamenat na úrovni idejí, kdy slávisté pod dojmem dlouho nevidaných úspěchů klubu začali klást mnohem větší nároky, na internetových fórech vystupovali mnohem sebevědoměji. Výrazná změna také nastala po přesunu na nový stadion v Edenu, který je zcela bez zábran, přesto zde neproběhl ani jediný pokus o vniknutí na hrací plochu (kromě oslav titulu mistra ligy). Zcela také z domácích zápasů zmizela pyrotechnika i násilné projevy, které se na Strahově občas vyskytly. Významně se také zvýšila návštěvnost, tedy ochota lidí chodit na domácí utkání. Samotné fandění je intenzivnější, chorálů se účastní větší množství lidí, megafon v ruce vyvolávače nahradily reproduktory a mikrofon. Skoková změna, i když ne u všech, nastala v poslední době především zformováním ultras skupiny, u jejíhož zrodu stál informátor I. Ultras vyvíjejí neustálou snahu přibližovat se určitému „ideálnímu typu“, o kterém mluví Vochocová, a starají se o neustálý přísun nových prvků. Fanouškovství se také stalo u některých jedinců nedílnou součástí každodenního života, jak je možno pozorovat pravidelnou velkou účastí na diskusních fórech, kam se lidé několikrát během dne vracejí, aby diskutovali o aktuálních tématech. Většina informátorů také potvrdila pravidelný nákup sportovních periodik, sledování televizních přenosů nebo sledování sportovně zaměřených internetových stránek. Díky tomu může být pozornost zaměřena na více klubů, i zahraničních, a sport může být každodenně sledován na mnoha úrovních. Hlavním kritériem společné identity fanoušků Slavie je prosté přání stejnému klubu, potvrzované navenek symbolickými prvky nebo podobnými reakcemi na konkrétní situace v utkání – to však platí jen pro fanoušky, kteří na ně chodí – dále např. určitý obraz minulosti. Ve většině idejí se však příznivci Slavie více či méně rozcházejí, i když lze zde jisté výrazně převažující

tendence vysledovat. Podstatným prvkem ve vědomí společné identity je také odlišení od jinakosti, kterou představuje především rivalitní klub Sparta Praha, jejíž obraz je líčen v negativním světle. Ale vnímání tohoto odstupu, jakož i chápání zmíněné identity, je opět individuální.

O subkultuře by se spíše dalo hovořit na úrovni ultras či hooligans, kteří jsou mnohem více uzavření a oddělují se nejen od dominantní kultury, ale i od ostatních fanoušků. Jejich komunikace je více namířená dovnitř a jejich aktivita je odlišná od valné většiny lidí. Jsou zde také patrnější náznaky určité hierarchie, odlišné normy hodnot a vzorců chování, které se drží v rámci skupiny, která má jasnější představu o tom, jak by měl člen vypadat. Lze zde také s větší intenzitou vysledovat určitý odpor k dominantní kultuře, a to např. v projevech odporu vůči komercializaci fotbalu, policii nebo negativnímu obrazu fanoušků v médiích. Není to však odpor absolutní, protože i ultras určité trendy komercializace využívají, třeba prodejem vlastního zboží, z něhož poté financují velkolepé choreografie. Toto je v souladu s Crawfordovým tvrzením, že fanoušci jsou přes svůj odpor součástí procesů, proti nimž protestují. Na stejném místě (2004: str. 36) Crawford hovoří o tom, že dokonce vlastní prvky tohoto vzdoru mohou být součástí procesu komodifikace. I to platí – lze běžně dostat např. trička s protipolicejním motivem „A.C.A.B“. Sport a diváctví zde stejně jako v historii odráží celospolečenské trendy. Ale ani ultras nejsou odděleni od ostatních fanoušků zcela, i jejich zástupci se zapojují do diskusí, nabízejí kontakt pro ostatní, kteří mohou přijít s určitým návrhem na zlepšení situace, diskutují o aktuálních problémech. Na vlastních zápasech nejsou choreografie zdaleka jen činností ultras, kteří by na ně ve větším měřítku vlastními silami nestačili, naopak se do ní (dle svých slov rádi) zapojují i ostatní fanoušci, kteří je také z velké části financují svými příspěvky. I zde probíhá interakce a kooperace, stejně jako při vlakových výjezdech na venkovní utkání, které organizují ultras, ale zvou k nim i ostatní fanoušky. Kromě toho spotřební zboží produkované ultras je k zakoupení v běžném obchodě se suvenýry.

Pro Baumanu (2004: str. 190) je neokmen především určitým životním stylem, nicméně vycházíme-li z definice životního stylu, jak byla uvedena v první kapitole, nelze ji dle mého názoru vztáhnout na všechny fanoušky Slavie, právě pro jejich velice odlišný přístup: zatímco pro někoho představuje fanouškovství určitou volnočasovou zábavu, někomu výrazně prorůstá do každodenního života. Skupinové pojetí životního stylu na fanoušky Slavie jako celek vztáhnout nelze, protože takové rysy konzistentního životního způsobu, které by sdílela většina, lze stěží nalézt. Tento model by však opět bylo možno aplikovat na úžeji vymezenou skupinu ultras či hooligans. Individuálně se fanouškovství životním stylem také může stát, rovněž pravděpodobněji v uvedených skupinách. Stane se určitým jádrem, z něhož vycházejí vzájemně si odpovídající prvky životního způsobu. Markantní je to u informátora I z ultras, který svému zápalu věnuje valnou část volného času i energie a sám jej také jako životní styl chápe. Pojetí fanouškovství jako

individuálního životního stylu však nemusí být omezeno jen na tyto skupiny, jak se ukazuje na informátorovi K. Fanouškovství výrazně ovlivňuje jeho nakládání s příjmy, pracovní i rodinné vztahy, dává jej na odív i v běžném životě, dříve bylo dokonce součástí jeho světonázoru. Chápe jej jako významný prvek v osobnosti člověka, zdůrazňuje jeho pozitivní přínos, pojímá-li jej člověk sportovně a zachovává si úctu k soupeři, ovlivňuje jeho emocionální svět.

Závěrem je tedy možno konstatovat, že v celkovém pohledu je nevhodnější fanoušky Slavie pojímat jako neokmen v Crawfordově pojetí. Na úrovni skupin ultras a hooligans lze již hovořit o subkultuře či životním stylu. Vzhledem k odlišným přístupům jednotlivých příznivců se může fanouškovství stát životním stylem i pro jednotlivce, a to i mimo zmíněné skupiny.

Použité prameny:

- BAUMAN, Zygmunt: Myslet sociologicky, Praha: Sociologické nakladatelství, 2004.
- CRAWFORD, Garry: Consuming sport: fans, sport and culture, Londýn: Routledge, 2004.
- DISMAN, Miloslav: Jak se vyrábí sociologická znalost: Příručka pro uživatele, Praha: Karolinum, 1993.
- DUFFKOVÁ, Jana: Sociologie životního stylu, Praha: Policejní akademie České republiky, 2007.
- GEIST, Bohumil: Sociologický slovník, Praha: Victoria publishing, 1992.
- GIDDENS, Anthony: Sociologie, Praha: Argo 1999.
- HENDL, Jan: Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace, Praha: Portál, 1992.
- HROCH, Miroslav: Úvod do studia dějepisů, Praha: SPN, 1985.
- HOUŠKA, Vítězslav: Věčná Slavia, Praha: Olympia 1992.
- JENŠÍK M., MACKŮ J.: Kronika českého fotbalu I., Praha: Olympia, 1997.
- JENŠÍK M., MACKŮ J.: Kronika českého fotbalu II., Praha: Olympia, 1998.
- KOTLÍK, Kamil: Psychosociální determinanty chování fotbalových diváků, Praha: FTVS UK, 2008.
- KÖSSL J., ŠTUMBAUER J., WAIC M.: Vybrané kapitoly z dějin tělesné kultury, Praha: Karolinum, 2008.
- LAŠŤOVKA, Marek a kol.: Pražské spolky: soupis pražských spolků na základě úředních evidencí z let 1895 – 1990, Praha: Scriptorium, 1998.
- OLIVOVÁ, Věra: Lidé a hry, Praha: Olympia, 1979.
- PETRŮ, Karel: Dějiny československé kopané, Praha: A. Pokorný, 1946.
- PONDĚLÍK, Josef: Století fotbalu, Praha: Olympia, 1986.
- SEKOT, Aleš: Sociologické problémy sportu, Praha: Grada publishing, 2008.
- SLEPIČKA, Pavel: Sportovní diváctví, Praha: Olympia, 1990.
- SMOLÍK, Josef: Fotbalové chuligánství: historie, teorie a politizace fenoménu, Karlovy Vary: VPN, 2008.
- SILVERMAN, David: Ako robiť kvalitatívny výskum, Bratislava: Ikar, 2005.
- SOMMER, Jiří: Dějiny sportu, Praha: Fontána, 2003.
- VOCHOCOVÁ, Ludmila: Třetí poločas, in: Rexter 2/2007.
- WAIC, Marek: Češi a Němci ve světě tělovýchovy a sportu, Praha: Karolinum, 2004.
- www.deniksport.cz
- www.fotbal.idnes.cz

www.hooligans.cz

www.gos.ic.cz

www.redwhitepower.com

www.slavia.cz

www.slavistickenoviny.cz

www.slaviaforever.cz

www.slaviaultras.goo.cz

www.sport.cz

6) Přílohy

6.1 Profily informátorů

Informátorka A: žena, 38 let, VŠ vzdělání, vyučuje na střední škole, má vlastní rodinu, je návštěvnicí běžné tribuny, bydlí v Praze Vršovicích, rozhovor proběhl 30. 11. 2006.

Informátor B: muž, 21 let, SŠ vzdělání, toho času student PF UK, žije s rodiči, je návštěvníkem kotle, bydlí v Praze Vršovicích, rozhovor proběhl 3. 12. 2006.

Informátor C: muž, 43 let, SŠ vzdělání, podniká v oboru restaurátérství, má vlastní rodinu, je návštěvníkem běžné tribuny, bydlí v Praze Vršovicích, rozhovor proběhl 6. 1. 2007.

Informátor D: muž, 20 let, SŠ vzdělání, toho času student VŠE, žije s rodiči, bydlí v Praze Vršovicích, je návštěvníkem běžné tribuny, rozhovor proběhl 3. 12. 2007.

Informátor E: muž, 17 let, ukončené základní vzdělání, toho času student střední školy, žije s rodiči, bydlí v Praze Chodově, je návštěvníkem kotle, rozhovor proběhl 1. 3. 2008.

Informátor F: muž, 23 let, ukončené střední vzdělání, toho času student ČZU, žije s rodiči, bydlí v Praze Michli, je návštěvníkem kotle, rozhovor proběhl 5. 2. 2008.

Informátorka G: žena, 16 let, ukončené základní vzdělání, toho času studentka střední hotelové školy, žije s rodiči, bydlí v Praze Podolí, je návštěvnicí kotle, rozhovor proběhl 12. 12. 2007.

Informátor H: muž, 24 let, ukončené střední vzdělání, toho času student PF UK, žije s rodiči, bydlí na okraji Prahy, je návštěvníkem kotle, rozhovor proběhl 4. 3. 2007.

Informátor I: muž, 19 let, ukončené základní vzdělání, toho času student obchodní akademie, žije s rodiči, bydlí v Praze Strašnicích, je návštěvníkem kotle (patří k ultras), rozhovor proběhl 23. 5. 2008.

Informátor J: muž, 19 let, ukončené základní vzdělání, toho času student střední průmyslové školy, žije s rodiči, bydlí v Táboře, je návštěvníkem kotle, rozhovor proběhl 13. 3. 2009.

Informátor K: muž, 54 let, ukončené střední vzdělání, pracuje jako právní poradce, má vlastní rodinu, žije v jižních Čechách, na Strahově návštěvníkem běžné tribuny, rozhovor proběhl 14. 4. 2009.

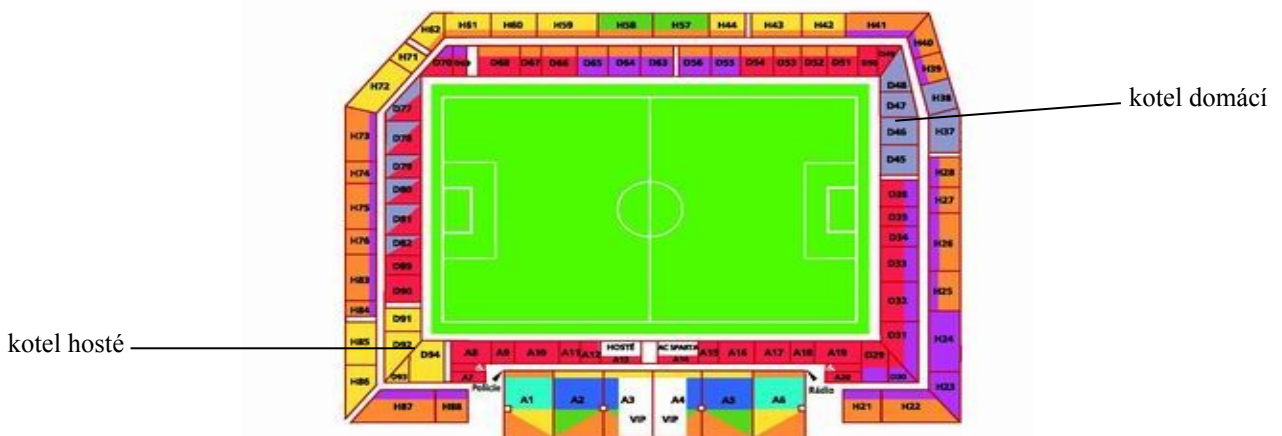
6.2 Obrazová ilustrace

6.2.1 Nákresy stadionů, na nichž probíhala pozorování:

- Stadion Evžena Rošického, Strahov (zdroj www.slavia.cz)

- Axa Arena, Praha (zdroj: www.sparta.cz)

- Multifunkční areál Eden (nyní Synot Tip Arena), Praha (zdroj: www.stadioneden.cz)

6.2.2 Podoby některých šál, které nosí slávističtí fanoušci (zdroj: www.slaviaultras.goo.cz)

6.2.3 Ukázka choreografií ultras z některých utkání

- choreografie z utkání AC Sparta Praha – SK Slavia Praha ze stadionu Axa Arena na Lentné; 8.10.2007 (zdroj: www.slaviaultras.goo.cz)

- choreografie z utkání SK Slavia Praha – AC Sparta Praha, stadion Evžena Rošického; 31.3.2008 (zdroj: www.slaviaultras.goo.cz)

- choreografie z utkání SK Slavia Praha – 1. FC Brno, stadion Evžena Rošického; 19. 3. 2007 (zdroj: www.slaviaultras.goo.cz)

- tatáž choreografie z detailnějšího pohledu (foto: výzkumník)

- choreografie z utkání SK Slavia Praha – FC Baník Ostrava, stadion Evžena Rošického; 3. 12. 2006; pohledem z protější tribuny (nahore – zdroj: www.slaviaultras.goo.cz) a pohledem přímo z kotle (dole, foto: výzkumník)

- choreografie z utkání SK Slavia Praha – FK Jablonec, stadion Evžena Rošického; 22. 10. 2006; pohledem z protilehlé tribuny (nahře – zdroj: www.slaviaultras.goo.cz) a z jižní tribuny (dole, foto: výzkumník)

- choreografie z utkání SK Slavia Praha – Oxford University Association Football Club, Multifunkční areál Eden; 7.5.2008, pohled z protilehlé tribuny (zdroj: www.slaviaultras.goo.cz):

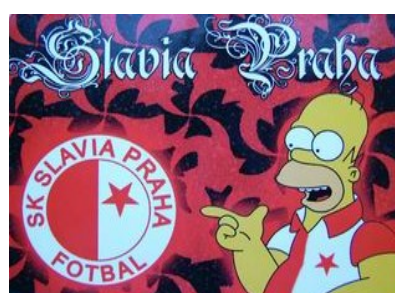
- choreografie z utkání SK Slavia Praha – FK Jablonec, Multifunkční areál Eden; 17.5.2008, pohled z protilehlé tribuny (zdroj: www.slaviaultras.goo.cz):

- choreografie z utkání SK Slavia Praha – FC Fiorentina, Multifunkční areál Eden; 27.8.2008, pohled z protilehlé tribuny (zdroj: www.slaviaultras.goo.cz):

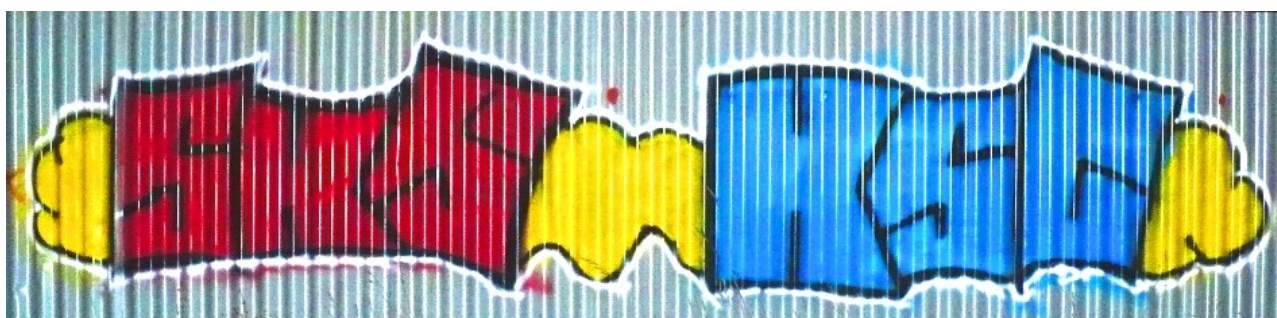

6.2.4 Ukázka některých samolepek z produkce ultras (zdroj: www.slaviaultras.goo.cz)

6.2.5 Ukázka některých graffiti se slávistickým motivem (zdroj: www.slaviaultras.goo.cz)

6.3 Původní rozhovory s informátory

6.3.1 Přepis rozhovoru s informátorkou A

datum: 30.11.2006

čas konání: 21:00

místo konání: soukromé prostory informátora

věk informátorky: 38

pohlaví: žena

vzdělání: VŠ (vyučuje na střední škole)

Informátorka byla oslovena se žádostí o rozhovor přímo na stadionu, předem jsem jí sdělil, k jakým účelům bude rozhovor nahrán a s tím také souhlasila. Informátorka již vlastní rodinu, se kterou žije v panelovém domě.

V: Jak často navštěvujete sportovní zápasy?

I: Myslim si, že na ženskou docela dost často.

V: To znamená..

I: Jednou tejdně. Minimálně jednou tejdně, dvakrát, spíš dvakrát.

V: I na fotbal?

I: I na fotbal chodim, ano.

V: A odkdy? Už od dětství?

I: No spíš tak od 30 let. Pravidelně.

V: A kdo Vás k tomu přivedl?

I: No partner a děti, který tedy jsou fandové.

V: A podle čeho si ta utkání teda vybíráte?

I: Vybírám si je podle toho, kdy hraje Slavie, protože fandim Slavii a když jdu na utkání košíkové, tak většinou na USK.

V: Kolik za ty návštěvy tak běžně utratíte?

I: Tak jak kdy, chodim pravidelně tak taky podle tý ceny. Někdy se ke mně dostanou i volný lístky, takže to je různý.

V: Jste členem nějakého fanklubu nebo nějaké takové skupiny?

I: Ne, vůbec. A mam permanentku na hokej a tam sedávám se stejným okolím a tam mám, dá se říct, takový sportovní kamarády, se kterejma se zdravim a probíráme hru.

V: Co třeba symbolika? Šála nebo dres, nosíte to?

I: No, nenesim, ne. Ale když byly děti menší, tak jsem v podstatě byla ochotná si s nima vzít i u symboliku.

V: Takže pro Vás to má nějaký význam, tohle odívání?

I: Odívání? Takhle, třeba to má význam, když jedu na zápas mimo Prahu nebo mimo teda domácí hřiště, tak si pamatuju, že třeba si tu šálu vezmu, protože tam to význam má teda rozhodně větší, než když jdu teda na utkání, které se hraje na domácím hřišti.

V: A mění se Váš pohled na někoho, když ho vidíte takhle oblečeného? Když třeba vidíte spart'ana..

I: No tak samozřejmě spart'an se mi nelíbí. Mam respekt, protože mam respekt ze spart'anskejch fanoušků a když jsou teda odresovaný, tak si myslim, že je lepší se od nich držet dál.

V: Takže to pro Vás znamená, že když má ten dres, tak už je potenciálně nebezpečnej?

I: Ano, už potencionálně nebezpečnej, ano.

V: Dobře. Na tom fotbale konkrétně, jaký je tam podle Vás ovzduší, cítíte se tam dobře na tom stadiou?

I: Na slávistickym stadionu se cejtím dobře, na spart'anskym stadionu, když je derby, tak se cítim, nebo jsem se cítila naposledy tak špatně, že už jsem si řekla, že už tam nikdy nepudu. Byla tam cejtít velká nenávisť a v podstatě mi to připadalo až skoro nebezpečný v případě, že by se tam člověk projevil teda jako slávista.

V: Jak konkrétně tam byla ta nenávisť dávaná najevo?

I: Ta nenávisť se projevovala samozřejmě skandováním hanlivých tedy sloganů a v podstatě i mimo to hlediště, takže už při příchodu v podstatě na ten stadion tam byla cítit prostě velká nenávisť.

V: Jak Vy berete fandění? Křičíte nebo skandujete nějaké ty pokřiky?

I: Myslím si, že teda neskanduju, samozřejmě gól asi prožívám a co se týká fotbalu, tak na fotbale v podstatě žádné skandování není, tam jsou takový výkřiky do tmy při současné návštěvnosti fotbalu tam nelze vůbec tedy mluvit o skandování, ale samozřejmě ten kotel někdy vymyslí nějaký pokřik, ale bohužel ve srovnání s hokeje ty fotbalový pokřiky jsou vulgární a urážející a na hokeji mi připadají někdy ty pokřiky i vtipný a vystihující v podstatě nějakou situaci. Třeba se mi líbí, když ty fanoušci nebo ten klub tam vyrobí nějaký transparent týkající se třeba situace ve Slavii. Takže to je velkej rozdíl.

V: Takže ty hanlivý pokřiky neschvalujete?

I: Ne, rozhodně ne, rozhodně ne. To jako „smrt Spartě“ mi připadá úplně přibližně stejně tak jako spartánský pokřiky na Slavii.

V: Takže je korektní fandit vlastnímu klubu a ne schazovat ten soupeřův?

I: Ano, korektní, fandit a pokud někdo vymyslí něco vtipného a není to vyloženě urážející, ale trefný, tak si myslím, že to má svoje opodstatnění a člověk by se tam svým způsobem asi měl bavit.

V: Prožíváte třeba úspěch/neúspěch týmu i nějak po skončení zápasu?

I: Spíš během toho zápasu, pak už moc ne. Spíš tak, že se o tom třeba bavíme.

V: Zažila jste na fotbale někdy nějakou vypjatou situaci, kdy byste měla strach?

I: No říkám, to je to poslední utkání na Spartě se Slavií, kdy jsem třeba.. spartánskej fanoušek, kterej vedle mě seděl, tak mi držel cigaretu takhle v podstatě mezi nohama a nebyl ochoten se toho prostě vzdát. Jo a nebyli jsme v žádným kotli, ale byli jsme normálně v hledišti a začlo to být dost teda jako takový vypjatý, že jsem se musela v podstatě stáhnout a snášet jeho cigaretu během toho zápasu.

V: A čím si myslíte, že to je? V čem se chování na fotbale liší od normálního, předpokládáme-li, že normálně by to asi nedělal.

I: No tak je tam, v podstatě je to davem, prostě davem. Určitě člověk sám by nevykřikoval nějaký hanlivý dejme tomu hanlivý skandování no a když to dělá celej dav, tak je to prostě davovej syndrom, nic jinýho v tom nevidím.

V: Tak to s tou cigaretou dělal třeba konkrétně jedinec..

I: To dělá jedinec, v podstatě to samozřejmě by neměl, to už je záležitost toho jedince, to je samozřejmý, že to vyplývá z jeho nevychovanosti že jo.

V: No a tohle se odehraje na stadionu a co třeba, když se to odehrává mimo stadion, když vidí spartan slávistu a okamžitě je k němu nepřátelskej, mělo by se to takhle vynášet?

I: No tak to rozhodně ne a hlavně by tam aspoň ta jedna strana měla mít rozum a stáhnout se a vůbec se v podstatě nestřetávat že jo.

V: Takže v normálním životě, mělo by se to projevovat? Přístupovat třeba ke spartanovi odlišně z pozice slávisty?

I: No to těžko asi posoudím, protože v podstatě teda jsem na straně Slavie a mam pocit, že třeba ty slávistický fanoušci se teda chovají o trochu jako líp, ale určitě tomu tak nebude, protože samozřejmě jim straním a spartan to bude vidět zase jinak ovšem samozřejmě jsou tady, je to daný že jo, různějma zkušenostma, kdy teda ta Sparta nebo Ostrava, ty mají rozhodně horší pověst než teda slávistický fanoušci.

V: Proč teda na ta sportovní utkání chodíte, co Vám to konkrétně přináší?

I: No mam to v podstatě jako takovou kulturu bych řekla.. kulturu rozhodně jako momentálně na hokeji, kde teda jsem i v kulturním prostředí a samozřejmě teda radost z tý hry, mam radost, že to sleduju, že o tom něco vim, že prostě si o tom hlavně můžu povídat se synem a s partnerem, což mi připadá jako velmi důležitý, že tady je něco společnýho a vzhledem k tomu teda, že jsem se já vlastně přizpůsobila tady tím směrem, tak musím říct, že mě to teda vůbec nevadí a na ten hokej jdu sama v pohodě bez nikoho a v podstatě můžu zase předávat, referovat, jak hráli, když to teda ostatní neviděli.

V: Vaše děti teda taky sledujou sport?

I: No bohužel teda jenom jedno dítě, druhý dítě se odrodilo a vůbec ho to nezajímá a vůbec nechápeme proč.

V: A vedli jste ho k tomu stejně?

I: Vedli jsme ho k tomu stejně, ale od začátku tam byl úplně jiný přístup. V podstatě, když už teda, chodil s náma, protože musel, ale spíš to bylo takový že jsme ho tam táhli na párek a hlasitou muziku a to ho rozhodně bavilo víc než veškerá hra. Zato ten druhý syn teda byl odmalička zapálený a fandil a v podstatě se o to zajímal velice živě.

V: Co fotbal v televizi? Sledujete to?

I: No musím říct, že teď zjišťuju, že mně ten fotbal ani hokej v televizi moc nebaví, protože jsem zvyklá na ty živý utkání a najednou zjišťuju, že když vidím ten hokej v televizi, tak mě nebaví. No ale samozřejmě to sleduju, Slavii.

V: Takže i ty reakce jsou jiný, než na stadionu?

I: Jiný, rozhodně. To vůbec, to se nedá vůbec srovnat.

V: Kolik tak za sport vydáte za měsíc peněz?

I: Tak já mam na hokej permanentku, takže to se platí před sezonou, no a na fotbal, to dostanu někdy nějaký volný lístky. Ale tak průměrně třeba kolem dvou set.

V: Dobře. Co policie na fotbale? Jak ji vnímáte, jak je to podle Vás element? Jsou adekvátní její zásahy? Zvyšuje se tím bezpečnost?

I: No určitě, tam asi musí bejt a dlouho teda se nepamatuju, že bych viděla, že by policie zasahovala, ale rozhodně tam musí bejt vidět, aby ti, který maj nějaký pokušení, aspoň tedy měli nějaký zábrany a jestliže tam přijdou ti těžkooděnci nebo jak se jim říká, tak je to jedinec dobře.

V: Tak proč zrovna Slavie? Proč fandíte zrovna Slavii?

I: No tak za jedno jsem z Vršovic odjakživa, za druhý to vyplývá asi úplně z mého mládí, protože mam staršího bratra, kterej taky fandil Slavii, protom jsem hrála a hraju celej život basket a vždycky ty spartani.. prostě mi připadalo, že hrajou takovou jako nečistou hru v zákulisí, co se týkalo dejme tomu hráčů a hráček, připadali mi takový propagovaný, takže je to postupná taková... jaksí.. není to nenávisť, to v žádným případě, ale taková prostě nechuť k tomu, aby člověk vůbec byl spojený s něčím, co se týká Sparty.

V: Dobře, takže ta identifikace s tím klubem, s tou Slavii, znamená teda vždycky i přijmout obraz toho nepřítele? Myslíte si, že to musí vždycky bejt, že slávista by neměl mít rád spartana?

I: To asi ne. Já nevim, já znám spoustu lidí, třeba i spartana, kterej prostě se jde kouknout na Slavii na fotbal a určitě jich je takovejch spoustu a určitě to tak bejt vždycky nemusí, ale jako byly doby, když třeba ta Sparta hrála dobře a hrála prostě v pohárech, tak to neznamenal, že my jsme jim třeba nefandili a chtěli jsme, ale bohužel nějak nám připadalo, že jako ta Slavie na to pořád doplácí, takže ten pocit, že bysme teda tady měli vlastně za ty Čechy, když tam zůstane jenom jedno družstvo těch Čechů, jim fandit, tak to nějak jako ustává, protože samozřejmě ve všem jsou peníze a když jim budeme fandit tak samozřejmě s tím vůbec nic nevyhrajeme že jo , tak oni na tom budou finančně líp, což hraje velkou roli proti těm jiným mužstvům, který jsou na dně. Tak jako ta Slavie chudák.

V: Jaký je Váš názor na ultras skupiny?

I: Já jako vůbec nevim, prostě.. samozřejmě zápornej. Prostě by asi měli být pod policejním dohledem, ty lidi by měli bejt odkádrovaný, měli by o nich vědět o všech, měli by je sledovat a prostě to k tomu nepatří a kazej ten sport. Rozhodně. Ten sport ty zápasy kazej a i image, dělej podle mě problémy těm klubům že jo, takže ty do toho nepatřej určitě a zajímalo by mě, jak dalece je třeba vůbec ten sport zajímá nebo ten zápas. Jestli tam nejdou teda s nějakýma jinýma záměrama hned. A to asi nejspíš jdou.

V: Vadí Vám komerce ve sportu se všema specifkama, co tam přináší?

I: No tak někdy je to až přehnaný, ale zase na druhou stranu to dělá to prostředí trošku kulturnější, jako třeba v Sazka Areně.

V: A máte pocit, že se to nějak celkově vyvíjí to fanouškovství?

I: Tak nějakým způsobem asi jo, hlavně když se to právě třeba přesune do toho kulturnějšího prostředí.

6.3.2 Přepis rozhovoru s informátorem B

datum: 3.12.2006

čas konání: 20:00

místo konání: soukromé prostory informátora

věk informátora: 21

pohlaví: muž

vzdělání: dokončené střední, toho času student VŠ (PF UK)

Rozhovor probíhal u informátora doma po předchozí domluvě. Informátor byl osloven na stadionu, byl vstřícný, odpovídal klidně, do rozpaků se nedostával – bylo vidět, že i sám se snaží odpovědi rozvíjet. Bylo mu dopředu sděleno, pro jaké účely bude nahrávka rozhovoru sloužit, s tím také souhlasil. Informátor žije v panelovém domě s matkou a jejím partnerem a bratrem, rodiče se rozvedli.

V: Chodíš často na sportovní utkání?

I: Tak musím říct, že na sportovní zápasy chodím každý týden.. liší se to týden od týdnu, řekl bych tak od jednoho ke čtyřem sportovním zápasům. No chodím vlastně na fotbal, na hokej, na Slavii – na obojí že jo, občas na házenou taky na Slavii, dost často taky na basket na USK na Folimanku. No a pak příležitostně na plno jiných sportů – třeba, já nevím, na zápasu jsem taky byl, taky jsem byl na nějakých automobilových sportech – na rally nebo tak.

V: Tak zkusme se teda zaměřit na ten fotbal, na zápasy, na který chodíš: odkdy teda na ně chodíš a kdo Tě k tomu přivedl nebo jak ses k tomu dostal?

I: No takže vlastně na své začátky si skoro ani nevzpomínám.. začlo to prostě ve Vršovicích, kde jsem s tátou začal chodit na Bohemku a na Slavii, pak už jenom na Slavii vlastně. No a pak už jsem začal chodit sám nebo s kamarádama, ale občas taky jako s rodičema a spíš sám.

V: Takže už od dětství chodíš?

I: No už od malička.

V: A podle čeho si teda vybíráš ty utkání, který navštívíš?

I: No tak vybírám si je.. Je tam několik hledisek, který v tom hrajou roli; podstatný je samozřejmě, abych měl čas tam jít, a za druhý taky podle atraktivnosti zápasu a jestli tam budou nějaký fanoušci taky, aby to mělo nějakou úroveň jako fanouškovskou, aby to tam nebylo mrtvý prostě.

V: Takže jseš radši, když je tam víc těch fanoušků?

I: No úplně nejlepší to je, když je to úplně natřískaný, aby tam byla nějaká atmosféra.

V: Kolik teda za ten sport vydáš třeba za měsíc?

I: Tak když jdu řekneme jednou tejdne na fotbal a hokej, tak to dám pomalu pětikilo jenom za lístky. A když si tam chci něco dát, no tak to už se to blíží pomalu k litru.

V: Jasně. No a navštěvuješ to teda sám nebo jsi členem nějaký skupiny organizovanější, jako je třeba fanklub nebo ultras apod?

I: Tak předně jsem členem fanklubu hokejovýho na Slavii no a na fotbale tam jsem se spíš stranil tomu hlavnímu porodu fanouškovskému co se týče toho kotle, protože už od malička jsem s tím měl špatný zkušenosti..několikrát vlastně se mě tam někdo pokoušel třeba přepadnout nebo okrást a stávalo se to taky z řad domácích fanoušků.. takže radši jsem zůstával stranou a nemíchal jsem se do žádných větších akcí.

V: Jo takže chodíš na tom stadionu spíš do nějakých sektorů, kde se tyhle tvrdý jádra moc nevyskytují?

I: Ne já chodím klidně do toho sektoru, kde je to tvrdý jádro, ale prostě stojím radši stranou, protože podle mého názoru jsou schopný všeho.

V: No a jak je Tvůj názor na tyto skupiny typu hooligans apod?

I: No jelikož mam vlastně několik spíš bejvalejch kamarádů nebo známých, který jsou členové tadytěch skupin, tak jsem měl vlastně možnost s nima několikrát mluvit o týchle problematice a no určitě tam jsou různé skupiny lidí, není to jenom jedna sorta. Mezi těma gangama nebo chuligánama se pohybují klidně i víc vzdělaný lidi než jenom třeba se základní školou a berou to jako určitou formu adrenalinu, ale někdy už je to kupodivu i tak propracovaný, že třeba jezďej na zápasy do bývalý Jugoslávie nebo do Polska a zajímá je vlastně jen vrušení z toho možnýho fyzickýho kontaktu s fanoušky toho nepřátelskýho klubu. No ale někdy prostě se mi zdá, že takovýto šílenství davový že je rozdovádí natolik, že dokážou prostě předvést věci takovýho kalibru, že bych se bál prostě vůbec být členem takový skupiny a nejenom se tam s nima pohybovat.. ale bojím se prostě i když není žádný nepřítel, tak se bojím vůbec stát vedle tý skupiny.

V: No a schvaluješ to teda, myslíš že to má vůbec co dělat na tom fotbale, nebo je Ti to jedno, ať se někde rvou, nebo jak se na to díváš?

I: No myslím, že to k tomu fotbalu určitým způsobem patří, protože už moje babička mi říkala, že v dávných dobách před druhou světovou válkou se fanoušci nepřátelských vesnic na fotbalovém utkání fyzicky napadali, takže to má asi určitě historickou tradici a zároveň i to fotbalové utkání je určitým bojem mezi dvěma skupinami takže i ty fanoušci se do té role stylizují natolik, že prostě to nakonec přeroste v normální konflikt fyzický.

V: A čím si myslíš, že to je? Je zvláštní, že ti fanoušci vlastně nemají žádnou možnost nějak ovlivnit ten průběh toho zápasu nebo který ten klub vyhraje, ale přesto se uchylují k takovým násilnostem.

I: No oni si možná svým způsobem myslí, že to ovlivnit můžou, že ty hráči vlastně budou podpořeni tím jejich vítězstvím mimo ten trávník a budou se cejtit sebevědoměji, když budou mít vítěznou skupinu rowdies v zádech než když tam budou mít nějakou skupinu, která dostala přes hubu.

V: Jak se ti třeba promítne týmový úspěch/neúspěch do života?

I: Tak jako prožívám to no, hlavně mám kolem sebe dost lidí, co se o to zajímají, takže se pak bavíme i o tom a tak.

V: Uživáš symboliku nějakou, že bys prostě dával najevo svojí klubovou příslušnost?

I: No na hokej určitě nosím dres, na fotbal spíš jenom šálu.. několikrát se mi stalo, že ta šála stačila rozdmýchat v kolemdoucích tolik nenávisti, že jsem byl i fyzicky napaden nebo že jsem prostě musel zdrhat, protože jenom takováhle věčička stačí k tomu, aby tě fanoušek soupeře napadl.

V: No jaké to pro Tebe má teda význam, cejtíš se v tom, jako když si to nasadíš, jako že jsi jiný člověk nebo že se tím úplně mění ten pohled ostatních na Tebe ?

I: No cejtím se, když si vezmu tu šálu, úplně jinak, protože nejdřív vlastně cejtím takovou tu historii toho klubu a tu identitu s tím klubem a i v očích těch kolemdoucích.. prostě vidím, že na mě pohlížej jinak, než kdybych šel bez té šály a určitě to v nich vzbuzuje nějaký předsudky a určitým způsobem mě i baví vlastně sledovat ty lidi, který sledují mě.

V: Jsou jako ostražitější?

I: No prostě sledují všechno, co dělám, a boje se, abych je nenapadl nebo když s tojím s nima na zastávce, tak třeba odstoupěj kousek dál, protože si myslí, že bych je mohl třeba nějak ohrožit.

V: Takže nosíš tu šálu třeba už ve městě už před vstupem na stadion a pak i po zápase?

I: No spíš před tím zápasem, po tom zápase už to má pro mě menší.. protože už je to ovlivněný ten spoty těch lidí tím výkonem, který ten tým podal na tom hřišti, takže pak se na mě dívají jako na toho vítěze nebo na toho poraženého. Pro mě je spíš důležitý ten pocit, když jdu na to utkání, to vzrušení, jak to bude vypadat, a asi tam je i částečně, i když si to nepřiznávám, takovej pocit vzrušení, že by mě mohl někdo fyzicky napadnout a já bych se musel fyzicky bránit a je to takovej jako adrenalin.

V: No a měl bys jako problém se nějak bránit? Jak si myslíš, že bys na to reagoval?

I: No já si myslím, že kdyby šlo o nějakou skupinku, která by nebyla v bezprostřední blízkosti, tak bych asi utekl, ale kdyby se na mě někdo vrhnul zblízka, tak bych asi musel použít a nebál bych se použít určitě své síly.

V: A Ty konkrétně bereš tu symboliku jak teda? Když vidíš někoho, jak je oblečený ve spartánským, tak změní se ten Tvůj pohled na něho nějak?

I: No tak to rozhodně, protože jakmile vidím někoho v těch ruderých barvách, tak se na mým žebříčku okamžitě propadá až na samý dno, protože můj osobní názor je, že jenom idiot může fandit Spartě. No protože to vychází určitě z toho historického vývoje, že fanoušek Sparty bejval takovej ten plebejec, takovej ten dělník z té stavby a fanoušek Slavia bejval vždycky spíš ta vyšší kasta, ta inteligence.

V: Takže jseš i obeznámenej s tou historií a tak?

I: No určitě. A hlavně to je i z osobní zkušenosti, že spíš si myslím, že slávisti jsou takový inteligentnější a spartáni prostě jakmile si na sebe navlíknou tu spartánskou barvu nebo spartánskou šálu tak ten zbytek toho jejich myšlení jde zároveň s tou spartánskou barvou do úplně jinýho konce, že to má prostě vliv.

V: Takže připouštíš, že když si to oblečou, tak si už předem říkáš, že to bude nějaký idiot?

I: Přesně tak.

V: A jaký je podle Tebe na fotbale ovzduší? Jaký tam máš pocity? Určitě to záleží na konkrétním zápase, ale celkově: cejtíš se tam příjemně, bezpečně?

I: No já sám se tam cejtím bezpečně, ale občas se neubráním tomu, že se na to prostředí toho fotbalového stadionu podívám jako i očima běžnýho diváka. Například když tam třeba vidím nějaký děti tak se pokouším vcítit do role těch rodičů, který určitě se při sledování těch agresivních fanoušků necejtí tak, že by tam ty svoje děti mohly nechat bez

dozoru pobíhat bez toho, aniž by se cejtili trošičku nervozně. No takže já se snažím to prostředí na tom fotbale vnímat z víc pohledů a nejmíc si samozřejmě užívám ten svůj a je to takový prostě vzrušující no.

V: No a jak Ty konkrétně k tomu fandění přistupuješ? Skanduješ nebo křičíš?

I: No tak to se odvíjí hlavně podle nálady, většinou se přidám k těm chorálům. Závisí to taky podle pozice na stadionu, protože je asi zbytečný v nějakym sektoru, kde seděj starý páni se starejma babičkama tam vyřvávat, protože to asi nemá žádněj smysl, kdežto když jsem v nějaký skupině těch nahlas fandících diváků, tak mam takovej pocit, že to může tomu týmu i pomoct, takže se snažím co nejmíc křičet.

V: Takže to děláš pro pomoc týmu?

I: No dělám to jednak vlastně na pomoc tomu týmu a jednak se snažím zastrašit určitým způsobem fanoušky soupeře.

V: A nepřijde Ti třeba nefér, když se snaží ty pokřiky najít nějaký slabý místo toho soupeře a na to zaútočit, aby se mu srazilo sebevědomí?

I: No můj názor na to je, že to patří k takovému folklóru, že to ten soupeř nemusí brát a taky většinou nebere osobně a že i ti fanoušci, který nejsou členy tý skupiny, která tam vyřvává ty hesla, tak se svým způsobem i těší na to utkání kvůli tomu, co ten dav těch hlasitých fanoušků zase vymyslí na toho soupeře, takže určitě je to nedílná součást těch utkání a kdyby to tam nebylo, tak by se to stalo určitě nudou.

V: Dobře. Mluvili jsme teda o těch vypjatejch situacích, zažil jsi někdy takovou, něco konkrétního?

I: No tak určitě jsem se bál, hlavně třeba když mě napad nějakej ten fanoušek a chtěl mi ukrást třeba tu šálu – to jsem byl jako ještě mladší. No a vlastně s postupem času, když si to takhle rekapituluju, tak zjišťuju vlastně, protože jsem mu jí třeba nechtěl dát, tak že jsem se choval špatně, protože bůhví, co to mohlo bejt za blázna a moh vytáhnout klidně i kudlu, takže jsem mu to měl v tu chvíli rovnou dát.

V: Můžeš to popsat tu situaci? Jak proběhla?

I: No to bylo eště když Slavie hrála v Edenu tak hrála Slavie proti nějakýmu týmu z venkova, mimo Prahu, no a šel jsem domů pěšky a prostě došel mě nějakej člověk – evidentně nebyl úplně při smyslech, nebyl úplně normální, protože nejdřív se mě zeptal, kolik je hodin, tak jsem mu to řek, pak se ke mně vrátil znova a řek, že chce mojí šálu a že je to fanoušek Sparty a že jí chce pro chlapy do hospody jako že je tvrdej a že ukrad slávistovi šálu..

V: To ti to přímo takhle vysvětloval?

I: No on mi to vysvětloval sáhodlouze, takže jsem zjistil, že to asi není úplně nějakej normální člověk. Já jsem mu jí nechtěl dát a bohužel se to protáhlo asi na deset minut ta naše konverzace a zachránila mě až přítomnost vracejících se těžkooděnců ze zápasu, na který jsem prostě jen tak jako houknul a oni přišli a vlastně nás rozdělili a já jsem utek domů a jeho tam nějak zpacifikovali a taky ho asi poslali potom domů no.

V: Takže Tobě bylo kolik?

I: Mně bylo čtrnáct.

V: A on byl dospělej?

I: No jemu bylo asi pětadvacet. No a taky mně několikrát, ještě když jsem byl menší, napadli přímo na stadionu – to ale byly spíš takový krátký potyčky.

V: No a v čem se teda podle Tebe liší chování na fotbale, když jsi jako fanoušek, a normálně? Pokud jde o to fanouškovský chování se všema jeho specifikama, souhlasíš s im, když se to vynáší ze stadionu?

I: No to se mi zas tolik nelíbí, ale chápu, že ti fanoušci to berou vlastně za určitej způsob konfrontace.. na tom stadionu je to totiž organizovaný tak, že se k sobě ty skupiny protivníků nedostanou, takže vlastně občas to řešej bitkama mezi sebou a někdy si domluvěj i mimostadionovou bitku, ale nemělo by se to týkat těch běžnejch fanoušků, který tam jdou bez tohoto záměru a nechtěj se tam vůbec konfrontovat tímhle stylem, takže nevdá mi, když se porvou dvě skupiny, který se na tom domluvěj.

V: A když jsi na zápase, přemejšlíš jinak? Jako fanoušek? Jak se liší o chování?

I: No určitě si libuju v tý anonymitě, můžu si zařvat cokoliv chci a někdy se sám sobě směju následně, jak se dokážu vyhecovat a co dokážu vůbec vypustit.

V: Tam je taky dost důležitěj obraz toho nepřítele, že jo.. že se teda neidentifikuješ jenom s tím klubem, ale zároveň se vymezuješ proti jinýmu. Co třeba situace, kdy Tě zastaví policajt a Ty budeš mít slávistickou šálu a on Ti dá větší pokutu, protože je spart'an, budeš s tím souhlasit?

I: No tahle situace se mi zrovna přihodila a samozřejmě s tím souhlasit nebudu, ale ten policajt si může ze svý

pravomoci dělat, co chce, protože nejsou svědci a v rozsahu těch svých pravomocí může udělit klidně pokutu klidně na horním konci toho rozmezí, takže jenom to ve mně přizívuje to moje podvědomí o těch spartánech, že to je prostě taková ta spodina té inteligence, spíš taková elita té neinteligence.

V: Tak ona by mohla nastat i opačná situace, že by nějaký slávistický policajt dal pokutu spartánovi.. Ale myslel jsem to tak, jestli tohleto má co dělat mimo ten stadion, jestli se prostě k tomu spartánovi chovat nepřátelsky, i když zrovna neprobíhá zápas.

I: No tak myslím si, že to jako není špatný, že to určitě patří k takovému tomu hecování a pomáhá to k tomu vygradování přímo toho zápasu až když nastane.

V: Dobře. A co Ti to teda přináší to chození na zápasy? Už jsme to nakousli, říkal jsi ta anonymita a vyřvání se, je to to jediný?

I: Ne, to ne, já taky sám aktivně sportuju a hlavní důvod je taky ten, že mě to prostě baví sledovat a prožívat takový minipříběhy v tom jednom vlastním velkém příběhu, odreagování se od reality.

V: No a co na to Tvoje rodina, že tak často navštěvuješ ty zápasy?

I: No tak moje rodina mě v tom plně podporuje a často se taky zúčastňuje těch zápasů, i když tam třeba nejdem spolu, tak vim, že jsou taky na stadionu, i když na jiném místě, ale rodina s tím problémem rozhodně nemá.

V: A Ty sám k tomu jednou svoje děti povedeš?

I: No já rozhodně svoje děti k tomu povedu, už se toho ani nemůžu dočkat, až prostě svého malého syna vezmu na ten stadion a ukážu mu tu pravou slávistickou víru.

V: Myslíš si teda, že ho to může nějak obohatit?

I: No tak jako na tom stadionu zažije plno situací, který v běžném životě bude moct vlastně zažít, až bude starší, tak tady je zažije rovnou a určitě se částečně i poučí do toho života a vlastně obohatí ho to.

V: Dobře. Co v televizi fotbal, sleduješ?

I: No v televizi to sleduju, ale to je úplně něco jiného než sledovat to naživo, v poslední době to pro mě zraje význam a už mě to přestává spíš bavit.

V: Reaguješ teda jinak, než když jsi na stadionu?

I: No určitě, to je prostě něco jiného.. kdyby to bylo něco stejného, tak v současné době, kdy se většina zápasů vysílá v televizi, tak to by člověk vlastně nemusel na ten stadion chodit.

V: A v čem je to teda jiný?

I: No připadám si jako nezataženější do toho příběhu.

V: Co si teda myslíš, když se vrátíme ještě k těm výkřikům, o těch výkřících? Co třeba rasismus? Myslíš si, že je to jinej druh rasismu než třeba normálně, že už je to dopředu daný nepřítel a lidi se akorát snažej najít něco, co by ho mohlo nějak ranit třeba?

I: No ten rasismus je asi spíš spojený s tou xenofobií vlastně s tou nenávistí nejenom rasově odlišnejch, nebo fyzicky odlišnejch lidí než jsem já, ale je to spojený vlastně i s polohou nebo s těma charakteristickějma znakama těch lidí, který vytvářej tu opačnou skupinu fanoušků, takže si myslím, že ten rasismus je na tom fotbale hlavně kvůli tomu, že je to zase určitě prostředek, jak vyjádřit.. je to prostě ve službách toho fandění no.

V: Dobře. Co polici na fotbale, vnímáš ji?

I: No myslím si, že policie dotváří ten koloryt toho zápasu.. když už je nuda největší, tak fanoušci dokážou ve spolupráci s policií vytvořit zápas mimo hřiště a ostatním fanouškům ten zápas opepřit vzájemnou bitkou, takže já policii na fotbale podporuju, podporuju i fanoušky v zápase s policií, protože určitě většinou s nikomu nic nestane a obě skupiny jsou pak spokojený a fanoušci jsou pak taky spokojený, takže nevidim na tom nic špatnýho.

V: No a cejtíš se tam nějak líp, myslíš, že a policie zasahuje adekvátně?

I: No rozhodně policie nepostupuje tak, jak já bych si to představoval. Určitě by měla bejt nějak líp informovaná o tom detailním dění v tom hledišti a ne hromadně zakročit proti mase lidí, z který je třeba polovina nezúčastněná a jenom několik jedinců tam vytváří ty problémy.

V: Máš nějakou zkušenost s policií? Že by třeba ty policajti byli taky fanouškama jednoho z týmů?

I: No ono většinou tahle policie, která zasahuje na těch utkáních, tak si nemůžu nevšimnout, že když před zápasem stojí u stadionu a maj sundaný helmy, že jsou všichni bez vlasů, což částečně vlastně napovídá, že se rekrutují z podobných

řad jako ti fanoušci sami a vůbec jim nevadí, když musej na tom utkání zasáhnout a fyzicky tam potlači nějakou vzpouru fanoušků.

V: Jezdíš třeba na nějaký výjezdy? Setkal ses s tím, že by ty policajti třeba projevovali nějakou příslušnost k tomu tamějšímu klubu?

I: No tak rozhodně se mi to třeba přihodilo na finále v Pradubicích, na hokeji teda, kdy obvyklej tah těch policajtů je, že fanoušky hostujícího týmu uzavřou v sektoru, mnohdy nesmyslně, na určitou dobu po zápase do té doby než ostatní fanoušci opustěj sektor. Spíš si myslím, že v tom hraje roli takovej ten pocit, že mohou ovládat tu skupinu fanoušků z jinýho města, v našem případě z Prahy, a že si můžou na ty pražáky trošku vyskočit a částečně i očekávaj nějakou konfrontaci s nima, když se jim to nelíbí a tak. Stalo se mi, že třeba bezdůvodně tam zmlátili chlapa, kterej prostě potřeboval jít ven, chtěl, aby se jeho manželka s dítětem dostali z toho zadejchanýho sektoru a oni proti němu brutálně zakročili a bez jakýkoliv vůbec vlastně domluvy se na něj vrhli a nekompromisně ho zmlátili.

V: Proč fandíš zrovna Slavii?

I: No tak, tý Slavii no.. tak většinou lidé fandí tomu klubu, u kterého bydlí nejbliže, což u mě je Slavie, byl jsem vlastně i členem slávistickýho klubu v plavání, takže jsem s tím i vyrůstal odmalička.

V: Dobře a myslíš si, že teda každej, kdo fandí nějakýmu tomu klubu, v Tvym případě teda Slavii, musí to fandovství přijmout se všim, teda i obrazem toho nepřítele – v tomto případě spart'ana? Že každej, kdo chce bejt správnej slávista, musí nenávidět Spartu?

I: Já si myslím, že jo. Protože kdyby měl rád Spartu, tak to nemůže bejt kvalitní fanoušek Slavie, protože by mu chyběly ty základní vlastnosti toho správnýho fanouška a ta identifikace s tím soupeřem by mu chyběla a určitě by to nebyl potom plnohodnotnej fanoušek.

V: A proč si třeba myslíš, že by fandění jednomu klubu mělo bejt lepší než fandění jinýmu klubu? My už jsme to tu nakousli s tou Spartou, ale když od ní odhlídneme, vadí Ti, když někdo fandí já nevím Jablonci? Vadí to třeba míň, jablonečák než spart'an?

I: Tak určitě mam některý kluby mimo Spartu, který taky nenávidim a jejichž fanoušky nenávidim. No konkrétně, co se týče Jablonce, tak to mi je celkem ukradený. Hlavně se taky jedná o ty kluby, který maj svý fanoušky aktivní a kteří se dostávaj do konforntací s těma fanouškama Slavie, což se potom probírá v médiích a ty zápasy a ta rivalita těch klubů se zvyšuje.

V: Co politika, jaký máš v tomhle preference?

I: Tak naši vždycky volili ODS a já je volim taky. Nejsm blázen, abych volil Paroubka. To nikdy.

V: Vadí ti třeba nějakym způsobem komerce ve fotbale?

I: Tak jako jasně no, ale s tím se prostě nedá nic dělat. Doba je taková a nějak to omezovat nejde. Lepší, než kdyby to bylo centrálně plánovaný.

6.3.3 Přepis rozhovoru s informátorem C

datum: 6.1.2007

čas konání: 21:30

místo konání: soukromé prostory informátora

věk informátora: 43

pohlaví: muž

vzdělání: SŠ (nyní podniká)

Informátor byl kontaktován přímo během utkání. Předem jsem mu sdělil, k jakým účelům bude rozhovor nahrán a s tím také souhlasil. Informátor žije v nájemním domě a má vlastní rodinu.

V: Chodíte často na sportovní zápasy?

I: Jo, chodim často.

V: To znamená?

I: To znamená každej tejdén.

V: A na jaký různý sporty, na fotbal taky?

I: Na všechny sporty, skoro. Jak kdy. No na fotbal pořád.

V: A odkdy chodíte? Kdo Vás k tomu přivedl?

I: Odmalička, asi rodiče.

V: Podle čeho si ta utkání tedy vybíráte?

I: No asi podle klubu.

V: Takže chodíte na všechny zápasy klubu?

I: No tak na všechny ne, ale když je čas, tak chodíme.

V: Jste členem nějaké skupiny?

I: Ne.

V: Takže i na stadionu si sedáváte do nějakých neutrálních sektorů, mimo kotel?

I: No tak většinou mimo kotel, ale taky už jsme tam párkrát seděli.

V: Berete si šálu, dres nebo nějakou symboliku?

I: Ne.

V: Takže to nemá pro Vás žádný význam?

I: No má, ale já jsem takovej konzervativní.

V: No a v čem to je to pro lidi tak důležitý podle Vás?

I: No že patří k té skupině, já proti tomu nic nemám.

V: A když Vy třeba vidíte někoho ve spartánským, tak se změní Váš pohled na něj?

I: Ne, můj pohled to nezmění.

V: Co třeba atmosféra na fotbale, jaký tam máte pocity? Připadáte si tam bezpečně?

I: Když jsme na domácích zápasech, tak většinou jo no. Na Spartě když jsme si koupili lístky do kotle Sparty, tak tam moc bezpečno nebylo no.

V: A co fandění, jak k tomu přistupujete, křičíte tam třeba?

I: No málokdy. Naposledy jsem křičel na Liberci, aby ukončili zápas.

V: A jaký je Váš názor na ty pokřiky, když jsou třeba hanlivý oproti soupeři, je to korektní podle Vás?

I: No vyloženě mi nějak extra nevadějí zase, ono to k tomu patří asi.

V: Zažil jste nějakou vypjatou situaci na fotbale, kdy jste se bál?

I: No že bych se bál o život to ne, i když teda na jaře na Spartě teď to bylo už pomalu taky o fyzickém útoku. Ale že bych se bál nějak fyzicky že by mě tam někdo zbil, to ne.

V: A jak se teda podle Vás liší chování na fotbale a v běžném životě?

I: No tak asi na tom fotbale se ty lidi trošku vyventilují no, já myslím, že většina jsou asi normální v životě, že se chovají jinak než na tom fotbale. Zvlášť ty fanoušci, když jsou v nějaké skupině, tak to asi působí na ně.

V: No a mělo by se to chování přenášet i do normálního života? To znamená když třeba vidí ten fanoušek svého nepřítele, měl by k němu přistupovat třeba s despektem?

I: Já žádný nepřítele nemám, deset let jsem chodil na fotbal se spartánama. Chodili jsme i na derb spolu a jako žádný problémy nemáme mezi sebou.

V: Takže si myslíte, že je to otázkou jednotlivců, jestli k sobě přistupují ty fanoušci jinak, než kdyby to o sobě nevěděli, že jsou fanoušci?

I: Nevím no, tak to záleží na člověku většinou. Tak možná když prohráli 4:1 tak asi přistupovali hůř chvíli, ale nevím.

V: A co Vám ta utkání, na která chodíte, přináší?

I: Tak mě to baví, přináší mi to nějaký pocity že jo.

V: A jaký?

I: No to jak kdy, podle toho, jak se to vyvíjí. Rád se chodím dívat na sport no.

V: Promítne se vám třeba úspěch/neúspěch týmu nějak do dalších dní?

I: Ne, nijak zvlášť.

V: A svoje děti k tomu vedete, nebo si myslíte, že je to nemá jak obohatit?

I: Tak teď nevim, který mam říct, jaký děti, ale já myslím, že je k tomu vedu.

V: Myslíte, že jim to může něco dát?

I: No určitě.

V: A co by to tak mohlo být?

I: No nějaký vztah k tomu sportu, to je důležitý.

V: A co sport v televizi, sledujete? Jak přitom reagujete? Stejně jako na stadionu, nebo jinak?

I: No já když se na tom stadionu až tak neprojevuju, tak se u toho chovám celkem podobně.

V: A ty pocity to ve Vás vzbuzuje stejný?

I: Jo, stejný. No jako myslím si, že jsem takovej fanoušek, že to občas dost prožívám.

V: Kolik tak za sport měsíčně vydáte?

I: No tak já nevim, jak kdy. Tak do pěti set třeba.

V: A co tedy ty výkřiky hanlivý na soupeře, ať už skandovaný nebo jednotlivý, myslíte, že to k tomu patří nebo to tam nemá co dělat?

I: Tak ono je těžký to vymýtit. Já nevim, říkám, mně to nevadí, ale asi to není správněj názor, mělo by mi to vadit že jo. Nevim, s tím se nedá nic dělat si myslím. A eště většinou si myslím, že ty lidi to řvou, ale nevědi, co řvou.

V: Takže jim jde vždy o to se vyřvat?

I: Tak když řvou „jude slavie“ tak ani nevědi, co řvou, protože vůbec nevědi tu historii.

V: Co policie na fotbale? Jak ji tam vnímáte? Jako nějaký bezpečnostní prvek?

I: No nevim, většinou, co jsem zažil, tak akorát škoděj si myslím.

V: Takže tam nejsou přínosem?

I: No že buďto nic nědělaj nebo často to přeženou.

V: Takže ty jejich zásahy nejsou adekvátní?

I: Profesionální asi nejsou.

V: Proč teda zrovna Slavie, pročzrovna jí fandíte?

I: No protože mě ty rodiče brali na Slavii, protože bydlím, teda bydlel jsem tam, kde ten stadion byl. Odmalička jsem tam chodil na všechno možný.

V: A Váš názor na ultras skupiny, na ta nejtvrďší jádra fanoušků?

I: No tak ty většinou, aspoň co tak jsem čet, tak ty kromě sportu maj jiný aktivity a ty už jsou domluvený před zápasama ty skupiny, že se někde porvou, to je jenom záminka si myslím. Samozřejmě teda fanděj taky že jo, asi to maj rádi taky, ale podle mě mnohokrát tam jde o něco jinýho než o ten zápas.

V: A vaděj Vám nějak, když se projevujou třeba nějakým násilím?

I: No tak to vadí tam každému normálnímu na tom stadionu. Proto tam taky chodí tak málo lidí.

V: Myslíte, že je to teda tím?

I: No taky tím. Tak děti, třeba rodiny tam nechoděj vůbec. To na ten hokej choděj že jo, kde už je trošku kulturní prostředí.

V: Vadí Vám nějak komerce ve sportu?

I: Ani ne, je to prostě současnej trend a taky se to tím kultivuje že jo.

6.3.4 Přepis rozhovoru s informátorem D

Datum: 3.12.2007

Čas: 18:00

pohlaví: muž

Věk informátora: 20

Místo: restaurace

Vzdělání: dokončené střední, student VŠE

Respondentovi je dvacet let, má dokončené střední vzdělání a druhým rokem studuje VŠE. Žije s rodiči a bratrem v rodinném domě, oblečen chodí solidně – sportovně, ale značkově. Kontaktoval jsem jej během utkání, samotný rozhovor jsme si pak domluvili přes internetový komunikační program. Rozhovor byl klidný, informátor se snažil odpovědi rozvádět (k tomu jsem jej na počátku navedl), občas žertoval. Předem jsem jej plně seznámil s cílem a smyslem výzkumu.

V: Chodíš často na sportovní zápasy?

I: No záleží, co myslíš tím často..

V: No myslím jak často, frekvenci..

I: No často, tak když se Slavii daří.. nevím, když je čas.. mam to většinou v lize, tak chodil jsem docela pravidelně, třeba během té sezony v hokeji jsem tak třeba dvacet domácích zápasů, což je docela hodně..no to ne dvacet patnáct třeba.

V: Takže hlavně fotbal, hokej?

I: No dřív hlavně ten hokej, ten fotbal, to jsem byl já nevím před čtyřmi lety poprvý, to chodím hlavně když Slavie hraje ten hezčí fotbal.

V: Dobře. A kdo tě teda k tomu fandění jako takovému přivedl?

I: No tak já nevím od malička že jo, všichni v rodině byli slávisti, nebo teda jsou slávisti, navíc jsme bydleli v Hostivaři, takže Slavie byla v podstatě za rohem a pak v podstatě bratr začal chodit, takže by se dalo říct, že bratr mě k tomu přivedl, protože na hokeji jsem byl poprvý s bratrem, no a pak s lidma ze třídy. I když to bylo spíš vyjimečný, tam lidi byli sice roztríděni na slávisty a spartany, ale moc nefandili, to akorát když pak byl nějaký zápas třeba, tak tam byly akorát nějaký ty provokativní řeči že jo..

V: Podle čeho si ty zápasy vybíráš?

I: No tak jak jsem říkal že jo, teď třeba hlavně podle toho, že v tom fotbale Slavie hraje hezky, nebo dalo by se říct, že se na to dá koukat; a v tom hokeji, tam je ta úroveň docela dobrá.. vybírám si to spíš tak podle toho, kdy mam čas, ale ta atraktivita na to bude mít taky vliv.. když bude derby Slavia-Sparta, tak budu spíš a budu se snažit si ten čas udělat, než když bude hrát Slavie s posledním týmem.

V: Takže hlavně ta atraktivita?

I: No tak záleží na situaci že jo, když na to utkání s někým, s kým tam chci jít, nebo když jde já nevím poprvý, tak je jedno, na co se de, ale většinou ta atraktivita, dalo by se říct, že jo.

V: A co třeba vztah ke stadionu? Jak na to koukáš, těšíš se, až bude nověj Eden? Nebo co třeba stěhování do Sazka Areny?

I: No tak hokejovej Eden, to byla klasika, tam se se byl prvně podívat, jak hrála Slavie to finále, ta Sazka arena, to bylo takový rozpačitý člověk z toho, ale člověk si na to zvykne, ale prostě ta atmosféra byla bych řek lepší v tom Edenu, že prostě tam když přišlo tři tisíce lidí, tak byla atmosféra lepší, než teď, když to přijde do té Sazky, tak to v podstatě ani není moc znát no. Je to třeba hezký, moderní, ale jde o to, že třeba ta atmosféra v tom Edenu byla prostě úplně jiná, fandili prostě všichni, ty 4 tisíce, byli všichni v kontaktu, kdežto tady z těch 4 tisíc fandí 200 lidí, co je v kotli no. Prostě ta atmosféra byla lepší.. samozřejmě, když přijde sem 18 tisíc lidí, tak je to o něčem jiným. No a co se týče fotbalu, to jsem vlastně v Edenu nebyl, to chodím akorát na Strahov, takže se těším, až bude nověj Eden, bude to něco novýho, bude to moderní stadion, takže asi takhle. No a těším se, doufám, že tam bude víc lidí no, že to tu hru i zatraktivní

V: A co třeba takový ty doprovodný programy, co s tím sportem ani moc nesouvisej?

I: Já bych řek, že ono se to časem okouká, že když člověk chodí často na ty zápasy, tak to přestane vnímat.. já myslím, že ten fotbal bude to samý, že tam člověk přijde poprvý podruhé potěť, tak to bude brát, jako že to je nějaká novinka, ale v podstatě po pár zápasech tam bude chodit hlavně pro ten fotbal.. kvůli tomu.

V: Jak ještě jinak se dostáváš do kontaktu se sportem, co třeba noviny, internet?

I: No tak co se týče těch novin, tak tam docela sportovní články čtu hodně, kupuju si Sport, vlastně ale spíš tak po

úspěšných zápasech, to si to koupim; teď třeba Slavie neměla moc úspěšnej víkend, tak jsem si to nekoupil, i když jsem si tam chtěl přečíst o tom, jaký byl los na Euro, tak jsem si to nekoupil, protože bych musel koukat na ty články o tom, jak Slavie prohrála hokej v Budějovicích a fotbal zremizovala.. no a na internetu se taky koukám, třeba když jsem někde mimo, tak sleduju online přenosy a i různé na novinkách ty články sportovní, to docela bych řek, že hodně no.

V: Jseš členem nějaký skupiny fanouškovský?

I: No byl jsem členem fanklubu, jako jsem pořád, ale nemam zaplacený příspěvky, ale byl jsem víceméně z toho důvodu, že to členství nabízelo levnější přístup na zápasy, protože že bych jezdil někde na výjezdy, to ne, takže hlavně abych měl ty levnější vstupenky, protože se to fakt vyplatilo.

V: A kam si sedáváš?

I: No tak to záleží, pokud jdu s kámošema, tak ty byli taky členové fanklubu že jo, tak jdu do toho kotle, občas, když ta atmosféra není taková, tak jdu i jinam.. třeba poslední dobou mi přijde, že jsem takovej.. že se víc zklidňuju, že jdu na ten zápas se jenom podívat a ne tak ani si zafadit, nějak mě o fandění nebere, jako pak když je tam víc lidí, tak mě to strhne, když je ten dav, ale že bych musel nějak extra fandit.. prostě už to neprožívám jako kdysi no. Takže si někdy sedám i na ty podélný tribuny, který třeba nejsou tak fanouškovský a víceméně se třeba jenom dívaj.

V: Bereš si nějakou symboliku, to znamená šálu, dres a tak? A když, tak až na zápase, nebo i jinak?

I: Mam šálu, takže občas jo no. Jako nevím, mně to přijde.. jako je to slávistické prvek, ale nevím.

V: Takže to pro tebe nemá žádný význam?

I: Jako význam to má, že člověk ukáže aspoň obrazově jako tu svoji příslušnost k tomu klubu, že jde na ten zápas s tím, že si přeje to vítězství toho klubu, ale abych jako.. nevím, jaký jinej význam by to pro něj mohlo mít.

V: Takže když vidíš někoho ve spartánským, tak to tvůj pohled na něj nezmění?

I: Ne, ani ne. Jako že bych odsoudil, že to je blbec, to asi ne. Jako když bude, nevím, zmalovanéj celej obličej, tak si řeknu, že je to oddanej fanoušek, ale když vidim dres, tak to je úplně normální a akorát si myslim, že prostě jde na ten zápas a vyjádří tím podporu tomu svému týmu no.. a vzpomínám si, že jsem nosil šálu i mimo ty zápasy, to jsme byli nějak na Šumavě a Slavie tam hrála zápas s Plzní, tak jsem to tam tak trochu provokativně nosil, přede mnou jezdil týpek s kulichem Plzně, tak jsem ho vždycky dojel a ukázal mu tu šálu.. no ale jako, že jo, nejlepší kamarádku mam spartánu, takže tohleto na mě fakt vliv nemá.. když někdo fandí Spartě.. jeho volba, špatná volba no.

V: A jinak zboží, se sportem spojený, to si kupuješ? Jako takový ty molitanový ruce, houkačky..

I: Ne tak to vůbec, já mam akorát tu šálu, kterou jsem si koupil na tom prvním zápase, jak jsem byl a jinak nic.

V: A kolik teda tak za ten sport dáš?

I: No tak když je čas, tak jdu do měsíce tak na ten jeden fotbal a jeden hokej, no takže tak do dvou stovek. No a pak ty dražší, jako teď Liga mistrů, tak to protože to je vlastně první příležitost Slavie v Lize mistrů, tak jdu teď na Seville, byl jsem na Arsenalu.. no takže to nejsou zrovna nejlevnější lístky, protože to mam navíc na tu podélnou tribunu dolu.

V: Jak teda prožíváš úspěchy/neúspěchy Slavie?

I: Jak kdy, to se strašně mění, ale jak jsem říkal s tím, že v poslední době už tak nefandim, že se spíš jdu podívat na ten zápas, tak jako.. samozřejmě když vyhraje, tak to potěší, když se prohraje, tak to trochu zarmoutí, ale jinak to beru s nadhledem. Teď třeba spíš mi přijde škoda ve fotbale, že Slavie jak měla ty úspěchy, tak začne remizovat pořád, začne hrát něco jinýho, tak mi přijde škoda, že to maj takhle rozjetý a že jako ztrácej tu výhodu, kterou si postupem času takhle nasbírali. No kdysi jsem to prožíval strašně moc, prostě když jsem byl menší, tak jsem třeba nadával.. i když jako i teď, když Slavie hrála v Seville a vyrovnala na 1:1, tak jsem tleskal jak malej kluk třeba zas jako, takže ono záleží fakt jak kdy, někdy prostě nemam náladu na ten sport, když jsou jiný starosti, tak v podstatě to tolik neprožívám.

V: Znáš nějak historii? Jseš s ní obeznámenej s historií fotbalu, sportu, klubu?

I: No tak jako zběžně no, vim, že třeba Slavie hrála kdysi dobře, ale kdyby se mě třeba někdy někdo zeptal, kdy byla založená, tak to prostě nevím, to ti neřeknu. Jako samozřejmě znám některý ty významný sportovce, který ve Slávii působili a tak, ale jako řek bych, že spíš ne.

V: Tak některý ty události z historie by třeba mohly mít i dopad na dnešek.

I: Jasně, tak jako vim, že třeba Slavie byla kdysi úspěšná v meziválečným období, po druhý světový válce zase přišla Sparta, Dukla a podobně, takže se promítá to, že se říká, že Slavie je věčně druhá a zapomíná se na ty předchozí úspěchy.

V: Jaký je teda podle tebe ovzduší na fotbale?

I: A můžu to třeba srovnat s hokejem?

V: Jasně, určitě.

I: Protože to prostředí na tom hokeji mi přijde takový lepší, dejme tomu ta atmosféra třeba nemusí být taková, protože ty hooligans to zase trochu rozproudějí, ale přece jenom na tom hokeji, i když je to plný a hraje se Slavie-Sparta, tak mi to přijde takový klidnější a nemusím se bát, nebo aspoň na mě to tak působí, že dostane někde přes hubu, kdežto na fotbale, tam jdou tři tisíce lidí a může hrát Slavie s kýmkoliv a může se tam stát taky cokoliv.. takže na tom fotbale to ovzduší je asi lepší, než to třeba bylo.. no i když ono když se člověk podívá, co se dělo teď, jak hrála Ostrava se Spartou, tak jako i když to není Slavie, tak se může stát v podstatě cokoliv; celkově bych prostě řekl, že to ovzduší na tom hokeji je prostě lepší, nevím, proto třeba na fotbale nechodím radši do kotle, jako byl jsem tam jednou asi a skoro mi začaly hořet vlasy, takže to mě jako nějak nenadchlo no.

V: Jak ty konkrétně tady to fandění bereš? Co pokřiky, zapojuješ se? K jakým třeba?

I: No tak občas si zafandím, když mě to strhne třeba, ale co se týče těch pokřiků, tak třeba se mi nelíbí ty, no někdy mě to taky strhne ty vulgarismy, ale někdy si říkám, že když se tam nadává, že mi to přijde takový blbý.. nebo fakt nemám rád to, když třeba hraje v nějakém týmu nějaký reprezentant bejvalej, prostě hráči, který něco dokázali, a teď se na ně křičí, že něco udělali nebo tak, tak k tomu se fakt nepřidám. Jako samozřejmě, že nejsem nějaký slušňáček, kterej by pořád jenom Slavie do toho, na Spartu se křičí cokoliv, to je úplně jedno, ale jako aby pořád prostě se řvalo to je čurák nebo tohle, to mi přijde, to by se nemuselo.

V: A když třeba je to vyhecovaný? A nabydeš třeba dojmu křivdy od sudího?

I: No tak to říkám, to mě pak strhne jako, ale jako jak říkám, na fotbale do kotle nechodím, tam fandí ta podélná tribuna maximálně tak Slavie do toho, no a na hokeji, tam jako taky zařvu, že rozhodčí je zmrd, když prostě vidím, že je to uplacený, tak to musím dát najevo.. ale teď jak na to koukám v klidu, tak mi to přijde zbytečný, že stejně to na to vliv nemá, tak co. Že jo ty rozhodčí už to stejně nevnímají, kdyby měli, tak se tam psychicky složej na každým zápase, takže to nemá moc cenu, to spíš ty hráči můžou vnímat to povzbuzování. I když taky jsem zažil, že když se na ně křičí něco negativního, tak na to reagují.. ale jako řvát na ně třeba já nevím na Ujčíka kde máš motorku, když se naní předtím vysekal, tak to tam asi patřit nemá no k tomu hokeji, aby se mu já nevím do sportovní kariéry přenášely nějaký soukromý věci.. jako když se to klubu nelíbí něco, tak si s tím poradí sám, teď třeba na Pudila se nic neřvalo že jo. Je to blbý, když se ty soukromý věci tahaj do toho sportu, má se fandit tak, aby se dosáhlo úspěchu

V: No a z druhé strany, nějakou soupeřovu akci třeba oceníš?

I: No to asi ne, to jako. Jako když jsem třeba doma v klidu a koukám se na to a je tam fakt nějaká hezká akce, tak si řeknu jako to bylo fakt pěkný jako, nebo když ta Slavie hraje už úplný prd, tak oceňuju i ty akce toho soupeře, aby se bylo vůbec na co koukat jo jako. Kor když třeba není ten zápas tak vyhocenej, když hrajou s nějakým týmem, se kterým nemá šanci uspět, já nevím že jo s Arsenalem, tak to oceňuju tak nějak normálně ty akce. Na stadionu, kdyby vedle mě seděl třeba kamarád a fandil soupeři, tak bych to asi moc jako najevo nedával, protože by mě štvalo, že on fandí tomu týmu, kterému já ne. Jako kdyby to byla Slavie-Sparta tak určitě, ono se to hlavně nikdy nestane, aby udělali nějakou hezkou akci, ale i kdyby náhodou, tak si myslím, že jí fakt neocenu.

V: Na tom fotbale zažil jsi teda nějakou vypjatou situaci, kdy ses bál?

I: Jo, zažil, když jsem šel na derby na Strahov, a teď se hrála v podstatě já nevím nějaká pátá minuta a teď jsme se nemohli dostat na stadion, protože tam byla zavřená brána, tak se všichni na to rvali a policajti jí nakonec otevřeli, ale už byl docela tlak na ty těla, tak to bylo takový.. i když oni jak tu bránu pak otevřeli tak já, kterej neměl lístek, jsem se tam dostal nakonec bez lístku, ale fakt to nebylo příjemný... jinak akorát jak mi začala hořet ta hlava, nebo tak hořela, spadl mi na ní jiskry a trochu to pálilo od světlice, ale jinak dá se říct jsem nezažil nic, co by se mě nějak přímo dotklo. I když vlastně jednou jsem jel z fotbalu a na Hájích po mě spartáni chtěli šálu, tak jsem jim řekl, že se spartanama se nebavim a kupodivu to fungovalo. Já se snažim tomu nějak vyhnout víceméně, jako spíš nikoho neprovokovat a když se něco to, tak jít spíš pryč než tam zůstat že jo jako to nemá cenu, spíš se jenom tak podívat z povzdálí, co se děje.

V: A v čem se teda podle tebe liší to chování na stadionu a normálně?

I: Notak na tom fotbale se člověk nechá strhnout tím davem, normálně když se na to koukám v televizi a nebaví mě to, tak můžu přepnout a jsem víc v klidu, člověk to tak neprožívá a jako..

V: Třeba jaký vlastnosti se tam podle tebe dostávají do popředí?

I: Tak na tom fotbale ta agresivita, jako pochybuju, že nějaký chuligán se bude koukat sám a pude ven a zabije nějakýho prvního člověka, co potká že jo, že právě ten dav ho strhne trochu víc a jsou tam ty příležitosti jako různý.

V: A mělo by se podle tebe vynášet ven ze stadionu to chování?

I: Tak se normálně přenáší že jo, mam spoustu kamarádů spartanů, se kterejma se popichujem, a není v tom nic

špatnýho, no, nestane že jo, že by, když není sezona, že by se potkali slávisti a spart'ani a porvali se.

V: A když odhlídneš od toho radikálního?

I: No tak mě se stalo, že jsem jel z Karláku na Strahov, já nevím, co tam jezdí, a teď tam nastupovali fanoušci a chtěl slávista dovnitř, nebo chtěl ještě otevřít dveře, aby mu ten autobusák ještě otevřel dveře, no tak ten mu je zavřel a takhle cvrnkl do toho spart'anského dresu, co tam měl a: „slávisty já nevozím“. No takže to si myslím, že je přehnaný, že to ne, jako ať si fanděj, ať jsou na sebe ošklivější třeba na stadionu, ale myslím si, je to prostě blbost no. Akorát takový to popichování s kamarádama, to vždycky bylo a to je v pohodě.

V: A co ti to teda konkrétně přináší?

I: No tak když tam jdu tak doufám, že ten tým, kterému já fandím, tak že vyhraje, je to takový, že člověka to víceméně potěší, i když jako jemu to nic nepřinese, jako člověk tím, že se ztotožňuje s tím týmem, tak mu to přinese takový potěšení no, i když v poslední době si právě říkám, nebo snažím se na to koukat z tohoto pohledu: proč já vlastně se mam trápit kvůli něčemu, co mi může být úplně jedno. Jako oni za to dostávají peníze a já můžu být v podstatě slávista, spart'an, olomoučák, vyhraju fajn a co jako, prohrajou, fajn, tak zas mě to nemusí trápit, no ale nevím. Já jsem prostě slávista od malička a spíš si to říkám, když Slavie prohraje, když vyhraje, tak člověk i když jde třeba s blbou náladou, tak mu to může zvednout tu náladu, nebo když prohraje, tak je pak nasranej třeba ještě víc no. Ale třeba i když jako na to koukám doma, tak prostě člověk je třeba po celý den unavený a večer se nato podívá a má takovej lepší pocit.

V: A co tvoje rodina, jak ta se k tomu staví?

I: No teď jsem si vzpomněl, že já jsem byl vlastně na hokeji poprvý na spartě, protože jsem měla nějaký lístky od táty. No tak by se dalo říct, že mě k tomu přivedl i táta, bratr mě přivedl k tý Slavii no. A rodina jak se k tomu staví? Tak normálně no, spíš říkaj, ať si dávám bacha no, táta si občas rejne, když Slavie třeba prohraje nebo tak. Oni jsou docela opatrný rodiče, tak jako abych se nedostal třeba do nějaký bitky, ale já jsem v tomhle opatrněj, když se něco blíží, tak jdu radši pryč. Jako v pohodě, je to prostě výplň volného času. Lepší, než kdybych šel někam jinam že jo.

V: Povedeš k tomu svoje děti?

I: Tak povedu no, to nevím. Třeba vim, že když jsme jezdili na Šumavu občas, tak tam jezdili lidi z Plzně a ty měli 4letou holčičku a tu jsem zblbl tak, že začala křičet Slavie Praha, když jsem tam přijel. Ale abych k tomu ved svoje děti, to je sice daleko, jako asi je vezmu na hokej, na fotbal, jako to je fakt daleko, to si nedokážu představit, jestli je povedu k tomu, aby byli slávisti.. Tak jako jestli je bude táhnout ta Sparta nebo to, tak jako sice nebudou nikam moct.. ne, jako si myslím, i když třeba holky takhle dost fanděj často tomu druhýmu třeba než jejich táta se říká, mam kamarádku, která fandí z trucu Spartě, protože táta chodí od malička na Slavii.

V: Co u té televize, to už jsme nakousli, koukáš na to? Jak reaguješ?

I: Jo jako dost podle toho taky, jak mi to rodiče tolerujou. Že jo jde v neděli liga, v úterý Liga mistrů, ve čtvrtek UEFA a v neděli zas liga.. jako z ligy když hraje Slavie, jinak na Ligu mistrů, reprezentaci. Jako když jde člověk na ten stadion a nevyjde to třeba, tak je naštvanej, že tam mrznul, takhle na to kouká v teple, jinak co se týče těch reakcí, tak určitě jsem víc v klidu, jako nestrhne mě tak ten dav, teda nestrhne mě vůbec, když tam není, ale jako někdy reaguju dost, hlavně když jde o hodně třeba, když Pudil dával v Seville na 1:1, tak jsem běhal jak malej kluk. Ale to i na Strahově, když Slavie vyhrála poprvý v Lize mistrů, tak to byla taky radost jako blázen.

V: Co výkřiky na fotbale? Jakej na ně máš názor? Takový ty individuální, třeba rasistický.

I: No já nevím, mně prostě přijde, že tam spousta lidí má nějaký komplex že jo, já když vidím některý ty fanoušky, třeba ty chuligány, tak ty nemůžou být normální prostě, ty se tam dou porvat. Někdy mi přijde, jestli to fanouškovství extrémní fakt není komplex z nějakýho vlastního neúspěchu třeba že jo. Že jako třeba když hrajou s nějakým rivalitním týmem, kterému se nedaří, nebo třeba hráči, tak si jako pomůže svému egu, to jsem mu to nandal.. jako ty hráči to stejně neslyšej. Jako to nemá smysl tyhle pokřiky. Jako rasismus tam nemá co dělat samozřejmě. Jsem nějak slyšel, že fanoušci jako řvali na vlastního brankáře, protože byl černej, tak jako to ani nejsou fanoušci, když potápěj vlastní tým kvůli černýmu brankáři.

V: Že se to tam tak projevuje ale na tom fotbale..

I: Já si myslím, že to souvisí s celkovým laděním těch pokřiků že jo.. jako když se řve zkurvená Sparta, tak to má ten tým nějak srazit, a takhle když se řve na ty hráče, navíc je to fakt hnus že jo, když se řve na hráče, je třeba výbornej, jako se to stalo tomu Eto'ovi, výbornej fotbalista a oni na něj řvou, že je černej no, tak má to cenu? Nemá no. Prostě blbost, blbost, blbost rasismus no.

V: Dobře, máš třeba dojem, že se fanouškovství nějak vyvíjí v čase? Jaký zaujímá místo ve společnosti podle tebe?

I: Nevím no, vyvíjelo se, přišlo mi, negativně, teď se to snad trochu lepší, jak se snažej s tím vším bojovat no. Ikdyž teda když se podívám na Spartu, tak nevím no, jak moc se to zlepšilo.. jako když tam vlezou na stadion v noci a daj jim

tam transparent s nápisem Poslední varování, tak to moc dobrá podpora pro tým mi jako nepřijde, to nejsou ani fanoušci že jo, aby týmu vyhrožovali.. No a místo ve společnosti.. jako často se to dotýká lidí, který třeba vůbec nefanděj že jo, jako když si vezmu příklad z Ostravy, jak tehdy hodili ty fanoušci šutr do okna vlaku a trefili ženskou, která je od tý doby na jedno oko slepá.. jako může se to dotknout všech no. To už ale ani není fanouškovství, to je výtržnictví a nemá to s fotbalem co dělat.

V: Co policie a pořadatelé na fotbale?

I: Nevím, přijde mi, jako policajti eště docela v pohodě na tom fotbale, ale ty pořadatelé mi přijdou často dost agresivní, jako třeba jak na Spartě tam mlátili ty slávisti, jestli jsi to viděl.. Jako policajti jsou, nebo měli by být, profesionálové a víceméně tak i působěj že jo, ale ty pořadatelé, to jsou jenom nějaký naverbovaný lidi.. Jako stejně to uhlídaj možná na fotbale, ale pak mimo stadion asi těžko, když se ty fanoušci chtěj někde porvat, tak se porvou no, někde, když to nikdo nebude čekat.

V: Co tvůj celkové žebříček klubů, jak by vypadal?

I: No tak Slavie je první a poslední je Sparta no. No a eště Baník Ostrava.. jako ta by mi nevadila, ale odvíjí se to od toho chování těch fanoušků.. jako když se chovaj jak kretění, tak nebudu takovému týmu přát. Ale víceméně je to fuk.. jako přeju pak třeba týmu, kde hrajou hráči, který mam rád.

V: Co jinak ultras skupiny, ne hooligans, ty, co dělaj ty choreografie, to se ti líbí?

I: Jo tak někdy je to hezký, vtipný, zajímavý, to jo, někdy je to docela trapný, to docela častějc.. jako je to hezký, když třeba přikreje ten kotel nějaká vlajka, i když vidim hovno teda, ale zase si toho aspoň každěj všimne na tom stadionu, spíš, než nějakýho individuálního pokřiku a tak. Jako ale takový ty dýmavnice nebo tak, to je blbost prostě. Jako vyjádřit nějak podporu týmu tím, že mi tam něco hoří, to fakt nevím. Jako ale když je to udělaný hezky, tak je to fajn.

V: Co politika, má ve sportu co dělat?

I: No tak ona s tím obecně souvisí že jo, třeba ten národní stadion, tak kolem toho budou určitě tahanice zase že jo, je to provázaný no.. chtěj Olympiádu, teď Euro.. já nevím. Jako politika, třeba když jsem zjistil, že Gross s Paroubkem jdou na Slavii, tak jsem z toho třeba moc dobrej pocit neměl, jako že takovýhle debilové fanděj tomu samému týmu, co já, nebo podporujou ten samej tým, ale co, když ho můžou podporovat debilové, co se jdou porvat, tak proč ne zase ty debilové z druhý strany. Jako když jedno nebo druhý zasahuje nějak moc do toho druhýho, tak to není dobře že jo, i když je tam ta podpora potřeba, nějaký sportovní akce velký se nemůžou konat bez toho, ale když zas politici tlačej, jako třeba Bém, ten to přehání, kecá do toho víc, než předseda olympijskýho výboru, kterej se vůbec nevyjádří. Jako když to tady prosazuje politik a sportovní organizace nic k tomu, tak to není asi dobrý no prostě.

6.3.5 Přepis rozhovoru s informátorem E

Datum: 1. 3. 2008

Čas konání: 15:00

místo konání: restaurace

pohlaví: muž

věk: 17 let

vzdělání: ukončené základní, studuje střední školu

Informátorovi je 17 let, kontaktoval jsem jej na hokejovém zápase poté, co mě s ním seznámil můj předchozí respondent. Bydlí na Chodově v panelovém sídlišti s matkou. Studuje střední školu. Místem setkání byla místní bowlingová herna, kam informátor často chodí. Během rozhovoru byl klidný, řekl bych, že upřímný i vcelku ochotný. Předem jsem jej také seznámil s cílem výzkumu.

V: Takže jak často chodíš na sportovní zápasy?

I: No tak jak je čas, co nejvíc jako, ale tak skoro vždycky prostě.

V: A odkdy takhle často?

I: Odkdy.. no, teď jsem začal chodit před rokem a půl tak nějak.

V: A je ti kolik vlastně?

I: Je mi sedmnáct.

V: No a kdo tě k tomu přived, nebo jak ses k tomu dostal?

I: No já jsem začal chodit s kámošema, prostě 'pod' na fotbal', no a úplně mě to chytlo, asi jako každýho teda. To fandění no.

V: A proč zrovna na Slavii?

I: Na Slavii.. nevim. Protože fandí děda, fandí ségra a hlavně otec je spartan a já otce tak nějak moc nemusim, protože naši se rozvedli. No takže Slavie a už mě to chytlo prostě.

V: A podle čeho si ty zápasy vybíráš, to je ti jedno?

I: No, to je jedno, podle toho, jak je čas akorát.

V: A chodíš na fotbal i na hokej?

I: Na fotbal i na hokej, ale dávám přednost fotbalu před hokejem.

V: Takže starý stadiony v Edenu jsi už nezažil. Přesto, kdybys měl říct, vyhovuje ti třeba Sazka arena tím, jak to tam vypadá a tak?

I: No ani moc ne, protože tam nechoděj skoro žádný lidi. Je to skoro prázdný, taková nic moc atmosféra, i ten kotel se mi jako moc nelíbí. Strašně mi tam přijdou jako mladý ty lidi a že fandí jenom půlka.

V: Sleduješ sport v novinách, na netu a tak?

I: No, čtu Sport a na netu taky no.. docela tím jako dá se říct žiju.

V: Jsi členem nějaký skupiny, fanklubu, ultras nebo tak?

I: Ne, nejsem. Zním pár ultras lidí, ale jako nejsem.. spíš tak jako normální fan, trochu víc, ale jinak nic. Občas pomůžu s choreem na fotbale, ale výjimečně.

V: A jak to vypadá, když děláte to choreo?

I: No je sraz vlastně vždycky před Strahovem, záleží jak co se dělá, ale tak je sraz před Strahovem a projde se to vždycky před zápasem a kartony se skládaj.. to se tam jako vždycky jede třeba dvě hodiny před zápasem, vjede se autem na tu dráhu atletickou, tak tam taky někdy jdu. Právě kámoš je v ultras, jestli znáš GOS (Gang of Slavia, ultras skupina – pozn.výzk.), tak mi občas řekne, ať jdu pomoci.

V: A chodíš do kotle vždycky?

I: No, vždycky. Nejdřív jako těch prvních zápasů jsem tam moc nechtěl, ale pak už jsem do toho spadl.

V: A v čem ti přijde kotel lepší než zbytek toho stadionu?

I: No je tam jako víc lidí a je tam trochu takovej i fanatismus prostě, nevim, prostě mě to chytlo, baví mě to víc.

V: Nosíš šálu, dres nebo tak?

I: No občas si beru šálu. Ale spíš jenom tak přes pas. A ten dres nějak moc nemusim, ani nemam.

V: A má to pro tebe nějaký speciální význam, když si to vezmeš?

I: No ani ne, spíš jenom tak nějak na rozlišení.

V: No a když koleme tebe projde třeba někdo ve spartanským?

I: No většinou jak kdy no.. někdy se třeba zasměju, nebo řeknu fuj, podle nálady.

V: A změní se tvůj pohled jakoby na toho člověka teda?

I: No změní no, hodně. Jako kámošů mam dost spartanů třeba, ale to jsou kámoši. To my takhle ten fotbal mezi sebou, jako Sparta – Slavie, nebereme. Ale jinak to rozlišuju jako ty lidi no.

V: Jak moc prožíváš třeba úspěchy a neúspěchy týmu?

I: No, docela dost jako. Jako našťve mě, když třeba prohrajeme, jako snažim se bejt věrněj, i když prohrajeme. No a z výhry, to je jasný, to mam radost, to je super.

V: A jak jinak se to fandnění promítá do tvého běžného života jakoby?

I: No tak prostě když je čas, tak se jde na fotbal, hodně se o tom bavíme jako docela, prostě jsem do toho nějak spadl no, jak se říká.

V: Jsi třeba nějak obeznámenej s histórií klubu?

I: No myslim si, že něco vim.

V: Jako nějaký základní věci, nebo víc do podrobná?

I: No, základní věci. Jako že dřív hráli na Letný, pak se přesunuli do Edenu, komunisti že je neměli rádi, chtěli přejmenovat na Dynamo a tak.

V: A myslíš, že se to do dneška třeba ještě nějak promítá ty historický události?

I: No, ty jo možná jo jako. I když do toho fandění samotnýho možná spíš ne než jo, protože spart'ani, jako chuligáni, jsou docela pravičáci jako si myslím.

V: A když to vezmeš celkově, tak jaký je na fotbale podle tebe prostředí, ovzduší? Když to srovnáš třeba s hokejem..

I: No tak na fotbale je rozhodně lepší, je tam víc lidí, je tam víc takovýho fanatismu, jako že to je jako.. nevím, baví mě tam prostě víc jako to fandění.

V: A ty konkrétně fandíš jak? Zapojuješ se do pokřiků?

I: No furt jako.

V: A do všech, který se tam objeví?

I: No do většiny.

V: A jakej máš názor na jejich korektnost? Když se třeba uráží druhej tým..

I: No ty urážky, to mi nevadí, to beru prostě tak nějak.. občas i rád urážím. Nevím, myslím si, že to je v pohodě takhle, že se fakt něco děje, že to není jen obyčejný fandění. Ta nenávisť jako, že to je prostě trochu něco víc.

V: A když se to tak někdy potom vyhrotí, tak zažil jsi třeba nějakou vypjatou situaci, kdy se bál?

I: No asi nejvíc, jako docela vyhrocený jsou pochody na derby, jako na Letnou, když se jde okolo Letný, tak to už je docela drsný. Nebo i ten den, když se jde se šálou že jo, tak se i napadá, že se jako napadaj lidi. Třeba kámoše takhle chytli, ať jim dá šálu a tak no.

V: A měl bys třeba problém se bránit?

I: Tak jak s kým, myslím si, že pokud by byl stejně starej nebo stejně velkej, tak si myslím, že v pohodě, ale většinou jsou větší.. jako třeba na hokeji ty chuligáni spart'anský, ty jsou tak většinou stejně starý jako já, tak to bych jako problém neměl no. Ale jako na fotbale to je něco jinýho, to bych jim tu šálu asi dal, než dostat pořádně po hubě. I když zase vydat šálu, je to přece jenom srabský, navíc je to prostě šála Slavie.. nevím no.

V: A jak myslíš, že se liší fanouškovský a normální chování? Myslím tím, jako když se prostě k sobě lidi normálně chovaj a když se dozvědí, že jsou to spart'an a slávista, tak se chovaj jinak.

I: No záleží jak u koho, jako jestli je to dobrej kámoš.. no ale trochu jo jako, ten pohled, třeba při seznamování to má vliv, to trochu změním pohled na toho člověka.

V: A myslíš, že to má svoje místo i mimo ten zápas a stadion?

I: No tak takový to, jako že se jim třeba směješ, že prohráli, tak to se děje furt no. Je to takový jako že spíš sranda většinou mimo takhle.

V: A proč teda na ty zápasy vlastně chodíš, co ti to konkrétně přináší?

I: No tak je to zábava hlavně, že mě baví jako ten sport hlavně sledovat, a k tomu to fandění no, že se tam sejdu prostě s určitejma jinejma lidma, než většinou převážně s normálníma kamarádama. Je to takový, nevím, odlišení trochu.

V: Je to pro tebe důležitý, že se tam spojiš s těma lidma nejak, jako by taková ta sounáležitost?

I: No docela jo. Jako že to člověku dodá pocit jakoby rodiny, nebo přátel.. že ty lidi jsou s tebou, i když tě vlastně jakoby neznaj no. Že se jde za ten tým no.

V: A naopak to vymezení vůči Spartě, myslíš, že to musí každej slávista jako nutně přijmout?

I: No myslím si, že takový ty normální fanoušci jí nemusej nenávidět, ale rivalita si myslím, že by bejt měla. Pak ty víc fanoušci, ty by teda si měli no.

V: A co na to tvoje rodina, že tak chodíš na ty zápasy?

I: No občas nadává, máma teda, ale jinak jako dobrý. Pokud stíhám školu, tak to nevadí. Jako občas i říkám, co se dělo, jako zážitky, když je něco dobrýho.

V: Kdybys měl do budoucna říct, jestli k tomu povedeš třeba svoje děti..

I: No budu je brát spíš asi teda na fotbal, ale nebudu je nutit asi teda.

V: Sleduješ fotbal v televizi taky?

I: No když na něm nejsem, tak se snažím jako no.

V: A reaguješ u ní stejně?

I: No jsem jako klidnější, není ani nějak proč nebejt.

V: Co třeba na fotbale ty výkřiky rasistický, co si myslíš o těch?

I: Nevim, mně teda nevaděj nějak. Jako nemůžou za to, ale nevim, rasismus mi nevadí nějak.

V: A když se třeba řve „Jude Slavie“, tak jaký to v tobě vyvolává pocity?

I: Nevim, tak se to směju spíš, protože s tím jako nemam nic společnýho. Je to docela takový ubohý no.. jako od nich. Ale že by mě to nějak uráželo, to ne. Je to takový jako že neví, co by.

V: Myslíš si, že to je třeba jinej druh rasismu, že je jako by „ve službách“ toho fandnění, ty snahy pokořit ten druhej tým, nebo je to jinak?

I: No zrovna teda to „Jude Slavie“ si myslim, že už jako nevědí, jak urazit no. Ale na Slavii jako se ten rasismus moc neobjevuje, spíš teda spart'ani no. Ale mně se to nějak nedotýká. Když se řve třeba „černá svině“ na rozhodčího, tak to řvu taky.

V: Myslíš si, že třeba ty fanouškovský komunity nějak kontrolujou to, kdo mezi ně může patřit?

I: No jak kdo, ty už víc takový, jako ultras, tak to si myslim, že určitě. Ale jinak si myslim, že ne. Bud' jsou skupinky, nebo jsou tak nějak všichni, že jim je to jedno. Když tam jde víc lidí, který se znaj, tak jsou stejně ve skupince.

V: A co je u těch ultras takovým kritériem toho výběru?

I: Nevim no, asi nějak toho člověka poznat a dělt něco pro ten tým. Vim, že třeba jako lidi z ultras nemaj rádi, když někdo nosí třeba čepici ultras a nepatří tam, jako když si na to jenom hraje. To třeba nechápu no.

V: Jak ono to mezi nima vůbec chodí? Vidíš do toho nějak trochu?

I: No úplně ne jako. Jako znaj se hodně, choděj někam, podporujou ten tým si myslim. Já jako nepatřím mezi ně úplně jako. Spíš jen tak občas jim třeba pomůžu. I když na druhou stranu bych chtěl jako.

V: A chuligáni?

I: No s těma si myslim, že ultras jakoby spolupracujou, ale chuligáni to spíš ty bitky tak no.

I: Byl jsi u nějaký?

I: No tak nějak ty výjezdy občas, tam se něco děje, ale jinak jako moc ne že jo. Většinou tam se nesmí utíkat, jako když už se tam jde, tak se nesmí utéct.

V: Co se stane, když utečeš?

I: Nevim, zradíš tým jako. Myslim, že se utíká, jenom když jako přijdou fízlové.

V: A na Slavii to funguje nějaký tyhle skupiny?

I: No myslim si, že určitě. Oni jsou spojený nějak s tím Gornikem, tak to maj družbu, jako že jezděj vzájemně na sebe si pomáhat.

V: Co policie a pořadatelé, jak ty vnímáš?

I: No pořadatelé mi jako nijak moc nevaděj, ale vadí mi, když mě třeba natáčeš na kameru, tak to mě hodně znervózňuje. Jako když ti někdo před obličej úplně s kamerou, tak to jsem, to mě jako ty jo úplně naštve vždycky. Policii nijak rád nemam. Jako žádný problémy s ní nemam, protože jako nic nedělám, ale nemusim jí no. To je jasný.

V: Myslíš si, že se to fanouškovství nějak vyvíjí? Ať už konkrétně na Slavii, nebo i celkově.

I: No hodně se to mění po světě že jo, spíš třeba v Anglii, jak je kontrolujou a pak nepouštěj jako na ty stadiony. Docela se to mění no.

V: V jakym směru?

I: No připadá mi, že na východě Evropy je to pořád víc a víc agresivní. Nevim, mně to nevadí jako. Aspoň se něco děje. Takový zpestření.

V: A jak je třeba podle tebe vztah mezi společností a fanoušky, jak ona pohlíží na ně a oni na ni?

I: No třeba v Anglii si myslim, že tam tím daleko víc žijou, tam maj furt plno, ale tady moc ne jako. Tady kouká spíš většina lidí u televize, jako že nechťj utrácet nebo tak. No a myslim si, že tady lidi jako chuligány a tak prostě

odsuzují. Že pro ně nemá pochopení.

V: A tobě to násilí tam nevádí teda?

I: Ne, mně zrovna ani ne. Jako já se toho nezúčastňuju, to bych jako skončil asi rychle. I když mě třeba už jako i zvali no, ať jdu.. jako ty lidi prostě ví, do čeho jdou, nemusej tam chodit, je to jejich věc. A pokud tím ohrožujou jenom sebe, to má i nějaká pravidla ty bitky, tak si myslím, že to je v pohodě.

V: A když odhlídneme od těch domluvených bitek, tak takový to vytrhávání sedaček..

I: No občas ty jo nevím, je to sporný. Ono to jako úplně strhne ta atmosféra. Hrozně záleží na tom davu, se prostě ty lidi chovaj úplně jinak.

V: Ty třeba se změníš, když tam vlezeš?

I: No jak kdy, jako když je hodně vypjatá ta atmosféra, tak jo. Protože přece jenom ty emoce hodně pracujou.

V: Co třeba v jiných sportech, může se tvůj vztah k těm klubům měnit? Jako že by třeba Sparta ti já nevím v basketbalu nevádíla?

I: No to ne jako, zrovna Sparta jako vůbec.

V: Takže Slavie je u tebe první a Sparta poslední, co jinak?

I: No mam rád AS Řím a jinak.. nevím, třeba Bohemka mi nevádí, ale že bych jí fandil to ne. A po Spartě nemam rád Baník.

V: Co třeba podle tebe politka do sportu patří?

I: Nevím, vim že třeba Paroubek fandí Slavii, což mi docela vadí, protože je nemam rád, jako levičáky nebo takhle.. jako já spíš pravici no, ne ultrapravici, ale pravici. A jako do toho sportu si myslím, že to i patří tak trochu, jako k tomu chuligánství třeba, takže mi to nevádí.

V: A náboženství?

I: No já jsem ateista, takže to náboženství je mi v tom jedno.

V: No, dobře napadá tebe něco, co bys chtěl k tomu říct?

I: No nevím, prostě bejt věrný klubu a fandit, i když ten tým prohraje no. I když to samozřejmě mrzí, hlavně ho furt podporovat ten tým.

V: Máš třeba některý neoblíbený hráče v cizích týmech?

I: No nemam rád Řepku samozřejmě a pak třeba Nedvěda z hokeje (kapitáni fotbalové a hokejové Sparty, oba proslulí svými nevybíravými projevy na adresu Slavie – pozn.výzk.).

V: Co by sis myslel, kdyby třeba přišli do Slavie?

I: To bych je prostě nepřijal, odsuzoval bych to prostě. Bez šance prostě. Zrovna tyhle teda absolutně ne.

6.3.6 Přepis rozhovoru s informátorem F

Datum: 5.2. 2008

Čas: 18:00

Místo: restaurace

Pohlaví informátora: muž

Věk: 23 let

Vzdělání: ukončené střední, student ČZU

Informátora jsem znal od vidění ze své základní školy a také z domácích zápasů fotbalového týmu SK Slavia Praha. Oslovit jej ale s prosbou o pomoc při výzkumu mne napadlo na zápase týmu hokejové Slavie, kde aktivně s megafonem vyvolával pokřiky v kotli. Bez problémů souhlasil se schůzkou před dalším utkáním hokejové Slavie poblíž stadionu, v restauraci, kde se před zápasem pravidelně schází s dalšími přáteli z kotle. Je mu 23 let, studuje druhým rokem Českou zemědělskou univerzitu v Praze, kam odešel po dvou letech strávených na Vysoké škole ekonomické. Žije na Praze 4 v nájemném domě s rodiči. Informátora jsem předem uvědomil o cíli výzkumu.

V: Takže bychom mohli začít tím, jak často chodíš na sportovní zápasy.

I: No tak chodim pravidelně na všechny domácí zápasy hokejový i fotbalový Slavie, výjimečně se vypravim i někam

jinam, třeba na házenou nebo na jinej klub. Nikoliv na Spartu. Občas jezdím i ven, to si vybírám podle vzdálenosti zpravidla a podle ceny. Ale teď se třeba poprvý v životě jedu podívat do Trince.

V: Odkdy na to chodíš takhle na ty zápasy a jak ses k tomu dostal? Kdo tě k tomu přivedl?

I: Tak mně už dávno hokej i fotbal bavil, sledoval jsem Slavii, sledoval jsem reprezentaci, ale vždycky jsem.. neměl jsem žádný kamarády, co by chodili, tak jsem se neodvážil sám, až na gymplu jsem poznal několik slávistů, tak.. pravidelně jsem na hokej i fotbal začal chodit v sezoně 2000/2001 a od té doby opravdu jsem teda pravidelným návštěvníkem.

V: Jakej máš vztah třeba ke stadionu? Těšíš se, až bude Eden?

I: No tak já jsem měl obrovské vztah k tomu starýmu Edenu, protože sice jsem jsem tam nechodil tak dlouho jako jiný, ale prostě stoupnout si tam těsně před zápasem, dát si pivečko, párek, koukat se na hokej, prakticky nejlepší výhled v celý extralize tam byl, hráči byli jak na dlani.. zatímco tady v tý Sazce, tady se člověk může snažit udělat nějakou atmosféru a když tam není deset tisíc lidí, takl to stojí za prd. Je to sem dál.. no a co se týče toho fotbalu, tak samozřejmě se do Edenu těším, ten stadion budu mít kousek, bude krásnej; už jsem si vybral přesně místo a řadu, abych to měl kousek ke hřišti, takže určitě Slavie patří do Edenu.

V: A do kotle sis objednal permici?

I: Úplně doprostřed kotle.

V: No a když se to vezme teda obecně, tak ti vyhovuje spíš ten starší typ stadionu, nebo naopak ten nověj typu Sazka, anebo je to úplně jedno a jde o tu lokalitu, prostě Eden a je fuk, co tam stojí?

I: No co se týče toho hokeje, tak to je těžko říct, protože tam jsem měl fakt radši asi ty starý stadiony, i když musím říct, že třeba taková Tipsport arena v Liberci (*nedávno dostavěný stadion asi polovičních rozměrů než Hala Sazka – pozn.výzk.*) si myslím, že je úplně ideální hokejovej stadion. Je tam tribunka na stání pro kotel, krásná akustika, zároveň taky pohodlí pro rodiny s dětmi, takže si myslím, že každěj ten fanoušek si tam najde to svoje.. já myslím, že takovej stadion menší třeba pro deset tisíc lidí, aby tam byly místa na stání, aby tam bylo dobře vidět na led, myslím si, že taková Sazka arena pro českou extraligu je hrozně veliká. Co se týče toho fotbalu, tak to budu moct asi porovnávat až podle zkušenosti, až budu moct porovnat ten Strahov a nověj Eden, ale vzhledem k tomu, že tam nebud atletická dráha, tak věřím, že to bude mnohem lepší.

V: Sleduješ třeba v médiích já nevím články o sportu a výsledky?

I: V televizi sleduju pravidelně Ligu Mistrů, rád bych sledoval NHL, ale bohužel nemám žádnou televizi, která by zápasy NHL vysílala, samozřejmě českou scénu nejenom hokejovou a fotbalovou, ale i další sporty; no a na výsledky používám spíš teletext, sportovní noviny moc nečtu.

V: Takový ty články o těch sportovcích..

I: Jo to ne, to nemusím. Já hlavně ty týmy a tak, protože mam jenom opravdu velice málo hráčů, který bych měl opravdu rád, který by se ve Slavii objevili, jde opravdu o celej tým.

V: Který hráči třeba?

I: No můj nejoblíbenější hokejista byl vždycky Viktor Ujčák, až do té doby, než šel do Sparty teda, i když i kdyby dneska přišel do Slavie, tak bych ho tu přesto rád uvítal. A z fotbalistů třeba Pavel Kuka, Vláďa Šmicer, taková ta zlatá generace z devadesátýho šestýho.

V: Jasný. Jsi členem nějaký skupiny? Fanklubu nebo něčeho jinýho?

I: Jsem členem fanklubu HC Slavia Praha, ale de facto jsem se do něj přihlásil jenom kvůli levnejm lístkům do Sazka Areny. Na fotbale nejsem členem žádný skupiny.

V: A chodíš teda vždy do kotle..

I: No pokud to jde, tak jdu do kotle. Nebaví mě to sledovat někde z hlavní tribuny.

V: Já jsem si všiml, že jseš tam docela aktivní při tvoření té atmosféry, tak v čem ta tvoje role tam spočívá?

I: No tak mně už dost dlouho štválo, že ta atmosféra v Sazka Areně byla dost špatná, nebyl tam nikdo, kdo by to rozeřvával, a když prostě jsem viděl, jak to teď začalo krásně fungovat na fotbale na Strahově, jak se toho jeden člověk s tím megafonem toho ujal, tak už jsme dlouho na tom hokeji uvažovali, že by se to taky mělo takhle nějak stmelit a když teda Fanklub koupil megafon, tak jsem byl oslovenej, protože taky chodím na fotbal, přece jenom nejsem tak zažranej jenom do té hokejový hry, jde mi o prezentaci toho celýho klubu, fanoušků v Sazka Areně, aspoň něco se pokusit zlepšit, tak to je ta moje role no. Rozeřvat to a sjednotit to fandění hlavně, sjednotit, aby si neřval každěj hlouček něco jinýho.

V: Jakou si bereš na sebe symboliku a co to pro tebe znamená? Jako šálu, dres apod.

I: No tak na hokej chodím v hokejovém dresu, na fotbal ve fotbalovém dresu a šálu mám jen jednu, fotbalovou. A co to znamená.. no prostě cejtím tu příslušnost k tomu klubu a jsem prostě hrdej na svoje klubový barvy, i když to na druhou stranu neznám, že bych si mezi hlouček rozrušených spartánů stoupl ve slávistický šále, to zas ne. Je to taková hrdost, hrdost na to, že jsem slávista.

V: No a jaký máš pocit, když kolem tebe projde třeba někdo ve spartánským, změní to tvůj pohled na něj?

I: To bych ho musel jako poznat víc do hloubky, samozřejmě že je oblečený ve spartánským, tak se na něj třeba zamračím, jako že jsem slávista, ale dokavad' toho člověka neznám víc, tak je to prostě tak: je to spartán, já jsem slávista a cejtím se prostě.. já Spartu obecně nemám rád, ale neznámá to, že by ten člověk tím pádem musel být nějak odepsanej.

V: Kolik tak běžně za ty sporty vydáš, za to fanouškovství?

I: No tak já kupuju permanentku, na hokej tři stovky za fanklub, třináct stovek mě stála permanentka, na fotbal mně stála permanentka sedm stovek, plus něco stojej ty výjezdy, něco poháry.. já, no to bych to musel složitě teď' sčítat. Samozřejmě nejdražší pro mě byl loni výjezd do Londýna na Tottenham, to jsme si udělali ještě takovej menší výlet po Evropě a to jsem dal devět tisíc.

V: Jak třeba prožíváš úspěchy a neúspěchy týmu, jak se to promítá do tvého běžného života?

I: No tak úspěchy prožívám hodně emotivně, všude, kudy chodím, tak Slavie porazila Spartu, Slavie je mistr, to jsem si teda mockrát v životě nezařval, z neúspěchů jsem zklamanej, ale tak ono to časem vždycky přejde. Hlavně ten den dva po utkání, když třeba je nějaký významný, bežný zápasy, to nijak zvlášť neprožívám. Spíš teda fotbal než hokej.

V: Jsi nějak obeznámenej s historií?

I: No tak zběžně, takový ty základní materiály, ale ne nijak zvlášť do hloubky. Postup do extraligy, vznik klubu, hráči, co se tady objevili, a fotbal zhruba stejně.

V: Myslíš, že se to nějak promítá do dneška? Například hodně lidí tvrdí, že Slavie byla za komunistů perezekvovaná, Sparta protěžovaná..

I: Tak určitě to tu Spartu nakoplo k tomu, že je tam, kde je, protože měla už v minulosti lepší podmínky, ale co se týče lidí a fanoušků, tak dneska se to už moc.. já myslím, že typickej důkaz toho je, že na Spartě se drží krajní pravice, přestože to byl komunistický klub, takže to nejde moc dohromady, takže si myslím, že v tomhle pohledu se to už moc neprojevuje dneska, že by aristokrati byli slávisti a dělníci spartáni, to asi ne.

V: Takže myslíš, že třeba pokřik „Jude Slavie“ se řve už jen tak ze setrvačnosti?

I: No o tomhle jako moc nevím no, jako něco málo jsem slyšel, ale nechtěl bych kecat.. jako nějaký povídačky od spartánů, že to má nějaký historický hledisko, že tam už jako ohledně založení, že tam byli nějaký Židi ve Slavii a takovýhle.. přijde mi to dost postavený na hlavu, zvlášť, když se srovnává pokřik „Smrt Spartě“ a „Jude Slavie“, tak si myslím prostě, že i když to ty lidi řvou už jenom proto, tak aby byli jako hrdý, nebo ne hrdý, aby udělali dojem před těma staršíma třeba, já si myslím, že se to přetřásá třeba v televizi až moc. Nevím, myslím si, že tyhle dva pokřiky jsou pořád nesrovnatelný.

V: Co třeba, když to porovnáš, atmosféra na fotbale a na hokeji, teď nemyslím, co se týká fanoušků, ale celkově, jak se tam člověk cejtí. Je to podle tebe rozdílný?

I: No tak co se týká lidí tak sto procentně, na hokej myslím si chodí takový, řekněme slušnější lidi, na fotbal je přece jenom to prostředí takový radikálnější, jako hooligans a takový věci, to se nahokeji s výjimkou Plzně, Kladna prakticky nevyskytuje, možná Kometa Brno, to jsem zaslechl, že se tam dějou takovýhle věci, ale.. možná to fotbalový prostředí, že je takový drsnější jako, vypjatější, ale zase na druhou stranu, má to svoje pro a proti, myslím si, že tam je mnohem lepší atmosféra.

V: Ty konkrétně bereš ty pokřiky jak? Skanduješ všechny, co tam třeba někdo nadhodí, když to teda zrovna ty sám nevyvoláváš?

I: Tak samozřejmě nepapouškuju po každým každou krávovinu, prostě fandím to, co uznám za vhodný.

V: No a korektnost těch pokřiků? Už jsi se zmiňoval o tom „Smrt Spartě“, myslíš, že je to na místě nejenom podporovat vlastní klub, ale shazovat i ten soupeřův?

I: No já myslím, že na fotbal i na hokej patří rivalita, samozřejmě na tom fotbalu je to takový drsnější. Já za každou cenu samozřejmě nechci nadávat a hodně mi v tomhle pomáhá, když si soupeř začne, protože nejsem proto, aby když oni nadávaj, tak my bysme neměli, prostě si myslím, že bysme jim to měli vrátit, prostě to domácí prostředí, toho

soupeře trochu znervózit, aby se mu rozklepaly kolena, aby bylo vidět: tady nejseš doma, tady nemáš právo vyhrávat. Na druhou stranu nejsem na to, abych přišel do kotle a hned začal rvát „Smrt Spartě“. Ale ten pokřik, nejsem vyslovený proti němu, ale řvu to nafotbale už jenom, protože na hokeji vim, že dost lidí to neschvaluje už a..

V: No a co ty pokřiky zaměřené na jednotlivce? Třeba „Ujčiku, ty jsi hovado“ apod.

I: To je různý.. jako pokud to považuju za bezdůvodný, tak to neřvu. Furt si myslím, že třeba..ted' třeba konkrétní případ. Obránce Sparty Hanzlík po posledním derby napad několik slávistickéjch fanynek pokřikem „Vy slávistický piči jděte do prdele, uhněte mi z cesty,“ tak si myslím, že si na něj příště něco zařvu. Prostě něco takovýdlehého, když třeba ten hráč veřejně do médií, viz Sivok, Řepka (*mezi fandy Slavie velmi neoblíbení fotbalisté Sparty, kteří prosluli svými nevybíravými projevy na adresu Slavie - pozn.výzk.*), hanobí Slavii, tak si na něj něco takovýho zařvu. Ale zase nemusí to bejt třeba celej zápas, ale v tomhle případě to schvaluju, i když do určitý míry, nesmí to samozřejmě bejt přehnaný.

V: Zažil jsi někdy na fotbale nebo na hokeji nějakou situaci, kdy by ses bál?

I: No tak naposledy, když jsem se vracel z Plzně, tak jsem se omylem dostal mezi Plzeňáky a šli tam jednomu klukovi po šále, tak jsem se už chystal rvát, ale naštěstí ten týpek byl tak vožralej, že si to rozmyslel. Ale co bylo asi nejhorší, tak to bylo finále ligovýho poháru Slavie-Sparta, ježiš marja ted' už si nezpomenu, co to bylo za rok, ale to je jedno.. to jsme vyhráli dva jedna a zatímco jsme slavili v kotli titul, tak spart'ani vobešli Strahov a počkali si na nás.. policie nikde.. házeli po nás petardy, obličili jednoho hodně starýho pána s holkou a prostě toho pána zbili.. To byl takovej asi můj nejhorší zážitek a od toho momentu i tak jako panuje taková moje nenávisť vůči některým spart'anským fanouškům, těm nejradiálnějším a myslím si o nich svoje od té doby.

V: Měl by ses problém bránit, kdyby na to přišlo? Nebo se rvát..

I: Já jsem nikdy takhle nerval, takže nemůžu říct.. Nejsem člověk, kterej by byl vhodnej do bitky už podle mý postavy, ale kdybych prostě viděl, že napadli nějaký Isabý, tak určitě bych neutíkal a snažil se je bránit i za cenu toho, že bych asi inkasoval.. určitě bych tu bitku nevyvolal teda.

V: Dobře. Jak se podle tebe liší normální chování a fanouškovský? Mělo by se podle tebe vynášet ze stadionu?

I: Tak já fanouškovství beru jako hlavně na stadionu, já si myslím, že co znám lidi, tak většinou jsou to cholericí, fanoušci, ale já jsem to jednu dobu taky tak bral, že prostě když mě něco naštvalo, tak jsem šel na stadion, tam jsem se hezky vyřval a měl jsem zase klid, ale jestli narážíš třeba na hooligans, co se třeba servou mimo stadion..

V: To ani ne, prostě běžný chování mezi lidma, když o sobě třeba vědí, že fanděj jinýmu klubu..

I: No jako zase řeknu, rivalita musí bejt, ale jako v rámci slušnosti, řekneme si třeba: dneska vyhrajem, budu lepší, ale jako prostý nadávky, to ne.

V: Dobře. Tak proč na ty zápasy vlastně chodíš, co ti to jako přináší?

I: No tak mam na Slavii spoustu kamarádů už za ty léta, takže prostě bejt v kolektivu, já jsem, nejsem rád sám, takže prostě se jdu uvolnit, popovídat si s kamarádama, pobavit se tím sportem, protože mě to baví sledovat, zafandit si prostě, zazpívat si nějaký chorály.. a prostě to prostředí mam rád fotbalový.. člověk si hezky zařve, uvolní se, je to takovej zajímavěj způsob života.

V: A přemejšlíš ty sám třeba jinak, když jseš na tom fotbale?

I: Ale já myslím, že ne, pořád jsem stejnej člověk, jako jdu na zápas fandit svému týmu, chci aby vyhrál, ale pořád jsem ten samej člověk.

V: Co tvoje rodina, jak ta se k tomu staví, že fandíš?

I: Úplně v pohodě, ptaj se mě, jestli jsme vyhráli, jestli jsem naštvanej veselej, jaký to tam bylo.. vůbec nic proti, jsou prostě rádi, že mam konička, že mam zábavu a že nezevluju na drogách třeba.

V: Co svoje děti, ty k tomu povedeš? I když je to teda asi daleko..

I: Upřímně řečeno, to je fakt dost daleko, nikdy jsem nad tím neuvažoval, ale samozřejmě, že bych chtěl, aby byli slávisti, když už by chtěli fandit, tak bych chtěl, aby byli slávisti. Ale samozřejmě je nebudu nutit k ničemu. Třeba je vemu někdy na fotbal, na hokej, asi ne do kotle teda, ale to je fakt vzdálená budoucnost.

V: Co třeba ty individuální výkřiky, ne ty skandovaný, ale třeba rasistický, to si myslíš, že tam má co dělat?

I: Jsem zásadně proti rasismu, to bych.. myslím si, že to je jednoznačná odpověď, nepatří to tam v žádným případě a musím říct, že už jsem několikrát okřiknul lidi na fotbale, protože se tam dřív bučelo, ale myslím si, že na Slavii se to dneska už nevyskytuje. Na Spartě jo, ale.. no i když je to takový, že si zase dávám pozor na to, koho okřikuju.. jako samozřejmě i na Slavii vnímám pár individuů jako krajně napravo, tak s nima bych určitě do sporu nešel, protože vim, že s těma lidma se nemá cenu hádat, ale takovej průměrněj kluk, kterej tomu nerozumí a začne bučet jen tak z prdele,

tak toho okřiknu.

V: A když pomíneme ten rasismus, tak strhne tě to třeba někdy, že začneš sám nadávat třeba sudímu?

I: No to záleží, jak se ten konkrétní zápas vyvíjí..když si myslím, že opravdu ten rozhodčí píská špatně, že opravdu nás poškodil, že oprvadu ten hráč udělal něco nevhodného, tak jako si sám na něj zařvu, ale jak už jsem říkal, není to o tom, že bych přišel na stadion a chtěl začít nadávat, prostě když mě k tomu něco přinutí, třeba si myslím, že neodpískal jasnou penaltu.. ona to ani nemusí bejt pravda, já se potom podívám na záznam a zjistím, že jsem řval úplně zbytečně a pak se trochu stydim za sebe, ale v rámci těch emocí se mi to někdy stane, že řvu na rozhodčího. Někdy oprávněně, někdy bohužel neoprávněně. Ale v tu dobu si opravdu myslím, že nás poškodil a zařvu si, ať jde ze hřiště, ať nepíská a tak.

V: Myslíš si, že třeba ta fanouškovská komunita kontroluje to, koho mezi sebe přijme? Jestli to může někde takhle fungovat?

I: Na fotbale to takhle někdy občas vnímám. Já proto tam nechci bejt nijak moc viditelný, teď bohužel kvůli hokeji jsem, už jsem tam měl taky nějaký spory..

V: Jo? Jakýho druhu?

I: No, poslední derby. Tam byli nějaký lidi z fotbalu, který na hokej vůbec nechoděj a to bylo v jednom kuse: „dej sem megafon, já si tam něco zařvu, a dej 'Jen co Sparta lehla popelem' a dej 'Smrt Spartě'“ a když jsem odmítl prostě nadávat, tak jako oni že „fanklub je na píču“ a když jsem je pak zase potkal na fotbale, tak zase řvali „á hokejovej fanklubák“, ačkoliv se považuju spíš za fotbalovýho, a takovýhle různý poznámky. A na hokeji jsem to zažil zase jinak, prostě konkrétně třeba jsem měl kamarády, kterejm se nelíbily výkony Marka Tomici (*hokejista HC Slavia Praha -pozn.výzk.*) a měli na něj a na jeho styl hry nějaký poznámky, tak je lidi od bubnů chtěli vymýtít z kotle, protože ho měli rádi a nelíbilo se jim, když ho kdokoliv kritizoval. Ale to je spíš extrém zase, protože na tom hokeji to je jinak celkem v pohodě.

V: Myslíš, že se to fanouškovství nějak vyvíjí celkově? Za těch pár let, co třeba chodíš?

I: Stoprocentně. Já si pamatuju, že se řvalo dva tři pokřiky a teď vznikaj nový pokřiky a nový chorály. Je to celosvětovej trend, sleduju nějaký zahraniční ligy, fotbalový, a právě i hlavně třeba fanouškovskou scénu, třeba jak tam bylo mistrovství světa.. já jako vůbec takhle ty pokřiky, co se kde řve, sleduju, že nějak Argentinci měli nějaký pokřik, takovej zpívaný chorál, a po mistrovstvísvěta to řval půlka německejch klubů tenhle ten pokřik, kterej tam nikdy nebyl, takže to je prostě vývoj, že někdo něco vymyslí a ty každej z těch klubů si to převede k obrazu svému a myslím si, že žádný z těch našich chorálů není originál. Vždycky už se to někde řve.

V: Ty se nějak podílíš na tvorbě těch chorálů? Nebo transparentů?

I: Já osobně ne, ani jednoho.

V: Jaká je podle tebe role policie na fotbale? Připadáš si třeba pod dohledem?

I: No já si myslím, že policie by měla především hlídat pořádek, aby se tam neděly třeba nějaký nepřístojnosti a abysme i byli chráněný třeba od fanoušků hostů, v tomhle tom vidim třeba taky velkej význam včetně ochranky. Spoustu lidí na policajty na fotbale nadává a někdy se jim nedivim, protože jsem v mnoha případech zažil především na fotbale naprosto bezdůvodný a naproto nepřiměřený reakce na to, jestli třeba nějaký kluk něco udělal, hodil petardu a pět policjtu na něj vlítlo a zmydlili ho tam obuškem, prostě nepřiměřený reakce. Zažil jsem to třeba na Monacu, tam vlítlo spoustu těžkooděnců a šlo ve výzbroji do fanoušků, vyhnalo je úplně prostě ze sektoru, myslím si, že to by se dít nemělo, myslím si, že někdy jsou to fakt vypsychovaný jedinci. Pak mi říkali kámoši, že jeli teď na fotbal a že policajti vlítli jako do kupé a řval, že jestli ještě jednou uvidí, jak tady z toho vokna poletí flaška, tak že jevšechny zmlátí, a přitom oni vůbec o ničem nevěděli ty kluci, to byli normálně slušný fanoušci, co jedou na fotbal. A eště horší je to třeba s ochrankou, to už jsou úplně.. já nevím, jestli si třeba pamatuješ úplně první zápasy Slavie tady v Sazka Areně, tam vyváděli nějakou pani, a pak se jí jeden pán zastal a oni ho vrazili na zeď hlavou dopředu.

I: Ještě k tomu fanouškovství obecně, jaký je podle tebe jeho celkový místo ve společnosti? Její vztah k němu a naopak?

V: No někteří lidi se koukaj na fanoušky skrz prsty, myslej si, že jsou to prostě jenom ubožáci, který jdou mlátit sedačky.. todleto občas se povídá; když řeknu třeba, že chodim na fotbal, tak to je jako: ty budeš nějaký chuligán plešatej, takže to občas vnímám, ale jinak si myslím, že nic extrémního v tom není. Přece jenom v tý Praze se to možná bere tak, že.. přece jenom v těch menších městech, kde maj jenom ten hokej – každej, kdo je třeba z Pardubic, Budějic, se jde občas podívat na hokej a ví o tom – tak v tý Praze ta komunita fanouškovská si myslím, že je trošku oddělenější.

V: A myslíš si, že je to jako reálnej odraz společnosti, nebo se tam spíš stahujou nějaký určitý skupiny a jedinci, třeba pravičácký..

I: Ono je to fakt těžko říct. Já do tohodle tak nevidim, protože myslím si, že se stahujou fakt jako do těch

nejradikálnějších hooligans skupin nebo do těch radikálnějších ultras, i když teda radikální ultras, to už taky zavání teda chuligánem spíš. A že třeba na Bohemku se poslední dobou stahují zase lidi spíš, co jsou hlavně doleva, na Spartu hlavně doprava, že jsou to takový dva protipóly. Já jako o tom moc nevím, myslím si, že běžnej fanoušek to nějak moc nevnímá tyhle věci, jako nějakou politiku nebo tak. Jako ty nejradikálnější jsou zase mezi těma nejradikálnějšíma skupinama, který ale dělej na stadionu největší bordel pak a mluví se hlavně o nich. Přitom je to tak padesát lidí vždycky maximálně.

V: Podle tebe politika ve sportu nemá vůbec co dělat?

I: To tam vůbec nepatří prostě. Třeba Paris Saint-Germain, tam to došlo tak daleko, že v Paříži je jenom jeden velkej klub, takže nemaj možnost pravice a levice se rozdělit na dva kluby, tak tam vznikly dvě ultras, hooligans skupiny, každá si dělá svoje choreografie na každý straně stadionu, každá fandí tím svým způsobem tomu jednomu klubu a jedna strana stadionu je doleva, jedna doprava a ještě se mezi sebou mlátěj. Tak to už je opravdu extrém, ale je to bohužel realita.

V: A jakej máš názor třeba na obrovskou úlohu peněz v současnym sportu?

I: Žijeme v kapitalismu a je to realita a jakákoliv regulace tohodle si myslím, že je špatně. Jako ne že by se mi to nějak zamlouvalo nebo líbilo, absolutně jsem proti tomu, že v anglickym klubu nehraje Angličan, v italskym klubu nehraje Ital a tak, jako líbilo by se mi, že třeba byli návrhy, aby prostě byla podmínka, že v tom italskym klubu by byli třeba vždycky aspoň čtyři hráči z Itálie, který by museli nastoupit, ale zase nějaký platový stropy nebo tak, to si myslím, že do moderní kapitalistický společnosti nepatří.

V: Dobře. Tak eště, proč teda fandíš zrovna Slavii? Jak ses k tomu dostal, že zrovna Slavie?

I: No možná proto, že ještě dřív, než jsem začal fandit, tak jsem už nějak zběžně tu historii těch klubů sledoval, za druhý a hlavní důvod, že jsem z Vršovic, i když já jsem bydlel kousek od Bohemky, takže mam obrovskej vztah i k Bohemce. Jako sice Slavie na prvnim místě, ale Bohemka, to je taky moje velká vášeň, i když teda někdy mě dokážou vytočit i bohemácký fanoušky, když se hraje proti Bohemce.. Takže měl jsem to blízko, takovej ten hokej slávistickej, nebyl to prostě žádnej velkoklub, bylo to tak, že prostě tam chodili lidi jenom z okolí Vršovic, po práci prostě kousek na hokej za levnej peněz, opravdu lidová zábava a přestože to opravdu nebyl žádnej velkoklub, tak se tam hrál dobrej hokej, tvrdej hokej.. Sparta prostě, jako ze spart'ánů jsem vždycky měl pocit už tenkrát, když jsem nefandil, že oni jsou prostě ty nejlepší, jsou namachrovaný, že prostě furt vyhrávaj ty tituly.. z čeho můžou mít furt radost, když to furt vyhrávaj? Pro ně je prostě obrovská tragedie nevyhrát, oni když nepostoupěj do Ligy Mistrů, tak se musej nudit. To pro mě, letos ten historickej postup do Ligy Mistrů, to se obávám, že už snad nikdy na fotbale větší emoce ani nezažiju.. já jsem byl v tom Amsterdamu už, tam jsme to strašně prožívali, čekali jsme na to.. já jsem je teda nezažil všechny ty kvalifikace, zažil jsem to až od Panathinaikosu (*Slavia v právě probíhající sezoně postoupila do nejlepší klubové soutěže světa poprvé, a to až na šestý pokus po předchozích nezdarech – pozn.výzk.*) na vlastní kůži, jinak jsem to sledoval vždycky v televizi, ale prostě jsem tý Slavii už fandil a tím, že jsem poznal taky spoustu kamarádů, který mě tam taky přivedli fandit do toho kotle, tak už to bylo jasný, že jsem jasnej slávista.

V: A je pro tebe ta sounáležitost s ostatníma slávistama důležitá? A naopak vymezení vůči Spartě třeba? Myslí si, že každej, kdo fandí Slavii, by měl Spartu nenávidět?

I: Tak není slávista jako slávista samozřejmě, jako klubismus.. i mezi slávistama jsou lidi, který vysloveně jako nemusim a který.. prostě není to tak, že každej slávista, kterej se neumí chovat, by byl pro mě Bůh, prostě jako že by každej slávista byl nejlepší, takhle já to neberu.

V: Jiný sporty třeba sleduješ, ve všech fandíš Slavii?

I: Určitě. Ono je fajn, že zrovna Slavie je takovej velkoklub v tý Praze, že zrovna všechny ty sporty ovládá, s výjimkou basketbalu, kterej mě teda nijak zvlášť nebaví. Ale tak sledoval jsem tu házenou, volejbal. Bohužel mě mrzí, že tyhle další tři halový sporty nemaj u nás takovou diváckou kulisu, protože já si myslím, že ke každému sportu patří každá fanouškovská kulisa a že to k tomu patří. U nás se často říká, že lidi nechoděj na fotbal, protože nemá kvalitu, ale já si myslím, že kdyby ty lidi chodili, tak se bude hrát úplně jinej fotbal, protože to ty hráče vybudí a bude to mít tu atmosféru. I průměrnej zápas německý ligy, kde je čtyřicet tisíc lidí, mě v televizi nadchne víc, než špičkovéj zápas v Čechách, kde je dva tisíce lidí, protože to nemá tu kulisu, je tam ticho na to mstadionu a prostě ty fanoušci dělej hodně. Zpívaj, radujou se, předváděj různý choreografie a všechno tohle k tomu patří. Když se podívám na Euroligu v basketbalu, tak to jsou plný arény, fanoušci fanděj těm hráčům, a u nás, když se podívám, jak se hraje v těch tělocvičnách, kde choděj hlavně rodiče, tak to tomu strašně chybí. Je to prostě škoda. I tyhle sporty by mě u nás bavily daleko víc, kdyby to mělu tu náležitou kulisu, kdyby to ty lidi prožívali, kdyby se tam emotivně fandilo, radovalo, zpívalo..

V: A co si myslíš o těch skupinách, který vytvářej ty choreografie třeba? Ultras třeba, a na druhý straně hooligans.

I: No tak ultras skupiny, hlavně teda ultra Slavie, maj u mě velkej kredit, protože si myslím, že opravdu za poslední léta

udělali velkej pokrok, protože opravdu za poslední léta ty nový chorály, choreografie, to udělali velkej pokrok. Ultras, když se opravdu striktně oddělej od hooligans, když opravdu jsou to lidi, který vytvářej ty choreografie a nebijou se, když chtěj podpořit svůj tým, tak ty maj pro mě obrovské obdiv. Na druhou stranu ty hooligans-radši se jim nepřiplést do cesty, vyhejbat se jim, protože ty maj nepřítel úplně mezi všema. Každý je pro ně nepřítel, i slávisti myslim si, že každý, kdo by proti nim něco řek, tak jseš slávista, nejseš slávista, je to jedno, budeš mrtvej, takhle já vnímám hooligans. Samozřejmě, ať si třeba domluvej spolu bitky, ale ať do toho nezatahujou normální fanoušky. Třeba sleduju stránky hooligans.cz, tak ty slávistický fanoušci jsou v tomhle třeba ještě myslim si v pohodě, že nenapadaj normální lid, ale třeba baníkoci, těm je to jedno. Setkal jsem se s tím na vlastní kůži bohužel několikrát, a je to jedno.. holky, mladý kluci, prostě šálu pyčo. Jako neschvaluju to, ale když si budou žít svůj život a nebudou se plést normálním fanouškům do cesty, tak dejme tomu, ale realita je jiná, takže..

V: Ono už to kolikrát s tím fotbalem ani nesouvisí..

I: No vůbec.. jako je ten chuligánskej pokřik.. „nás fotbal nezajímá, hokej je jen záminka“. To mluví za vše.

6.3.7 Přepis rozhovoru s informátorkou G

Datum: 12. 12. 2007

Čas: 16:00

Místo konání: u infirmátora doma

Pohlaví informátorky: žena

Věk: 16

Vzdělání: ukončené základní, studuje hotelovou střední školu

Informátorce je 16 let, studuje střední hotelovou odbornou školu. Rozhovor probíhal u ní doma (kontakt proběhl přes její kamarádku, která je její sestrou). Po pokoji visely tři šály Slavie Praha (dvě fotbalové, jedna hokejová) a na nástěnce fotka hráčů. Od sestry informátorky jsem se například dozvěděl, že si informátorka často před spaním pouští hymnu fotbalové Slavie. Na internetovém komunikátoru ICQ jsem zase postřehl já, že mívá jako ikonku srdíčko s doprovodným nápisem Slavie Forever. Viděl jsem ji také na pochodu slávistů na Letnou, několikrát i na stadionu. Fanděním tedy asi docela „žije“. Rodina bydlí v panelákovém bytě v Podolí. Předem jsem ji také seznámil s cílem výzkumu.

V: Takže začneme. Jak často chodíš na sportovní zápasy?

I: No tak vlastně na každé domácí zápas Slavie.

V: Fotbalovej? Jinak nějakěj jinej sport navštěvuješ?

I: No, fotbalovej. A na hokej jdu tak jednou za rok, za půl roku.

V: A odkdy takhle často chodíš?

I: Tak rok je to? Rok to bude..

V: A jak ses k tomu dostala?

I: No takhle, že jo, Slavii fandim odjakživa, ale na ten zápas to bylo nějak zadarmo pro studenty, tak jsem to zkusila tam jít a už mě to začalo bavit.

V: No a k tý Slavii ses dostala jak?

I: No my to máme v rodině, táta byl vždycky slávista, děda s babičkou taky slávisti, takže tak. No a Spartu nenávidim, takže kdo jinej.

V: K tomu se dostanem. Takže chodíš na všechny zápasy, včetně evropskejch pohárů?

I: No to taky, ale ty jsou jaksi trochu drahý, takže tam moc ne

V: Jak vidíš třeba stadion? I když jsi do Edenu teda nechodila, tak myslíš, že tma Slavie patří?

I: No do Edenu jako patří, to jo, tam se těším už moc. Ale tak ono je to v podstatě jedno, kde hrajou. Prostě Slavie no.

V: Jak jinak se dostáváš do kontaktu se sportem, čteš třeba články na internetu, v novinách?

I: Jo na internetu hodně, Sport si taky často kupuju, jako noviny, no a tak i v televizi sleduju.

V: Jseš členem nějaký skupiny? Fanklubu, ultras nebo tak?

I: Ultras ne, ale fanklub Slavie, to jo, ultras zatím jako ne.

V: A chodíš na stadionu do jakých sektorů?

I: No do kotle, tam do děčka, což je vlastně hlavní kotel, tam je to nej.. nejlepší prostě.

V: Proč?

I: No tam je nejlepší atmosféra, nejvíc se tam fandí a.. nevím, prostě se mi tam líbí.

V: A co takový ty další akce mimo zápasy, toho se účastníš?

I: No tak teď byla ta autogramiáda, tak tam jsem byla, a jinak.. no, občas. Třeba pochody, ty já ráda.

V: Jakou si bereš symboliku, to znamená šály, dresy a tak?

I: No vždycky šálu, občas kšiltovku, a to je tak všechno.

V: A jaké to pro tebe má význam, když si to vezmeš?

I: No tak beru si to, abych je třeba podpořila nějak vnitřně, nebo aby všichni věděli, že fandím.

V: Takže si to bereš, aby na tebe třeba jiní lidi koukali jinak?

I: No, tak asi jo no.

V: No a co třeba, když uvidíš někoho ve spartánským, co si o něm pomyslíš?

I: No moje reakce jsou trochu přehnaný občas, ale tak jako nějak extra mi nevaděj, když pak nemaj nějaký narážky na mě.

V: A změní se ten tvůj pohled na toho člověka?

I: No podle toho, jak se chová.. pokud se to fanoušek, kterej nemá nějaký špatný názory na nás, tak jako je to v pohodě, ale jinak když už je potom agresivní třeba a sprostěj, tak to už je špatný.

V: Takže to bereš spíš takhle podle těch jedinců, ne třeba všeobecně spartán=blb?

I: No vlastně já nevím no. No tak ale když vidím někoho se spartánskou šálou, tak si řeknu, jako že co to je za člověka, ale když se s ním potom bavím, tak už to ustává, už je to lepší. Vlastně ten první pohled to jo, to je špatný no.

V: Jak třeba prožíváš úspěchy nebo neúspěchy týmu?

I: Euforie.. jako jsem hrozně ráda, když vyhrájeme, ale mně nevadí, ani když prohrajeme, já jsem vždycky ráda. Akorát remíza mě vždycky naštvě, prohra ani tak ne, remíza vždycky.

V: A jak se to fandění jinak promítá do tvého běžného života?

I: No všichni si myslěj, že jsem blázen, že jsem divná. A ségra mi tady teda zakazuje mít slávistický věci, což teda nechápu.. že to tady nechce mít, že jí to tady kazí nebo co.. nástěnku mi zakázala no.

V: No a jinak?

I: No a jinak všichni mi říkaj, že jsem blázen, že ty fanoušci se chovaj hrozně a že vlastně ničej ty věci a tak, a ptaj se mě, jestli se tak chovám taky, blázen prostě.

V: A snažíš se jim to nějak vysvětlit, že to tak nemusí třeba vždycky bejt?

I: No, jo. A že to dělaj právě takový ty, to jsou extrémý úplně, takový ultras a že já mezi ně nepatřím. A jako že je to normální u fanoušků.

V: Jako že fanoušek=vandal?

I: No to zas ne, jako já nevím.

V: Znáš třeba historii Slavie?

I: No tak nějak okrajově, vim, že vznikli 1892 myslim, pak že tam byl Bican a takový ty důležitý, jinak moc asi ne no.

V: Ale ta historie se může do dneška i nějak promítat, třeba ty pokřiky na něco navazovat, tak jestli víš třeba na co. Příklad za všechny, proč se řve třeba Jude Slavie.

I: Jo to jsem se ptala, to řvou sigmáci [Olomouc] hlavně, těch jsem se ptala, proč to řvou, oni to sami nevědí, takže.. oni jako že se jim to líbí, tak to řvou. Nevím.

V: Jaký je podle tebe na fotbale celkově ovzduší, prostředí, jak se tam cítíš?

I: No tak kotel ten je úžasnej naprosto, tam se fandí, jinak jako nevím. Prostě ta atmosféra je úžasná. Nechápu, jak

někdo může sedět doma u televize a koukat se na fotbal. To je lepší na stadionu.

V: No a nemáš tam třeba někdy strach?

I: Ne, vůbec.

V: A ty konkrétně bereš fandnění jak? Přidáváš se k tomu taky?

I: Jo, hodně.

V: A lhostejno, co se zrovna skanduje? Jako ke všem se přidáváš k těm pokřikům?

I: No když je to nějak sprostý nebo tak, tak už se mi do toho nechce, ale pak se do toho možná někdy zapojím, ale to je prostě tou atmosférou, já bych to jinak třeba neřvala na ty lidi nebo tak, ale když to skandují ostatní..

V: A jak je tvůj názor na tu korektnost? Třeba vyhmátnout něčí slabý místo a trefovat se do něj..

I: No tak, prostě fanoušci no. To musím brát jako, ne úplně vážně. Že to je spíš v zájmu toho fandění.

V: Takže žádnou vypjatou situaci, kdy by ses bála, jsi nezažila?

I: No snad ani ne, snad se tam ani nikdo nepral, vlastně jednou tam vlítli policajti, ale to bylo daleko ode mně, takže to jsem se nějak nebála.

V: A mimo stadion?

I: No jak bylo to derby se Spartou, tak ty sparťani jsou strašný, tam pouštěli nějaký rachejtle nebo co, tak to mi nějak lítlo kolem hlavy, tak to bylo takový špatný. Jinak na stadionu ne, to už spíš nějak mimo, když je nějak ten pochod.

V: To jsi byla u nějaký takový situace?

I: No právě na tý Spartě, oni se tam začali potom prát a.. sparťani jsou hrozně agresivní. Jako nějak tam byl nějaký konflikt, ale ne nějak obrovskéj.

V: A jak se podle tebe liší chování na fotbale a normálně?

I: No tak fanoušci vlastně podporují ten tým, choděj na zápasy, dávaj najevo ostatním lidem, že fanděj tomu klubu. Jsou jako že si víc dovolej, maj větší sebevědomí, když jsou na tom zápase.

V: A ty konkrétně?

I: No tak tam jsem jako že víc, jako že se tam nebojím lidí, třeba je oslovit a tak, že je beru vlastně jako kamarády všechny, i když je neznám.

V: A myslíš, že by se to fanouškovský chování se všema specifíkama mělo vynášet ze stadionu?

I: To ne, to si nemyslím. Jako to by se nemělo promítat do normálního života, ot prostě patří k fotbalu, nebo k tomu sportu, a neměli by se lidi hodnotit podle těch klubů, což teda já taky někdy dělám, ale nemělo by se to asi.

V: A proč si myslíš, že to tak je?

I: Tak nevím, asi rivalita nějak mezi těma fanouškama.

V: A proč jsou přesvědčený, že ten jejich klub je lepší?

I: Tak nevím, protože mu fanděj, já nevím, tak prostě chtěj, aby byl lepší a věřej v to.

V: Proč ty konkrétně na ten sport chodíš? Co ti to přináší?

I: Tak mně se tam hrozně líbí, prostě ta atmosféra, i ta hra, i když z toho kotle tam není moc dobře vidět, protože tam je blbej úhel pohledu, ale v tom kotli je to úžasný. Prostě ta atmosféra a ty lidi kolem, slávisti samý. Prostě to mam ráda no.

V: A změnilo tě to nějak? Když ještě předrokem jsi nechodila a teď jo.

I: Nevím, určitě teďka mluvím jako víc o tý Slavii, jako že.. já nevím, mě to nějak nezměnilo asi, spíš je to taková ta výplň volného času.

V: Jak se k tvému fandění staví rodina?

I: No tak ty si taky myslej, že jsem blázen, ale tak jako pozitivně bych řekla, nic mi nezakazují, že chodím do kotle. Nejdřív si mysleli, že mě tam jako někdo zbije, ale to jsem jim hned vyvrátila, jako že to tam je bezpečný, takže pozitivně. A taky mě jako podporují, ať hezky fandím a tak.

V: Zajímaj se taky o sport?

I: No hlavně táta, to je slávista hodně, máma ta spíš Bohemce, ale tak když hraje Slavie a ne proti Bohemce, tak fandí

Slavii, už jsme jí trochu ovlivnili, ségra vlastně taky fandí Slavii.

V: Tohle je sice teda asi daleko, teda předpokládám, ale jak to vidíš u svých dětí? Povedeš je k tomu?

I: Tak aby byli slávisti, tak to asi určitě, to bych je nějak naučila, ale tak jako fandit by nemuseli, jako že by museli bejt slávisti, jako museli, kdyby chtěli. Jako Sparta nevim no, to bych asi nesnesla, ale já bych si na to možná i zvykla, já nevim, to je fakt daleko.

V: A myslíš, že je to má čím obohatit?

I: No já nevim, tak budou na tý lepší straně.

V: Kolik třeba za ten sport vydáš peněz?

I: Tak já nevim, podle toho. Mam permanentku, jinak už o moc víc asi ne.

V: V televizi fotbal teda sleduješ?

I: No tak když nejdu na ten zápas, to když jsou ty venkovní, tak to sleduju, což teda oni v televizi moc nedávaj. A tak i tu Ligu mistrů sleduju, i jiný ty kluby.

V: A když dávaj Slavii, tak reaguješ jak? Jsi nervózní?

I: No jsem nervózní, ale moc tady řvát nemůžu, protože mě táta vždycky okřikuje, ať jsem zticha, tak se snažim bejt v klidu. Ale teďka jak jsme hráli proti tý Bukurešti, tak jsem málem usla teda, to byla hrozná nuda.

V: Co výkřiky v kotli, ty vulgární, to ti nějak vadí? Ať už ty individuální, nebo skandovaný.

I: No to mi nějak extra nevadí, protože to není směřovaný na mě. Ale tak nevim no, asi by se to nemělo, ale tak to prostě patří k tomu fandění.

V: A co třeba konkrétně rasismus, jakej ten tam má podle tebe místo?

I: No tak to mě hodně naštvě, když tam někdo křičí nějaký rasistický narážky, to mě fakt hodně naštvě, to bych úplně nějak trestala. To tam prostě nepatří.

V: A proč myslíš, že se to tam objevuje?

I: No tak to je projev taky toho fandění no, když jsou agresivní, tak prostě maj potřebu se nějak vyjádřit.

V: A tebe to třeba někdy strhne? Teď nemyslim třeba přímo tn rasismus, ale třeba řvát na sudího?

I: No to já řvu hodně často.. i sprostě. Hlavně teďka, jak jsme hráli s Mladou Boleslaví myslim, ten Královec, ten mě hodně naštvál.

V: Předtim, než jsi začala aktivně fandit, tak jsi to nějak sledovala?

I: No hlavně výsledky, ten fotbal v televizi míň, ale výsledky, v tom jsem se nějak i orientovala. A pak mě to hodně chytlo. Jinak když jsem třeba viděla slávistu, tak jsem měla radost, ale jinak mě to nějak netáhlo to fandění.

V: Sleduješ ty aktivity třeba těch ultras? Myslím choreo..

I: No já myslim, že odváděj dobrou práci, hlavně slávisti.. tak jako patří to k tomu fandění, že kdyby tam nebyly ty chorály a různý ty choreografie, tak asi by to nestálo za nic. Ale ty lidi, co tomu obětujou tolik času, tak ty musej bejt už hodně oddaný. Ale tak když je to baví, tak proč ne.

V: Co policie a pořadatelé, jak je vnímáš? Připadáš si pod dohledem?

I: No ani ne, dřív, když tam bejvali policajti, tak mi přišlo vždycky vtipný, jak se tam seřadili teda, ale pod dohledem ani ne. Jako jsem spíš byla ráda, že tam jsou, protože když tam byla nějaká ta bitka, tak aspoň je rozehnali, a pod dohledem určitě ne.

V: A je pro tebe důležitá sounáležitost se slávistama a naopak vymezení vůči spart'anům? Proč si myslíš, že bý slávistou znamená nebejt spart'anem?

I: No, nevim, jak bych to řekla.

V: Nepřemýšlela jsi o tom nikdy?

I: No ani ne. Tak jako já jsem ráda, že jsem slávistka, jako že se za to nestydím, prostě mam ráda ten tým, ale tak to maj určitě i ostatní fanoušci, že to daj rádi najevo.

V: No a myslíš, že spart'an by se za to měl stydět, že je spart'an?

I: No tak z mého pohledu jo, ale z jeho pohledu určitě ne že jo, když mu fandí tomu klubu.

V: A proč ty si to myslíš, z toho tvýho pohledu?

I: No protože já fandím Slavii a Spartu nemam ráda. Takže já bych se určitě styděla, že jsem spart'anka.

V: Ale musíš k tomu mít nějaký důvody, že jí nemáš ráda.

I: No protože ty fanoušci jsou hrozně agresivní a i ty hráči jsou hrozně agresivní, a taky je to určitě z rodiny, že mě táta ovlivnil, protože taky nemá rád spart'any.

V: Takže si myslíš, že to že někdo fandí Slavii, by automaticky mělo zahrnovat to, že nebude mít rád Spartu?

I: No tak většinou to tak je. To je prostě taková rivalita mezi těma klubama. Prostě to k tomu patří.

V: A co jinak tvůj žebříček klubů, první Slavie, poslední Sparta, a co mezi tím?

I: No tak já mam ráda Sigmu (Olomouc), oni nenáviděj nás, ale mně nějak nevaděj, peorotže já tam mam kamarády v Olomouci a jinak Bohemka, ta mi taky nevadí, a jinak jsou takový neutrální ty kluby ostatní. A eště Baník, ty jsou snad ještě horší než Sparta v ohledu tý agresivity. To jsem šla jednou na zápas s tím Baníkem právě a tam nějakej Baníkovec asi dvanáctiletý kluk škrtil slávistu, to mě fakt dostalo jako. Takže teď je jako nějak nemusim, jsou strašidelný. Například nastoupili do autobusu a úplně nám začli nadávat, což teda úplně klesli u mně.

V: Dobře, napadá tě něco, co bys sama chtěla třeba říct?

I: No já bych řekla, že když někdo fandí klubu, tak by měl fandit pořádně.

6.3.8 Přepis rozhovoru s informátorem H

Datum: 4.3.2007

Čas: 16:00

Místo: restaurace

Pohlaví informátora: muž

Věk: 24

Vzdělání: dokončené střední, student PF UK

Informátorovi je 24 let, má dokončené střední vzdělání, studuje PF UK. Žije se sestrou a matkou v rodinném domě. Kontaktován byl během zápasu, s rozhovorem souhlasil. Během rozhovoru byl klidný, vstřícný, odpovědi rozvíjel. Předem jsem jej také seznámil s cílem výzkumu.

V: Chodíš často na zápasy?

I: Tak relativně jo, jak se to vezme.. řekněme dvakrát do měsíce minimálně, spíš třikrát třeba. Samozřejmě podle toho, jak mam čas no. Zejména se jedná teda o zápasy fotbalové a hokejové a navštěvuju prakticky výhradně zápasy Slavie Praha, protože to je klub, kterému fandím a na reprezentaci se vlastně nedostanu.. takže hlavně fotbal, hokej.

V: Tak zkusíme se zaměřit na ten fotbal: Odkdy na něj chodíš a jak ses k tomu dostal?

I: Tak co se týká těch začátků, tak musim říct, že na ně mam dost matný vzpomínky.. vlastně já jsem dřív začal fandit klubu, než jsem začal chodit na ty zápasy. Jako dítě jsem na to moc chodit nemoh, protože rodiče na to nebyli a já jsem ty zápasy sledoval vlastně jenom v televizi, ale už jako děcko jsem fandil tý Slavii, což nevím, kde se vzalo.. jednak asi z toho, že jsme bydleli ve Vršovicích a jednak asi z toho.. ani vlastně nevím, proč jsem se o ten sport začal zajímat.. asi taky proto, že ve škole, ve třídě se o to spolužáci zajímali, tak abych si s nima měl o čem povídat. Prostě začalo mě to bavit to sledovat a i ta sounáležitost s těma slávistama no a naopak třeba takový špičkování – víceméně přátelskýho charakteru – se spart'anama. Takže ty začátky to bylo ještě na základce, ale vyloženě chodit na ty zápasy to jsem začal až dost pozdě, vlastně až určitě na gymplu, protože jak říkám nikdo mě na to nebral a sám jsem se tam dřív i bál a tak. Vlastně když hrála Slavie v Edenu, tak jsem byl já nevím na dvou třech utkáních a to ještě tak náhodou – jednou dokonce v kotli Sparty, protože jinam nebyl lístek, jindy jsme tam zas jen tak postávali a vzal nás tam pořadatel zadarmo.. Pak jsem chodil hlavně na hokej, protože Slavie šla na Strahov a to bylo daleko, takže ten hokej.. tam jsem měl i permanentku, měl jsem dres, šálu – to mam teda do dneška – chodil jsem do kotle, občas nějakej ten výjezd, ale to hodně málo, jen při těch důležitých zápasech jako třeba finále, ale hlavně jsem chodil pravidelně do toho Edenu no.. ono to bylo tak.. víceméně jsem neměl co tak nějak dělat, škola mi šla tak nějak sama od sebe, učit jsem se nemusel a žádný sport jsem nedělal, takže to byla taková náplň no.. že jo se hrálo třeba dvakrát třikrát tejdně a bylo to o tom, že jsem tam prostě šel, pak jsem se díval třeba doma na to zpravodajství z toho zápasu, jak šlo třeba to fandění, sledoval jsem tabulku a tak no.. Takže tak nějak no.. dneska už nechodim tak často

V: A podle čeho si teda ty zápasy vybíráš?

I: Těch kritérií je víc samozřejmě.. Jednak podle toho, kolik mam času. Samozřejmě když mam něco jinýho, kam bych šel radši, tak upřednostnim to. Víceméně je to dneska už tak, že když nemam co dělat, tak si zajdu na ten zápas. Samozřejmě ta atraktivita toho utkání stoupá, čím je to důležitější – to znamená, když je to třeba ke konci sezony, play-off, s atraktivním soupeřem, když jde prostě o něco. Zkrátka tyhle hlediska tam určitě hrajou roli, ale hlavně teda ten čas no. A taky je to třeba příležitost se tam potkat s kamarádama, posedět, pokecat.

V: Kolik za sport třeba dáš já nevim za měsíc?

I: No tak podle toho, jak často jdu že jo. Když jdu já nevim normálně dvakrát měsíčně, tak to bude třeba do pětistovky. Ale když je třeba pohár, tak pětistovku stojí jenom jeden lístek. Ale když to vezmu průměrně, tak to bude v řádu stokorun.

V: Navštěvuješ to teda sám nebo jsem členem nějaký skupiny organizovaný?

I: Nejsem, nikdy jsem nebyl, uvažoval jsem o tom, ale bylo to vlastně zbytečný, protože v době, kdy jsem měl permanentku v Edenu, tak tu jsem měl od kamaráda zadarmo, protože jeho máma to dostávala v práci jako nákou.. nevim co, prostě to měla zadarmo a tak vlastně všechny ty výhody, který spočívaj hlavně v zlevnění toho vstupnýho, byly pro mě zbytečný a v současný době už by se mi to nevyplatilo platit to členství, protože tam málo chodim. No a takový ty skupiny neoficiální typu ultras nebo hooligans to už vůbec ne, toho se bojím, protože jsem od přírody spíš bojácněj a nevyhledávám konflikty, rozhodně ne a snažim se tomu předcházet, vyhýbat. I když to asi není jen o tom bitkaření některý ty skupiny, ale nemá to k tomu určitě daleko. Myslím si teda.

V: Takže na tom stadionu chodíš spíš někam, kde se tyhle skupiny moc nevyskytují?

I: Ale jo, chodim do kotle, protože se tam fandí no.. ale ne proto, že bych čekal, že se tam poperu, ale že se tam prostě fandí no, je tam ten prožitek z toho zápasu lepší, protože du si tam taky zafandit že jo, zakřičet a nějak ten tým podpořit... ale samozřejmě určitá opatrnost je tam na místě no.

V: A jakej je Tvůj názor na ty skupiny typu hooligans a podobně?

I: Tak je to těžký nějak zobecnit no.. u každýho toho týmu jsou nějaký ty skupiny.. jednak je tam ten fanklub že jo, ten je asi takovej neoficiálnější, protože ten i spolupracuje s klubem a tak... jako co se mi třeba líbí jsou různý ty choreografie, co ty lidi dělaj – tomu musej věnovat spoustu času i peněz a je to takový efektní.. třeba ty různý vlajky, transparenty, co vyráběj, tak to je určitě skvělý. I nic nemam proti těm ohňům, co jsou teď zakázaný, pokud se teda s nima nezapalujou sedačky.. tak to se mi líbí. No ale jinak ty, co se dou poprat, kolikrát ani nejdou na ten stadion, to jako nechápu, že si vůbec říkaj fanoušci.. to snad jenom podle toho, že se mlátěj pod vlajkou nebo bravama toho klubu, přiznávaj se k němu a já nevim v hospodě kecaj a tohle tohle, ale na zápas třeba ani kolikrát nejdou nebo když jo, tak ani nevědí, jak dopad.. nebo tak taková je moje představa, asi to zjednodušuju, ale určitě to neschvaluju a nemá to u toho co dělat. Nevim, kde se to zrovna u toho fotbalu bere, i když nevim, jestli to je i jinde, ale třeba u plavání jsem o tom třeba neslyšel. Ale myslím si prostě, že to prostě souvisí s nějakým celospolečenským problémem, že to není jenom ve sportu, ale že i jinak jsou i různý skupiny, který tohle vyhledávaj a ani nemusej mít o fotbale vůbec ponětí.

V: No a vadí Ti to teda, nebo je Ti to jedno (ať se někde rvou), jak se na to díváš?

I: No není mi to jedno, protože i já potom když jdu po ulici v dresu, tak prostě už jdu s podezřenim od normálních lidí.. navíc i já se bojím, když prostě jdu v tom dresu a je to nepříjemný prostě no, když na člověka hned pokřikujou.. Jako rozhodně neschvaluju, aby se prali na stadionech a rozhodně taky neschvaluju, aby se rvali pod barvama toho, toho klubu, protože dělá to ostudu, určitě to nějak ovlivňuje mínění lidí a vrhá to na něj stín na ten klub a mně na tom klubu prostě záleží, aby se o něm mluvilo co nejlíp a to nejen na tom sportovním poli.. Nevim, prostě si myslím, že by to mělo spíš lidi spojovat než rozdělovat.

V: A proč myslíš, že to dělaj teda?

I: Tak to je těžko říct.. ais ne kvůli tomu klubu, spíš prostě kvůli sobě.. sice se tím oháněj, jako spartane nebo žide slávistickej, ale to jsou spíš jenom záminky.. nevim, myslím si.

V: Užíváš nějakou tu symboliku, aby dal najevo nějak tu svojí klubovou příslušnost?

I: Tak už jsem mluvil o tom, že na hokej nosim dres a šálu, na fotbal jenom šálu, protože dres nemam.. i na fotbal vlastně nosim hokejovou šálu, protože fotbalovou nemam, ale tak to je jedno.. ale tak jako rád si to vezmu a dám to najevo, protože jsem hrdej, že jsem slávista

V: A jakej to má teda význam, máš dojem, že ostatní se na Tebe dívaj jinak?

I: No chci demonstrovat tu svojí příslušnost, to, že du na ten fotbal nebo hokej.. To třeba dřív, když jsme vyhráli – to říkám jsme, prostě jde o tu sounáležitost s tím klubem no – prostě když se třeba vyhrálo a pak se někam šlo, třeba na pivo, tak jsem ještě šel v tom dresu, ještě pořád navlečeněj. Dokonce když Slavie vyhrála titul v hokeji, což bylo poprvý

v historii vlastně, tak jsem šel i do školy v dresu.. takže to chci prostě ukázat, že podporuju tu Slavii. A jestli se ostatní dívají jinak? Tak proto to asi dělám, aby prostě viděli, že já jsem ten slávista no. Takže proto.

V: A proč je to pro Tebe tak důležitý, aby to viděli?

I: Protože.. prostě ta Slavie pro mě představuje takovej symbol.. nevím, ten klub je tradiční, představuje určitej symbol no.. je to vlastně dělítka tý společnosti.. vlastně celý Čechy se dělej na spart'any a slávisty, i když to teda není jen takhle jednoduchý, ale chci prostě ukázat, že jsem slávista a nejsem nic jinýho. A kvůli normálním lidem nevím no.. asi prostě ukázat nějak tu svoji identitu jako takovou.. prostě někdo si kvůli image nasazuje černý brejle do metra, já si dvakrát za měsíc vezmu dres.

V: A nosíš to teda i mimo stadion..

I: No jasně no.. tak na hokej jezdím teď hlavně autem, ale dřív vlastně čím dřív jsem si to nasadil tím líp no. Třeba na Spartu když se jelo tak to bylo o tom, kdy se to odvážíme nandat no, protože potom ten příchod na ten stadion nebyl příjemnej.. prostě tam šlo o to tu odvahu v sobě najít a ty spart'any trošku dráždit že jo, ale zase ne tak, aby nám namlátili.. prostě tím, že jim ukážeme, že jsme slávisti.

V: A stalo se Ti třeba někdy, že bys s tím měl problémy?

I: No tak ani ne.. Občas na mě akorát někdo pokřikoval nebo tak.. a jednou v hospodě jsme měli menší konflikt s Bohemákama, když nám sebrali slávistickou čepičku, ale nakonec nám jí vrátili, takže nic velkýho.. Na Spartě to taky bylo místama napínavý, kdy tam vlastně až policie zabránila tomu, aby se na nás ty spart'ani vrhli.. Ale tak je to prostě o tom, že jsme si i o to koledovali svým způsobem.. prostě jít tam v těch Holešovicích v tom dresu slávistickým prostě znamená dráždit hada bosou nohou no a člověk to ví, když si to bere.

V: A měl bys problém se nějak bránit, kdyby na to přišlo?

I: Tak určitě bych měl problém, protože se neperu, nikdy jsem se nepral a jsem slabej, takže asi určitě. Nejspíš bych zdrhal nebo se nějak snažil dovolat pomoci no..

V: Dobře. A Ty teda vnímáš tu symboliku jak? Když vidíš někoho ve spart'anským, změní se ten Tvůj pohled na něj?

I: Rozhodně, rozhodně změní. Je to zase takový.. on to prostě demonstuje to u svojí.. já nevím, mě to prostě přijde, že on dává najevo „já jsem spart'an a kdo je víc“ a to mě dráždí no. Někdy si tak říkám, co bych mu třeba řekl, jako třeba teď jste druhý, tak proč to nosíš.. Samozřejmě si to taky dávám do celkovýho pohledu, když vidím, že je v bombu a v kanadách, tak si řeknu ježiš, nějakěj vypatlanec.. když to má nějakěj normální kluk tu šálu v zimě třeba, tak si říkám ty jo – blbej spart'ánek.. Jako vždycky považuju toho člověka za někoho méněcennýho v tom smyslu, že tý Spartě může fandit fakt jenom blb. Prostě to v tom je tak nějak už obsažený no. To se utváří vlastně už v těch utkáních že jo, protože člověk má tak jako tendenci všechno vysvětlovat ve prospěch týmu svýho, ty objektivní informace nějak jako zkreslovat. To znamená: my neřekneme „hráli jsme blbě“, ale sudí byl špatnej nebo tak.. Prostě člověk už má pak pořád ten názor – Spartě se nadřívuje, ten obrázek o tom klubu je pokřivenej – vidím ho prostě špatně a pak si řeknu: ty jo tak on to nevidí a tý Spartě fandí, tak to může bejt fakt jedinej blb. Takže asi tak no.

V: No a Ty teda myslíš, že to nějak může vypovědět o kvalitě člověka?

I: Ale tak asi nemůže jako.. ale i z tý historie že jo: Sparta za komoušů podporovanej dělnickej klub, Slavie naopak utlačovanej, vyhnali jí ze stadionu, z Letný že jo, to byl původně slávistickej stadion.. a i že jo se říkám slávistům židi, což mam dojem, že se vzalo z toho, že Slavii fandila inteligence, která byla často židovskýho původu.. no a jelikož rasismus mi není blížká ideologie, tak naopak prostě zase si říkám, že rasista může bejt jedinej debil a ta souvislost toho, že se slávistům říká židi, tak nemůže bejt ten rasismus přítomnej v tý Slavii. Takže zase si říkám, že ty fanoušci tý Slavie jsou lepší v tomhle, ale není tomu tak jako asi, protože ty samý fanoušci Slavie, kdyby se říkalo spart'anům židi, tak to budou říkat zase slávisti.. takže nemá to asi tenhle kvalitativní rozměr.. Ale ta historie, tak na tu se tak nějak odvolávaj všichni no.

V: A Ty jí znáš dobře?

I: No tak víceméně jenom v obrysech trochu jo.. ale sleduju to lidi. Teď třeba byly představený nový dresy, který maj bílý záda, a na netu jsem četl, že lidem se to nelíbí, že to prostě kazí tradici a tak no

V: Dobře. A jak vnímáš na fotbale to ovzduší, jaký z toho máš pocity?

I: No.. tak kdybych se tam cejtíl jak v obyváku, tak tam ani nemusím chodit že jo. Je to prostě o tom, že je to takový napjatý, člověka ten dav strhne.. je to skvělý prostě, když se ten dav spojí na těch rytmickejch pokřících, na těch reakcích.. vidět prostě, že ty lidi jsou tam za stejným účelem a že maj stejnej zájem prostě, aby ten tým vyhrál. Tak to je na tom to dobrý no.

V: A Ty teda skanduješ a tak?

I: Jo, určitě jo.. proto tam taky chodím no, jak jsem říkal, spojit se s těma lidma. Ale musí to probíhat v nějaký slušný rovině, prostě zafandit si, je to skvělý no, i ty hráči to potom ocení, je to efektní. Prostě přece jenom ten sport je fenomén a když se hodně a slušně fandí, tak se o tom třeba píše v novinách a člověk si o tom rád přečte. Takže jako zapojuju se do toho, chodím do kotle kvůli tomu.

V: Takže to děláš pro pomoc týmu, ne proto, abys třeba toho druhýho ponížil?

I: Jasně no, pro pomoc týmu.. i když jako když to člověka strhne.. samozřejmě je tam faul, člověk to ani pořádně nevidí a stejně řve, že to faul nebyl.. a pak je tam třeba takovejch situací víc a začne se řvát něco posměšného na soupeře, tak to se taky někdy připojím.

V: A nepřijde Ti to trochu nefér, hledat nějaký to slabý místo toho soupeře a pak se do něj strefovat?

I: No přijde no. Si třeba pamatuju, že když jsem byl na hokeji ve Znojmě, tak za Slavii chytal brankář, kterýho jsem měl rád a kterýmu jsem přál úspěch a strašně mi vadilo, když celej ten stadion řval Málek to pustí a snažil se ho tak znejistět no. Ale asi to k tomu patří no, když se to odehrává v nákejch slušnejch mezích a je to třeba spíš jako nadnesený, tak jo, ale pokud je to nějaký nechutný tak s tím nesouhlasím a k tomu se ani nepřipojuju.

V: A jak se teda podle Tebe liší chování na tom fotbale a chování normálně? Souhlasíš s tím, když se to vynáší z toho stadionu?

I: No tak liší se to tak asi, že člověk na tom fotbale není sám za sebe no.. Víceméně tak nějak ztrácí tu odpovědnost za svoje chování no, protože jsou tam všichni ty lidi tak nějak společně, aby podpořili ten klub. Já mam prostě rád, když jsou někde ty lidi za stejným účelem, je to takový spojení no- rozuměj si, ztrácej se bariéry, může člověk oslovit úplně cizí lidi a tak no. Pokud se to vynáší ven, tak jako nevím no.. třeba když se jde ze zápasu a eště se tak skanduje, tak to je jako v pohodě, ale jinak.. třeba když někdo v hospodě řve, tak to mi vadí no. Já přesně nevím, v čem ty fanouškovský specifika spočívaj, asi v tom davovým pojetí no. Prostě když je člověk sám tak je to jiný – doma prostě neřvu že jo. Ale pokud v tom vidí někdo něco jinýho, třeba to se porvat, tak to vůbec nepovažuju jako součást fanouškovství a nesouhlasím s tím vůbec, natož aby se to vynášelo ven. Ale pokud se má třeba hodnotit člověk podle toho, komu fandí, tak to by určitě bejt jako nemělo, ale prostě vim, že je těžký se tomu ubránit.

V: A když jseš na tom zápase, přemejšlíš jinak?

I: No tak určitě přemejšlim no.. je to prostě o tom tam jít a na ty dvě hodiny zapomenout na ten ostatní svět, kdy mi záleží jenom na tom, jestli vyhraju nebo ne. Takže asi to je takovej ten smysl no, vlízt na ten stadion a nemyslet na to, co je za jeho branama. I když dřív mě to třeba bralo víc, to jsem jako fakt prožíval, třeba každá neproměněná šance mě štvala, pak jsem si to i přehrával v hlavě, teď už to beru tak víc s nadhledem, ale stejně.

V: Tam je taky důležitěj ten obraz toho nepřítele ne?

I: No, tak obraz nepřítele.. tak o tom už jsme mluvili no, prostě jde o to vědět, že jsem ten, ale už nejsem ten. Protože jinak by to nemělo vůbec smysl že jo, prostě jsou tam ty barvy klubový – to už je takovej základ to barevný rozlišení že jo. Už ty týmy jdou prostě proti sobě a snažej se pokořit toho druhýho, takže to už se přenáší z toho hřiště. Prostě i ta hra je taková, jsou tam emoce, hráči se rozčiluju že jo, kolikrát se i poperou, takže ten obraz toho nepřítele tam je no. Když prostě trenér Slavie před sezonou vyhláší cíl, tak řekne skončit před Spartou, takže ono to o tom prostě je no. Samozřejmě tady je ta polarita jasná: Sparta Slavie, pokud je někdo v Jablonci, tak zas Liberec.. Prostě vždyť i opačně do toho sportu se přenášej různý věci, jako když se třeba hrálo s Rusákama, tak to mělo dost třeba politickej podtext a tak. Prostě ten obraz toho nepřítele, nebo líp asi soupeře, je důležitěj a stojí to na něm v podstatě. O ničem jiným to není.

V: A mimo ten stadion myslíš že to má taky smysl teda?

I: Tak ta interakce tam určitě je no, nejen že se to pronáší mimo stadion, ale i naopak že jo.. Ale nevím no, asi by se to nemělo.. i když zase na druhou stranu nevím, jestli by to ty lidi měli ze sebe prostě shodit, přeci jenom i mimo ten stadion když se s někým budu bavit o fotbale, tak je důležitý, z jakýho hlediska na to pohlížim.. ale kdyby mě třeba neměli obsloužit v hospodě, tak to by určitě bejt nemělo no. Ale já bych předně nešel do sparťanský hospody.

V: Promítne se ti třeba úspěch nebo neúspěch týmu do dalších dní?

I: No, ani ne jako. Nežiju jenom fotbalem.. jako promítne se to, ale ne nějak dramaticky. Hlavně dřív teda je pravda, že jsem se díval na sestřihy i několikrát, přehrával si ty situace, ale teď už tolik ne. Už to beru tak víc s nadhledem.

V: A co Ti teda přináší to chození na ty zápasy, už jsme o tom trochu mluvili..

I: No tak prostě baví mě to sledovat.. je to takový dynamický. Rád koukám na filmy, rád čtu knížky, rád se podívám na fotbal, je to prostě taková alternativa. Jak jsem říkal, je to prostě to odreagování no.

V: A co na to Tvoje rodina, že tak často chodíš na fotbal?

I: Nic. Nijak to nevadí, teď už ani nemusím říkat, kam chodím, že jo, ale o to ani nejde. I dřív to stejně nevadilo.. rodiče se i ptali, jak to Slavie hrála, i když o to se sami nezajímali. I to vlastně začli trochu sledovat, že třeba i věděli, jak se hrálo a tak.. Ale tak jako nikdy s tím problémem nebyl no, protože asi věděli, že to jako nepředstavuje žádný nebezpečí nebo tak.. To jsou takový dva zvláštní pohledy na to: buď se na to pohlíží jako na něco nebezpečného, když se někdo podívá na film Proč?, a nebo pak že je to prostě nevinný, jako když se někdo podívá na film Muži v offsidu. Mně je teda bližší spíš pan Načeradec.

V: A Ty sám k tomu jednou svoje děti povedeš?

I: No, nevím. Tak jako ohledně dětí mam ještě jiný nevyjasněný otázku, takže tohle jako fakt netuším.. jako nemam žádný program na výchovu dítěte, že bych ho chtěl nějak naprogramovat, to jako nevím. Jestli bude chtít, tak si k tomu cestu najde, já nevím no, tohle fakt nevím.

V: Dobře. Fotbal v televizi sleduješ?

I: Jo, sleduju, rád. Z český ligu koukám teda jenom na zápasy Slávky, pak někdy reprezentaci no a večer někdy na Ligu mistrů no.. To je tak kvalitní, že člověk ani nemusí nikomu fandit a baví ho to.. no a pak ty zpravodajský pořady někdy, i když to ne nijak programově, když na to narazím třeba.

V: A reaguješ jinak než když jsi třeba na stadionu?

I: No tak nejsou tam ty lidi no. Ale jako je to podobný, jsem nervózní nebo tak, občas si taky neodpustím nějaký komentář, někdy ani nevydržím sedět, když je to hodně napínavý, takže určitě mě to taky bere. Ale tak není to určitě vono, prostě tady na to koukám sám, ale není to takový, jako když na to koukám s dvaceti tisícema lidí na stadionu no.

V: Takže ty výkřiky jsou pro Tebe důležité. A co třeba si myslíš o těch kontroverzních, jako třeba rasistických projevech?

I: No, vadí mi. Nelíbí se mi to tam. Pokud to jako skandujou domácí, což naštěstí poslední dobou se neobjevuje, tak se stydím, protože jsem tam taky jako za ně žejo. Ale tak jako neovlivním to no, jediný, co můžu dělat, je neskandovat to. Pokud to dělá někdo jinej, nějaký soupeř jako z fanoušků, tak mi to jednak taky vadí, když třeba huče na nějakýho černocho, tak mi to vadí kvůli němu.. ale pokud řvou třeba Jude Slavie, tak mě to do jistý míry i těší, protože zase on ukazuje tu svojí malost a já si zase můžu připadat vejš než von. Ale to už je takový to schema, vo kterým už byla řeč no. Ale jestli to lidi jako řvou ze svýho přesvědčení, nebo jen kvůli tomu fotbalu, to je asi případ vod případu a těžko soudit no. Ale musím říct, že jako poslední dobou to dost zmizelo no naštěstí. Musím to zaklepat. Asi i díky těm pokutám tak nějak, protože ty lidi vědí, že poškoděj ten klub no. Ale já si myslím, že to je v celý tý společnosti, že to není jen na tom fotbale prostě a že to spíš jako jen se na tom fotbale projevuje no. Tam je to takovej ventil no.

V: Co policie na fotbale, jak ji tam vnímáš?

I: Tak určitě jsem rád, že tam je, protože se tam chci cejtit v bezpečí.. ale zase na druhou stranu si myslím, že už to, že tam jsou, aniž by vlastně se vůbec ještě něco stalo, tak to to napětí akorát zvyšuje no.. ale určitě je to dobře, že se to hlídá. Oni taky nejsou v žádný supr pozici tam.

V: A proč fandíš zrovna Slavii teda?

I: No, jak jsem říkal na začátku někdy no.. Prostě to nějak vyplynulo no, bydleli jsme tam.. že bych si jako řek, že budu fandit Slavii, to ne. Asi ta lokální blízkost tam hrála roli, i když mam jako třeba kamaráda, kterej si řek, že už proto, že tady fanděj všichni Slavii, tak on ji fandit nebude no.. Nevím prostě, jak je to u jinejch lidí, ale já tak jako asi taky kvůli těm lidem ve třídě no, že jich možná bylo víc.. Jsem asi takovej Zelig.

V: A myslíš, že je teda nutný s tou identitou přijmout i toho nepřítelě?

I: To záleží na něm no, jak to vnímá a jakou má asi celkově povahu no. Nemyslím si, že to je nutný. Ale myslím, že to je už v tom zahrnutý, prostě to rozlišení my a oni a to nejenom ve fotbale. My Češi, oni Němci, my Východ, oni Západ, tyhle zjednodušení prostě jsou no. Ono se to v tom skrývá že jo: já jsem slávista a tudíž nejsem spartan, kde prostě končí my, tak tam začíná oni a to rozlišení tam už prostě je, takže svým způsobem.. ale tak samozřejmě nemusí to přímo znamenat, že je to nepřítel, ale určitě tam je zahrnutý nejen to, co jsem, ale co už nejsem no.

V: A proč se třeba myslíš, že fandit jednomu klubu je lepší než jinýmu?

I: To je spíš taková iluze asi. Samozřejmě si myslím, že fandit Slavii je lepší, než fandit Spartě, ale kdybych si to nemyslel, tak bych ty Slavii přece nemoh fandit že jo, kdybych si myslel, že to je horší, tak bych se musel přeorientovat, takže to je spíš takový jako namlouvání si no, který asi vychází z nějaký potřeby se v tom utvrzovat no.

V: Který kluby kromě Sparty Ti teda ještě vaděj?

I: No tak jsou to hlavně kluby, jejichž fanoušci jsou na nás třeba nepřijemný no.. Třeba ve fotbale je to určitě ta Sparta a pak už mi to ani tak nepřijde, možná Liberec, Boleslav, Ostrava, ale to spíš jen nárazově, když na ně narazíme. Ale v

hokeji, tam je to jiný, už z hlediska takový atraktivitu prostě tý soutěže. Tam je to play off, ve kterým jsou ty zápasy jako dost vyhecovaný a třeba s Pardubicema to od jednoho play off je fakt strašně vyhecovaný, v každým tom zápase i jako normálním je to znát a má to takovej jako větší náboj no. Takže tam jsou to ty Pardubice no a pak samozřejmě Sparta, taky Zlín, protože ten hraje hnusnej hokej, se kterým je navíc úspěšnej. Aspoň proti Slavii.

V: Vadí ti ve sportu nějak komerce?

I: Jo, to mě osobně třeba štve dost, protože když člověk vlezle do takový Sazka Areny, to je něco šílenýho. Cirkus prostě. Zlatý stárek Eden, kde nic nebylo, prostě jen ten hokej. Ale zase nic se nenadělá, tak to je.

V: A co jinak děláš ve volným čase?

I: Celkem standardní věci.. že jo, studuju, takže musím hodně dělat věci do školy, rád koukám na filmy, scházím se s kamarádama, čtu knížky, poslouchám muziku, chodím do divadla, hraju na počítači, sportuju občas.. takže jako nic zvláštního no.

V: A co třeba politika, tu sleduješ?

I: Politika? No jako už ne no, dřív možná, protože jsme se o tom bavili i ve škole, ale teďka mi to přestalo něco říkat no, myslím, že jsou tak nějak důležitější věci, kterejma by se člověk měl zabývat.. takže to jako moc ne no.

V: K volbám teda nechodíš?

I: No to zase na druhou stranu jo no.. Ale to si tak vždycky projdu nějak ty programy těch stran jako a co mě zaujme, že bych to nějak černobíle dělil pravice – levice, to moc ne.

6.3.9 Přepis rozhovoru s informátorem I

Datum: 23.5.2008

Čas: 14:00

Místo: restaurace

Pohlaví informátora: muž

Věk: 19 let

Vzdělání: ukončené základní, student střední školy

Informátorovi je 19 let, bydlí v Praze ve Strašnicích v nájemném domě patří ke slávistickým ultras. Studuje obchodní akademii, informatiku v ekonomice. Kontaktoval jsem jej pomocí elektronické pošty, k žádosti o rozhovor se postavil vstřícně, a to zejména proto, že jsem zdůraznil, že se nejedná o rozhovor novinářský, že bude anonymní a že jde o bakalářskou práci. Rozhovor proběhl v restauraci v těsné blízkosti informátorova bydliště. Informátor se nevyhnul žádné otázce, odpovídal vstřícně, pohotově a promyšleně. Vzhledem ke specifickému postavení informátora mezi fanoušky jsem proti jiným rozhovorům poněkud poupravil baterii otázek, aby byla postížena některá důležitá témata.

V: Tak jo, takže začnem tím, od kdy chodíš na sportovní zápasy a jak ses k tomu dostal.

I: Tak já jsem chodil už od malička že jo. S tátou do Edenu. Já jsem vlastně začal.. já jsem tady vyrůstal ve Vršovicích, nakonec jsem skončil teda tady ve Staršnicích, ale ve Vršovicích jsem vyrůstal, takže to jsem začal chodit jako malej s tátou. Pak teda když se přestěhovali na Strahov, tak jsem chvíli, ty první roky jsem nechodil úplně, pak mě vzali kamarádi z fotbalu, ať jdu s nima do kotle – to bylo v roce 2001 tuším – mně se to zalíbilo, začal jsem chodit pravidelně a od té doby chodím v podstatě pravidelně no. Vlastně poslední tři roky mam doma úplně komplet.

V: A kolik Ti je vlastně let teda teď?

I: Devatenáct.

V: A tý Slavii.. to bylo jako kvůli tomu lokálnímu, že jsi byl z Vršovic, nebo proč zrovna Slavie?

I: Tak táta byl.. teda hlavně děda jo, to byl velkej slávista. On sice byl z Brna, ale už tam fandil v hokeji Slavii, nevím jak se jmenovali.. Slavie Brno nebo tak nějak. No a pak se přestěhovali přímo sem do Vršovic a to taky nevynechal jedinej zápas. Když chtěli babička s dědou.. nebo teda babička s dětma jet na Karlštejn, tak on že ne, že hraje Slavie. Takže děda slávista no a táta slávista byl, dokonce za ní hrál no a jelikož si to zkusil z pozice toho hráče, tak nikdy nebyl takovej fanoušek, ale jako slávista to je do dneška no.

V: A ten stadion – vybuduješ si k tomu nějaký vztah? Když třeba hráli na tom Strahově, švalo Tě to nějak?

I: Tak upřímně řečeno, já jsem už taková ta generace, že ten Eden jako už moc nepamatuju.. jako jo, chodil jsem tam v podstatě jako malej a ten vztah k tomu jsem v podstatě takovej, jako si vybudovali k tomu já nevím dvacetiletý tam jo. Takže pro mě, já se přiznám, že zatím jsem si vybudoval vztah spíš ke Strahovu. Jako já jsem samozřejmě rád, že už jsme tady doma v Edenu, pro mě je to takový jakoby zvláštní tím, že jsem tam vyrůstal v těch uličkách a znám každou

uličku, každý místo, takže pro mě je to takový.. Takže jo, jsem rád, určitě si ten vztah vybuduju jo, za nějaký ten měsíc, možná rok. No ale takhle mam v podvědomí furt ten Strahov no. Něco jsem tam zažil.

V: A typově Ti vyhovuje jako spíš moderní typ stánku, nebo takový ty starý, kde jde vyloženě jenom o ten fotbal? Jako myslím to, že na těch novejších máš už přejatejch spoustu prvků z jinejch oblastí zábavního průmyslu, aby se lidi bavili vlastně i když se nic neděje na hřišti..

I: Tak já si myslím, že v tom Edenu to bude v pohodě, že tam nehrozí to, že by z toho byla nějaká šaškárna a že by z toho byl cirkus. To já ani nechci, já mam rád fakt ty stadiony, nebo.. ono to ani není moc o tom stadionu, ale o tom vedení, nebo o tom přístupu... kde jde prostě hlavně o ten fotbal a ne o nějaký soutěže a hry a já nevím, co ještě. Jako když je to o půli, tak je mi to jedno, jestli si tam jdou tři chlapi zakopat na bránu nebo tak, to mi nevadí. Jako je to hezký, když se to těm lidem líbí, ale že bych tam potřeboval před zápasem akce od Pepsi a od Coca-Coly, to mě teda opravdu... Ta komerce do toho bohužel zasahuje, ale nelíbí se mi to. Jako to, co se děje na Spartě, že maj RWE tribunu a Coca-Cola teenager tribunu, to si můžou strčit do prdele, po tom netoužim.

V: Jasný. Jsi obeznámenej nějak s historií, znáš historii Slavie?

I: Tak jasně. Já jsem dostával od mámy, od táty knížky, takže mam to přečtený a o tý historii vim, myslím si, že docela dost.

V: A myslíš si, že se to nějak promítá do dneška? Třeba do vztahu fanoušků k tomu klubu..

I: Já si myslím, že určitě. Já už jsem nad tím.. takovejhle úvah a různých těch, tak jsem.. jako já nad tím přemejšlim v podstatě pořád. Slavie byla slavnej klub, takže si tím získala spoustu fanoušků. Pak byla i čtyřnásobnej mistr protektorátu, to prostě byla... jako ta éra byla super, proto asi má tolik fanoušků. A potom za komunistů asi všichni víme, jak to bylo. Když byla řekněme jakoby utlačovaná, byla až na druhym místě nebo možná ještě dál, za tou Spartou, tak to pro ně bylo těžký, a myslím si, že se to promítá i do toho dneška, do těch fanoušků. Ty spart'ani jsou – protože některý ti lidi z éry komunistů tady furt jsou, furt fungujou – a myslím že pro ty lidi..nebo ti fanoušci tím získávaj jakoby větší sebevědomí. Jsou prostě sebevědomější. Když se jde do derby, tak slávisti řeknou „snad vyhrájeme“. A spart'ani řeknou „my prostě vyhrájeme, jinak nic“. A tohle doufám, že se trochu změní. I tím stadionem, i všim. Myslím, že to sebevědomí teďka stoupne hodně.

V: Bereš si nějakou šálu/dres, když chodíš na ty zápasy?

I: Tak se šálu.. šálu si беру odjakživa..i když teďka se přiznám, že když je teplo, tak si šálu už nevezmu, protože už vznikaj nějaký suvenýry, dělali jsme trička, tak si radši vezmu tričko s klubovym symbolem nebo tak, ale nějaký suvenýr určitě, to k tomu prost patří, to je součást fanouška a vždycky jsem něco měl u sebe.

V: A jak prožíváš úspěchy/neúspěchy týmu? Jak se Ti to třeba promítne do života?

I: Jako mrzí mě to třeba, ale že bych z toho zase byl celý dva dny špatnej, to na druhou stranu ne. Ale jelikož o mně už celý okolí ví, že jsem velkej slávista, tak když mi to pak někdo připomíná ve škole, nebo v práci, tak mě to samozřejmě sere že jo a je to nepřijemný, takže mi to znechutí pak třeba ten den. Ale co, já na to na druhou stranu chápu, protože já to dělám taky. Já jsem takovej ten soutěživej typ, já se rád hecuju, protože mě to baví. Já jim to ani nezalívám, protože jim to zase vrátim, až přijde čas.

V: A jak by podle Tebe měl vypadat řekněme nějaký ideální fanoušek?

I: Tak já nevím, jestli něco takovýho vůbec existuje. Pro mě by to bylo, kdyby ten fanoušek byl prostě hrdej na ten klub vždycky a všude. Mně se nelíbí na těch slávistech, že se vyrojej vždycky jenom, když je úspěch. Pak když je neúspěch, tak nevidíš na ulici jediný slávistický tričko, čepici, nic. Když je úspěch, tak najednou vidíš spoustu čepic „mistr ligy“ a tak – to se mi nelíbí. Já bych byl rád, kdyby prostě ti lidi chodili a fandili furt. No a ideální fanoušek, co bych si přál, aby.. to je těžký no. Tak aby fandil, když přijde na fotbal, aby se nebál dát najevo svý emoce, aby zpíval, aby se zapojoval do fandění. A když se něco stane, jako třeba teď' po Žižkově se stalo, že dva slávisty napadlo asi dvanáct žižkovskejch chuligánů, tak jsem na některejch slávistech viděl, že jim prostě ani nešli pomoct. Víš, že tam prostě seděli a koukali, jak tam Žižkováci bijou slávisty, tak to se mi nelíbilo. A přitom těch slávistů tam bylo daleko víc.

V: To bylo přímo na stadionu?

I: Ne, to bylo v tramvaji.. no tak tam kdyby slávisti vyběhli a zařvali třikrát, tak by se prostě ti Žižkováci dali na útěk a nazdar. Prostě k tomu fanouškovství patří, nebo řekněme ne patří, ale.. nějaký ty emoce vyvolávaj nějakou agresi a když už se něco takovýho stane – já neřikám, že to maj vyvolávat, že maj chodit po ulici a.. - ale když už se něco takovýho stane, tak aby dokázali jeden druhýho bránit. Aby prostě jeden slávista, aby si byli rovný a aby, když se něco stane, aby si i dokázali pomoct. Tak to je taková moje vize.

V: Takže ta sounáležitost je na tom pro Tebe důležitá?

I: Jo.

V: V čem se podle Tebe to fanouškovský a normální chování liší? Že se lidi tak změní když tam přijdou.

I: Tak jak kdo no. Já třeba si nemyslím, že se tolik měním, já jsem všude podle mě stejnej. Ale některý lidi to asi mění dost no. Některý lidi jsou v práci doktoři, tichý, nemluvěj a pak přijdou na stadion, tam si můžou vyřvat hlasivky. Takže určitě jsou lidi, který to změní ale můj případ to není.

V: A myslíš, že by se to mělo vynášet ze stadionu? Jako v tom smyslu, že když se o sobě dva lidi dozvědí, že jsou spartan a slávista, tak se spolu nebavit, nebo si plivat na auto nebo tak? Jako že se to přenáší do těch vztahů.

I: Tak určitě se to přenáší, i když u nás to není tak silný, jako třeba v tom Polsku, protože tam třeba choděj do školy.. tam se vybírá škola podle toho, komu fandí. V městech, kde jsou třeba dva kluby. Ale na jednu stranu jsem rád, že to tady není tak, jako tam. Na druhou stranu nějaká zdravá rivalita i tohle, to se prostě stane. Pak ty zápasy maj ten správněj náboj. Kdyby se ti fanoušci líbali a sami sobě omlouvali, tak to nikdy nemá takovej náboj. Nikdy by to ty lidi tolik nebavilo a nikdy by to tolik těch lidí nepřitáhlo.

V: A proč vlastně na ty utkání chodíš Ty? Co Ti to přináší?

I: No ty jo.. jako já už.. Já jsem tam chodil rád, když jsem tam chodil jen tak si zafandit, teďka už je to pro mě občas i stres jo. To víš, že z toho mam radost, chodim tam kvůli Slavii, protože fandim tomu klubu, chodim tam kvůli kamarádům, mam mezi slávistama spoustu kamarádů, je to už, je to prostě takovej můj životní styl no. Fotbal a fandění. Takže určitě proto. To víš, že jsou víkendy, kdy si říkám: „dneska se mi tam nechce, měl jsem těžkej tejděn v práci, ve škole, fotbal mám a tohle.“ Ale mam z toho určitě radost. Když se povede choreografie, dobře se fandí, Slavie vyhraje, tak je o takový uspokojení jakoby vnitřní.

V: Co Tvoje rodina, jak ta se staví k tomu, jak fandíš?

I: No tak dřív si klepali na čelo a nevěděli vůbec, o čem to je, ale.. Já jsem takovej dost otevřenej, takže já jsem jim vždycky všechno popisoval a říkal, takže teďka už musím říct, že jsem rodiče, jako by ne donutil, ale že už sami od sebe chtěj lístky, choděj na fotbal, rádi si zafanděj a jako.. Jako nemůžu říct, nebo není to něco, při čem by na mě měli bejt pyšný, ale jako jsou rádi, že se to [choreo] lidem líbí, že z toho maj lidi radost a můžu v podstatě říct, že mě v tom i podporujou. Určitě mi v ničem nebráněj, nikdy mi v ničem nebránili a když cokoliv potřebuju, tak mi vyjdou vsťříc.

V: A svoje děti – do budoucna – k tomu povedeš nebo v tom nemáš jasno ještě?

I: Ty jo to nevim. Jako že je budu brát na fotbal, to je samozřejmost. Já už i přítelkyni – ne když si jí vybírám, já přítelkyni mám – je velká fanynka, chodí prostě odmalička na fotbal. Sice je to spartanka, její táta je zarytej spartan, ona taky. Na Spartu by nedala dopustit. Jako nebrání nám to v ničem. To víš, že se občas rafnem, občas se hecujem.. Ale jsem rád, že to chápe. Ne, že „řekne nechod' na tu zakurvenou Slavii“, ale naopak „jo jasně je fotbal“. Prostě počítá s tím, že jakmile je víkend, tak je fotbal. Takže i do budoucnosti si myslím, že když budu mít děti, tak i z té druhý strany budou ty děti vedený k tomu, že prostě ten fotbal je a myslím, že určitě budou chodit. Nevim, jestli tak aktivně, jako já.. protože když si třeba vezmu, že by se třeba moje dítě mělo někdy někde poprat, tak to..

V: Chodil jsi odmala do kotle?

I: Ne. I když počkej, vlastně jo. Jako párkrát v Edenu, když jsem byl s dědou, tak jsem byl na hlavní [tribuně] že jo, na tý dřevěnce, ale jinak když jsem šel s tátou a pak sám, tak vždycky do kotle. Já si dokonce myslím, že jsem nikdy na žádným zápase, kde kotel byl, tak jsem nikde jinde než v kotli nebyl.

V: A kdy ses začal angažovat v tom jeho chodu?

I: Tak v podstatě, když to tak vezmeš – jako já to nechci nějak sebevědomě to, ale... v podstatě při jeho vzniku že jo. O nějakěj trochu fungoval, takovej relativní, ty sám chodíš že jo, tak víš, že nahoře něco bylo, ale nestálo to v podstatě si myslím za nic. No a pak nějak s klukama jsme se domlouvali, protože jsem věděl, že Slavie má ohromnej potenciál, má spoustu fanoušků.. Věděl jsem, že by to nemuselo bejt tak těžký dát je dohromady. To je tak dva roky, dva půl roku zpátky? Co to takhle funguje. Je to tak? Ten zápas s Totenhamem (utkání s věhlasným anglickým klubem v rámci evropského poháru – pozn výzk.) byl myslím si takovej zlomovej.. Ten zápas byl takovej zlom, tam se začalo chodit pořádně.

V: A v čem spočívá ta Tvoje současná role tam?

I: No nejdřív to bylo o tom jenom, že jsem si vzal megafon a každej zápas tam hulákal, při tom samozřejmě nějaký ty choreografie. To už se dělalo i dřív, ale nebylo to v takovym... Takže nějaký ty choreografie, kdy jsem si občas udělal odpoledne volno a šel jsem malovat a tohle.. No a teďka už je to tak, že já jakoby píšu články na internet, píšu různý informace, komunikuju s tím klubem, mam tam... tam mě v podstatě všichni znaj, takže když se něco potřebuje, tak oni volaj mě, a když něco potřebujeme my, tak zase volám jim. Takže tam je nějaká vzájemná komunikace, výpomoc. No a pak.. jako je toho hrozně moc. To si skoro nikdo ani neuvědomuje, že toho je fakt hodně no. Někde to dělá – jako v jinejch klubech – to dělá třeba několik lidí, tady u nás, když je potřeba udělat trička, tak někdo musí udělat ten návrh.

Tak já třeba udělám ten návrh, protože ve škole se to učim, tak jsem udělal návrh. Udělal jsem návrh na samolepky, teď ještě komunikovat s dvaceti dalšíma lidma, který maj taky návrhy nějaký, vyřizovat maily, teď chodim komunikovat s tím člověkem z Fanzone (obchod se suvenýry Slavie – pozn. Výzk.), aby nám ty věci udělali, zařizovat lístky.. Jako je toho.. prostě ten tejdén už mi to zabere. Chodit na různý schůzky..

V: Teď ještě otravuju já..

I: Ne, jako o tom.. tohle to je příjemný jako.. ale jo je toho fakt hodně no. Teďka už prostě.. někdo musí dojet do Makra pro ten materiál, takže auto vzít, jet do Makra, nakoupit to, někde sehnat peníze, počítat ty peníze.. Je toho fakt hodně a na to bejvaj dvacetičlenný týmy a tady to děláme ve čtyřech, ve třech lidech. Takový ty hlavní věci. Protože to už v podstatě zabírá, jako práce.

V: A přímo na tom zápase – respektujou Tě lidi z kotle? Jako když něco říkáš a tak.. Když tam třeba je nějaký nežádoucí jev, tak snažíš se to řešit? A poslechnou Tě?

I: Tak to bys měl vědět Ty, já nevim.

V: Tak já zase nechodim úplně do toho nejkotlovatějšího kotle, já chodim spíš na jeho okraje a když tam jsou já nevim nějaký chlapi a lomcujou vratama a Ty jim řekneš: „Serte na to chlapi“.

I: Tak zaprvé tohle jim neříkám. Protože.. já. Když to řeknu hodně hloupě, tak jsou to starší chlapi. Třeba já si myslim, že by mě poslechli, na druhou stranu já nejsem jejich táta, abych jim říkal, co maj nebo nemaj dělat. Já jsem vždycky chodil na stadion, protože jsem se tam těšil, protože tam není žádná – když to řeknu blbě – máma, která by Tě usměrňovala a říkala Ti: „nedělej tohle!“ a plácala Tě po rukách. Tak proto mi to vždycky přišlo jako že si to maj ohlídat pořadatelé. Proč my máme suplovat nějaký pořadatelé že jo. Tohle je věc jejich. Ale na druhou stranu, myslim si, že by poslechli. Nevim.

V: A chodí tam jakoby stejný lidi, nebo se to mění? Máš to nějak zmapovaný?

I: Tak jsou tam určitě stejný lidi. Teďka v Edenu jsem byl trošku z toho vyplašený, protože jsem zvyklý na nějaký stejný pohled na Strahově. Vidim to njak, vidim tam furt ty stejný tváře. Jsou tam určitý body jako už. To si prostě za tu dobu uděláš, za ten počet zápasů. Takže určitě stejný lidi a choděj dokonce na ty stejný místa. Ale jestli ten kotel je já nevim pětisetčlenný, tak je tam sto stopadesát lidí, který choděj furt a pak se to na každé zápas mění. Takže kdyby přišli všichni najednou, tak je tam dva tisíce lidí. Ale jako nejdřív přijde tahle – jako by řekneme – parta. Ty příští zápas nemůžou, tak přijdou zase jiný. V tomhle je to dobrý. A druhou stranu, kdyby chodili všichni, tak je to úplně o něčem jiným. Všichni a furt.

V: A je něco, co Ti v kotli vadí? Někakej jev, nebo nějaký lidi, nebo něco takovýho..

I: Hm.. Ja nevim, to by ses asi musel.. to bych Ti musel říct při té konkrétní situaci.. přemejšlim, co mě kdy jako naštvalo. Když se fandí policajtům, aby mlátili tábor druhejch faoušků. Tak to mě štve, protože furt jsou to fanoušci, i když fanděj jinýmu klubu, tak furt jsou to fanoušci. A všichni víme, jak na policajty všichni nadávaj, když vlítnou k nám. A když vlítnou na druhou stranu, tak zase jim fandit, to mi nepřijde dobrý. No a co mě jako naštvalo.. jako občas je to jenom blbá hloupost lidí. Jako že jsou tam třeba namachrovaný a myslej si, že když jsou v davu, tak si můžou cokoliv dovolit. Přitom když vyjdou pak sami, tak jsou posraný. Jako tohle mě třeba štve, že řvou nejvíc a Spartu, jak je hrozná, jak by všechny zabili, a pak když přijdou ven, potkaj dva spartany a jsou takhle malí. Tak to mě šve. Takže nějaká ta namachrovanost, to mě štve, ale myslim si, že jinak.. to bych Ti musel říct přímo v té situaci,

V: Dobře. Tak k těm pokřikům: podle čeho vybíráš, co se bude v ten daný moment skandovat? Jak Tě to napadne nebo..

I: Hm. Jako už tam nějaký... jak to říct.. nějaký systém mam. Jako že na začátku třeba, když je choreografie, tak „Slavie bíločervený“, když začíná zápas „pojdte hoši dáme gól“.. jo je to takový, už tam jsou takový záchytný body a mezi těma to doplňuju jako nějakýma těma.. jako každé člověk, když už to dělá nějakou chvíli, tak už si vytvoří nějaký systém. Takže určitě tam něco je, ale na druhou stranu občas lovim dlouhou a přemejšlim, co ještě jsem nezpíval a co by se dalo dát. Takže takhle no.

V: Ty vymejšlíš ty pokřiky? Jseš některjch z nich autorem?

I: No, vymejšlim to já no. Vim, že si některý lidi říkaj, že by se daly zpívat i lepší věci, když by byly to.. na druhou stranu já vim, vim o spoustě skvělejšch chorálů, který by se daly zpívat, ale já když to vidim, že je problém zazpívat nějaký chorál, pro mě třeba úplně jednoduchej, byť je třeba s trochu složitější melodií, tak podle toho to taky musim vymejšlet no. Nesmí to bejt nic těžkýho, aby to ty lidi zvládli, aby si to zapamatovali.. Ale já věřim, že teďka v tom Edenu, když se mi podaří ještě.. já tam chci sehnat jakoby zvukovou aparaturu lepší, nebudu mít megafon, ale budu tam třeba stojany s reprákama a já budu mít třeba uprostřed mikrofon a bude to slyšet všude, tak by se to mohlo posunout úplně někam jinam a mohlo by to bejt zase daleko lepší.

V: A čím se inspiruješ, když je tak vymejšlíš? Někakejma zahraničnima třeba?

I: Zahraniční týmy asi nejvíc a pak já nevím no.. Princezna, to je prostě jasný, to je.. různé melodie prostě. Když Tě něco napadne, tak si říkáš tohleto zpívat na fotbale by mohlo bejt dobrý. Teďka už mam další dva zase vymyšlený, co bych chtěl lidi naučit.. taky jsou to vlastně.. jeden je známá písnička a druhý taky taková melodie, nevím, jestli jsi to slyšel.

V: No a co jejich korektnost? To se že jo furt propírá, jako když to není na podporu vlastního týmu, ale na soupeřův tým. Co si o tom myslíš? Takový to moralizování, nebo na druhý straně prostě..

I: Jo. Tak jako já jsem.. když jsem začal chodit. Předpokládám, že se teda tady bavíme o nějakým „smrt Spartě“ nebo „jude Slavie“, tak to k tomu patří no. Jako já to beru takhle.. já mam mezi spartanama taky spoustu kamarádů, mam tam přítelkyni, jako to není myšlený, jako že jim přeju smrt. To je prostě nadnešený, řeknu „smrt Spartě“ nebo chlapi se v hospodě pozdravěj „smrt Spartě“. Jo je to takový prostě heslo, který si myslim nikomu nemůže ublížit, nikoho nemůže.. Jako nemyslím si, že nějaký dítě, když to uslyší, tak by za tři roky chtělo zabít. To mi přijde směšný a přijde mi to úplně jako bláznovství. Nebudme papežštější než papež, opravdu.

V: Je to jakoby nadsázka teda..

I: Přesně. To máš jako „jude Slavie“. Jako mně jako slávistu to sere, ale kdyby mě to nesralo, tak proč bych tam pak chodil. Nebo ne, to je blbě řečený, ale už bych tam nechodil tak rád. Když na mě řvou „jude Slavie“, tak to má větší náboj. Jo je to takovej.. lidi to myslim i baví. Jako kdyby to tam nebylo to vyhecování, tak tam myslim si chodí polovina. Vždyť se podívej – lidi sice nadávaj, že se řve „smrt Spartě“, ale podívej se, kolik jich to furt řve. Myslím si, že to procento je daleko vyšší.

V: A co třeba rasismus? Když někdo v kotli začne bučet.. Myslíš, že je to jakoby jinej druh rasismu, že je to ve službách toho fandění jakoby?

I: Já nevím. Rasismus ne jako. Jako já to neuznávám, takže.. Jako ať já na to mam soukromej pohled jakékoliv, tak já jsem si vždycky zakládal na tom, že do toho kotle Slavie může chodit každej jo. Slavie nebyla nikdy takhle vyhraněná, jak se snažej třeba na Spartě nebo v Olomouci, aby byli do prava, aby byli nějaký náckové nebo to. A na Bohemce zase na druhou stranu, tam všichni tíhnou k tý levici, snažej se proti rasismu až moc jo.. Já jsem tohle nikdy neuznával. Jak už jsem někde řekl, nechci, aby mi tam někdo hajloval, nechci, aby mi tam hulil trávu. Ať si to každej dělá, ať si hajlujou klidně, mně je to jedno, ale ať si hajlujou doma, v hospodě, ve svejch hospodách nebo tak, ale ať tohle netahaj na stadion. Na stadion by se mělo chodit fandit a nějaký rasismus, to by se tam vůbec nemělo řešit.

V: A politika celkově jako ve sportu..

I: Jako zasahuje tam určitě. Ale taky, jak jsem říkal, myslím si, že to není dobře.

V: Dobře. Máš dojem, že se fanouškovství celkově nějak vyvíjí, že se mění jeho povaha?

I: Určitě, vyvíjí. Všude. To je bezpochyby jako. Dřív se chodilo jen tak si zafandit, kouknout na fotbal, teďka už je to pro spoustu lidí opravdu jako životní styl jo. Jako je někdo skejťák, jako je někdo pankáč, tak někdo je chuligán, někdo je ultras fotbalovej a podle toho už dneska.. Určitě sám víš, že dneska už vznikaj písničky, vzniká oblečení jejich, určitej styl jo. Já bych.. V podstatě dneska už bys mohl definovat, jak se oblíkaj jo, co nosej i za značky. Určitě se to vyvinulo a je to daleko víc organizovaný samozřejmě. Ty možnosti jsou taky jiný už úplně že jo.

V: Jaký je jeho celkový místo ve společnosti toho fanouškovství? Nebo respektive jaký je třeba pohled společnosti na to.

I: No tak pohled společnosti.. to všichni víme, jak to je. Jak už jsme se bavili o tom novináři – to prostě je.. Ten pohled lidí na to fanouškovství pude už jenom těžko změnit. Bohužel. Ale myslím si, že se to postupně.. třeba teďka si myslím, že se to zase zlepšilo. Před pěti lety.. před pěti čtyřma rokama to nebylo takhle dobrý, myslím si, že je to lepší teď a ty lidi už na to koukaj trochu jinak. Ty lidi, jako můj táta, kterej říkal, že nechtěl chodit na fotbal, protože se tam dělo.. já nevím, že tam házeli šutry, to se tam fakt někdy dělo, tak i ten teďka řekl, že na ten fotbal jde rád a že s tím nemá problém. Že když se někdo porve támhle na ulici, tak je mu to jedno. Jako když do toho nebudou tahat lidi, který se do toho tahat nechtěj, tak ať se porvou. Je to jejich problém.

V: A ten obraz v médiích asi s tím celospolečenským koresponduje..

I: No, no přesně tak. Jako přece jenom, i ty novináři jsou lidi jako my, který o tom maj určitej názor, jako kdejaký laik. Vim i o novinářích, který už to berou trochu jinak. Myslím, že toho je důkazem teďka třeba ta reportáž v Na vlastní oči, i když tam .. já, nevím jestli jsi to viděl. Tam bylo nějak válka gangů nebo něco takovýho a to je právě o fotbalovejch chuligánech to bylo celý a bylo to o tom, že si domluvěj rvačku... a mluvili tam i odborníci.. mluvil tam i Příbyl (někdejší funkcionář Sparty, nyní působí v Bohemians 1905, z jehož kotle „pochází“ – pozn.výzk.). Řikal, že na Bohemce jsou tam právníci, že tam je jeden státní zastupitel, kterej se podílí na rvačkách. A tam to popisujou jako prostě fakt a že to je nějaký určitej druh zábavy, jako je box. Je to prostě podobný, tady to má taky určitý pravidla a nikomu tím neublížujou. Když se sejdou na poli a nikomu tím neublížujou. A tohle myslím i ty novináři začali vnímat,

tak si myslím, že i ty novináři.. že ten pohled se trochu mění už. Je to lepší.

V: Co policajti na fotbale? Nebo pořadatelé, jaké na ty máš názor?

I: No tak.. policajti prostě.. je to hrozný. Tam v tý zásahovce, já nevím, co se dělo dřív, ale muselo se tam vytvořit něco, co ty těžkooděnce nasralo tak, že ta nenávisť je tam teďka hrozná. Že tam.. já nevím, jestli jezdíš na výjezdy..

V: Občas. Ale jenom tak individuálně.

I: Aha autem. Ono na těch domácích zápasech to zažiješ, když Ti vlítnou do sektoru. Ale na těch výjezdech, když jedeš někam vlakem, tak tu šikanu zažíváš přímo v tom vlaku a to je hnus jako. Oni Ti nedovolej jít na záchod, oni Ti nedovolej otevřít okno. Ty se zeptáš, jestli by se tam nedalo otevřít okno, že se tam nedá dejchat, a oni ne. Prostě dělaj naschvály, dělaj sviňárny a pak Tě ještě na stadionu zbijou. Pak se divěj že ti fanoušci jsou na ně nasraný a že to v nich je a pak si to vylejou na někým dalším policajtovi a ta válka.. to je prostě začarované kruh.. Takže s těma policajtama je to těžký. Já je prostě nemam rád a měli by se.. oni by se sami měli chovat jinak. Jako zástupci nějakýho zákona by se měli chovat jinak. Pořadatelé.. jak kde no. Některý jsou v pohodě. Třeba ti co byli v Edenu, kupodivu, to byly korby nabouchaný, ale na druhou stranu nemůžu proti nim říct křivý slovo, opravdu. Jo že byli maximálně vstřícný, když jsem se s nima chtěl na něčem domluvit, tak naprosto v pohodě to šlo. Kdežto když se chci domluvit skoro na každým jiným stadioně, tak jsou to většinou vymytý hlavy, který maj jenom za úkol, když se něco stane, tak to tam rozbít. A když se jich člověk an něco zeptá nebo s nima chce komunikovat, tak Tě většinou posílaj do prdele, do hajzlu, že Tě zabijou a podobně.. Jako teďka v tom Edenu mě to opravdu překvapilo.

V: Co jiný sporty, kromě fotbalu. Sleduješ?

I: Sleduju no. Určitě. Já mam sport hodně rád a.. jako fotbl hraju, chodil jsem na sportovní základku, chodil jsem do Sokola dokonce. Já sport jako mam rád i aktivně. Možná bych dokonce řekl, že dřív jsem měl rád aktivně sport, teď se to teda trochu otočilo, protože na ten aktivní už nemam tolik čas, ale furt v létě jedu jako vedoucí zase, jako každé rok, jako jsem jezdil jako dítě, tak jedu na dětskej tábor od FTVS, kde dělám vedoucího teďka a tam v podstatě není nic jinýho než sport. Takže jak pasivně tak aktivně mam rád všechny sporty v podstatě se dá říct.

V: A může to bejt tak, že v jiným sportu budeš fandit jinýmu klubu?

I: Ne. To vůbec. To nepřipadá v úvahu.

V: A celkově Tvůj žebříček je jakéj? Slavie a pak už je to jedno?

I: No v podstatě jo. Jako mam tam nějaký týmy, kluby, který jsou mi třeba víc sympatický. Já nevím, jestli teďka myslíš u nás, nebo v zahraničí..

V: To je jedno..

I: Tak v zahraničí mam určitě týmy, který jsou mi sympatický, i týmy, kterejm fandim. Jako já i když se dívám na ligu mistrů a hrajou týmy, který by mě v podstatě vůbec nemusely zajímat, tak musim mít jeden, kterému fandim. Aby to mělo nějakýho smysl. Abych z toho měl něco. Takže já vždycky fandim, ale v tý český lize v podstatě je Slavie, pak dlouho dlouho nic, pak je mi sympatickej Baník Ostrava. Já jem docela rád, oni maj rádi nás, jako fanoušci, chuligáni i ultrasáci nám fanděj, maj nás rádi.. já ten Baník.. vždycky mi byl sympatickej, maj dobrý fanoušky, nemaj rádi Spartu stejně jako my. Dřív jsem měl rád Liberec, teďka už ho taky nemusim. Takže Baník a pak už je mi to úplně šumák.

V: A druhéj konec?

I: Jako koho nejvíc nenávidim? Tak to je samozřejmě Sparta a úplně nejvíc, to možná i víc než Spartu, tak je Olomouc. To je nenávisť.. To už je dlouho, ani nevím, proč to vzniklo.. Já jsem to vždycky bral jako s nadsázkou nenávisť, ale kdybys někdy zažil Olomoučáky.. já nevím, byl jsi někdy v Olomouci?

V: Nebyl.

I: Tak to ty jo, to by sis vychutnal. To je hnus. Tam nás opravdu nenáviděj a je to opravdu síla no. Tady když jsme šli Na Knížecí a bylo tam asi 30 Olomoučáků, nás bylo 60, možná přes 60, ale nebáli se a bylo vidět že opravdu nás nenáviděj a opravdu nás nemaj rádi. Takže Olomouc. Dělaj sviňárny jako že lžou na internetu.. Olomouc nemam rád eště možná víc, než Spartu.

V: Jo. To choreo, na to jsem se chtěl zeptat. Jak se to vlastně financuje?

I: No tak většina se pokreje.. No když to řeknu úplně od začátku, jak to začalo, tak jsme vybrali nějaký korunky že jo do čepice. To bylo jako dřív, to chodil jeden člověk, to nebyl nikdo před branou nebo tak, to chodil jeden člověk a každéj ho posílal pryč nebo mu dal dvě koruny, to bylo směšný, to se vybraly 4 kila za zápas ani ne. Tak takhle to nějak začalo, vybrali jsme pár korun, dali jsme do toho i svoje peníze, každéj tam hodil tisícovku, protože jsme měli chuť něco začít.. tak jsme vyrobili vlastně samolepky první, úplně jednoduchý, obyčejný, graficky tam nic v podstatě nebylo. Tak tím jsme plně začali. Z toho prodeje samolepek, to se hodně chytlo, tak z toho jsme vydělali peníze nějaký. Pak samozřejmě

se daly vyrobit i lepší choreografie, lidem se to začalo líbit, už věděli, o co jde, už věděli, co to choreografie vůbec je, no a začali házet do kelímků, pak už jsme měli další peníze a už jsme dostali do toho kolotoče, že jsme měli peníze, tak jsme si mohli nechat vyrobit trička. To jsme se domluvili s Markvartem, to je šéf Fanzone, majitel Fanzone, kterej nám vyšel maximálně vstříc a řekl: „Hele kluci, udělejte si návrhy na ty trička, já vám to zaplatím, já vám to udělám a dám vám nějaký zadarmo, abyste vy nemuseli mít žádný náklady a nepotřebovali jste peníze, a já to budu moct prodávat u sebe ve Fanzone a budu z toho mít samozřejmě taky nějaký výdělek.“ Tak jsme se takhle domluvili, on byl frajer, že nám to normálně fakt zaplatil, myslím si, že rozhodně nestrádá, že teďka je hodně v plusu z těch našich věcí. Tak to jsme se dostávali dál a dál, teďka ty choreografie.. už o tom vědí všichni, už o tom ví celej stadion a celej stadion tomu tleská.. a příště přijdou a rádi tam hoděj.. jako tam jsou lidi, který tým hoděj třeba pětikilo. Je to prostě hezký, když vidíš, že se to lidem líbí a děláš to takhle.. Stojí to hodně peněz, je to dost.

V: Kolik tomu věnuješ času celkově?

I: Tý choreografii? Nebo Slavii celkově?

V: Řekněme teď tý choreografii.

I: Tak jak kdy, když vim, že je hodně lidí, tak si taky rád užiju volno. Někam zajdu s přítelkyní nebo tak, když vim, že je tam 15 lidí. Ale teď třeba před tím Oxfordem a před tím Jabloncem, tak všichni někam odjeli. Každý měl nějakou chatu a najednou nikdo nemohl. Tak to jsem tam byl čtvrtek, pátek, sobota, neděle. Jako ve čtvrtek po škole až do večera, v pátek po škole až do večera v sobotu ráno v devět třicet, nebo v osm třicet jsem tam už opravdu byl a byl jsem tam do večera a v neděli jsem měl teda ráno zápas, ale po zápase jsem jenom hodil tašku domů, unavený jsem byl, ale jel jsem tam a lepil jsem tam kartony takže jsem tam 4 dny v kuse opravdu byl furt. Jako já jsem si takovouhle roli vybral sám, takže to v podstatě tak i беру, že nechci nikomu vnucovat, že támhle dělám tohle, támhle dělám tohle, bylo to moje rozhodnutí. Ale občas je toho na mě moc, že jsem prostě unavený z tý školy, přijedu a teď už mě volá Zlámal (manažer pro komunikaci Slavie - pozn.výzk.), že chce do Edenu na schůzku, pak mi volá právě Vašek – to je ten školník – že mam přijet na Chodov, že je málo lidí, pak mi volaj támhle, pak přijdu domů, mam tam padesát mailů na mailu a eště musím vyřídit tohle, pak mi volá přítelkyně, že by mě ráda viděla.. Jako je to náročný jako no. Eště do toho hraju fotbal, potřebuju se učit do školy, jako občas je toho na mě fakt hodně no.

V: A kdo to vymejšlí to choreo? Třeba ty postavičky ze Simpsonů, ty jsou docela často námětem, tak by mě zajímalo proč.

I: Tak Simpsoni byli vybraný jako náš maskot v podstatě, jako ultras. Slavie přímo. A to už ani nevím, teda vim, kdo to vzal, ale neví, ani proč. Dřív byla taková móda prostě, že každý klub měl v podstatě svého nějakýho maskota. Takže Brno mělo takovýho medvěda, ultras, takovýho kouřícího doutník, Sparta hodně používala Tweetyho teďka zase má South Park a toho válečníka spartánskýho, ale ty to nějak dost střídaj. V Teplicích měli tasmánskýho čerta, Olomouc má Asterixe a Obelixe. Jo prostě takhle každý ten klub nějaký těch ultras si vybral nějakýho svého maskota a to už přetrvává v podstatě roky, takhle nás provází už spoustu let a myslím si, že ho každý slávista vzal za svého. Že prostě každý už bere, že Bart je slávista a myslím si, že to je hezký no.

V: Je těžký se stát členem ultras? Kontrolujete to nějak, kdo se tím členem stane?

I: Tak to nejde, nejsme žádná organizovaná jako skupina.. nebo takhle: jsme, ale nejsme nijak evidovaný, že by každý měl kartičku. Jako možná k tomu jednou dojdem, teďka plánujem, že uděláme občanský sdružení, tak můžem dojít k tomu, že uděláme kartičky a každý bude mít jako... jo, zrušil se fanklub, což je další jakoby pro nás šance, protože my můžeme udělat opravdu daleko lepší fanklub jako ultras. Může se to jmenovat jinak, může se to jmenovat já nevím třeba Sešivání, může se to jmenovat jakkoliv. Můžem udělat úplně nový fanklub, kterej by nějak fungoval. Ale nijak to nejde kontrolovat no, to je těžký. Pokud někdo má chuť, tak nám nezbejvá nic jinýho, než mu věřit no. Ale eště se nám nestalo, že by někdo přišel a nějak toho využil nebo tak. Ono to ani.. no jako může to někdo zkusit, nevím, jak by dopadl. Ale ne, jako většinou jsou to lidi, který já tam vidám v tom kotli a vidim na nich, že chtěj pomoci. A věřim jim no. Nic jinýho mi nezbejvá.

V: Asi je to taky o tom, jak k tomu kdo přistoupí ne? Že si někdo koupí tričko asi ještě neznamená, že je ultras..

I: No jasně.

V: A je tam víc ultras skupin na Slavii? Nebo je to takový jednotný?

I: Tak jako těch skupin je tam jakoby víc jo, ale u nás se to moc nedá tak brát. Tady je nějaká skupina Gang of Slavia, který maj jako 15 členů, vystupujou jako skupina, maj všichni šály svoje. Ale v podstatě jsou to všichni kluci, který nám choděj pomáhat, všichni vystupujem jako skupina, děláme choreografie jako skupina a nemyslím si.. Jako jo, oficiálně je jich víc, ale já jsem nikdy v žádný skupině nebyl a ani bejt nechci, protože ta skupina.. já chci, aby byla jedna velká skupina, a to byli ultras Slavie nebo fánoušci Slavie všichni. Aby tomu nějakým způsobem napomáhali. Ať už je to tím, že zvednou karton, to je jedno, ale chci, abychom vystupovali všichni jednotně. Nemůžem bejt jako Marseille, kde maj sice tři ultras skupiny, ale každá má 10 000 členů že jo. To je trošku o něčem jiným asi no. Tady u nás jestli tadle

skupina má 15 členů, tyhle maj 5, ale stejně jsou v podstatě pořád spolu a všechno dělaj spolu, tak mi to přijde spíš směšný, když se nějaký skupiny ještě dělaj.

V: A meziklubově si třeba nějak taky pomáhaj?

I: No jako je tam nějaká výpomoc. Takže já třeba mam kontakt na nějakýho ultras Sparty, Baníku.. jako takhle ty kontakty tam jsou, nejmíc využívaný na fóru hooligans. Tam se nejmíc komunikuje, tam si můžem nějaký privátní vzkazy si posílat a nějaká ta komunikace tam je. Na ty hlavní mam i čísla, takže když je problém třeba.. to je další věc, která se musí organizovat: jdeme na Letnou třeba, uděláme choreografii a chceme, aby nám jí tam pustili, protože většinou jsou s tím problémy. Takže já musím zavolat někomu ze Sparty, ten mě spojí s někým z vedení, tak já jsem musel jet na Letnou přímo do těch jejich kanceláří a tam to s nima domlouvát, co budeme mít. Oni to chtěli vědět, sešel jsem se zástupcema hasičů.. prostě občas je to fakt proces úplně na hlavu no. Takže pomáháme si v tomhle, protože pro nás je to v podstatě taky sport. Vychází časopis Football Factory, víš určitě, o co jde, tak tam se na konci každý sezony nebo půlseozny dělá žebříček nejlepších choreografií, nejlepších ultras a pro nás by to třeba ani nebyla taková radost z toho vítězství, kdybychom věděli, že tam Baníku třeba nepustili choreografii, když oni tvrdili že byla krásná. Tak to je lepší, aby jí tam ukázali my ukázali něco lepšího. Takže my si v podstatě i takhle pomáháme, pomáháme si, když třeba policajti zakročujou.. Jako kdyby se dva fanoušci rvali mezi sebou a přišel policajt, tak by se spojili proti tomu policajtovi. Takže jo, nějaká ta, jak to říct.. tolerance a solidarita tam určitě je.

V: A co třeba ta družba? V čem tohle spočívá? Slávka má s tím Górníkem ne?

I: Tak to je.. to spočívá.. To prostě začalo tak, že přijel fanoušek Górníku a bavil se se slávistama a pár jich povzal: „tak se někdy přijedte podívat k nám do Walbrzychu.“ No a takhle to začalo. Přijelo tam prá slávistů a oni se tam o ně hrozně postarali, oni Ti platěj jídlo.. pak zase přijedou, protože oni: „Tak zase přijedte na Slavii.“ No a takhle to vznikalo že pár jedinců tam nějaký kontakty, a pak jich najednou přijelo dvacet, nás tam jelo osumadvacet a takhle jsou ty počty čím dál, tím vyšší. No a teďka prostě na ten Jablonec jich přijel autobus a eště pár aut. Nebo byl zápas doma a tam holka měla tričko Górník Walbrzych. Tak si říkám: „to je dobrý, to už je dobrá družba.“ Jako dřív to bylo mezi jednotlivcema, teďka mi to přijde, a já bych si to tak i přál, že to už je mezi normálníma fanouškama. Protože třeba těm lidem, co na to furt nadávaj.. oni furt jako „Poláci, Poláci“, ale když přijedeš do toho Walbrzychu, tak úplně máš takovej pocit.. Tam jdeš a vidíš na každý zdi Górník-Slavia, Slavia Praha.. Jseš někde v Polsku ve městě a jdeš se šalou a ženská jde z nákupu a „Slavia Praha!“ zdraví Tě, protože tam to vědí všichni. To je město jako Liberec a tam přijedeš do obchodu a oni už „A, Slavie!“ a jsou tam fakt srdečný a hodný a když je prostě družba, tak oni Ti první poslední jo. Tam dokonce jsou pak takový situace jako vtipný, kdy si nás rozebrali, že vždycky jeden slávista byl bydlit u Poláka. Abychom měli kde spát, nebo nám platěj hotel nebo tak. No tak jsme spali u nich a jednomu kamarádovi.. ho přivedl domů a ukázal mu kuchyň, záchod, pěkněj baráček, pak otevřel ložnici, tam ležela manželka a on říká: „To je moje ložnice, to je moje manželka, tak prosím, to můžeš.“ A on jako že to přece nejde a on prej, že je družba, tak to je pro Tebe. Tak ten kroutil hlavou, že to nejde, a on: „Proč? Družba, můžeš.“ Neuvěřitelný jako. A jsou tam fakt jako srdečný a proto já jsem rád, když oni přijedou, protože oni jsou tam mezi nima i.. Jako nelíbí se mi, když teďka třeba na tom derby tam někdo říkal, že u tý brány byli Poláci. Všechno se najednou hází na Poláky. Přitom většinou ani ty lidi nevědí, že je to Polák. Že jako jenom stojí a má.. oni třeba nosej šály Slavie . Jako ty lidi si to vůbec neuvědomujou. Družba vlastně spočívá to v tom, že oni nám přijedou sem, jako jejich ultras přijedou.. jako přijede jich dejmetomu 40, z toho 15 chuligánů, 25 ultras. Ultras přijedou na stidion, provedou se po městě, dojdou si na oběd, tady se o ně lidi staraj že jo, jde se na stadion, oni nám tam pomůžou s choreografií, pak tam jsou normálně s náma v kotli a fanděj, stejně jako my. A chuligáni zase přijedou na sraz mezi slávisty a jdou prostě.. u nás v našich počtech je to docela rozdíl, když Ti přijede 40 Olomoučáků a nás má bejt 38 a přijede Ti k tomu 12 Poláků, a je vás najednou 50, tak je to hned o něčem jiným. Takže oni tady pomáhaj, nejenom na tom stadionu, přijdou na ten stadion, fanděj.. Jsou to, mezi některějma je už fakt jakože kamarádství, že si volaj v tejdnu a: „Co ve Walbrzychu novýho?“ Přijedš tam a to samý. Přijedeš na zápas a oni se o Tebe královsky postaraj. Jedeš ve vlaku, přijde průvodčí, chce lístky a teď se jako ptá. A my jsme už jako chtěli platit o n že vůbec, zapomeňte na to. Takže takhle ta družba je, prostě si myslím, že každěj slávista by měl radost z toho. Oni hrajou 4. ligu Górník Walbrzych, ale hráli.. tam jako u nich ten fotbal jo, dřív byl a vysoký úrovni, chodilo hodně lidí, tam maj stadion pro 60 000 lidí, ale hrajou na nějakým menším, protože na tom 60 000 by se to ztratilo. No ale na výjezdy jich jezdí 350 – 400, to nemá žádněj klub u nás takhle pravidelně. Oni opravdu takhle jezděj a na to že hrajou 4. ligu, je tam super atmosféra. No a hlavně basket, tam to žije na basketu, oni hrajou první ligu v basketu a je tam atmosféra – to je hukot jako. Já tam jezdím rád. Máš víkend, tak tam jedeš, jedeš se podívat na basket, večer si zajde na diskotéku, tam se o Tebe postaraj, je tam parta kamarádů, je to prostě dobrý, je to zábava, je to sranda. Každěj slávista, kdyby tam přijel.. to nemusí bejt ani tak, že ho viděj, že ho znaj, ale ať tam přijede jakejkoliv slávista na stadion, tak ty Poláci za Tebou přijdeou a: „Nehceš pivo? Nehceš tohle?“ Jako že se o Tebe fakt postaraj. Ale to si nikdo neuvědomuje. Každěj nadává: „Poláci zkurvený, proč tady maj bejt?“

V: A to umíš polsky? Není tam trochu nějaká jazyková bariéra?

I: No naučil jsem se. Jako neuměl jsem ani slovo, pak se postupně naučíš slova. Ale jako Poláci a Češi si rozuměj. Tam jsou normálně Poláci, na který mluvím čeky a oni mi rozuměj a oni na mě polsky a taky jim rozumím. Tam jsou slova

hodně podobný a přece jenom je to slovanština.

V: A co třeba vztah ultras k chuligánům? Překrejš se to?

I: No jak u koho no. Tak někdy.. tak jako chuligáni maj občas pocit, že jsou jako něco víc, protože jsou jako silnější řekněme, takže občas jako.. ale všichni se respektujou a jsou tam i lidi, který choděj se rvát a pak jdou připravovat choreografii, nebo naopak. Takže ta.. většina se zná, jako u nás to není tak, že by bylo 500 chuligánů a 15 000 ultras, takže u nás je to takhle v pár lidech, takže všichni se znaj a jakoby vystupujou jako jeden tábor. Všichni se respektujou a to si myslim, že je hezký. Jako že máš určitej tábor, já nevim 10 000... nebo třeba i v tom sektoru. Do Teplíc Ti přijede já nevim 500 lidí a z toho je 50 chuligánů, tohle jsou ultras a tohle jsou normální fanoušci. A všichni to respektujou, je přece pěkný, když nějaký chlap vidí chuligána a řekne si: „Hele jdou se rvát, tak jim budem držet palce.“ Jo jako že by prostě měli nějakou tu sounáležitost držet při sobě, respektovat jeden druhýho. To si myslim, že je to nejdůležitější, co by se tam mělo dít. Jako pokud se tam tohle bude dít, pokud se budou navzájem respektovat, tak tam nebude v sektoru Slavie žádný problém. Ty chuligáni si budou hledět svýho, oni tam jdou taky na fotbal a zafandit si, když se budou chtít porvat, tak se porvou někde úplně mimo ty lidi. Když tam ultras si připravěj.. jim stačí úplně, když tam lidi zvednou.. což si myslim, že není takovej problém, když budou fandit. Jako ta tolerance a respekt, když tam budou, tak to bude stát za to.

V: A Ty ses někdy zapojil do těch potyček? Nebo jakej na to máš celkovéj názor? Na to chuligánství.

I: Tak já když jsem začal chodit na fotbal, tak jsem se poprvé seznám s chuligánama. Chuligáni byli vlastně první, kdo mě vzal mezi sebe. Potom jsem se dostal teda na jednu rvačku na Andělu – to bylo s tou Olomoucí. Tak tam jsem byl. Tam jsem se dokonce poznal... jako malej takovejhle capart jsem jezdil.. jako naši rodiče, rodiče další rodiny s dětma jsme jezdili. No a já jsem šel na tu rvačku, čumim na ty Olomoučáky, úplně vyklepanej a najednou jsem se otočil a tam vedle mně šel kamarád, kterej se mnou jako malej chodil.. támhle běhal v Chorvatsku po pláži. Tak já: „No nazdar Filipe, já jsem si říkal, jestli seš to Ty.“ Tak jsme se prostě poznali a hned máš takovej lepší pocit. Jako já jsem se mezi ně dostal, všechny znám, jsou to – některý z nich – moji hodně dobrý kamarádi a nedám na ně dopustit. Takže já jsem se do potyček taky občas přimíchal a pokud je potřeba, tak bych šel i dneska klidně. Jako že bych se tomu nějak vyhejbal.. Prostě když je potřeba, vim, že kluků je málo třeba, tak obí sami řeknou třeba: „Ty vole je to v prdeli, jich je třicet, nás je jenom dvacet a potřebovali bysme každou ruku.“ Tak to pudu pomoci taky a jdu do toho no.

V: A je to hodně na drsno ty bitky?

I: Tak jako to se.. na jednu stranu jo, není to nic, že bys tam přišel a plácnul se, ale na druhou stranu všichni z toho dělaj, že tam jde o život, ale to v žádným případě prostě. To je.. jako máš v sobě tolik adrenalinu, dostaneš dvě rány a vůbec nevíš, že se něco takovýho stalo. Prostě dostaneš dvě rány a ani nevíš, že jsi nějaký dostal. Je to jako.. já nevim, jestli jsi viděl Green Street Hooligans [americký film z prostředí fotbalových chuligánů – pozn.výzk.], tak tam to úplně vidíš, jak on říká, že dostaneš dvě rány a zjistíš, že nejsi ze skla. Tak to tam přesně opravdu platí. Najednou zjistíš, že to není jako v těch amerických filmech, kde tam dá dvě rány oni ležej v bezvědomí jako, to vůbec. Je to v podstatě taky sport. Já jsem taky šel s tím: „Ty vole mě tady zabijou.“ Fakt jsem se toho bál. Ale pak už to bereš tak jako s nadhledem, bereš to jako srandu. Prostě dáš pár facek, on lehne a už ho necháš. Taky nemáme zájem na tom, abychom někoho zabil že jo. Máš prostě dobrej pocit z toho, že Slavie vyhrála i tady. Už se z toho stal v podstatě taky sport no. Dřív to tak nebylo, dřív to bylo opravdu na husto jako no. To to bylo plný nenávisti, ale dneksa už jsou tam i případy, kdy se porvou mezi sebou dva tábory a zvednou se a podaj si ruce mezi sebou, dovezou se na stadion.. To samý my s Ostravákama. Jedem do Ostarvy, tam se porvem, já lehnu na zem, on mě kopne a já řeknu: „Jau, ty čuráku, tys mě kopnul do nosu.“ - „Ty vole sorry, to jsem nechtěl.“ Oni nás naložej do auta, oni nás tam odvezou a: „Tak čau kluci, zase příští rok.“ Ale tohle přece nemůže nikomu vadit. Lidi to furt obhajujou jako nějakajma: „Jo, tak se perte, ale kdo vám má pak platit zdravotní péči?“ Dobře, tak ať mi ale ukážou, kolik zranění se opravdu stalo, aby šli do nemocnice, a ať se podívaj, kolik zranění se stává, když se dělá box, když se dělá fotbal. To to jako nemaj dělat? Nebo já nevim. Vždyť je to to samý úplně. To není argument.

V: Takže i v rámci toho je nějaká „fair play“? Když to není teda s Olomoucí..

I: Určitě. Jako s Olomoucí, se Spartou, tam je to opravdu nenávist. Ale i s tou Spartou už jsem zažil.. šli jsme ve čtyřech na Palačáku večer v pátek z diskotéky a na mostě stálo najednou 15 nebo 12 spart'ánů. Protože nás viděli, předtim nás bylo 38, šli jsme se bavit prostě večer, šli jsme na Anděla a z Anděla jsme jeli 4, co jsme jeli sem do Strašnic. No a oni nás viděli tu bandu, tak se tam dávali dohromady a viděli nás 4. Tak jsme šli do nich a koukáme.. samozřejmě, nikdo nevěděl. Se neznáme že jo. A oni: „Sparta pičo. Pojďe kundy. Co je?“ A já říkám: „Ty vole, to je v prdeli.“ A kamarád: „No dem do nich?“ Tak jsme se otočili a říkáme: „Tak pod'te, ale 4 na 4,“ protože jich bylo 12. A oni: „OK.“ A ten jeden dokonce: „Hele ale nebudem se rvát tady.“ To bylo totiž na Palačáku přímo na tom mostě. On: „Nebudem se rvát tady, tady někdo z nás spadne pod auto, něco se stane.“ Tak jsme šli prostě na Palačák tam do toho parku, tam jsme se porvali 4 na 4, oni vyhráli. Lehl jsem, on se mě ptá: „Řekneš dost?“ Říkám: „Jo, dobrý.“ Tak mi dal dvě, to bylo prase obrovský, mě tam zabil, tak říkám: „Dobrý, už ne.“ Jsem měl bílou bundu, tak jsem nechtěl bejt moc pošlapanej. A on mě už nechal a odešel. Fakt je to sport. I oni už to berou jako sport. Že mě nechal po pár ranách, jsme se zvedli, šli jsme

domů, víš co. Oni si šli svojí cestou taky.

V: Pak že jo, je taky suvenýr, když se vezme šála nebo tak..

I: No tak to je takový.. to je takový kontroverzní no. Slávisti Ti nepudou, nebo jejich chuligáni Ti nepudou a nebudou krást šály normálním fanouškům. Když viděj tátu se synem, tak jim nebudou brát šálu. Pokud potkáš frajera, co má šálu Ultras Sparta nebo Antislavie, tak tu vezmu rád. Když už tam má něco takového, tak se nemůže divit, že mu někdo dá pár facek a vezme mu jí. Na druhou stranu pokud je to nějaký normální fanoušek, tak.. jako takhle je odrazovat od toho fotbalu a pak nadávat, že ty lidi na ten fotbal nechoděj, to si prostě protiřečí. O to nejde. Takže já šály brát nebudu, ale pokud uvidím chuligána s mikinou ultras Sparta a se šálou, tak mu jí klidně vezmu. To k tomu prostě patří. Jiná ta už jsou Olomoučáci nebo Ostraváci.. nebo Olomoučáci, když přijedou do Prahy, jedou po městě a viděj slávisty, tak jim berou šály. Tak to je hnus. Za to taky dostávají, za to pak pykaj. A Ostraváci, ty to dělaj i normální fanoušci. Tam je to.. ta Ostrava je trochu jiné svět no. Tak je to opravdu tak, že jich přijede 800 a 700 z toho se jich klidně pude rvát. A 700 Ti jich klidně tu šálu vezme. Nastoupíš do autobusu plnýho chacharů a klidně Ti tu šálu vezmou a nemusej to bejt vůbec chuligáni. Jako Ostraváci to dělaj normálně.

V: Dobře, tak to jsme skoro na konci. Ještě teda: co vlastně děláš za školu, jak ses dostal k tý praxi na Slávce?

I: Já dělám obchodní akademii, informatiku v ekonomice. No a na Slavii jsem se dostal tak, že jsme prostě měli praxe a já jsem chtěl trochu spojit příjemný s užitečným, tak jsem se zeptal Zlámala, protože s ním komunikuju, jako říkáme si.. můžu říct, že je to v podstatě můj kamarád už. Takže oba víme, že jsou věci, ve kterých si můžeme oba vyjít vstříc líp, který se daj dělat líp. A myslim si, že je to zkušenost pro oba, že to může jenom pomoci.

6.3.10 Přepis rozhovoru s informátorem J

Datum: 13. 3. 2009

Čas: 15:00

Místo: restaurace

Pohlaví informátora: muž

Věk: 19

Vzdělání: ukončené základní, student střední školy

Informátorovi je 19 let, bydlí v Táboře, studuje střední průmyslovou školu. Na utkání dojíždí vlakem s přáteli. Na stadionu chodí do kotle, již z vlaku vystoupil oblečen do slávistického; přestože na nádraží Vršovice, kde jsem na něj čekal, bylo velké množství fanoušků Baníku Ostrava. Do kontaktu jsem se s ním dostal pomocí internetu, kde prosil někoho z Prahy o zakoupení vstupenky na utkání Slavie s Baníkem Ostrava s tím, že si pro něj nemůže předem do Prahy dojet. Využil jsem situace, nabídl mu, že vstupenku koupím, a optal se, jestli by mi poskytl rozhovor. Bez problémů souhlasil. Rozhovor proběhl v restauraci v Praze, trval necelou hodinu, informátor ochotně odpověděl na všechny otázky. Předem byl také seznámen s cílem výzkumu.

V: Takže začneme zlehka. Takže řekni mi, jak často chodíš na utkání Slavie.

I: Tak vlastně na domácí zápasy, teďko do Edenu, samozřejmě na takový ty lepší, jako je derby nebo Ostrava, Boleslav, Liberec, tak to jdu, a pak když daj já nevím třeba Kladno za kilo nebo tak, tak to jedeme taky no, ale jako stoprocentní návštěvnost určitě nemam no. Tak 75% bych řekl na domácí zápasy a potom na pohár, to jsem ještě nevynechal. Byl jsem jak ve Voticích, tak na Sezimáku, protože to je vlastně všechno do třiceti kilometrů od bydliště no.

V: Takže kritéria by byly atraktivita utkání a..?

I: Dostupnost. Dalo by se říct dostupnost no.

V: Jasně. A odky zhruba tak a kdo tě k tomu přivedl? Jak se dostane obyvatel Tábora k tomu ,že fandí Slavii?

I: Tak fandim Slavii už dlouho, asi deset let, a přivedl mě k tomu děda. Eště když jsem ničemu takovému nerozuměl nebo tak, tak už tehdy mě vzal eště jako do starýho Edenu - teď nevím, jestli to bylo před deseti nebo před jedenácti lety - no a pak už v tom člověk jakoby vyroste, že se to nedá už jakoby změnit. Kouká na televizi, fascinuje ho to, hrál jsem fotbal, tak tam taky nějaká rivalita byla s klukama (spartáni proti partě slávistů). A asi tak před třema rokama jsem byl na prvním zápase, ale tohle už je teprve jako druhou sezonu, co jako jezdim, dalo by se říct.

V: A co místní klub nějaký?

I: No tak do teďka tam vlastně nic atraktivního nebylo, ale Sezimovo Ústí vlastně teďko postoupilo dva roky po sobě, takže teď hraje vlastně ČFL (Česká fotbalová liga, 3. nejvyšší soutěž u nás – pozn.výzk.) a vloni dokonce skončili druhý, takže první sezonu v ČFL a málem postup do druhý ligy, takže tam se jako vyskytují a trénuju tam mládež no, takže tam na zápasy taky chodim.

V: Když jsi mluvil o stadionu: byl jsi teda na starým Edenu, jaké ti teda vyhovuje víc typ stadionu? Myslím jako řekněme – nevim, jestli jsi byl třeba v Sazka Areně – takovej prostě moderní stadion, kde je spousta věcí okolo, nebo spíš takovej ten starší typ stadionu, kde jde spíš jenom o ten fotbal?

I: No tak jako Sazka Arena mi moc sympatická není. Přímo na hokeji jsem, v hokeji jako nejsem fanoušek Slavie, tam mi je to ukradený, dalo by se říct, ale byl jsem tam na dvou koncertech a tam se mi to jako moc nelíbí. Tam si to moc neužiju, mám blíž takovou tu lidštvější podobu, ať už starej, „dřevěnej“ Eden, nebo teďko nověj Eden, tak tam mě to baví. Prostě člověk je kus od hrací plochy.. i když fotbal nestojí za nic, tak stejně si to člověk užije tu atmosféru prostě. Má kouzlo ten stadion.

V: Když jsi mluvil o tom, že hokej tě nezajímá.. jseš teda příznivcem Slavie ve fotbale a znamená to, že třeba v jiným sportu bys mohl fandit jinýmu týmu klidně?

I: No v hokeji fandím Táboru no, protože jsem z Tábora, přítelkyně tam dělá roztleskávačku, tak tam už chodím 9 let v kuse. Ale tam jako nejsem žádněj prostě radikál. Ma to kus od baráku, takže jsem se tam naučil chodit, ale jako rozhodně nefandím v hokeji Spartě. Jestli ta otázka tak byla, tak to ani náhodou jako! Nerozlišuju v hokeji. Jde to mimo mně. Fandil jsem Vsetínu dřív. Snil jsem, že se podívám na Lapač (hokejový stadion Vsetína pověstný svou bouřlivou atmosférou – pozn.výzk.) jednou, ale to už je teď asi passé.

V: Ve fotbale jsi členem nějaký skupiny?

I: No mam kartu fanklubu tady na Slavii, ale její platnost asi před půl rokem vypršela. Takže asi tak.

V: A chodíš do kotle na Slavii..

I: No jasně. Byl jsem vlastně loni s Jabloncem, to jsem nesehnal lístky jinam, než na protější tribunu, a není to vono. Tam to není vono, ty lidi tam nejsou jakoby strhlý. Jsou tam slávisti, všechno, ale prostě sedět a koukat..

V: Takže je pro tebe důležitý to aktivní zapojení do toho fandění?

I: Mam rád prostě ty chorály. Jako užívám si to, fakt si to užívám. Zase na tý druhý straně bylo krásně vidět. Vlastně vždycky jsem byl toho chorea jako součástí, že jsem zvedal ten karton, a najednou jsem byl na tý druhý straně a viděl to, tak to bylo jako úžasný, když tam byl ten nápis „EDEN“.

V: Jaké pro tebe má význam ta sybmolika barevná, řekněme ten dres, šála, nebo klobouk.

I: No tak to jsou svatý barvy jako. V rudý mam akorát auto a to ještě bohužel. Tak jako ne že bych to úplně vyhledával, ale na zápas stoprocentně v klubovejch barvách a i normálně mi to nedělá problém si to vzít, třeba mam ze zápasu ČMFS (pohár-pozn.výzk.) podepsanýho vlastně Necida s Tavaresem (bývalí fotbalisté Slavie-pozn.výzk.) na slávistickým triku a oba vlastně už hájej, jo ještě tam mam Černýho (stále současný hráč Slavie - pozn.výzk.), tak ho to předurčuje k odchodu do velkýho klubu, když Necid s Tavaresem už jsou pryč.. Takže asi jo no. Určitě mi to říká hodně.

V: A když kolem tebe projde třeba týpek ve spartánským, tak změní se Tvůj pohled na něj jakoby?

I: Záleží asi na třech věcech. První věc je, jestli je to můj kamarád, nebo ne, protože nedělá mi problém třeba jet na derby a když nás jede deset – pět spartánů, pět slávistů – tak celou cestu do Prahy sranda, všechno v pohodě, přijedeme na stadion, tam jsme 90 minut „nepřátel“ a pak se zase sejdeme, to mi problém nedělá. Druhá věc je, jestli si mě všímá ten člověk, když je to cizí člověk, tak jestli si mě všímá, nebo ne. Když nevšímá, tak si víceméně nevšímám taky, ale pokud si mě všímá, tak si taky všímám.

V: No a kdyby došlo na to, že by měl třeba nějaký kec, nebo začal fyzicky nějak tě otravovat, měl bys třeba problém se bránit?

I: Hm třeba na derby, když jsem byl na srazu, když se šlo loni na Letnou, tak vlastně přímo na ten sraz, na ten pochod, když jsme se sešli na tom náměstí, tak přímo tam byla skupinka spartánů, který jako fakt provokovali. No tak tam jsem byl, bych řek', takovej ten, co se přidal jako k davu no. Jsme jim sebrali šálu a polili je a takový věci, ale tam to byla jednoznačně troufalost od nich jo, tam přišli mezi dva tisíce lidí a začali tam v pěti něco řvát jako. To nebyl chytřej tah jako.

V: Dobře..

I: Ale zase, jestli teda ještě můžu.. Když jsem byl předloni v Budějicích – protože to mam poměrně blízko, tak do Budějic taky jezdím na Slavii, tak tam jsem se třeba setkal fakt s tím, že když jsem byl na nádraží, tak tři příznivci Budějic (černý trika a tu jejich šálu Ultras), tak těm jsem opravdu nic nedělal a měl jsem jako baťoh na zádech a šálu a kdybyh jí neměl přivázanou jako k baťohu na uzel, tak bych o ní přišel. Těm jsem fakt musel jako utýct, tam šlo do tuhýho jako.

V: Dobře a v čem se podle tebe liší to fanouškovský chování a normální? Řekněme, že si s někým třeba povídáš a najednou zjistíš o něm, že to je spart'an, myslíš, že se to jako promítně do toho vztahu obecně?

I: Hm řek' bych, že jo jako. V první chvíli proběhne určitě nějaký hecování. Když je to slávista, tak si zasympatizujeme, když je to spart'an, tak se navzájem popichujeme a pak často na sebe hlásíme. Já to třeba vidím, že kluky který trénuju, tak mam v týmu polovinu spart'anů a polovinu slávistů, tal to furt slyším: „Trenéře, já nehraju proto, že jsem spart'an.“ Jako jestli se ptáš na to, jestli to ten vztah mění jako tak, že: „To je spart'an – to je kretén,“ tak to ne jako.

V: No jako by v jaký rovině se to změní.. Jestli se to vůbec změní, popřípadě jak.

I: No to určitě změní. Určitě z toho vyvodim nějakou reakci, když je to fanoušek nějakýho opozičního týmu, tak to jo, ale krom toho popichování nic velkého. Jako že bych na toho člověka hned koukal jinak, to ne.

V: No a který týmy jsou jako.. když bys měl říct nějakěj žebříček, tak který jsou jako ty nejoblíbenější, tak je to Slavie a pak je to jedno a na druhym konci Sparta? Jak to máš?

I: No tak Slavie, pak opravdu dlouho dlouho nic, pak možná na konci bych někde dal ten Sezímák. Jako já mam rád opravdu jenom Slavii, fakt jako ostatní kluby.. nesympatizuju. Možná jsem Jihočech, tak bych měl asi jako s Budějicema, ale je mi to úplně ukradený. Prostě fandim Slavii a nenávidim Spartu.

V: Druhej konec teda je Sparta..

I: Jo. Nevim, to má člověk v krvi..

V: Myslíš, že to prostě je automatickej předpoklad, že když prostě jseš slávista, tak musíš prostě nenávidět Spartu?

I: Myslim, že jo. Ať už je to daný okolím.. i když slýchává takový to: „Ty nefandíš českýmu týmu, ani když hraje v pohárech.“ Jako když Sparta eště kdysi hrávala poháry. Jako já bych mu fandil, ale ono to nejde prostě. Já na to koukám, já tam fandim nějakejm Turkům radši, prostě to nejde. Ta nenávist tam je.

V: Dobře. Kolik tak za měsíc třeba za fotbal vydáš? Peněz.

I: No tak záleží jak kdy no. Když třeba jedu třeba na derby.. jako pokaždý přispěju na cho.. Jako když bych měl takhle jako říct výdaje: tak když to vezmu, že jednou měsíčně se na ten zápas podívám do Edenu, tak to jsou dvě kila za vlak z Tábora (tam a zpátky), člověk tu musí jíst, koupim samolepky, přispěju nějakou dvacku na choreo a za lístek no. Jdu vždycky do kotle. Takže já nevim, 500 – 1000 korun. Jak kdy. Někdy prostě vyjde, že během měsíce jedu na tři zápasy, protože je čas, chuť a peníze, a někdy prostě to nejde no.

V: Jak moc prožíváš třeba úspěchy/neúspěchy týmu, jak se mu třeba daří. Jak se ti to třeba promítně do ostatního života.

I: Hm docela dost jako. Vzhledem k tomu, že opravdu mam hodně slávistů a spart'anů po okolí, Baník, Liberec – to vůbec ne, prostě opravdu moje okolí je tvrdá Sparta a tvrdá Slavie, takže okamžitě po víkendu když přijdu do školy nebo na fotbal, tak to je téma číslo jedna prostě. Když přijdu k dědovi, když přijdu k příbuznejm, když přijdu k přítelkyni, s jejim otcem, s jejim dědou prostě.. takže asi jo. Asi mnohem víc, když je úspěch, když Slavie vyhraje. Když nevyhraje, tak se o tom moc nebavim. Když.. i když ona teď moc neprohrává našťestí, to musim zaklepat, takže.. promítně.. když vyhraje, tak určitě. Rád si to dám najevo. Když prohraje, tak o tom spíš moc nemluvim.

V: Sleduješ na internetu články, nebo oviny sportovní čteš taky o těch sportovcích a tak?

I: No sleduju dost, sleduju normálně jako slávistickej web, ten pročítám pravidelně, i se jako zapojim do diskuse, a z fotbalovejch porátlů sleduju eurofotbal a efotbal. Ale zajímám se jako jen o českou ligu a potom v anglický lize jenom okrajově o Liverpool a West Ham. Jako zapojim se, na tom eurofotbale a efotbalu už musim vyhledávat, co mě zajímá. Jako třeba Baroše v Turecku – to nepročítám. Nebo podobný, jakýkoliv jiný věci. Zajímá mě česká liga.

V: Dobře. A na tom stadionu – říkal jsi, že se do toho fandění zapojuješ – skanduješ všechny druhy pokřiků, nebo třeba některý vynecháváš?

I: Skanduju všechny druhy pokřiků.

V: A když bychom se bavili o tom, co se hodně propírá, ta jejich korektnost takzvaná.

I: Třeba „Řepka je čurák“?

V: Tak to může taky bejt, ale třeba „Smrt Spartě“ se hodně řeší, z druhý strany zase „Jude Slavie“ nebo tak.

I: No tak „Smrt Spartě“ řvu, řvu i „Řepka je čurák“ a řvu třeba i když se skanduje „Jugoslavie“ - když se jako paroduje to „Jude Slavie“. Já třeba líp koukám na to, když se řve „Smrt Spartě“, tak smrt.. tam nikoho nezesměšnuju, skanduju něco, co neponižuje ty druhý, ale když oni řvou „Jude Slavie“, tak určitou skupinu lidí to jakoby diskriminuje. Což si myslim, že dobře není. Jak kdyby nám oni opláceli „Smrt Slavii“, tak jsme na tom všichni stejně. Takže „Jude Slavie“ mi jako opravdu hodně vadí.

V: A rasismus celkově na stadionu?

I: No strašně se mi to nelíbí, protože v naší lize, ať už třeba Silvestre, nebo Tavares, kterej tu byl, Adauto (tři hráči tmavé barvy pleti – pozn.výzk.), tak to jsou hráči, který jako pobavěj. To jsou hráči, který nevyrostaj tady, ale vyrůstaj v jiných krajích světa a nabízej tý lize něco, co tady nevidíme. A pokud tady ty hráče, na ně budeme bučet jenom proto, že maj jinou barvu, než my, tak je z tý ligy vyštípem a otrávíme jim tím fotbal. Jako včera třeba Bonny Wilfried (hráč tmavé pleti hrající ve Spartě - pozn.výzk.). Sparta nejvíc rasistickéj tým a má v týmu dvoumetrovýho černoča, kterej hraje dobře. Bohužel no. Já jsem ho včera viděl prvně, že jsem se na něj jako zaměřil, a to je čahoun jako bejk. Takže určitě tady proti, rasismus mi vadí taky no.

V: A když to vezmeš, kdybys měl nějak shrnout, proč vlastně na ty sportovní utkání chodíš, co ti ten fotbal přináší..

I: Hm dobřej pocit. Dělam to proto, že v životě musí člověk dělat spousty věcí proto, protože musí. Musí prostě vstát, jít do školy, do práce, nebo musí něco dělat, ale tohle je prostě opravdu, že si řeknu: „Teď se seberu a jedu támhle na Slavii.“ Vypnu prostě, ani ta cesta tím vlakem mi nevadí, prospim se, nebo když tam jsou jiný slávisti, tak hodíme řeč, z jakýho kraje oni jedou. Přijedu a to samotný utkání je skvělej zážitek, prostě mam rád fotbal.

V: Co tvoje rodina na to říká, že jezdíš na fotbal, nevadí jim to?

I: Tak matka říká, že jsem blázen, že mě jednou zmlátěj na stadionu s tím mym kloboukem a mámy přítel – to je teda ještě starší ročník než ona – ten na to nahlíží úplně skepticky, ale zase říká, že za něj to nebylo a že způsoby tý mladý generace toho jejího bláznovství dneska jsou všelijaký a zase říká, že je lepší, když se oblíknu jak šašek a jdu fandit na Slavii, než kdybych někde měl brát dorgy nebo něco podobnýho.

V: Jasně. A čistě teoreticky do budoucna, až budeš mít děti, nebo budeš-li je mít, hodláš je k tomu vést?

I: No jasně. Mym snem je, protože stejně v Táboře bydlet nebudu, mít vyloženě syna fotbalistu slávistu. Budu pro to dělat všechno, abych ho protlačil do nějaký akademie. A i dcera, stejně musí fandit Slavii. Jinak nedovedu si představit, že by moje děti fandily Spartě. To by byla jednoznačně chyba ve výchově. To bych selhal jako rodič. Takže určitě no. Přítelkyni jsem na to naučil za dva roky. První dva roky byla absolutně jako.. totálně to odsuzovala a říkala: „Co tě na tom může bavit? Celej den s tím strávíš někde v prdeli, peníze a potom devadesát minut tam koukáš, jak tam hráči padaj, válej se v blátě, pak se 10 vteřin připravujou na odkop, ten to kopne do autu, ten to deset vteřin sbírá...“ No a pak jsem jí vzal na stadion a byla úplně hotová, prostě jí to pohltilo. Na derby se mnou jezdí normálně, na jednom z těch pohárovějch utkání taky byla a líbí se jí Marek Suchý.

V: Myslíš, že třeba některý lidi maj ztíženou možnost se tím fanouškem stát, nebo že tam může přijít kdokoliv?

I: Myslim si, že hodně to omezujou taky peníze že jo. Já to beru třeba ze svý pozice. Když jsem z Tábora, tak je to finančně pro studenta opravy takový náročný no. Kor ty dva.. nebo když jedu na Ligu Mistrů že jo, tak to dám pětikilo za lístek, vlak. To tu nechám litr ani nemrknu. A abych si to užil, tak tu musim nechat patnáct set. Minimálně. Takže problémem můžou bejt ty finance. A druhá věc, druhěj problém bych pojmenoval Otakar Černý (mezi fanoušky značně neoblíbený ředitel sportovní redakce ČT – pozn.výzk.). Ty jeho termíny televizních utkání, tyhle ty pondělky – to je na facku. Spousta lidí radši, než aby se prostě uvolňovalo v práci, uvolňovalo ze školy – jako my to taky musíme v půlce dne ve škole zabalit a jet – takže to spoustu lidí odradí a Slavie tím přichází o peníze. No a druhá věc to jsou ty opatření no. Některý lidi si řeknou: „Tak když si na tom stadionu nemůžu ani zapálit, tak co bych tam chodil.“ A pak to může odradit třeba rodinu s dětma, že by tam chtěl jít třeba otec s rodinou a jednou by tam mohli slyšet nějaký vulgarismy nebo tak a pak už je tam nikdy nevezmou a ta manželka s těma dětma už k tomu navždycky získaj odpor. Protože se jim tam nebude líbit a už tam poruhý nepudou.

V: A myslíš si, že se fanouškovství celkově nějak vyvíjí? Že se mění?

I: Jo mění. Myslim si, že kluby to dost začaly podporovat, protože jima začalo docházet, že na těch fanouškách to musí stát a dělaj jakoby takovej support - bych to nazval – pro ty fanoušky. Ať už já nevím slevy na suvenýry, doprava fanoušků na stadion, já nevím rdinný vstupný, slevy pro studenty. Takže svým způsobem určitě, ale mohlo by to bejt i lepší. Třeba právě v těch cenách vstupenek. Podle mě kdyby na dnešek stála vstupenka kilo – právě kdyby ty ceny nechali vzhledem k tomu, že to bude mít takovýhle opatření. Spousta lidí, těch špekulantů, seděj doma a říkaj si: „Já se bpjim, já nikam nejdu, já se radši podívám v televizi, jak to tam dopadne.“ První chyba Otakar Černý, druhá chyba opatření, třetí chyba cena lístků. A místo 20 000 tam bude 13 000 a těch 600 chacharů tam přeřeve těch 13 000 fanoušků Slavie.

V: A když to vezmeš jako celkový místo toho fanouškovství ve společnosti.. jako jak se na to ostatní lidi dívaj.

I: Hm já se setkávám s celkem jako dobřejma reakcema. Ty lidi jsou příjemně překvapený, když na těch různějch nádražích zamáváme nebo něco zaskandujem nebo tak. Dneska nás vlastně stavěli policajti tři a občanky nám dávali do PDAček jako kontrola – kdoví, jestli nekontrolovali, jestli máme lístek, nevím – ale líbil se jim klobouk, tak s nám jako pokecali, pani průvodčí to samý. Odkad' jedeme, s kým kdo hraje. Ale jako najdou se i lidi, který si sjížděj ten svůj styl, ať už hip-hop nebo nějakěj punk, tak prostě pro takový lidi, tak tak jako oni jsou odpad pro zbytek společnosti, tak

stejně jsme na tom my. Jsou určití lidi, který pro to pochopení nemaj. Je to různý no.

V: Co třeba historie? Jseš s ní nějak obeznámenej, myslíš, že se třeba do dneška nějak promítá?

I: No tak mam přečtenou knížku Věčná Slavie, právě od dědy, takže hodně těch statistickéjch údajů jsem pobral de facto z toho, a myslim si, že strašně moc ten klub ta historie ovlivní. Jednoznačně z finančního hlediska, protože Sparta, Slavie hrály dřív na Letný oba týmy, a ve chvíli, kdy Slavie za svý peníze zrekonstruovala Letnou, tak je vyhodili. A klub, kterej neměl peníze, tak byla proti němu.. jako potácel se určitě v krizi a řekl bych, že se z toho vzpamatovával velmi dlouho zejména tím stadionem. Proto že to byla a určitě ještě bude, i když už ho máme, ještě desítky let to bude zátěž pro Slavii právě ten stadion. A rozhodla o tom tehdejší doba, odpor k režimu. Jedni sympatizovali, druhý odporovali, tak pryč. Takže určitě jako, hlavně po tý finanční stránce.

V: A myslíš, že slávisti jako fanoušci jsou něčím výjimečný, nebo specifický oproti jinejm třeba?

I: Tak to si myslim, že jednoznačně svojí slušností, protože opravdu když vidim ty zvířata na výjezdech, když jsme byli ve Voticích nebo na Sezimáku, tak taky tam padla nějaká dýmavnice, nějaká petarda, ale všechno v mezích, nikdo tam nic nepodpaloval, nikdo tam nic nezapaloval, nikdo tam nevběhl, nikdo se nerval, nikdo tam nezničil plot, lavičku, sedačku, cokoliv prostě. Tak nějak všechno proběhlo ve všech regulích prostě. Když to vidim – na Střížkově je 3500 diváků, z toho 3000 slávistů, a Střížkov brání v 9 na vápně, tertén je, jak kdyby se přes něj přehnal tsunami po tý trávě, a přesto, že se nám nepodaří tam vstřelit gól, tak normálně proběhne děkovačka, úplně normálně tam ti fanoušci přijdou, daj si tam klobásu, neskandujou se nějaký antisemitský narážky nebo podobný věci, nikdo tam nevběhne do hřiště, mam pocit, že na Střížkově nebyla ani dýmavnice, ani světlice. No a pak si zapnu utkání Brno-Ostrava nebo Sparta-Žižkov a to bych se posral z těch jejich fanoušků. To samý Sparta v Olomouci. Tam je televizní záběr, tam sedí nahej chlap do půl těla na tom plotě a oni na něj koukaj. Ti pořadatelé maj ruce za záda a koukaj na něj. To když vidim, tak já bych se styděl bejt jejich fanouškem. Já bych hlavně tomu týmu nefandil. Kdyby tam byli vedle mě takovýhle lidi, tak by mě to odradilo na ten fotbal jít.

V: A jak koukáš na ultras a hools?

I: Jako nic proti tomu nemam, ale asi bych to netahal na stadion. Jako zkušenosti s tím moc nemam, ale s takovou tou nevráživostí nebo nenávisťou od ostatních klubů, když někam přijedeme, nebo teď dokonce tady v Praze, nebo proti Fiorentině, to jsem se setkal. Tam v tom obchoďáku Tesco jsme narazili na skupinku Italů a to bylo opravdu jako.. Prostě určitě patří do fotbalu. Ať si každěj říká, co chce, prostě ti radikální fanoušci tam budou, budou tam neustále. Pokud se chce někdo porvat, tak ať se porve někde mimo, nebo kdekoliv mimo stadion. To samý třeba: minimálně ještě rok bych netahal vůbec pyro do Edenu. Prostě ten stadion je tím proslulej, ten stadion poukazuje na to, že právě my jako fanoušci se odlišujeme od všech těch ostatních. A tím, že my tam můžeme udělat sebelpší pyro, sebe víc bezkonfliktní krásnou ohnivou šou, tak se stejně jenom zařadíme po bok těch dalších. Takže tady v tom nesympatizuju. Vim, že hools to chtěj prosadit, prostě chtěj, aby bylo pyro v Edenu, byť třeba v korektní formě, ale dřív nebo pozděj by se to zvrhlo. Když, tak bych ještě nějakěj čas počkal prostě. Nějakou dobu. Ale hlavně si myslim, že kdybych bydlel v Praze, tak do podobný skupiny nějaký asi patřim. Kdybych k tomu neměl daleko, kdybych mohl opravdu, kdybych tady studoval nebo něco, tak stoprocentně mam permici. Jako ono z toho Tábora není moc dobrej přístup, prostě když hrajeme ve Zlíně nebo v Ostravě, tak tam se nepodivám, to je na píču spojení a Liberec, Jablonec, to jsou všechno takový týmy.. měl jsem v plánu jet do Plzně, ale taky tam jespojení z Tábora, to je hrozný prostě. Pomalu na všechny zápasy abych jel nejdřív do Prahy a vocaď teprve někam vyjel.

V: A jako ultras a jejich choreografie?

I: Jako choreo co například? Myslíš třeba ty vlajky nebo?

V: No tak dělej se různý kartoniády, dělej různý plachty, na kterejch vyjadřujou nějaký názory..

I: No tak s tím jednoznačně souhlasim. To je prostě bomba. Proto vždycky na to choreo přispěju. To si radši nedám cheesburgra. Tohle je fakt paráda. Hlavně když se do toho můžu zapojit, tak je tam takovej maličkej pocit sebeuspokojení, že člověk může tou jednou tisícinou do toho taky prostě přispět a strašně se mi líbí, že ještě když byla loni Bohemka 1905 v lize, tak byla skupinka bohemáků v kotli Slavie a měli společný choreo. Strašně bych to rád ještě někdy viděl. Jsem to viděl někde na internetu. Bylo tam: „Pražský kurvy, to jsme my“ a bylo tam ze Simpsonovejch ty dvě sestry Marge, ty dlouhovlasý. Jedna v zelenym a druhá v červenym. Tak tohle choreo mě jako dostalo. To jestli měli třeba tenhle nápad společně ultras Bohemky a Slavie, nebo jak to tam proběhlo, tak to mě totálně dostalo.

V: Co třeba ten jejich postoj „Conto il calcio moderno“, proti modernímu fotbalu. Souhlasíš s tím? Oni že jo protestujou proti současný komercializaci fotbalu, že se dává do televize, že je drahej, že jsou okolo různý blbosti.

I: Jako postoj proti tomu můžu mít zápornej, oni taky, ale nic s tím nenadělej. V dnešní době je fotbal jenom byznys. V dnešní době opravdu je fotbal obrovskej obchod. Ten fotbal jako takovej už tvoří jeom třicetinu z toho zážitku. V první řadě je tam milion reklam, protože bez těch sponzorů by to nemohlo existovat. Ve druhý řadě se na tom přizívuje spousty lidí, ať už sázkaři, bookmakeři, výrobci různějch suvenýru a tady těch věcí. Strašně moc věcí se řeší okolo a ten

fotbal se posunul skoro opravdu až na to poslední místo no. Jak u koho teda no. Jako asi bych s tím taky nesouhlasil. Moderní pojetí hry – to jo. Rychlej fotbal. Protože fotbal se neuvěřitelně zrychlil. Ale pojetí těch médií a tý komerce, s tím nesouhlasim, ale s tím vůbec nic nenadělám. S tím nenadělá nikdo z nás, ani kdybysme se posrali, protože ty peníze do toho klubu prostě odněkud přijít musej. A jakékoliv sponzor, kterej by dal tisícikorunu klubu, tak v rohu lístku bude chtít mít napsáno, nebo kdekoliv, i kdyby měl mít adresu tady na rukávu napsanou www adresu, tak jí tam prostě mít bude.

V: A co třeba politika do sportu – myslíš, že patří/nepatří?

I: No to je hnus jako, co se děje. Prosazení toho novýho zákona, to bych Langerovi omlátil o palici. Já bych ho na ten stadion pozval a nechal bych ho sedět jako neutrálního fanouška ob ten jeden kotel; jakoby by byl kotel baníkovců, pak jeden prázdnej sektor a pak bych ho nechal na kraji sedět. Jakou sprchu piva, nadávek, co všechno by.. eště s děma bych ho tam poslal, s nějakou jeho rodinou a myslim si, že by to honem rychle vzal zpátky, protože jediný, o co tomu člověku jde, aby peníze, který jdou na policajty, hradily kluby a oni je ušetřili. Takže spousta lidí je pro s tím, že se ty peníze užijou na nějaký jiný věci. Ale já jsem proti, protože my už nikdy nebudeme vědět, kam ty peníze jdou. A takhle budu aspoň vědět, že tam je policie a že ta policie stojí stát prachy a že aspoň jedna miliontina zlomků z těch peněz, co stát má, tak musí tady na to vydat. No a pak Paroubek? Tonoucí se stébla chytá! Okamžitě vidí, že protější strana udělala chybu, tak je největší moralista, největší fotbalovej milovník a fanoušek a okamžitě přináší novelu zákona. Ale on je takovej zmrd, že on nepřichází s tou novelou proto, že ten problém jako takovej by ho zajímal, ale jenom proto, že protější strana někde udělal chybu. Okamžitě, to byla pohotová reakce. Já jsem na to měl aktualitu ve škole o občance, kdy opravdu Brno, Olomouc dvě utkání a už v pondělí měl Paroubek připravenou novelu. Takže to je opravdu.. Věřim tomu, že kdyby s tou novelou přišel první Paroubek, tak Langer v ten samej den největší fotbalovej moralista přichází se svojí novelou, aby se vrátili ke starýmu systému.

V: A komu spíš fandíš, Paroubkovi, nebo ODS?

I: Já bych jim nasekal oboum dvoum, to je taková verbež. Jako rodiče třeba dřív sympatizovali s ODS, takže možná trochu bych.. já jestli někdy se vůbec dostanu k tomu, že někdy budu k volbám, tak bych volil asi zelený. Aspoň aby nějaký prachy šly do ekologie, aby se přestalo, nebo aspoň omezilo topení uhlím a podobný věci no. Ale tady tohle je krásnej konkrétní případ toho, jaká je špina v tý politice. Jeden čeká na chybu toho druhýho. O ničem jinym to není.

V: A ty teda ty policajty vnímáš pozitivně na fotbale?

I: No chtěl bych je tam, určitě bych je tam chtěl, protože už pro ten pocit toho vnitřního uspokojení, že jdu na ten fotbal a nestane se to, že 40 lidí vběhne na hřiště jen proto, že 5 dědků ve vestičkách je tam neuhlídalo. Jako vždyť .. já nevím někde na internetu jsem to četl, že Sparta se Slavii okamžitě najala do těch ochrany boxery a podobný lidi jako. To pak dopadne akorát tak, že oni ublížej někomu na zdraví a ten člověk, kterej tam vytrhne pět sedaček, bude mít tři promile v krvi, tak eště na nich vysoudí prachy a klub bude žalovat.. To je jednoznačně si myslim obrovská chyba. Já bych naopak udělal takovej zákon – to jsem se trochu zasníl, protože já tu možnost asi nebudu mít – aby policajti nemuseli bejt na těch utkáních, na kterejch se na tom kluby mezi sebou dohodnou. Pokud bude hrát Kladno se Zlínem a dohodnou se, že nepotřebujou policejní zásah, tak pak ano. Pak bych tam nebral policajty. Ale jestli do Edenu na Spartu nebudou policajti vevnitř, tak to nikdy nemůže zvládnout tisícovka pořadatelů.

V: Tak už jsme skoro na konci. Jenom se tě eště zeptám, co děláš za školu.

I: Studuju průmyslovku v Táboře, obor Mechanizace, stavebnictví a na vysokou bych rád do Budějic na dopravní a manipulační techniku.

V: A poslední věc: co jinak máš za koníčky? Děláš sport třeba?

I: Hm hrál jsem aktivně fotbal, hrál jsem teda divizi za Sezimovo Ústí, ale teďko jsem po plastice kolena, takže to teďko víceméně rehabilituju, tím jsem se dostal k trénování. Plus při škole dělám práci. Takže tak nějak nabitý. Více aktivit by se mi do toho už těžko vešlo. Teď bych měl pomalu začít znova hrát, ale to budou hodně pomalý rozjezdy.

V: No tak je to asi celý. Jo jenom ještě jseš věřící v nějaký církvi?

I: Věřim ve Slavii. To je moje víra. Ne jsem nevěřící. Jako žádná víra pro mě není, nikdo mě k tomu od narození netáhl, tak možná proto k tomu mam takovej postoj. Ale já nevěřim ve stvoření světa nějakym bohem, nebo něčim takovým. Nikdo to neví a nikdo to nikdy nebude vědět si myslim, ale rozhodně nepřišel člověk a neřkl tady bude voda, a tak dál. To je kravina si myslim. Takže asi tak.

6.3.11 Přepis rozhovoru s informátorem K

Datum: 14. 4. 2009

Čas: 12:00

Místo: vestibul VŠE

Pohlaví informátora: muž

Věk: 54 let

Vzdělání: střední

Informátorovi je 54 let, kontaktoval jsem jej pomocí internetu, kde je pravidelným příspěvatelem na slávistické diskusi, kterou často obohacuje latinskými citáty. K žádosti o rozhovor se postavil velice vstřícně, a to přes vážné rodinné problémy. Sešli jsme se na VŠE, kde měl pracovní schůzku. Pracuje jako právní poradce, má střední vzdělání, do Prahy dojíždí z jižních Čech. Odpovídal ochotně, předem byl seznámens cílem výzkumu.

V: Takže začneme obecně: jak často chodíte na zápasy.

I: No tak takhle: na Slavii jako takovou chodím teda nejenom na fotbal samozřejmě, jako na 1. „A“ mužstvo, nebo jako na ligu, občas se podívám na dorostence, podívám se na běčko, podle toho, jak je časovej moment, jak mi to jde. V podstatě to sleduju, protože dneska je i vidět, že i ty mladý budeme asi potřebovat tím, že uvidíme, jak to dopadne s tím Márou Suchým (perspektivní hráč Slavie, o němž se často spekuluje v souvislosti s odchodem do zahraničí - pozn.výzk.) – tam asi bude možná problém v létě. Takže chodím se dívat i na ty mladý, na dorostence, chodím se dívat i na žáčky – teďko to vypadá, že vnouček taky se do toho pustí, tak uvidíme no. Jo, jinak chodím dost no. Takhle: co se týká áčka, tak co jsou zápasy v Praze, tak se snažím víceméně pravidelně, s téma výjezdama je to u mě horší samozřejmě, protože ono je fakt, že kdybych byl třeba svobodnej, jako můj syn – ten jezdí, dcerka ta ne, ta už je vázaná na rodinu a taky k tomu nikdy neholdovala jo, ale syn jo, ten jezdí dost. Jo, chodím pravidelně no.

V: A zhruba tak od kdy a jak jste se k tomu dostal.

I: No tak já to měl asi v kolíbce, protože když jsem se narodil, tak můj dědeček – to byl slávista velikej – ten už ve mně viděl slávistu asi od narození. Proto taky to Sokrates55 (informátorova internetová přezdívka – pozn.výzk.), protože já jsem se narodil v 55. Takže tak nějak přes 50 let fandím a je fakt, že tý Slavii fandím, co si pamatuju. Od tří let, od čtyř let, kdy jsem to začal nějakým způsobem to a kdy mě děda s tátou vzali poprvé na fotbal, tak si pamatuju ještě starěj Eden že jo, pamatuju si zápasy tehdy na Strahově, kdy tam bylo 60 000 lidí, 70 000 lidí pomalu.. takže jo, hodně dlouho. Je to víceméně celoživotní. To se netýká jenom toho, že bych fadil Slavii jako takový, ale i proto, co mi o ní tehdy děda i táta vyprávěli, a jak fandil děda, kterej fandil někdy od roku 1900 že jo, protože ten se narodil někdy 1891 nebo 1890, takže ten už od deseti let tý Slavii fandil. Takže u nás je to rodový.

V: Dobře a za tu dobu – vybudujete si třeba ke stadionu nějakej vztah jakoby?

I: No určitě. Tak já jsem.. Takhle: to musím začít zase mym dědou, protože to byl sice takovej ten typickej jihočeskej mlynář, taková ta stará, rodová tradice, ale už děda vlastně přispíval, protože byl v Klubu přátel – tehdy to byl ještě nějakej klub fandů nebo něco takovýho – takže on už tehdy sám přispíval, posílal i peníze a jako prostě byl v tom klubu jako.. jo on jezdil i pravidelně z těch jižních Čech na fotbal a tehdy jezdil do Sedlice, to už je někdy ten rok 35, 36, 37, to tam jezdil i Bican k tý babičce na mlejn, takže tam byly nějaký ty vazby. Takže už tam byly vybudovaný nějaký základy přispívání tý Slavii jo a já přispívám v podstatě pořád. Jednak přispívám, když je potřeba a na choreo přispívám každěj zápas, tam vždycky tu padesátku těm holkám do tý sklenice nebo do tý flašky nějaký dám a nevidím důvod, proč nepřispívat. Vim, že táta někdy v roce 65 nebo 66 tuším, kdy byl velkej problém se Slavii, tak jako posílali s dědou poměrně dost velký finanční částky na podporu toho, aby Kub přátel vůbec vzniknul, a takový.. A tehdy Slavie na tom byla jako dost špatně, takže vim, že se snažili a posílali peníze a jezdili.

V: Dobře a když vezmeme teda.. chodíte teba na hokej taky?

I: Na hokej taky. Takhle: přiznám se, že jsem tam tolikrát nebyl, ale včera jsem tam teda bohužel byl a plakal jsem no. (rozhovor se odehrál den po pátem finálovém zápase extraligy, v němž Slavia podlehla Karlovým Varům – pozn.výzk.) Myslím si, že včera ta Slavi neprohrála, nebo prohrála nezaslouženě. Je to sport. Mně vadily, jaký tam byly zákroky toho Řezníčka na toho Endála, pak na toho Růžičku, to jsou věci, který to možná ovlivnily, protože ten faul na toho Růžičku ten byl docela hustej teda. Ale prohráli jsme. Musím to brát, jako že jsme prohráli a myslím si, že hezkej byl i protom Růžičkovo – když jsem se večer díval ještě – tak myslím si, že on to rozhodl skutečně objektivně, když řekl: „Tak já teď nevím, co s tím prostě.“ To se mi líbilo od něj.

V: A když srovnáme teda ten stadion – ta Sazka Arena je dost jiná než třeba byl starěj Eden, tak co Vám třeba vyhovuje víc?

I: Víte co, já se přiznám k tomu, že já si samozřejmě pamatuju plně starěj Eden, pak si pamatuju, když jsme se tam plácali, jak se jezdilo – tehdy jsme se vlastně jmenovali Dynamo, to byly takový hrůzy – a některý zápasy jsme tehdy hráli i na Strahově a pak jsme. Takhle: já jsem strašně rád, že máme tenhle stadion, to je pro mě úplně něco neskutečného, já si toho moc vážím, že se to tomuhle vedení podařilo nějakým způsobem dotáhnout do konce. A jsem za to šťastnej, skutečně, fakt. Jestli mi tam vadí třeba to kouření, když se tam v tom foyer jakoby, když se tam, to vidíte sám, jestli tam chodíte.. protože já chodím s klukem, kterej mi koupil permanentku, tak chodíme do toho kotle vyloženě jo, takže je strašná sranda se na mě podívat, když tam poskakuju jako koza s prominutím a fandím, ale to kouření mi

tam trošku vadí, protože tam těch malejch kluků, který se tam přijdou na ten fotbal s tátama podívat – já tam taky беру vnučky občas – tak to by se asi mělo nějak zvládnout, ale je to otázka morálky, s tím neudělá žádný pořadatel nic jako. Je to jenom otázka, jestli ty fandové budou chtít přestat, nebo nebudou chtít přestat, to je těžký. Ale jinak jsem moc rád, že ten stadion máme, určitě. Za tu bídu, co jsme kdysi mívali Vždyť jestli si pamatuje starý stadion že jo, tam byly schůdky na škváře. My jsme tam chodili k tomu sloupu, teďkon je tam takový to foyer jako když se vyjde od hlavního vchodu, tak my jsme chodili za ten stožár tehdy, tam jsme stáli na pátým schůdku ze škváry, když přšelo, tak jsme stáli v bahně v podstatě.. Protože já jsem ještě s dědou chodil na tu edenskou starou dřevěnou (tribunu) no a to, co jsem tam slyšel, to jsem prostě poslouchat nechtěl. Protože proti tomu, to Vám řeknu, když občas diskutujeme s tantalem (jeden z diskutujících na webu - pozn.výzk.), když s ním nesouhlasím nebo tak, tak to tam někdy zazněly takový hnusoty, že proti tomu tantál je ještě slušnej.

V: Na internetu Vy se hodně zapojujete do těch diskusí, sledujete ty články, co vycházejí a tak?

I: Sleduju, já jsem ještě když nebyl internet odebíral pravidelně Gól, já byl i v Klubu přátel, takže jsem dostával i slávistický noviny a tohle. Teďko vzhledem k tomu, že je ten internet a tohleto, tak.. Jak říkám, přispívám Slavii, když tam Richard Šubrť (administrátor zmíněného webu, zástupce Fanklubu - pozn.výzk.) občas napíše, že je potřeba něco, tak samozřejmě pošlu, to mi nedělá žádný problém, ale jako už nejsem v tom Klubu přátel, protože ono tím, že vlastně chodíme na ten fotbal a tohleto všechno, tak to tím postrádá – aspoň v mém věku už dneska – jako jak říká, občas jedu třeba ven, ale nejedu s těma klukama z toho fanklubu nebo tohle, to už nechávám skutečně mladším. Jenom jako s pokorou pokejvám hlavou a říkám: kluci, je to dobře, že jezdíte. A zaplat' pánbů za to, jakým způsobem oni fandí, protože když vidím, co dovedou teda ti fanouškové Sparty, a jak slušně třeba naši kluci fandili teďko v tý Olomouci, tak to kvituju. No a na ten internet samozřejmě chodím, Hatrick jako takovej odebírám, Góla si taky občas koupím a zajímám se o to dění no. Teď právě i díky tomu, že přes internet jde fotbal živě a je tam spousta článků, který si rád přečtu, a když je to o Slavii, tak tím víc.

V: Nosíte dres, šálu?

I: To víte, že jo, všechno. Jako každej správnej trouba slávistickéj. No podívejte se (ukazuje n náramek Slavia Praha – pozn.výzk.) - na přednášce.. I si tam ze mě občas někdo utahuje, ale to já snesu.

V: A jakej to třeba pro Vás má význam, vzít si to?

I: No, prostě, jako nevim. To je takovej ten bytostnej význam toho, že já teda vyjadřuju tím, že teda jsem ten slávista a za to jsem se nikdy nestyděl. Já jsem slávistickou vlaječku měl v autě za dob hlubokých neúspěchů Slavia a nikdy jsem to nepovažoval, že by to mělo bejt něco špatnýho. Jako vždyť to je přeci legitimní, já se k tomu hlásím. Tak jako tehdy měli komunisti tady nějaký ty svoje ty, tak já jsem viděl ten svůj smysl v tom, že já jsem slávista no. A naopak, já jsem to tehdy cejtíl jako nějaký protest že jo, protože můj dědeček.. hlavně teda děda mě v tomhle hodně ovlivnil, protože ten si jakoby tu vlajku takový tý spravedlnosti.. protože jako by i to představovalo – já nevim, možná vaše generace to už tolik nebude cejtít, ale my jsme si zažili ten rok 60, 65, 66. Zažili jsme si, už i já jsem cítil tehdy, a to mi bylo 11, 12 let, kdy prostě ta nespravedlnost, kdy s náma vymetli prostě. A sparťani vůbec že jo, ta jejich nabubřelost a tohle všechno, co tam bylo, to jsme museli snášet dost dlouho. Tak si teďko skutečně těch pár let užívám.

V: A když teda vidíte někoho ve slávistickym, někoho ve spartánskym, změní se ten Váš pohled na něj?

I: Ne, to ne! To ne, nenechám se ovlivnit. Jako já v tu chvíli, nemůžete přeci na první mávnutí odhadnout, jestli.. Já mam třeba několik přátel a kolegů, kteří fandí Spartě.. Jako to ne, až takovejhle rapl, nebo jak to nazvat, nejsem. Já jsem rád, když potkám kluky ve slávistickym a vidím, když občas třeba jedu.. když teďko jezdím z těch jižních Čech, protože když tam mam teďko tu manželku a s tímhletem, - a to je něco, co mě jako hrozně posiluje, protože já už ve Strakoncích vidím slávisty, který jedou na fotbal, a z Příbrami a tady z těch stran. A to je potěšující. A nebo když pak jedu tady odsud, když jedu z tý Tróje, tak to je to samý no. Prostě jak se to nabaluje, nabírá – to je přeci pěkný no. Ale že bych jako evidentně viděl nějak, že bych měl nějakou vlčí mlhu, když uvidím spartána, to nemam, to ne. To já si myslím, že tam můžou bejt slušní lidi, nebo že to můžou bejt slušní fandové. To by si museli oni potom myslet o nás to samý že jo a to si myslím, že by nebylo dobře no. A je to sport ještě ke všemu.

V: Dobře. Když jsme byli u těch dresů a šál, tady to spotřební zboží – kupujete to? Kolik tak vydáte za ten sport třeba za měsíc?

I: Takhle: za měsíc, to se dá asi těžko určit. Já jsem si nakoupil.. mam teda šály, ty šály mam dvě, mam dres, asi teda za 1200, a to jsem si nechal udělat i jako s přezdívkou, takže nevim. Ale jako samozřejmě kalendáře a nějakou propisku nebo tohle to. Nevim, takže těch 400, 500, možná 800 za rok, ale to je různý, to se nedá takhle nějak moc postavit, protože já teďka třeba uvažuju nad tím, že Pepíčkovi, vnučkovi, taky koupím ten dres a asi zřejmě nějakou tu teplákovou soupravu nebo něco, ručník si taky chceme samozřejmě koupit, protože když už máme bejt za blázný, tak ať jsme.

V: Jak třeba prožíváte úspěchy/neúspěchy týmu?

I: Strašně. To vám můžu říct, že teďko po tý Olomouci (Slavia prohrála - pozn.výzk.), to jsem byl špatnej no. Ono je fakt, že si to asi musíme.. muselo nás to potkat v každym případě. Mně spíš vadil ten způsob jo, protože mně by nevadilo, když teda prohrajem. To jsem smutnej jak želva pochopitelně. Ale vadí mi, když se na to ty kluci vyprdnou prostě. To je tragédie, to prostě je potom špatně. To jsem naštvanej – ne na cizí – to jsem naštvanej sám jako do sebe, to si musím prostě rozchodit. Já si pamatuju šilenej zápas loni na jaře s Žižkovem (Slavia tehdy velmi nečekaně prohrála 0:3, což se zdálo jako rozhodující prohra v boji o titul – pozn.výzk.), kdy jsem šel z toho Strahova, a já jsem vám kopal do kamínků a říkal jsem si: vždyť já bych tu penaltu dal. Prostě jsem si říkal, že jsme to tam, s prominutím, úplně to.. A to jsou zápasy, kdy to hrozně mrzí, vadí mi to. Samozřejmě potom derby na podzim na Spartě 4:1, to jsou prostě pocity.. a nebo postup Slavie do Ligy mistrů, to jsou zážitky, který vám zpětně pohladí duši možná na deset let dozadu, zahojí nějaký ty slávistický šrámy, kdy si říkáte, že to pro nás bylo všechno strašně nespravedlivý.. Ono je pravda, že nejsme asi schopný se na to podívat s takovým velkým odstupem, abychom si řekli: no vždyť se nic neděje. To není pravda. To bych lhal, kdybych říkal, že jsem fanda Slavie a přitom by mi bylo jedno a byl jsem strašně nad věcí, když vyhrajem nebo prohrajem. To ne. Já to prostě prožívám, to se přiznám, že jo.

V: Když jsme našli tu historii – myslíte si, že se to projevuje jako do dneška ještě nějak?

I: Určitě. Já si myslím, že tam takovej ten tehdy nějaký ten prapor takovýho jakoby nějakýho třídního protestu nebo něčeho takovýho byl a já si myslím, že to pořád takhle je chápaný. Že prostě když to vezmu ad absurdum, tak Sparta je něco, co tady vytvořil nějaký ten.. já netvrdím, že Sparta vznikla za komunismu, to vůbec ne. Sparta vznikla jako normální klub, kterej tehdy měl taky nějaký historický kořeny, ale zprofanoval se tím stylem, jakým se vydal. Nikdo to Spartě nevnucoval, ona se takovým stylem v 45. vydala a byl z ní velkej komunistický klub, kterej toho samozřejmě využíval. No a my jsme byli slávisti, který až tak s tím režimem spjatý nebyli. Naše rodina teda absolutně, protože to bych vám musel ještě vyprávět, co my jsme si všechno jako rodina zažili, když dědeček byl soukromej mlynář že jo a v roce mého narození mu ten mlejn sebrali. Takže bych řek', že jo, že třeba úplně ne vy, jako ta mladá generace, to vidíte v nějakých jinejch souvislostech, máte to trošku jinak poskládaný a ani vám to nikdo nemůže mít za zlý, protože už vás takovej ten dopad toho komunismu už tolik nezasáhl. I když asi furt cejtíte, že ho ten dopad tady někde furt máme, ale to tady nebudu komentovat politickou situaci. Ale pro tu generaci naší a možná ještě víc pro tu střednější, ti chlapi okolo těch 35, tam jo. Tam bych ten význam tý Slavie neviděl jenom v tom sportu jako takovým, ale že to byla jako taková určitá forma protestu proti tomu tehdejšímu, co se tady dělo.

V: A myslíte si, že se ten fotbal nebo to fanouškovství nějak mění v čase?

I: Mění. Mění se jako společnost určitě. My jsme fandili úplně jinak že jo, my jsme fandili „Slavie do toho“ a snažili jsme se to třeba roztleskávat, ale vždyť víte, jak to vypadalo na starý tribuně. Tam než jsme ty dědky, my tehdy jako mladoši, než jsme to tam rozhejbali, tak jsme si sami schytali tolik nadávek.. když jsme tam přišli a začali jsme mávat vlajkama, tak jsme byli seřvaný: koukej si sednout a já nevím, co všechno. Dneska je to posun obrovskej. Jediný, s čím já zápolím, a to je prostě pravda, že já mam prostě problém s pokřikem „Smrt Spartě“. To se přiznám, že tohle je pro mě nepřijatelný. A potom teda ta pyrotechnika no, to je pravda. Já pokud bubu mluvit o tom, že tady budeme v právním státě jako takovým, tak já prostě musím říct, že je to na ten stadion zakázaný. Já rozumím tomu, že kluci – na tom internetu disputujeme, říkáme si, co by, jak by mohlo bejt – ale já v tu chvíli musím brát, že nějaká norma nám říká, že se to tam nesmí brát a že to tam prostě nesmí bejt. A připouštět jako by něco, že tam přinesem jenom něco neškodnýho, tak se dostáváme někam, kde to je fabulující a nevím, jestli to je dobře. No jinak fandění jako takový se pochopitelně mění s dobou, mění se s generacema. Na druhý straně říkám, že zaplat' pánbůh, že dneska to fandnění je tak krásný, jako je, protože já si takovýhle fandění nepamatuju a když jsme chodili na Strahov, tak to byla tragédie. To byly zoufalý výkřiky jedinců někde v prostoru. Já si pamatuju, že tehdy na Teplice nás tam bylo asi 1100. Já tam mrznu, tam ten servis až tak velkej taky nebyl, klobása stála za prd. Takže já jsem.. jednak jako že to je na novým stadionu a to fandění skutečně teď je na velice supr úrovni. Říkám, tam ty výjimky jsem vyjmenoval. To je to nadávání to si myslím, že by...

V: Takže na tu korektnost těch pořiků...

I: Kromě tohoto Smrt Spartě bych to bral. Protože jednak se vymyslela spousta choreo, těch choreo songů, to nebylo nikdy. Teď já než jsem se to všechno naučil, abych nebyl za pitomce že jo, protože když tam potom poskakuju, tak to taky chci zazpívat, tak taky mi to chvíli trvalo, než jsem se to všechno naučil. Že bych byl nějaký velkej muzikant, to taky nejsem.. Ale je to dobře, protože to je pestrý. A i ti hráči na to reagujou.

V: Zažil jste někdy nějakou vypjatou situaci na fobale? Dřív, nebo i v poslední době.

I: Vypjatou situaci jsem zažil, bohužel není to moc zpátky dozadu, bylo to na tom blbým derby minulej rok na jaře. To jsem se bál, to se vám přiznám. Ale bál jsem se ne proto, že by byli špatný fandové, ale já se bál těch policajtů. Jako když jsem viděl, jakým způsobem novináři zkreslili celej výstup policie, kdy my jsme tam stáli úplně v klidu a policajti mezi nás hodili ty petardy.. jako ty rány, to neházeli přeci vůbec fanoušci, vždyť to házeli všechno policajti. Proto já souhlasím s tím, že by policajti na stadionu bejt neměli.

V: A když byste měl teda jakoby nějak shrnout, proč na ty utkání vlastně chodíte a co vám to přináší..

I: Tak kromě adrenalinu, kterej to přináší asi každému, hlavně z pohledu toho fandovství, že teda tý Slavii člověk fandí takhle dlouho, že to prožívá.. Tak jednak je to zábava pochopitelně, musí to takhle člověk brát, i s těma zklamáníma, i s těma zaradováníma se, je to i svým způsobem náplň toho volného času, protože dneska navíc ještě tím, že do tý Prahy musím jet ještě tu hodinku.. A oceňuju každého fadu, kterej dojíždí. Jako mně se někdy zdá, že my Pražáci, co jsme měli nebo máme možnost chodit, kdykoliv se nám zachce, tak ten problém těch hlapů a kluků mimopražskejch, který nejenom že se tam musej dostat, ale po zápase se musej ještě dostat zpátky.. jo teď s Fiorentinou, jak jsme tady hráli a ještě potom pohár s Aston Villou, tak já jsem se na parkoviště dostal ve tři čtvrtě na dvanáct a než jsem vyjel z Prahy, bylo půl jedny v noci, a to jsem ještě vezl kluky, protože pochopitelně jsme se domluvili, že nás jelo plný auto slávistů, takže já jsem se dostal do postele v půl čtvrtý ráno. Takže mě to přináší jako zábavu, možná by i stálo za to, kdyby se tomu někdo věnoval – jestli si pamatujete i některý ty pasáže, co jsem psal na internetu – že ono je to opravdu na hraně, kdy vy si koupíte permanentku, která je teda na neděli na 17:00, protože tam ten čas byl daný že jo. Já na tý permanentce mam pořád napsanej, že Slavie bude to. A teď si vemte, kolik zápasů odehraje Slavie v neděli v 17:00 a přitom ten produkt se takhle kvůli tomu kupoval. A tím jsem myslel právě na ty mimopražský, který v podstatě tím, že mají permanentku koupenu, já nevím za 1300, za 1500 korun, a teď oni se tam v pondělí nedostanou na čtvrt na šest. Do tý Prahy že jo. Vždyť to je spousta lidí, který jsou tímhle jako poškození. Já netvrdím, že je to chyba apriori Slavie, to ne, ale je tam chyba mezi ČMFS, Stesem, kterej jakoby nějaký marketingový práva prodává, a pak bohužel teda tím klubem, kterej by si měl – a teď užiju právníckej termín – s péčí řádného hospodáře dbát na to, že takovejhle produkt vyhlásil. Takhle – mezi náma, já se vám přiznám, že tady ten problém teď řešíme s kolegama, protože je na to různej právní výklad, jsou na to různý právní názory, já je nikomu nevnučuju, zatím to není řešeno ani nějakym, bych řekl jako oficiálním, protože si myslím, že tím bych Slavii pochopitelně neprospěl. A to není ani prostě předmětem. Ale disputace tady prostě běží a kolegové různě si dáváme dohromady poznatky a hledáme i způsoby. Oslovili jsme i Anglickou fotbalovou federaci, taky tam máme kolegu nějaký známý, takže jsme se na to taky ptali. Jsme na to zvědaví no. Ale jinak Slavie mi poskytuje nějaký komfort zábavnej, poskytuje mi spousu zážitků.. no prostě.

V: A Vy se zabýváte právníčinou?

I: No tak jako je to taková.. je to víceméně můj životní kůň.

V: Takže jste doktor práv..

I: Doktor práv nejsem. Ne, přiznám se, že doktor práv nejsem, protože já když jsem chtěl studovat, a to tehdy tak bylo, tak já bohužel jsem byl ten vybranej, kterej nesměl no. No ale takhle: právníčinu jako takovou děláme na úrovni poradenský činnosti, kterou dělám. Já jsem si sloužil zkoušky institutu jako takovýho a děláme pro výkon státní správy jako takovej, takže právníčinou se zabývám, ale pokud vám něco říká titul MBA, tak ten jsem dělal. Ale JUDr. jako takovej nemam titul. To se přiznám, to by nebylo fér.

V: Když Vám to teda zabírá tolik času, jak jste říkal, když člověk třeba jede z venkova, tak co třeba na to Vaše rodina? Třeba i dřív a teď ta nynější.

I: Co se týká toho, když jsem byl mladej, tak to bylo bez problémů. Děda i táta mě v tom podporovali, já jsem jezdil do Prahy, pak jsme bydleli v Praze, takže to jako problém nebyl. A v podstatě manželka, když si mě brala, tak už to věděla. Jako co se týká problémů s fandněním, možností se koukat nebo jít na fotbal, neměl jsem nikdy.. Takhle: spíš jsem sám nad sebou někdy přemejšlel, jestli nejsem až moc velkej sobec, že když jsme měli i ty děti menší, že jsem i cejtil, že jsem třeba i možná měl někam jít s dětma někam na procházku na Petřín nebo něco takovýho, tak já jsem se prostě sbalil a šel jsem odpoledne do toho Edenu no. Ale pokud mam možnost, když se k tomu dneska zpětně vracíme a bavíme se o tom v rodině, tak mi to nikdo nevyčítal. A dneska v podstatě když to vezmu, tak Ondra je slávista možná ještě větší než já a moji vnoučkové oba dva to vypadá, že taky půjdou v červenobílejch stopách. I když jim to teda moc nevnučuju, já jsem si říkal, že když je něco na moc velkou sílu, tak to možná nepůjde. Ale protože samozřejmě tam viděli ten dres a tu šálu – já mam doma v pracovně takovej totem a ten je celej obalenej slávistickejma všelijakejma proprietama – takže když vidí, že fandím, tak fandí se mnou. Honzík ten tomu teda eště nerozumí, ten se akorát vždycky směje tomu, jak se u toho rozčilujeme s tím strejdou Ondrou.

V: A Vy teda jste z Prahy, nebo nejste? Původně..

I: Já jsem z jižních Čech no a byli jsme tady dost dlouho a teď teda tím, že mam manželku nemocnou, tak jsem se vrátil zpátky v podstatě, ale jako jsou dny, kdy tady zůstávám, protože Ondra ten tu bydlí, ten je tady normálně, takže u něj i přespávám, protože jsme jim nehali v podstatě to bydlení no.

V: Dobře teď teda ještě k trošku negativnějším jevům. Když vezmeme rasimus, hodně propíraný téma: pamatujete si, že by to tam bylo odjakživa, nebo že se to začalo objevovat až někdy?

I: Nebylo. Je to vývoj, je to vývoj. Já si myslím, že ten rasimus.. Takhle: my jsme neměli jako mladá generace, moc jsme s tím rasismem ani meohli moc přijít do styku, protože tehdy to tady bylo šponovaný tehdy nějakou socialistickou morálkou – já nevím to byly ty brigády socialistický práce, to když jsem viděl, tak jsem šilel, to bylo všechno uměle

vyvolávaný – a myslím si, že tehdy tady ani takovej ten prostor pro ty lidi jiný pleti nebo nějak prostě tohle to, tak toho tady moc nebylo. Já sám osobně s rasismem žádný problém nemám, protože vlastně můj strejda, neb teda bratr máho tatínka, ten emigroval ve 47. zpátky do Anglie, protože on tam působil v 312. peruti jako leteckej mechanik a když s vrátil a zjistil, co se tady děje – a my už jsme tu nálepku měli od toho, že dědeček byl soukromej mlynář a sebrali mu mlejn – takže tam to takhle celý bylo, my jsme byli takoví konzervativci a komunismus pro nás byl nepijatelnej.. Takže strejda se tam vrátil ve 47. zpátky do Anglie a byl tam až do roku 91. Ale tím, že jsem občas dostával nějaký materiály, hudební desky (třeba Zeppeliny), takže já jsem nikdy s rasismem.. Ta kosmopolitnost si myslím, že nám tam někde byla daná, protože já si pamatuju, že můj dědeček měl – teď se tomu říká Rom – ale on měl na mlejně cikána a ten cikán, to byl správnej chlap a pracovitej, takže já nevím no. Musí se asi každej člověk posoudit konkrétně, nelze to paušalizovat.

V: Dobře když vezmeme teda to fanouškovství – jaký je jeho místo ve společnosti?

I: Já si myslím, že veliký. Já si myslím, že by to neměl bejt opomíjenej druh zábavy, že i to fanouškovství tvoří toho člověka, tvoří tej jeho charakter nějak. Fanouškovství jakotakový, pokud se bere správně a není to vyloženej nějakej fanatismus, protože fanoušek a fanatik si myslím, že je něco rozdílnýho, tak pokud je to to správný rozumnej fanouškovství, kdy jsem schopnej nějaký sebereflexe, kdy jsem schopnej uznat kvality soupeře, jsem schopnej říct: ano, byli jste dneska lepší, my vám k tomu gratuluju. A to se mi třeba líbí na našem Jarolímovi, Karlovi trenérovi, protože si myslím, že tohleto on dokáže. On je naštvanej, že jsme prohráli, ale neshazuje soupeře nebo řekne: no, to jsme si prohráli sami nebo něco takovýho. Já jsem to od něj moc neslyšel, byl naštvanej, že jsme prohráli třeba v tý Olomouci a jednoznačně potvrdil, že – a to je přesně i to, co jsme psal – že když někdo 70 minut nehraje a pak se snaží za 20 minut strhnout zápas, tak prostě ten Pánbůh ho neodmění.

V: Když jsme teda říkli, že se to fanouškovství mění, mění se i ten váš styl, pohled?

I: Určitě. Já si myslím, že určitě. To souvisí s tím vůstně, že když jsem chodil jako malej klu fandit, tak nejdřív jsme chodili jako malí kluci, takže já jsem to měl nejdřív spojený i s tím, že když tam budeme stát s taťkou, tak si dáme párek a že jo dáme si limču (to byly ty limonády, jestli si pamatujete, v pytlíku, kdy se to napíchlo, bylo to za dvě koruny, byla to taková malinovka). No tak to jsme prožívali, to jsme měli spojený se Slavií. Nebo nanuk a tohleto. No a fndili jsme že jo. Taťka fandil, já jsem viděl, jak tam fandil, tak jsem taky že jo nejdřív pisklavým nářkem, ale pak se to všechno tohleto.. No ale říkám, že dneska se to dostalo opravdu do fáze.. Já říkám, mně se to líbí.

V: Takže se i zapojujete do těch pokřiků a tak..

I: Určitě. Dokonce jak byly nějaký ty náměty na ty chorály a tohle, tak jsem tam navrhoval taky nějaký ty melodie a co by mohlo bejt a co by nemohlo bejt a je dobře, že se na tom pořád pracuje. Já píšu náš krásný Strašáku (jeden z lídrů ultras - pozn.výzk.), protože já ho uznávám toho kluka. To bylo myslím teďko na ten Zlín, jak jsme tam rozházeli ty konfety, jak byl chudák nešťastnej z toho, že tam celou dobu na nás křičí, úplně vyřvaný hlasivky, abychom to všichni hodili stejně, že se to pak bude uklízet.. No kdybyste viděl, tak já jsem z toho byl v ten moment úplně v šoku, protože všichni to hodíme a kluk vedle mě ne. On si počká a pak to tam teprv hodí, když už je to uklizený. Já mu říkám: co z toho máš? No tak mě poslal do prdele. Tak jsem na něj koukal a říkal jsem si: taky fanda, nedá se nic dělat no.

V: Dobře. Proč teda zrovna vlastně ta Slavie?

I: Víte co? Já bych vám to nevysvětlil. To se asi nevysvětlí. To je prostě spousta všelijakejch zážitků, citů, nějakýho vývoje, kdy jsem možná byl i ovlivněnej tím, že mi děda říkal: ježiš, vždyť to je proti tý Slavii tak nespravedlivý. To všechno asi tvořilo nějakou tu spirálu toho, proč teda zrovna Slavie. Protože asi nějakej ten pocit - a to je to, co já si myslím o každým slávistovi – že v sobě má zakořeněnej nějakej.. něco, co je na obranu nespravedlivýho něčeho.

V: Myslíte, že jsou fanoušci Slavie nebo klub něčim zvláštní, jinej, speciální?

I: Já si myslím, že jo. Jako už jenom rozdíl mezi fanděním spartanů a fanděním slávistů v obecný rovině. Například uvedu zase příklad tý Olomouce, kde jsme všichni viděli fandění spartanů a pak jsme všichni viděli fandění slávistů. A to se týká i všelijakejch besed, kterejch jsem se zúčastnil. Eště v době, kdy byl Lála a kdy byl třeba Cipro eště jako fotbalista, Kadraba, Píša, tihleti všichni.. a už tehdy se tam formovala nějaká skupina těch fandů, který tý Slavii fandili, že tam byly slušný dotazy, nebylo to nějaký: všichni jsou prasata nebo já nevím, prostě žádný expresivní výrazy. A proto se mi Slavie asi i víc líbila no, protože prostě ta Sparta byla agresivnější a vynucovala si svoje postavení eště s takovejma ne vždy férovejma způsoby.

V: A myslíte si, že když člověk teda je fanouškem Slavie, mělo by to automaticky znamenat, že člověk by neměl rád Spartu, nebo že jí musí nesnášet?

I: Ne, to nutně určitě ne. Takhle: abych byl spravedlivej, já asi nebudu objektivní jako v tom smyslu, že bych to vždycky měl všechno vidět tak, že.. Byly období, a hlavně na začátku, kdy Sparta nebyla taková, jaká je teď, kdy si vydobila spoustu priorit nějakějma praktikama, který zrovna byly úplně ne korektní. Možná to ve mně i vytvořilo nějakou obranu vůči těm spartanům, že prostě mluvím-li obecně, že jak vy jste říkal, potkám spartana, já na něj nebudu pohlížet, že je špatnej člověk, ale já sám budu v takovym jako střehu trošičku. A pokud zjistím, že je to v pohodě, není u

mě problém, budu s ním slušně všechno.. Ale pokud uvidím, že tam je nějaká agresivita, tak já většinou odcházím, protože na to není žádná argumentace, protože to prostě nemá cenu. To je zrovna jako bohužel s tím tantalem, kdy tam pustí tu slinu na toho Jarolíma, přitom já toho Jarolíma taky znám, každéj jsme člověk, on taky není neomylný, taky má nějaký chyby. Ale víte co, mě naštvála strašně jedna věc, kdy ten tantal ho tam urážel před Vánoce a tomu Jarolímovi umíral táta a to já.. to jsou prostě věci, který se mi nelíbily. To jsem to taky tantalovi tam napsal.

V: A ta rivalita, jakoby dřív třeba.

I: No ta je daná. Víte co, ta rivalita je vyhecovaná, si myslím, furt na 100 %. Takhle já bych chtěl říct, že 100% je někdy úplně jinejch 100%, než je zase někdy jindy 100%. Ale je to furt 100% jako takovejch v tom smyly: ano, je to prostě náš největší rival.

V: Když by se vzalo, jestli třeba sledujete jiný sporty, mohl byste fandit třeba jinýmu klubu v jiným sportu?

I: No, myslíte tady v Čechách? Tak já jsem fandíval, co se týká hokeje, eště než Slavie se jako dostala do hokeje – a to tím asi bylo daný, tak já jsem třeba fandil Kometě Brno. Strašně let. Prostě pro mě byl hokejista Jiřík, nebo Olda Machačů, tak to pro mě byli tehdy takový vzroy, takže jsem dost dlouho tý Kometě fandil, ale je fakt, že potom, co se podařilo vykopat ten slávisickej hokej úplně, jak se říká, znova ze země, tak samozřejmě je to Slavie, to bych byl asi v podstatě divnej, kdybych tý Slavii nefandil. A co se týká těch zahraničních, tak s tím přítelem, s tím martem, kterej jako taky dost často piše, tak ten je v Liverpoolu, tak já fandím Liverpoolu, to se přiznám.

V: A nějaký jiný oblíbený kluby u nás? Nebo je to Slavie a pak nic..

I: Je to Slavie a priori. Jako nemam, co bych vám řek', co se týká dalšího klubu, kterej bych jako nějak moh' hned po Slavii... Já nevím, možná možná, když bych byl úplně jako, jako když bych říkal, že mi ten klub nevdá, tak to bych řek', že mně jako nevdala Olomouc, protože jednak jsem tam měl kamaráda, hrával tam kamarád, no ale že bych jim fandil nebo to, to nějak ne.

V: Co třeba některý ty skupiny, co se tam vytvářej? Řekněme ultras, který vytvářej ty choreografie, a potom ti hooligans, chuligáni. Jakej na tohle máte názor?

I: Já se je snažím pochopit. Vždycky je napřed nějaká.. jako něco se udělalo a já se spíš ptám, proč se to udělalo a proč to udělali takovým způsobem. Já teba jsem byl hrozně naštvanej, že jsem stal součástí chorea, kdy já jsem vůbec netušil, co tam bude napsaný a kdybych věděl, že tam bude zrovna tohleto, tak to jsem byl fakt pak naštvanej. (na jednom z utkání uspořádali ultras kartoniádu s nápisem A.C.A.B. - all cops are bastards, kteážto zvihla vlnu nevole mezi dalšími fanoušky; ultras se článkem na internetu později omluvili a zavázali se, že celosektorové kartoniády se napříště vyvarují kontroverzních témat – pozn.výzk.) Nikomu jsem nic nevyčítal, ale to si myslím, že bylo proti vedení Slavie trošičku nefér. Jinak jako samozřejmě, pokud vim, že hooligans jako takový mají nějaký směr a smysl, já jim ho nemůžu vyvracet, protože to bychom nebyli demokrati. Pokud tam nebude v podstatě páchano někomu nějaký zlo jako takový, a to by byl jedině ten klub a na to by měli ti kluci dávat pozor, protože je pravda, že v momentě, kdy oni udělají nějaký choreo, za který klub bude potrestanej, tak je tam něco špatně. A to špatně je na straně těch hooligans nebo na straně toho, kdo takovou choreografii udělal, protože my jsme za to dostali pokutu, protože jsme něco porušili. A tu pokutu bude potom de facto platit klub, takže to by nebylo dobře.

V: Co politika ve sportu? Myslíte, že tam patří, má tam místo?

I: No, jako co nejmíň by ho tam měla mít. Jako že se í nevyhne ten sport tý politice, to je jasný. Víte co, já vám to řeknu úplně upřímně: já pana Paroubka rád nemam, ale nemůžu za to, že fandí Slavii. A nemůžu ho za to napadat a nemůžu za to napadat ani Slavii. To je asi všechno, co vám můžu říct. Ale politiku bych do sportu jako takovýho opravdu nějak nerad dostával. I když asi si sám někdy protiřečím, protože když mluvím o Spartě a o tom, co se tam dělo, tak tu politiku do toho bohužel tahám. Ale ona tam byla. Já jsem jí tam nechtěl, ale spart'ani si jí tam strčili a tím se bohužel tohle všechno stalo no. A od té doby se to odvíjí. Já když vidím, co dělali komunisti s Bicanem, tak to já prostě nemůžu no.

V: A po revoluci ta komercializace sportu, to pronikání těch peněz, jak na to se díváte?

I: Myslíte jako, že komerčí je celkově potřeba podporovat sport, nebo úplatky?

V: No spíš jako tu komerčí, která sport určitým způsobem přetváří..

I: Určitě přetváří. Ono je těžký asi dneska, pokud jsme se teda dali touhle cestou – a ta komerce to pochopitelně je součást tý společnosti – tak těžko asi vymyslíme nějaký jinej způsob financování sportu než z komerce že jo. My slávisti i kdybych naplnili každéj ligovej zápas stadion 20 000, tak prostě pořád do toho bude muset vstupovat ten komerční prvek, protože my si jinak ty prachy na to, abychom mohli investovat, nevyděláme. Teď je jenom otázka, aby to skutečně bylo co nejtransparentnější a aby to bylo co nejférovější. A abychom opravdu nikde nenechávali ty cesty slimáka v tom smyslu, že jsme někde nechávali nějaký úplatky nebo tohleto. To bych strašně nerad, toho bych se nechtěl dožít jako slávista. A musím říct, že jsem měl velkej problém s panem Pučkem tehdy, vejleký problém (někdejší

rozhodčí usvědčený z korupčního jednání, který krátce působil v administrativě Slavie – pozn.výzk.). Já si myslím, že to i dobře sledoval Doležal (předseda představenstva Slavie - pozn.výzk.), když věděl, že moc dobře nešláp' a proto taky tehdy tu spolupráci ukončil. Dobře to nebylo. Ale tomu se nevyhnete přistě, těmhle logistickejm skupinám. Já třeba vidím některý nedobrý prvky, který se teďka dějou v tý E-Side (firma vytvořená za účelem financování stadionu - pozn.výzk.), protože já ani s panem Leškou (její ředitel, někdejší generální ředitel klubu - pozn.výzk.) nemam úplně nejlepší zkušenost. A jsem pořád ve střehu. Já budu strašně šťastnej, až tý developerský firmě, která v podstatě jakoby postavila ten stadion a je jakoby, má nás všechny v područí tím, než se to všechno splatí, tak já se modlim za to, abychom to splatili co nejdřív. A aby se tam ta součást tý Slavie jako takový a toho managmentu, kterej do toho pak vstoupí majetkově daleko víc, tak aby to už bylo co nejdřív. Proto mam radost, že na Slavii chodí přes 10 000 teďko.

V: Dobře, tak jsme na konci, napadá něco ještě vás, co byste k některý z těch věcí, co jsme třeba mluvili, nebo i celkově, chtěl třeba říct..

I: Takhle, já jednak si myslím, že bych chtěl zase poděkovat vám, pane Šváb, protože já jsem rád, když takovýhle lidi mladý.. protože já to musím vidět generačně, já jsem taky byl mladej kluk, tehdy byly samozřejmě jiný možnosti, nedovedu si představit, že bych třeba já tehdy dělal doktorandskou nebo bakalářskou práci na téma Slavie, i když můj kamarád z jižních Čech dělal práci na téma babouci. To je taková kapela jihočeská dechová a on na to dělal doktorandský téma. Takže obrovsky fandim tomuhle a budu strašně rád, pokud vám tohle nějakym způsobem pomůže. Já předpokládám, že ta vaše generace zase vezme ten prapor a potáhne tu Slavii zase dál, protože vy zase budete muset asi zřejmě vychovat nějakym způsobem generaci, která to zase převezme po vás. Já věřim tomu, že Slavie jako fotbalovej klub a vůbec Slavie jako pojem jako takovej určitě tu tradici má už tak velikou a tak nezničitelnou, že věřim tomu, že to poběží pořád dál.

6.4 Původní protokoly z pozorování

6.4.1 Protokol z utkání Slavia – Jablonec (ne 22.10.2006 20:15, Strahov)

Toto utkání se konalo večer s divácky nepříliš atraktivním soupeřem, protože byla velmi nízká návštěva. Fanoušci Slavia Praha se na domácí zápasy dopravují jednotlivě, až poslední část cesty pro ně zřizuje klub – je zřízena zdarma autobusová linka, která fanoušky vozí ze zastávky Anděl nebo Na Knížecí na Strahov. Klub se tak snaží fanoušky přilákat, protože ti Strahov, kde je Slavia dočasně, nemají rádi a tak chodí v malém počtu.

S prvními příznivci jsem tedy přišel do kontaktu právě v zastávce Anděl. Svou klubovou příslušnost dávají najevo tím, že již ve městě nosí šály s klubovými barvami, nebo repliky hráčských dresů. Zastoupeny mezi nimi byly snad všechny věkové kategorie, od nejmenších po větší, ani sociální příslušnost nebylo možno jakkoliv generalizovat. Cestou na utkání mezi sebou vedli běžné rozhovory.

Přímo na stadionu, který je rozdělen na 4 základní tribuny podle světových stran, již jednotliví fandové volí sektory podle svého zaměření. Severní tribuna je vyhrazena hostům, kterých ale tentokrát přijelo jen velice málo. Západní je z velké části vyhrazena novinářům, východní a jižní jsou pro běžné fanoušky. Právě jižní tribuna je místem, kde se při každém utkání tvoří „kotel“ Ten je místem, kde se nejvíce skandují různá hesla či popěvky, kde se vyvěšují všelijaké vlajky či používá zábavná pyrotechnika. Její používání je zakázané, přesto skoro na žádném utkání nechybí, tedy ani v tomto konkrétním. Pyrotechnika není levná a její financování je čistě záležitostí skupin ultras.

Co se týče osazenstva kotle, opět jen těžko generalizovat – vyskytovaly se zde různé věkové skupiny, na první pohled různé sociální skupiny. Byla zde ale největší koncentrace lidí oblečených v oděvech, kterými se někdy vyjadřuje příslušnost ke krajně pravicovému hnutí (např. bunda zvaná „bomber“). Mezi přítomnými byli na tomto utkání i přívrženci Bohemians Praha, kteří se naprosto nerušeně pohybovali v kotli a setrvali v družných rozhovorech s fanoušky Slavia.

Lidé byli po stadionu celkem roptýlení, ale v kotli byli jako vždy blízko u sebe. Kolem nich byly velké vlajky zobrazující slovo „ULTRAS“ a také lebku ve slávistické hvězdě, což je symbol skupiny Gang of Slavia. Zády k hřišti, otočený směrem ke kotli stál vyvolávač s megafonem, který celý zápas říkal ostatním, co mají dělat a pobízel je ke skandování. Při nástupu hráčů na hřiště fanoušci tleskali a spustili první skandování. V páté minutě na pokyn vyvolávače zdvihají fanoušci připravené červené a bílé papíry, spouští se první světelné představení. Tím, jak jsem se dočetl na internetových stránkách, oslavovala tato skupina rok své působnosti.

První pokřiky následují ihned po nástupu hráčů na hřiště. Celkem se daly rozdělit na několik skupin: Jednak to byly pokřiky čistě zaměřené na podporu vlastních hráčů (těch je drtivá většina) nebo oslavu klubu, jednak nenávislné nebo posměšné namířené proti soupeři, dále namířené proti jednotlivcům (ať už aktérům dnešního zápasu nebo jiným, nezdánlivě rozhodčím) a konečně pokřiky vymezující se proti jiným, které ani tak nedávají najevo, že komu fanoušci patří, ale proti komu se vymezují. Kromě hromadných pokřiků se také objevovaly četné spontánní výkřiky jedinců, reagující na vzniklou situaci na hřišti – např. pochvalné, když je jedinec spokojen s předvedenou akcí Slavia, nebo hanlivé a nenávislné, když se naopak podporovanému mužstvu nedařilo a např. sudí vyřkl verdikt proti domácím, nebo soupeřův hráč udělal něco nesporného či domněle nesporného. Zde se pak vyskytovaly běžně používané hanlivé nadávky.

V případě hromadných pokřiků byla ale situace jiná. Vždy musely být koordinované, úderné a přesně vyjadřující svůj smysl. Z první skupiny, kterou jsem uvedl, se nejčastěji vyskytovaly jednoduchá hesla obsahující název klubu, jako „Slavia Praha“, „Slavia – bíločervený“ (melodie písně Go West), „Slavia“, dále delší

„Slavia, Slavia,
ve svém zanku hvězdu má,
Slavia, Slavia,
to je barva bíločervená..
Slavia, Slavia,
jak to krásně zní!
A proto hoši s chutí do toho,
ať jsme vždy a všude vítězní!
Slavia!“

Kromě těchto konkrétních se vyskytovaly i neutrální pokřiky, které užívají běžně fanoušci všech klubů. Např. „Podťe hoši dáme gól“, „My chceme gól“, „Hoši bojovat“. Tyto pokřiky probíhaly během celého zápasu a nevysledoval jsem žádnou vazbu na konkrétní čas nebo situaci v zápase.

Pokřiky charakteristické pro druhou skupinu, kterou jsem uvedl, byly méně časté. To i proto, že utkání s Jabloncem nejsou příliš prestižní, a tak mezi fanoušky není nijak zvlášť napjatý vztah.

Třetí skupina pokřiků, namířených přímo proti jednotlivcům, byla častější. Několikrát se opakoval pokřik útočící na brankáře soupeře – zejména, když se chystal k výkopu. Fanoušci počkali, až balon vykopne, a spustili: „Posero, posranej, v Jablonci chovanej.“ Kromě toho se často opakoval pokřik namířený proti kapitánovi pražské Sparty. Tento pokřik je velice prostý („Sivok je čůrák“) a reaguje na dřívější výroky a gesta toho hráče. Ten se nepokrytě prezentuje jako nepřítel Slavie – dříve prohlásil, že „kdyby byl na hřišti, ukopl by někomu ze Slavie hlavu“ a nechal se také do novin vyfotografovat, kterak drží vlajku Slavie v gumových rukavicích, s neskrývaným výrazem hnusu ve tváři. Od té doby se tento nenávidný pokřik opakuje velmi často, výjimkou nebyl ani tento zápas. Co se týká urážek rozhodčích, ty byly málokdy koordinované, většinou se jednalo o emotivní výkřiky jednotlivců v momentech, kdy rozhodčí vynesl verdikt namířený proti domácím. Urážky se stupňovaly tím více, čím méně bylo času a čím více byl ohrožen úspěch Slavie.

Poslední skupina pokřiků je v případě Slavie velmi vyhraněná. Je zde sice celkem nespecifické „My jsme Slavie, vy nejste nic“, které se i při tomto utkání jednou objevilo, častěji se ale objevovaly pokřiky namířené proti Spartě. Právě zde bylo patrné nejvýznamnější rozdělení na my a oni, tedy ne-spart'ané a spart'ané. Se Spartou se tentokrát nehrálo, ale vůči ní namířené pokřiky mají své místo na každém utkání, toto nebylo výjimkou. Jednalo se o tento:

„Červenobilá,
bojová síla!
Slavie! Praha!
Hooligans!
Hooligans!
Nenávidíme!
Všechny!
Smrt Spartě!
Smrt Spartě!
A proto: Vždycky jsme s váma, vždycky jsme s váma....“

Tento pokřik všichni skandují současně. Další, který je namířený přímo proti úhlavnímu nepříteli, vždy někdo předkřikuje a další opakují:

„Jen co Sparta lehla popelem!
Jen co tam všichni chcípili!
Až do rána jsme slavili!
Až do rána jsme pili!
Spart'ane bodnu Tě!
Až pudeš na kutě!
Ty rudej žebráku!
Poserem tě!
Na na na....“

Tyto pokřiky se vyskytly každý dvakrát a rovněž neměly žádnou vazbu na konkrétní situaci.

Během utkání se také vyskytla indiferentní skandování spočívající v určité melodii, popřípadě poskakování, vstávání či točení šálami. Vždy na pokyn vyvolávače s megafonem. Na samém konci utkání odměnili fanoušci své hráče i přes nevýhru potleskem a standardním rituálem – šálami roztaženými v ruce nad hlavou. Po utkání se klidně rozešli a rozjeli domů v připravených autobusech. Na tomto zápase bylo přítomno 2225 diváků, což představuje 11,7% kapacity stadionu. Fanoušku Jablonce zde mohlo být tak třicet, protože se příliš neprojevovali. Během celého utkání jsem mezi domácími nezaznamenal ani jeden výkřik, který by jakkoliv útočil na nějakou etnickou či náboženskou. Fanoušci Jablonce se prezentovali transparentem: "A co příště? Poženem Vás až do Jeruzaléma :)", což se dá interpretovat jako narážka na tradiční spojování klubu Slavia Praha s židovskou menšinou. Příslušníků Policie ČR bylo na utkání přítomno nemnoho a nemuseli nijak zasahovat.

6.4.2 Protokol z pozorování utkání SK Slavia Praha – FC Baník Ostrava (neděle 3.12.2006 16:00, Stadion Evžena Rošického, Strahov – Praha)

Situace před utkáním

Jednalo se o poslední utkání podzimní části fotbalové ligy, navíc s atraktivním soupeřem. Slavia se také výhrou

mohla posunout do čela tabulky – to bylo pro fanoušky lákadlem a přišli ve větším počtu, než bývá obvyklé. Zároveň se jednalo o tzv. utkání rizikové, protože fanoušci Baníku Ostrava jsou označováni za nejagresivnější v lize. I proto bylo na zápase přítomno dosti policistů – těžkooděnců, na koních i v automobilech. Během zápasu se vyskytovali nejblíže obou kotlů, zasahovat museli až po skončení střetnutí, kdy v sektoru Slavie Praha vzplálo několik sedaček. Bylo to kousek ode mne, ale nepostřehl jsem ani příčiny, ani záměr. Jestli je někdo zapálil nebo jestli chytily od zrovna pouštěných světlic, těžko odhadovat, ale policisté vnikli do sektoru, aby doporučili hasiče, kteří oheň zlikvidovali.

Dlouho před zápasem se na internetu objevovaly výzvy, aby Slavii přišlo povzbudit co nejvíce fandů, to je ale běžná praxe. Na Strahov jsem dorazil asi hodinu před zápasem, to se začali scházet i další fandové, v drtivé většině jednotlivě. Už ve městě byli oděni do replik hráčských dresů a šál. Dresy mají klasickou slávistickou podobu a moc se mezi sebou neliší – z poloviny jsou bílé, z poloviny červené („sešivané“), v bílé části je na prsou pěticípá hvězda postavená na hrot. Na hrudi bývá ještě jméno aktuálního sponzora, na zádech mívají někteří fanoušci jméno a číslo hráče, jiní nikoliv. Většinou se jedná o dřívější nebo současné opory mužstva. Šály jsou mnohem různorodější. Existuje jich dost typů, nejčastější jsou červenobílé s nápisem SK SLAVIA PRAHA FOTBAL a znakem klubu – i těch je vícero, ale liší se jen zdobením na okraji. Pak se vyskytovaly šály tzv. sběratelské, z nichž jsem tedy zaznamenal jeden typ. Jednalo se o šálu odkazující na nedávné klání Slavie se slavným anglickým klubem Tottenham Hotspur – je z poloviny modrá, kde je nápis Spurs, a z poloviny červenobílá. Dalším typem šály, který jsem zaznamenal, je šála hokejové Slavie – je dost podobná té fotbalové, jen je v ní více zastoupena modrá barva a znak i nápis (HC SLAVIA PRAHA) patří pochopitelně hokejové Slavii. Posledním druhem, který jsem odhalil (často v kompletu se stejným kulichem), byla červenočerná šála s motivem plamenů a nápisem „ULTRAS“. Nejsem si jist, zda se dá tato šála koupit v běžném obchodě. Fanoušci byli oblečeni většinou do sportovního oblečení, džínových kalhot, sportovních bot i bund. Rozhovory jsou během zápasu směřovány převážně k utkání. Např: „Ten Krajčík je tragickéj, měl by střídat.“ apod. Co se týká věku, jedná se o lidi odhadem od 15 do 30 let nejčastěji. Najdou se výjimky, ale je jich minimum. Mladší vůbec, starší ojediněle. V kotli se objevují i dívky, převážně v doprovodu svého přítele. Jejich věk řekl bych málokdy překročí 20. Jsou také sportovně oblečené, mají i šálu.

Skupiny hooligans se většinou orientují na střety s podobnými skupinami fanoušků soupeře. Skupiny Ultras se pak snaží zejména projevovat prostřednictvím různých audiovizuálních choreografií přímo během zápasů. Jedná se ale o provázané skupiny, takže se jejich aktivity mohou pochopitelně překrývat. Co se týče vzájemných šarvátek, neviděl jsem žádnou, ale zpětně jsem se dozvěděl, že se nějak odehrály. Uvádím úryvky z Mladé Fronty Dnes ze 4.12.2006:

„Hned na několika místech došlo ke rvačkám a pěstním soubojům. Nejdramatičtější potyčku vyvolali včera odpoledne fanoušci fotbalových klubů Slavia a Ostravy. Jejich bitka nedaleko stanice metra Anděl skončila zadržením několika fandů obou klubů a zraněním jednoho z nich. Toho musela odvézt záchranka do nemocnice. „Fanoušci se poprali na stanici autobusu, odkud mířili na strahovský stadion na fotbalové utkání,“ popsala zásah mluvčí pražské policie Eva Miklíková. Proti přibližně stovce rozlícených fandů se postavila dvacítko policistů ozbrojených tonfami. „Zásahová jednotka byla na místě okamžitě. Všechny fanoušky, kteří se podíleli na rvačce, během chvilky natlačili do vozů,

Osm fandů skončilo na policii

Podle mluvčí Miklíkové putovalo osm ze rváčů v poutech na policejní služebnu, další absolvoval sanitkou cestu do Fakultní nemocnice Motol. „Dvaatřicetiletý muž utrpěl zranění na hlavě. Naši záchranáři jej předali do péče traumatologů,“ přiblížil situaci ředitel záchranné služby Zdeněk Schwarz.

Autobus se ani nezpозdil

Podle svědků začal pěstní soubój fanoušků sešivaných a Baníku přímo v autobusu. Zdemolování jeho interiéru, zraněním cestujících nebo řidiče naštěstí zabránil rychlý příjezd dvaceti policistů ve dvou policejních antonech a třech tranzitech. „Policie fanoušky raději sledovala, proto nevznikla žádná škoda na autobuse. Ten se dokonce ani nezpозdil,“ řekla Michaela Kuchařová, mluvčí Dopravního podniku. Rvačka fanoušků na smíchovském Andělu byla včera odpoledne největší, ale vůbec ne jediná. „Ve Vaničkově ulici na Strahově se poprala další skupina fanoušků a dalších osm příznivců Slavie a Baníku jsme byli nuceni zadržet,“ řekla policejní mluvčí Miklíková. Všichni byli předvedeni na policejní služebnu. Po zápase, který Slavia vyhrála 2:1, hlídali policisté trasy odchodu fanoušků ze strahovského stadionu a příznivce Baníku doprovodili až k vlaku. Policie nezaznamenala už žádné další incidenty mezi příznivci obou fotbalových klubů.“ (zdroj – MF DNES)

Zápas

Ještě před branami stadionu bylo rušno – několik dívek z různých sázkových kanceláří se pokoušelo nalákat fanoušky na různé výhody, soutěže apod. To vše za bedlivého dozoru policistů na koních. Po vstupu na stadion, hned za branami směřujícími na Jižní tribunu, kde bývá kotel, stály asi 4 dívky s kelímky v ruce a žádaly kolemjdoucí, aby přispěli na choreografii. Tím jsou myšleny různé světlice, které se používají, vlajky, transparenty apod. Ke své směle

jsem nejmenší peníz měl padesát korun, což je stejně jako vstupenka na zápas, nezbylo mi, než ji dát do kelímku coby první bankovku vůbec. Pokračoval jsem tedy do kotle, kde už se připravovaly vlajky a organizovalo se „choreo“. Stoupl jsem si přímo do centra kotle, za chvíli přišel mladý muž ve sportovní bundě a kalhotách (bez šály či dresu), s bradkou a brýlemi, a poprosil nás, v tom místě stojící, jestli bychom na začátku nepomohli s rozbalováním vlajek. Podobně obešel celý kotel, podporován ještě zdola vyvolávačem s megafonem. Na tribunách bylo rozvěšeno několikero vlajek. Většinou se jedná o standardní klubové vlajky (nahore bílá s hvězdou, dolní polovina červená), doplněné případně o nějaký nápis. Nápisy jsou různé. Např: SLAVIA INTELLECTUALS, FANS OF ALCOHOL, SKS SUPPORTERS, SKS GENTLEMEN, BOSNA BOYS (mimochodem moji budoucí informátoři do rozhovoru), LOVOSICE, PRAŽSKÝ KURVY atd. Samostatně pak byl nápis SLAVIA HOOLIGANS, také SLAVIA PRAHA – LEGENDA, KTERÁ NEKONČÍ a také vlajka Anglie.

Fanoušci Baníku Ostrava, kterých přijelo několik set, měli modrý transparent s nápisem COSA NOSTRA, vlevo znak klubu a vpravo Slezskou orlici, dále černý transparent s bílým nápisem APPLE COMMANDO. Ve druhém poločase vytáhli obě vlajky, která byla přes celý jejich sektor, na které byly vyobrazeny kouřící komíny a nápis NELZE TO ZASTAVIT. Jejich hlasové projevy jsem bohužel kvůli značné hlučnosti v domácím sektoru příliš nezaznamenal, jen útržkovitě. Jednalo se o následující: „Pražské kurvy“, „Baník“, „Baník pičo“, „Baniček“ a také zámý chorál, který je i klubovou hymnou. Tu složil Jaromír Nohavica:

„Baničku my jsme s tebou,
neopustíme tě,
nikdy tě nezradíme,
bo my ti věříme.“

Co se týká pokřiků v domácím sektoru, ty začaly už před zápasem, ale to byly jen dílčí skupinky. Ty skandovaly „Všude Slavie, všude Slavie“, což bývá běžná reakce na velice časté skandování fanoušků soupeřova klubu „Jude Slavie“. To jsem ale od fandů Baníku nezaznamenal ani jednou. Těsně po začátku utkání byly rozvinuty zmíněné vlajky. Jednalo se o dlouhé pruhy uvázané na horní tribuně a sahající až dolů, střídavě červené a bílé. Na několika místech byly ještě podsvíceny červenými světlicemi. To bylo doprovázeno tradičním pokřikem „Slavie, bíločervený“ (melodie popové písně Go West od skupiny Pet Shop Boys). Vlajky pokrývaly celý kotel, kde stálo i několik příslušníků policie, kteří jednu strhli a zničili. Po chvíli byly vlajky sbaleny a začaly různé pokřiky. Již tradičně je zahajoval vyvolávač s megafonem, který vždy ostatní vyzval, aby zvedli ruce, chytli se za ramena nebo se posadili (to bylo vždy u konkrétního pokřiku stejné). Několikrát se objevilo také „Vršovice!“ Tím dávají fandové najevo svoje přání, aby se Slavia vrátila do svého tradičního Edenu. Nově jsem zaznamenal pokřik:

„Nejlepší je, nejlepší je,
ta naše pražská Slavie,
ta vyhraje, nejlepší je,
červenobílá Slavie.“

Jinak co se týká hanlivých pokřiků, vyskytly se během prvních deseti minut tři. Jednak to bylo „Smrt Spartě“, jednak „Sivok je čurák“ (kapitán Sparty) a jednak:

„Červenobílá,
bojová síla!
Slavie! Praha!
Hooligans!
Hooligans!
Nenávidíme!
Všechny!
Smrt Baníku!
Smrt Baníku!
A proto: vždycky jsme s váma...“

Zde bylo nahrazeno tradiční „Smrt Spartě“ heslem „Smrt Baníku“. Během zápasu bývá tento chorál skandován několikrát, ale tentokrát tomu tak nebylo. Asi v desáté minutě po pokřiku „Sivok je čurák“ vyzval totiž vyvolávač s megafonem, aby se nic takového neskandovalo, protože na utkání jsou přítomni delegáti kontrolující korektnost fandění a Slavii by mohla za cokoli hrozit pokuta. Ještě předtím vyzýval i hlasatel, aby fanoušci fandili v duchu fair play. Jistý tlak na ČMFS totiž vznikl po jednom z předchozích zápasů v Mladé Boleslavi, kdy se v médiích rozvířila diskuse na téma tohoto pokřiku obsahujícího heslo „Smrt Spartě“. Ke skandování se totiž po zápase připojilo i několik hráčů, což poté řešila i disciplinární komise. Na několika následujících utkáních poté slávističtí fandové volali heslo „Saiver je čurák“. Filip Saiver je totiž novinář Mladé Fronty, který o incidentu informoval. Fanoušci Slavie se ale cítili ukřivdění,

protože podle jejich názoru výroky kapitána Sparty Sivoka na adresu Slavie před jedním z loňských derby byly ještě horší a zůstaly bez odezvy. Slavia musela poté poslat oficiální omluvu Spartě. Výzvu osazenstvo kotle skutečně dodrželo a vyvarovalo se pokřiků, které by mohly znamenat postih pro klub. Na tradiční pokřik mimopražských fanoušků „Pražský kurvy“ (v podání Ostravanů „Pražské kurvy“) reaguje nejen zmíněná vlajka, ale také ironický pokřik: „Pražský kurvy, to jsme my, to jsme my, to jsme my!“ Proti rozhodčímu se skandovalo (spíše jen v malých skupinkách) při několika sporných výrocích „Černá svině“. To proto, že měl černý dres. Podobně pak proti ostravskému brankáři „Žlutá svině“ (žlutý dres). Ostravský brankář si pak vysloužil velký pískot a hučení v jednom momentu, kdy se zranil a fanoušci měli dojem, že pouze zdržuje hru. Když ale opouštěl hřiště, aby byl vystřídán, a bylo jasné, že je přeci jen vážně zraněn, většina pískat přestala a zatleskala.

Co se týká chování jednotlivců, nevybočovalo nijak z normálu. Několikrát jsem zaznamenal, jak někdo prohlásil „Táhněte zpátky do Polska“ nebo když hlasatel vyzýval ostravské fanoušky, aby po zápase zůstali ve svém sektoru a vyčkali pokynů policie, komentoval to jeden mladík slovy „Musíš polsky, oni ti nerozuměj.“ Jinak se jednalo o standardní výkřiky, většinou hanlivé, ve kterých se vystřídala snad všechna sprostá slova, která čeština zná. Na těch jsou takové výkřiky jednotlivců založeny, nejsou příliš kreativní. Namátkou: „Ty zmrde zkurvenej“, „To si děláš prdel“ apod. Tyto výkřiky vypouštějí většinou mladší jedinci v kotli. Zápas byl ke konci dosti dramatický, Slavia potřebovala vyhrát a nervozita stoupala s každou minutou. Při jedné nevydařené akci kopl mladík přede mnou do sedačky tak, až ji ulomil.

Těsně před koncem zápasu byla rozvinuta velká vlajka přes celý kotel. Bohužel jsem spočinul pod ní, takže nevím, co na ní bylo. Zároveň bylo opět spuštěno několik červených světlic, a to i na Východní tribuně. Opět doprovázeno pokřikem „Slavie, bíločervený.“ Zápas byl nakonec rozhodnut brankou Slavie v poslední minutě zápasu, což přineslo obrobskou vlnu euforie jak fanouškům, tak hráčům. Ti okamžitě běželi ke kotli se o ni podělit. Po závěrečném hvizdu (teď někdy začaly hořet zmíněné sedačky) přišli ke kotli znovu a házeli do hlediště dresy. Sami pak rozvinuli svůj transparent, na kterém byl nápis „Děkujeme vám za podprou“. Skandovaly se všelijaké pokřiky na oslavu Slavie, včetně zmíněného kontroverzního. Hráči byli vyzváni, aby se společně s fanoušky posadili, a skadovali s nimi (stejně jako v Maldě Boleslavi). Pokřik byl ovšem pozměněn a bylo z něj vynecháno kontroverzní „Smrt Spartě (Baníku)“. Zřejmě aby se předešlo případným potížím. Fanoušci zůstali ve svém sektoru, který je oddělen od plochy plotem. Poté ještě proběhl rituál, kdy se hráči chytí za ruce a současně je s fanoušky rychle po sobě zvěďají. Totéž následovalo ještě u Východní a Západní tribuny.

Fanoušci Baníku byli po celou dobu ve svém sektoru. Při odchodu ze stadionu stál za jeho branami kordon policistů, kteří zamezovali slávistům v cestě směrem k Ostravanům. Fanoušci Slavie ale tyto tendence ani nejevili a cestu si krátili pokřiky, které nemohli dnes skandovat na stadionu. Jako např.

„Jen co Sparta lehla popelem!
Jen co tam všcihni chcípli!
Až do rána jsme slavili!
Až do rána jsme pili!
Sparťane bodnu tě!
Až pudeš na kutě!
Ty rudej žebráku!
Poserem tě!“

V autobuse se pak některé pokřiky opakují. Fanoušci vystupují na stanici Anděl, osazenstvo autobusu, kterým jsem jel já, se odebírá domů ve skupinkách po dvou až třech, případně osamoceně. Odcházejí na tramvaj či metro naprosto v poklidu, bez hlasových či jiných projevů.

6.4.3 Protokol z pozorování chování fanoušků na utkání SK Slavia Praha – 1. FC Brno (pondělí 19.3.2007 17:15, Stadion Evžena Rošického, Strahov – Praha)

Zápas byl prvním domácím po zimní přestávce, o týden dříve se již odehrál jeden v Liberci. Na utkání jsem přišel poměrně brzy, a tak se zatím fanoušci trousili jen jednotlivě. Zamířil jsem do kotle, kde probíhaly přípravy na zápas. Byly zde instalovány transparenty, na sedačky rozdávány kartony. Fanoušci přitom spolupracovali s pořadateli, měli přístup i na plochu, aby mohli nainstalovat transparenty. Při instalaci jsem nabídl svou pomoc, kterou mladík (odhadem tak šestnáctiletý) vzhledem k obtížné manipulaci s velkým transparentem ve větru uvítal.

Transparent, s jehož instalací jsem pomáhal, mohl být odhadem na 15 metrů dlouhý a tři metry vysoký. Zobrazoval postavy z amerického animovaného seriálu Simpsonovi. Každá z nich držela jednu světlici a prostřední četla noviny. Na nich byl na jedné straně nápis "Ohně zpět! Výzva ultras ČMFS. Praha - Ultras Slavia požadují znovu povolení pyrotechniky." Jednalo se o reakci na zákaz, který byl vydán před začátkem jarní části soutěže. Vzhledem k tomu, že různé pyrotechnické efekty jsou velmi oblíbeným choreografickým doplňkem, nebyl jejich zákaz uvítán. Na druhé straně zobrazených novin byl nápis "Hooligans řadí na českých stadionech. 20.000 policistů! 19 mrtvých! 288 zraněných! 922 zatčených! Bilance zápasu Slavia vs. Brno 19.3.2007. Saiver." Saiver je jméno novináře, který podle

fanoušků zaujatě a zkreseně informoval o jednom z loňských incidentů. Jeho jméno se tak stalo symbolem neobjektivního informování, šlo svým způsobem o vyjádření pocitu křivdy. Kromě tohoto velkého transparentu visel na plotě nápis „Ultras Simpsons“ a z druhé strany doporučení nové internetové stránky (www.slaviaultras.goo.cz). Kromě těchto byly vyvěšeny i tradiční vlajky jednotlivců: „Jinřichův Hradec SKS Supporters“, „Slavia forever“, „Fans of Alcohol“, „Pražský kurvy“. Na vzdálenějších tribunách se mi nápisy bohužel nepodařilo přečíst, ale jde zpravidla o vlajky Slavie s nějakým heslem či místem.

Zmíněné stránky stojí opravdu za pozornost, protože jsou velmi obsažné. Jsou na nich reportáže ze zápasů, fotografie, ukázky z příprav choreografií, reference o šarvátkách, výjezdech, ukázky ukořistěných vlajek či šál, popis jednotlivých skupin, články z tisku apod. O tomto utkání zde je referováno také – kromě popsanych choreografií je zde i popis pouliční bitky. Ta se měla odehrát mezi 23 příznivci Slavie a 26 fanoušky Brna. Oba tábory se sešly na domluveném místě, kde se do sebe pustili. Obě strany o bitce referují jako o „férové“. Těžko toto dění ale dávat vůbec do souvislosti s kopanou, protože celý incident se odehrál bez toho, aby někdo ze zúčastněných vůbec vstoupil na stadion. Faktem je, že násilí se posouvá mimo stadion, na utkáních fanoušci vcelku respektují nařízení. Respektovali je i tentokrát, neuzili žádnou pyrotechniku, ač již byla údajně připravena. Za to jim byl na oficiálních stránkách klubu vyjádřen dík, což také oni na svých stránkách reflektovali a zároveň poděkovali všem, kteří se účastnili na choreografii. V kotli jinak bylo víceméně tradiční osazenstvo (viz předchozí protokoly), jak co se týká oděvu, tak šál apod. V tomto lze vysledovat pravidelnost.

Choreografie byla kromě transparentů dvojitá: v prvním poločase byly na pár minut v celém sektoru zdviženy nad hlavy připravené kartony (moderé a bílé). Ke spolupráci byli přítomni s prosbou vyzváni vyvolávačem s megafonem, který tradičně organizoval fandění. Na začátku druhé půle bylo rozdáno asi 50 červených a 50 bílých vlajek, na každou stranu kotle jedna barva. Vprostřed pak byla plachta se znakem Slavie a po stranách ještě číslovky 18 a 92, dávající dohromady letopočet založení klubu, tedy 1892. Po několika minutách byly vlajky sbaleny, aby diváci viděli na hřiště.

Co se týče fanoušků Brna, těch mohlo být přítomno tak 100, během utkání jsem zaregistroval tři jejich pokřiky: „Zbrojovka do toho“ odkazující na dřívější název klubu a „Slavie hovno je“ a „Pražský kurvy“. Jejich choreo-aktivity byly nulové.

Chorály, které skandovali slávisté, byly na tomto utkání tradiční. Začalo se skandováním „Slavie, bíločervený“, dále „Pojďte hoši dáme gól, dáme gól“, „Slavie Praha“. Poté se skandoval chorál:

„Nejlepší je, nejlepší je,
ta naše pražská Slavie,
ta vyhraje, nejlepší je,
červenobílá Slavie.“

nebo

„Slavie, Slavie,
ve svém zanku hvězdu má,
Slavie, Slavie,
to je barva bíločervená..
Slavie, Slavie,
jak to krásně zní!
A proto hoši s chutí do toho,
ať jsme vždy a všude vítězný!
Slavie!“

Fandění nicméně poměrně brzy ustalo, a to z toho důvodu, že Brno se ujalo vedení 1:0 již v osmé minutě a předváděná hra domácích nesplňovala představy fanoušků. V takových chvílích obvykle fandění upadá. Místy se vyskytlo hanlivé „Brno, Brno, buzerantů plno“. S postupujícím časem se podrážděně reagovalo (pískot, nadávky) na sporné verdikty sudích, ale i na taktické zdržování hráčů soupeře. Jeden hráč například dvakrát v krátké době dlouho ležel na trávníku, za což byl při každém následném kontaktu s míčem odměněn pískotem. V této fázi se jen občas ozvalo jednoduché „Slavie do toho“ nebo „My chceme gól“. Na pokřik „Pražský kurvy“ pak přišla tradiční reakce „Pražský kurvy to jsme my, to jsme my, to jsme my“. Do fandění se při špatném vývoji zapojovalo minimum fanoušků, pouze po ojedinělých šancích domácích se jich zapojilo více. Jednalo se především o jednoduché „Dejte jim gól“ a již dříve zmíněné pokřiky podobného charakteru. Ale s blížícím se koncem se nejčastějším projevem fanoušků stával pískot. Pak ale 12 minut před koncem padl vyrovnávací gól, který byl bouřlivě oslaven i se střelcem. Ozval se pokřik „Už je tam!“ a „Ještě jeden“. Vhod také přišla příležitost zahrát se v mrazivém večeru hopsnáním při pokřiku „Kdo neskáče, fandí Spartě“. Ozilého kotle využil vyvolávač ke skandování pokřiku:

„Červenobílá,

bojová síla!
Slavie! Praha!
Hooligans!
Hooligans!
Nenávidíme!
Všechny!
Smrt Spartě!
Smrt Spartě!
A proto: Vždycky jsme s váma, vždycky jsme s váma....“

Byl jsem velmi zvědav, jaká bude rakce na novou posilu domácího týmu, kterým byl v lednu přichozí Brazilec. Tento hráč tmavé pleti se měl vůbec poprvé objevit na hřišti. Už během druhého poločasu si jej fanoušci žádali na hřišti skandováním jeho jména a jeho vstup na trávník se nesl ve znamení potlesku. Když pak vsítil první gól domácích, bežel ke kotli se s fandou pozdravit. Po zápase byl pak jediným hráčem, kterého kotel oslavoval vyvoláváním jeho jména. Barva pleti tak zde evidentně nebyl překážkou.

Poté, co byl zápas vyrovnán, přáli si fanoušci hlavně druhý gól, který by Slavii posunul do čela tabulky. Oživilí fandové odměňovali potleskem každou akci a skandovali neustále. Teď se střídalo hlavně „Slavie do toho!“ a „My chceme gól“. Ten se skutečně po pár minutách dostavil a fandové byli u vytržení. Radovali se velmi hlasitě, někteří šplhali na plot, aby oslavili branku, která posunula Slavii poprvé po čtyřech letech na první místo ligy na úkor Sparty, společně s hráči. Teď už se skandovalo hlavně „Slavie“ za oslavného točení šálami nad hlavou, objevily se i pokřiky proti Spartě. A pak také znovu „Červenobílá, bojová síla...“

S chvilkou do konce utkání si všichni přáli hlavně závěrečný hvizd a odměňovali hlavně hráče za jejich obranné zákroky skandováním jejich jmen. Při pořadatelově vývě, aby fanoušci Brna zůstali v sektoru po skončení zápasu, se ještě skandovalo „Brno, Brno, buzerantů plno“. Pak už ale zápas skončil a fanoušci propukli v jásot. Skandovali „Hoši děkujeme“ a čekali, až hráči přiběhnou k závěrečnému oslavnému rituálu.

Ten obvykle probíhá tak, že se skanduje chorál „Červenobílá, bojová síla.“, z něhož je ovšem vypuštěno kontroverzní „smrt Spartě“, protože hráči měli problémy s disciplinární komisí kvůli tomuto skandování. Všichni přitom sedí a až ke konci vyskočí a tleskají. Tentokrát se předfíkávací pokusil o inovaci, ale nikdo nová slova neznal ani neslyšel, takže to vyznělo poněkud rozpačitě. Nakonec se ještě hráči chytli za ruce a synchronizovaně s fanoušky, kteří drželi nad hlavami své šály, je vyhazovali do vzduchu. Poslední pokřik patřil Brazilcovi jménu, pak se již sektor začal vyprazdňovat.

Po cestě ze stadionu pak ještě spontánně zaznívaly pokřiky „Slavie Praha“, které se rychle rozšířily po celém davu. Odchod byl hlučný, ale jinak klidný. Ve městě se pak dav rozprášíl na malé skupinky, které se vydaly svou cestou. Ohlas v internetových diskusích je mezi slávisty pochopitelně kladný, jen jsou stesky na malou návštěvu a slabou podporu domácích. Na druhou stranu je oceňováno férové choreo (a to i z oficiálních pozic, jak již bylo řečeno) a vzestupná tendence kotle. Často je také vyjadřován optimismus v souvislosti s postavením týmu v tabulce, hlavně je zdůrazňována pozice před Spartou. Na to negativně reagují příznivci Sparty, zaregistroval jsem jednu diskusi, kde kdosi tituloval slávisty „židáčky“, „izraelskými kamarády“ apod. Je vidět, že tento stereotyp stále žije.

6.4.4 Protokol z pozorování chování fanoušků na utkání SK Slavia Praha – FK Viktoria Plzeň (středa 18.4.2007, 18:00, Stadion Evžena Rošického, Strahov, Praha)

Situace před utkáním

Na tento zápas jsem cestoval relativně pozdě, ale bylo to v době, kdy se odehrávala šarvátka mezi fanoušky v Kartouzské ulici. Nebyl jsem jejím přímým svědkem, jen jsem viděl, jak se na místo sjíždějí policisté, a posléze jsem slyšel také rozhovory o tomto incidentu. Stránky Ultras o něm referovaly takto: „těsně před zápasem na Smíchově se střetli zneprátené tábory slávistů a Plzně. Domácí postavili 28 borců proti 37 plzeňanům. hodně tvrdý střet skončil vítězstvím domácích. Když oba tábory opouštěli bojiště dorazila na místo policie, která se pustila do zatýkání a zatkli 25 lidí z čehož značná část byla z Plzně.“ (zdroj: www.slaviaultras.goo.cz) Šarvátka byla předem smlouvena (patrně z internetových stránek). Po uklidnění již žádné další střety na stadionu ani kolem něj nebyly.

Fanoušci Slavie byli před tímto zápasem velmi pozitivně naladěni, protože Slavia vedla ligovou tabulku, což se jí podařilo po několika sezonách. Bylo proto možno registrovat značné oživení jejich zájmu, a to jak např. v internetových diskusích, tak co se týká návštěv přímo na stadionu. Vidina možného úspěchu je tedy zřejmě významným stimulem. Co se týká zmíněných internetových diskusí, ty se před zápasem nesou ve znamení výzev k návštěvě stadionu a spekulací o sestavě týmu, po zápase potom vévodí rozbory předvedené hry. Téměř všemi příspěvky přitom prostupuje motiv vymezení se vůči spartanům, kteří ovšem nikdy nejsou takto nazváni, nýbrž se jim říká „rudoši“, „Rudé kůže“, „rudí“ apod. Na vlastních stránkách diskutují fanoušci Slavie, na neutrálních se zapojují i fanoušci jiných klubů, ale

takové diskuse většinou sklouznou do bezbřehého osočování. I před tímto zápasem tedy probíhaly výzvy k návštěvě, po zápase potom stížnosti na rozhodčí, kritika výkonu mužstva i prognózy dalšího dění. Na internetu diskutují i lidé, kteří se navzájem neznají, jsou i z různých měst a toto médium jim to umožňuje.

Ještě před samotným utkáním mne poprosila dívka s kelímkem plným peněz, jestli bych nepřispěl na choreografii. Přispěl jsem třiceti korunami, za což jsem dostal sérii samolepek. Je to aktivita ultras, o které jsem již dříve četl na internetu. Slouží k získávání peněz na choreografii. Samolepky mají různou tematiku, je jich dohromady 6 druhů, každá ve dvou vyhotoveních. Nebudu je zde zdlouhavě popisovat, příkládám je k protokolu.

Zápas

Osazenstvo kotle bylo tentokrátě hodně odlišné a to z toho důvodu, že na utkání měli studenti vstup do kotle zdarma. Bylo zde proto množství lidí, zápasy normálně nenavštěvují. To znamená, že zde bylo mnoho mladších lidí, i dívek okolo 13 let a podobě. Nicméně standardní jádro bylo na svém obvyklém místě, i když ne nijak odděleno, sektor byl zaplněn rovnoměrně a takřka cele. To mi trochu ztěžovalo orientaci, ale tento zápas byl prostý jakýchkoliv choreografií – žádné plachty či transparenty. Bylo to z toho důvodu, že byl velice větrný den a vítr transparenty poškodil. Měl na nich být motiv „11 let čekáme, letos už ho nedáme.“, dále červené a bílé pruhy. Byly zde tedy jen vlajky, které si každý nosí sám. Zato se na něm vyskytly nové pokřiky, které prezentoval vyvolávač s megafonem a které byly uveřejněny v časopise Poločas, který tiskne klub. Kromě tradičních se tedy objevily následující nové:

„Naše Slavie, vždycky tu bude, vždycky s námi je, a my jsme s ní všude.
Velká tradice, jsou Vršovice, kde tisíce nás jsou, pro Slávii žijou.“

„Slavie! V našem srdci je! Jedna jediná, bíločervená, pražská Slavie!“

„Sešívání, ole, sešívání, ole.. !

Objevily se i nové variace pokřiků na název klubu, spojené s různými formami potlesku nebo zpívanou melodií – např. variace na píseň Hey Jude. Zápas jako takový se pro Slavii vyvíjel poměrně nepříznivě, což se odrazilo v přístupu fanoušků. Negativní vývoj obvykle fandění příliš neprospívá, do pokřiků, které se neúnavně snaží vyvolávat vyvolávač megafonem, se zapojuje jen minimum lidí. Společně reagují jen při faulu soupeře, při pocitě křivdy po výroku rozhodčího apod. Ale tyto výlevy nejsou koordinované. Vyvolávač s megafonem jinak vyzývá, aby se k určitému pokřiku lidé posadili, aby se chytili za ramena (to obvykle slovy „tak snad jsme všichni slávisti ne, tak se nestydte“) nebo aby zdvihli ruce ke skandovanému potlesku.

Velký jásos propukl v momentě, kdy pořadatel ohlásil průběžný výsledek z utkání rivala Sparty, která prohrávala na hřišti Českých Budějovic. Tehdy se objevil pokřik „Budějovice“ nebo „Dynamo“ (název klubu). S rostoucí nervozitou fanoušci podrážděně reagovali skoro na každý výrok rozhodčího, který byl namířen proti Slavii, a to bez ohledu na to, jestli byl v souladu s pravidly, či nikoliv. Toto kritérium nehrálo žádnou roli ani při situaci z 80. minuty zápasu, kdy Slavia vsítla branku, která ovšem nebyla uznána pro postavení mimo hru. Tento velmi kontroverzní výrok, jehož správnost nedokázala posléze obhájit ani komise rozhodčích, byl přijat velmi nepříznivě. Fanoušci na všech tribunách se rozčilovali a někteří jedinci z kotle dokonce vylomili branku a prošli až na běžeckou dráhu, která je mezi hledištěm a trávníkem, ale po dvou metrech se opět zastavili a vrátili zpět do sektoru. V tomto momentě také vylomili asi dvě sedačky. Z jiných částí hlediště zase létaly kelímky s pivem, PET lahve a podobně. Slavii se již vyrovnat nepodařilo, a tak po 16 zápasech bez prohry svému soupeři ze středu tabulky podlehla. Fanoušci ale přílišnou zlost neměli, protože rival ze Sparty svůj zápas také prohrál. A tak i po prohraném zápase odměnilo hlediště hráče potleskem a děkovacím pokřikem, který byl modifikován, kvůli dřívějším problémům s heslem „Smrt Spartě“:

„Červenobílá! Bojová síla! Slavie! Praha! Vždycky jsme s váma! Po výhře! Po prohře! Ať žije Slavie! (potlesk)“

Po utkání jsem jel v autobuse s mnoha fanoušky, kteří vedli rozhovory o zápase a litovali promarněné možnosti vybudovat si před Spartou pětibodový náskok. Jejich myšlenky již také směřovaly k derby se Spartou, které se hrálo 23.4. V autobuse neprobíhaly žádné výtržnosti, nálada byla spíše veselá, nikterak agresivní. Občas se objevil nějaký ten pokřik. Po vystoupení na stanici Anděl nebo Knížecí odešli lidé každý svou cestou.

6.4.5 Protokol z pozorování chování fanoušků před, během a po fotbalovém utkání mezi celky AC Sparta Praha – SK Slavia Praha (pondělí 23.4.2007, Toyota Arena, Letná - Praha)

Situace před utkáním

Tento zápas byl velmi očekáván celou fotbalovou veřejností. Jedná se vždy o velmi prestižní utkání, letos navíc mělo významně napovědět, kdo získá ligový titul. O utkání se psalo v novinách již několik týdnů předem a i fotbaloví

fanoušci jej s napětím očekávali. Lístky na stadion na Letné s kapacitou přes 20 000 míst byly prodány během půl dne, sláviské svých 2000 lístků skupili během tří hodin. Atmosféru, která bývá již tak dost vyhecovaná, jítily i výroky soupeřů v novinách (např. kapitán Sparty se nechal slyšet, že by raději zemřel, než by na sebe vzal dres Slavie).

Před zápasem neprobíhaly na internetu tradiční výzvy k co největší návštěvě, protože počet lístků pro slávisty byl předem dán, zato byla naplánována jiná akce. Slávističtí fanoušci si naplánovali setkání na Staroměstském náměstí, odkud se pochodem vydali na Letnou. Tohoto pochodu se velmi obávali policisté, kteří byli na místě v hojném počtu – napočítal jsem 4 osobní policejní vozy, 16 velikých dodávek, 2 antony na případné zatčení a ve vzduchu létal dokonce vrtulník. Celý průvod pak provázeli těžkooděnci, kteří jej obstoupili ze všech stran a v podstatě udržovali pohromadě. Nicméně iniciativa vycházela vždy od slávistů.

Na Staroměstském náměstí se fanoušci setkali již dvě hodiny před utkáním a po chvíli se vydali na zmíněný pochod. Mohlo se jich sejt odhadem (velmi hrubým) tak na 1000. Byli zde většinou lidé, kteří na Strahově navštěvují kotel, tradiční spektrum dresů a šál obohatila nová z dílny Ultras. Ta má na sobě nápis „Smrt Spartě“. Na místě nechyběl ani vyvolávač s megafonem, který celý pochod organizoval. Většina lidí měla nějaký alkohol. Po celou dobu průvodu se také skandovalo. Jednalo se zejména o pokřiky krátké a úderné: „Slavie bíločervený“, „My jsme Slavie, vy nejste nic“, „Slavie Praha“. Před tím než se průvod vydal na cestu se ale příliš lidí nezapojovalo. Poté, co se dal dav do pohybu, se zapojovali skoro všichni, ale vzhledem k délce často docházelo ke kolizi mezi pokřiky, protože než se jeden stačil rozšířit až na konec, začal vepředu jiný. Celý červenobílý průvod prakticky zastavil v místě dopravu, nutno říci, že ke všeobecnému pobavení přítomných turistů. Velká část pokřiků byla namířena proti Spartě: „Sparta zajebaná je“, „Zkurvená Sparta“, „Smrt Spartě“, „Řepka je čurák“ (onen kapitán týmu). Jinak průvod probíhal až s podivem klidně, jinak než hlasově se fanoušci neprojevovali, ani přítomnost policistů nebyla prozatím nijak reflektovaná. Jejich oprávněnost se ukázala v momentě, kdy průvod dorazil na Letnou, kde čekalo zhruba stejné množství spart'ánů s pokřikem „Jude Slavie“. Na to reagovali sláviské pokřiky „Jak jste rudý, tak jste blbý“, „Sparta, Sparta – buzerantů parta“ a dalšími již výše zmíněnými pokřiky. Po celou dobu průvodu se skandovalo prakticky neustále. Do zápasu v tuto chvíli zbývalo ještě přes hodinu, a tak se ještě lícitovalo s posledními lístky a lidé jednotlivě vcházeli na stadion do sektoru hostů.

Zápas

Do zápasu se prakticky nic nedělo, jen fanoušci pozdravili rozcvičující se hráče potleskem. Po příchodu do sektoru jsem si všiml, že na plotě visí šála Sparty, zřejmě zcizená, ale její chvíle měla teprve přijít. Tribuny byly zcela zaplněny, atmosféra vskutku (alespoň zpočátku) bouřlivá. Spart'ané se prezentovali třemi druhy kartonů zdvižených nad hlavy po celé tribuně tak, že dávaly dohromady barvy klubu, sláviské po chvíli vyndávají velký transparent s nápisem „2007 – Rok hvězd“, doplněný znakem klubu. Kdo není zaměstnán prezentací tohoto velkého transparentu, drží jeden z 1500 menších kartonů, na kterých byly pěticipé hvězdy. Vyvolávač ještě vyzval všechny, aby je drželi cípem dolů se slovy „nejsme přece žádný komunisti“. Kromě tohoto byly v sektoru slávistů ještě vlajky jednotlivců jako „Slavia Intellectuals“, „Brigate 97“, „SKS Supporters“. Podobně fandové Sparty měli po celých tribunách vlajky Sparty s názvy míst, měst apod. Sláviské již žádné další choreo nepředvedli, naopak spart'ané ještě několik. Hned zpočátku velkou vlajkou s křížem utčili památku nedávno zesulého „spart'ana století“ Andreje Kvašňáka. Nápis nezapomeneme Andreji a volání jeho jména navázal na minutu ticha před zápasem, kterou disciplinovaně dodrželi i slávističtí fanoušci. Další choreografie představovala plačící děcko a vyobrazení ruky se vztyčeným prostředníčkem (hanlivý posunek). Obě současně vytažené plachty doplnil ještě nápis „Teď jste jedničky, aber es kommt der Tag!“ Poslední choreografií Ultras Sparty byla velká plachta s ohněm a nápisem „Sparta proti všem“, kdy byly ještě současně vytaženy kartony s obrázkem šibenice, na kterých visely znaky jednotlivých ligových klubů. Na internetu sláviské spart'anské choreo ocenili, ale zároveň mluvili o tom, že se spart'ané připravují jen na tento zápas, zatímco sláviské na každý.

Ve fandění jako takovém měli převahu z celkem pochopitelných početních důvodů také domácí. Sláviské se snažili zejména zpočátku, kdy byli ještě plni naděje. Ale po prvních minutách, kterých naznačily znovu špatný výkon Slavie, fandění upadalo. Velmi intenzivně vyzněl jen pokřik „Řepka je čurák“ ke konci poločasu po jednom tvrdém zákroku neoblíbeného kapitána Sparty, jehož každý kontakt s míčem byl oceněn bučením a pískotem. Jinak byly velmi časté hanlivé pokřiky na Spartu, které se stále opakovaly, při zápasu se častěji vyskytovaly také pokřiky podporující Slavii jako „Jedeme Slavia jedeme“, „Slavie do toho!“, „Slavie, Slavie, heja heja heja Slavie!“, „My chceme gól“, „Pojďmě hoši dáme gól“ apod. Dá se ale vyzorovat, že fandění je nejintenzivnější v době, kdy je podporované mužstvo v tlaku, tvoří si šance a předvádí hezké akce. Ani jedno ze zmíněných kritérií ale mužstvo Slavie v tomto utkání nenabídlo, a tak fandění upadalo. Objevily se jen podrážděné výroky na adresu rozhodčích („Černá svině“ vzhledem k černému dresu) a na údajně nasimulované pády fotbalistů Sparty. To se projevuje spontánními výkřiky („Ty vole“ apod), pískotem nebo hučením, které se vždy slije do nerozlišitelného hluku. Během prvního poločasu se také třikrát skandoval pokřik

„Červenobílá,
bojová síla!
Slavie! Praha!

Hooligans!
Hooligans!
Nenávidíme!
Všechny!
Smrt Spartě!
Smrt Spartě!
A proto: Vždycky jsme s váma, vždycky jsme s váma....“

Vyvolávač se snažil také iniciovat pokřiky nové a ne tolik zažité, jako ten na melodii písně Hey Jude, nebo

„Naše Slavie, vždycky tu bude, vždycky s námi je, a my jsme s ní všude.
Velká tradice, jsou Vršovice, kde tisíce nás jsou, pro Slávii žijou.“

„Slavie! V našem srdci je! Jedna jediná, bíločervená, pražská Slavie!“

Dále se objevovaly, hlavně zpočátku v rychlém sledu snad všechny z repertoáru slávistů:

„Ta vyhraje, nejlepší je, ta naše pražská Slavie
ta vyhraje, nejlepší je, červenobílá Slavie.“

„Slavie, Slavie,
ve svém zanku hvězdu má,
Slavie, Slavie,
to je barva bíločervená..
Slavie, Slavie,
jak to krásně zní!
A proto hoši s chutí do toho,
ať jsme vždy a všude vítězný!
Slavie!“

V hledišti ale měli převahu domácí, což odráželo i situaci na hrací ploše. Významný je hlavně pokřik „Sparta Praha“, kdy se jednotlivé tribuny střídají ve skandování slov a pak si zatleskají. Oblíbené „Jude Slavie“ jsem přímo na stadionu zaregistroval snad jen dvakrát. Po brance, kterou Slavia inkasovala a která znamenala posun Sparty na první místo na úkor Slavie, se objevil pokřik „Věčně druhý“ reflektující skutečnost, že Sparta je významně úspěšnější v poslední době.

Slávisté již poté, co jejich tým inkasoval, nebyli moc aktivní, jen pár jedinců se snažilo o neustálou podporu: „Slavie Praha“, „Pojďte hoši dáme gól“, „Hoši bojovat“. Sparta ale utkání nakonec dovedla do vítězného konce, i přesto slávisté odměnili své hráče za výkon pokřikem známým již z minulého zápasu s Plzní:

„Červenobílá! Bojová síla! Slavie! Praha! Vždycky jsme s váma! Po výhře! Po prohře! Ať žije Slavie! (potlesk)“

Spartané oslavili s fanoušky svou výhru a tribuny se vyprázdnily. Ne tak ovšem sektor Slavie, kde byli fanoušci drženi půl hodiny po zápase. Tuto chvíli si krátili různě. Teď přišla na řadu na začátku zmíněná šála. Jeden z fandů se ji pokusil zapálit, což se ale nelíbilo přadatlům, kteří ji uhasili. Nicméně slávisté ve své snaze vytrvali a šálu zapálili znova. Hasič si přinesl hasící přístroj, kterým ovšem nehasil šálu, ale kterým stříkal fanouškům přes plot do obličeje. Ti bránili oheň vlastními těly a znemožnili hasiči oheň uhasit. Po nějaké době ybyli fanoušci vypuštěni ven před stadion, kde byli ovšem znovu drženi. Někteří se pouštěli do diskusí s policisty – ti říkali, že to dělají pro vlastní bezpečí slávistů. Po chvíli byli fanoušci doprovázeni policisty až do metra, kde s nimi těžkooděnci pokračovali v cestě, což znemožnilo jakýkoliv kontakt se soupeři. Proběhly tak jen na dálku již známé pokřiky. Po cestě panoval ve slávistickém davu spíše smutek a bezmoc, protože o nadějnou pozici v boji o titul se hráči připravili sami. Přes veškerou snahu policistů se lidé promíchali, ale střízliví lidé byli odděleni, „běžní“ fanoušci vedle sebe v dresech Sparty i Slavie jeli v metru bez problémů. Spartané ovšem o poznání v lepší náladě.

Ohlasy na internetu jsou různé. Od střízlivých komentářů po kritiku taktiky. Někteří odhodlaně zvou na další utkání, jiní zase pesimisticky prorokují neúspěšný závěr sezony. Spartané jsou opět na koni a jejich příspěvky jsou vesměs posměšné v duchu hesla „věčně druhý“.

6.4.6 Protokol z pozorování chování fanoušků na utkání SK Slavia Praha – Ajax Amsterdam (středa 29. 8. 2007, Stadion Evžena Rošického, 20:30)

Situace před zápasem

Toto utkání bylo pro fanoušky velice důležité hned z několika pohledů. Jednalo se o zápas předkola Ligy mistrů, neprestížnější klubové soutěže na světě, kterou měla do této chvíle možnost hrát z českých klubů pouze Sparta. Slavný Ajax Amsterdam, čtyřnásobný vítěz této soutěže, byl jednoznačným favoritem, leč v prvním zápase v Nizozemí Slavia nečekaně zvítězila (do Amsterdamu cestovalo na 500 fanoušků, z internetové diskuse jsem se dozvěděl o šarvátce s fanoušky Ajaxu v tamějším metru a o napadení cyklistického oddílu Sparty kdesi v Německu na čerpací stanici). Proto se všichni fanoušci obraceli k tomuto zápasu, který byl vlastně jeden z nejdůležitějších moderní klubové historie, s velkým očekáváním. Již dlouho před zápasem probíhaly horlivé diskuse na internetu, které se v zásadě vždy zúžily na spory, který z obou pražských týmů je „lepší“. To zpravidla vždy ústí v nadávky. Na serveru slavia.cz se vyjadřují pouze fanoušci Slavie a bylo evidentní, že z dosavadního marného několikaletého snažení o proniknutí do této elitní soutěže pocítují slávisté jistý komplex méněcennosti, a to i vůči městskému rivalovi. Fanoušci proto toužili po úspěchu i z toho důvodu (ne-li převážně), aby se do jisté míry Slavia Spartě vyrovnala. Místo slova Sparta se pak často užívá „Sralta“, „Rumuni“ (shodně klubové a národní barvy) „Košťálovci“ (poukazuje na fakt, že bývalý činovník Sparty V. Košťál nyní stojí v jedné z nejlivnějších funkcí nezávislého svazu, přičemž jeho rozhodnutí nebývají zrovna nestranná) nebo „rudoši“. Spartané pak o slávistech hovoří jako o „sešívkách“ nebo „seshitech“. Sparta vedla svůj boj paralelně, a to s jedním z nejlepších klubů Evropy, Arsenallem Londýn. Fanoušci obou táborů dávali okatě najevo, že svému rivalovi úspěch nepřejí (až na četné výjimky). I do mezistátního klubového zápasu se tedy zcela zřetelně promítá významná rivalita obou klubů.

Aby mohla Slavia vůbec s Ajaxem hrát, musela překonat o jedno kolo dříve slovenskou Žilinu. Diskuse mezi slávisty a žilinskými byly slušné, po postupu Pražanů přáli žilinstí mnoho úspěchů v dalším pokračování, slávisté se naopak uznale vyjadřovali o hře slovenského mistra. Postup byl opravdu velmi těsný, což vedlo k podceňování Slavie v souboji s věhlasným týmem z Nizozemska. Zápas s Žilinou byl z fanouškovského pohledu také poměrně důležitý. Byla jedna z prvních utkání sezony, od které fanoušci mnoho očekávali. Před ní totiž klub nakoupil nezvykle mnoho hráčů a podstatně zkvalitnil kádr. Velké nadšení vzbudil zejména návrat Vladimíra Šmicera, jednoho z odchovanců klubu a zároveň jednoho z nejúspěšnějších českých fotbalistů vůbec. Fanoušci si zejména pochvalovali jeho oddanost Slavii a zmiňovali některé hráče, které upřímně rádi nemají pro jejich odchod do Sparty. To je pro slávisty zdá se zcela neodpuštělné, a to i v době profesionálních hráčů. Podobná vyjádření z druhé strany (již dříve jsem psal, že jeden z hráčů Sparty řekl, že by raději zemřel, než hrát za Slavii) se ale zdaleka s takovým pochopením nesetkávají.

Kvůli velkolepým nákupům se klub zřejmě ocitl v nedobré finanční situaci, a tak byly vstupenky na zápas se Žilinou poměrně drahé. Zároveň vedení klubu odmítlo vydat povolení České televizi k přenosu zápasu. Jako důvod byl uváděn malý obnos, které veřejnoprávní medium nabídlo. Ovšem v oficiálním prohlášení, které apelovalo na „slávistickou tradici a oddanost“ prosvítal jiný důvod, finanční. Slavii v případě neúspěchu hrozily existenční potíže, protože by nehrála žádný evropský pohár, který představuje značné příjmy. Potřebovala i sumu ze vstupného. A v této souvislosti se rozproudila diskuse o tom, co je to „pravý fanoušek“. Zde nebyli slávisté zdaleka jdenotní, v zásadě se rozdělili na dva tábory. Jedni říkali, že slávista jde svůj tým podpořit za jakýchkoliv okolností a to i na ligový zápas a že má svůj klub podporovat i nákupem suvenýrů apod. Tito fanoušci vítali rozhodnutí o nevysílání, protože je pro ně prioritní zaplněný stadion. Ti druzí naopak zdůrazňovali, že nechtějí obětovat tolik peněz. Diskuse pokračovala i po úspěšném zvládnutí zápasu, kdy se chystal prodej vstupenek na Ajax. Fanoušci, kteří šli na Žilinu, měli předkupní právo, zbytek vstupenek zmizel během jediného dne. Diváci, kteří je nedostali, se trochu čílili nad tím, že běžně na ligu tolik lidí nechodí, ale když přijede atraktivní soupeř, tak najednou všichni na stadion chtějí. Takoví lidé nejsou podle nich praví slávisté.

A ještě jedna důležitá záležitost se nyní mezi fanoušky řeší. Slavia obržela pokutu za fanoušky, kteří v utkání se Žilinou použili zakázanou pyrotechniku. To většina lidí odsoudila s tím, že je zbytečné poškozovat vlastní klub. Zároveň také probíhaly výzvy (spíše preventivní, protože tento problém, zdá se, jde mimo Slavii), aby se fanoušci zdrželi jakýchkoliv projevů rasismu, které mezinárodní fotbalová asociace tvrdě trestá. O těch se totiž začalo opět mluvit v souvislosti s událostmi na počátku ligy. Na zápase Baník Ostrava – Most se totiž vyskytlo nechvalně proslulé bučení na hráče tmavé pleti a další incident se odehrál na utkání Žižkov – Sparta a Sparta – Zlín. Fanoušci Sparty totiž skandovali jejich oblíbený pokřik „Jude Slavie“, což je již podle nových regulí důvod k ukončení střetnutí. V obou případech bylo utkání přerušeno. Na Žižkově došlo dokonce ještě k závažnějšímu incidentu, kdy fanoušci křičeli (podle televizního záznamu) „Sieg Heil“ a hráč Sparty, který je šel uklidnit, dvakrát zdvihl pravici ke gestu nápadně připomínající fašistický pozdrav. Video je jen málo průkazné, ale bylo vodou na mlýn slávistickým fanouškům, kteří na něj okamžitě začali upozorňovat. Poukazovali přitom na to, že v loňském roce měl naopak problém útočník Slavie, který byl zachycen, kterak skanduje po zápase s fanoušky oslavný pokřik obsahující heslo „Smrt Spartě“. Fanoušci Slavie tak v incidentu ze Žižkova spatřili také možnost naházet špínu na Spartu. Zrovna tak dávají najevo své opovržení rasistickým chování spartanů, které může a nemusí být zástupné. Je ale více než pravděpodobné, že spartané svým

chování pomáhají ke kultivovanosti fanoušků Slavie, protože ti se tak mohou cítit v porovnání se spartány v tomto ohledu lépe. A o to jim jde.

Zápas

Samotný zápas byl vyprodán, protože bylo možno fanoušky vidět již dlouho před ním v ulicích města a v restauracích. Já jsem na první narazil právě v jedné pizzerii kousek od zastávky, odkud vyjíždí linka na Strahov. Již první autobus byl notně zaplněn, fanoušci často posilnění alkoholem. Před stadionem se každý musel podrobit osobní prohlídce. Opět probíhal také prodej samolepek a výběr příspěvků na choreografie. Stadion byl zcela zaplněn, a tak byl i kotel poměrně rozsáhlý. Přesto ale valná část fanoušků byla spíše těch, co na zápasy tak často nechodí, protože se do skandování pokřiků nezapojovalo o mnoho více lidí, než je běžné. Ti ostatní povzbuzovali tým spíše potleskem. Řekl bych ale, že osazenstvo tribuny se nelišilo od běžných zápasů co do svého složení, jen početnosti. Možná se vyskytovalo více starších lidí (nad 60, možná i důchodců), zejména asi z finančních důvodů, protože na Jižní tribunu bylo nejlevnější vstupné (podle slibu daného na začátku sezony stejně jako na Žilinu). Tito lidé mívají spíše starší symboliku, třeba i jen obyčejnou červenobílou pletenou šálu nebo starší čepici. Symbolika pak byla kromě tradičních prvků obohacena o nové: dresy se jménem Vladimíra Šmicer a pamětní šála Slavia – Ajax, z půlky s motivy holandského soupeře a datem zápasu. Fandění začalo opravdu intenzivně, ale bylo notně utlumené v momentu, kdy musela nuceně opustit hřiště největší hvězda a ikona Vladimír Šmicer, hráč, do kterého fanoušci vkládali velké naděje. To se stalo již ve 13. minutě. Na tomto zápase se skandovaly podobné pokřiky jako na ligových zápasech včetně takových, jako např. „Pražský kurvy to jsme my“, který neměl valného smyslu vůči soupeři neznalého averze vůči pražákům. Jedná se tak spíše o vlastní pocit, než že by byly tyto pokřiky nějak směřovány k soupeři. Pouze dvakrát se objevil secvičený chorál „Červenobílá, bojová síla...“, kde bylo nahrazeno „Smrt Spartě“ heslem „Smrt Ajaxu“. Jinak po celou dobu byly skandovány pouze pokřiky povzbuzující Slavii, nikdo se nezajímal ani o souběžně hrané utkání Arsenal – Sparta. Fanoušci mezi sebou spolupracovali na pokřicích jako vždy.

Co se týká vlajek, byly tu opět stejně jako na ligových zápasech. Byl vyvěšen veliký nápis: „Jen my a magie můžeme pomoci Slavii do LM (Ligy mistrů)“, který byl posléze stržen, protože pod ním byl další transparent, který představoval kreslené postavy ze seriálu Simpsonovi. Bart měl vedle sebe znak Slavie a Milhouse, podávající si s ním ruku, měl naopak znak polského klubu Gornik Walbrzych. Jednou se v zápase ozval také pokřik „Gornik Walbrzych“. Oba fanouškovské tábory se přátelí. Kromě toho visel ještě transparent: „Nejsme žádné kůže rudé, my fandíme slušně všude“ (narážka na problémy Sparty z počátku sezony). Na sedačkách potom byly červené a bílé papíry, které poté na pokyn vyvolávače s megafonem, který fandění tradičně dirigoval, všichni zdvihli. Vytvořily se tak symboly připomínající šipky a uprostřed byl transparent s motivem oka. V druhé půli přišly na řadu červené a bílé vlajky, které byly doplněny o další plachty, které ale nebylo možné z mojí pozice rozpoznat. Na některých byl opět Bart Simpson. Před výkopem do druhé půle byly také po kotli rozházeny účetní pásky, které byly poté najednou všemi vyhozeny do vzduchu.

Samotný zápas se pro Slavii vyvíjel dobře, ujala se vedení, což způsobilo ohromný jásot. Někteří byli skoro bez sebe, křičeli, objímali se, radovali se. Po chvíli ale Holanďané vyrovnali, což způsobilo zaražení. Jediná branka v síti Slavie by způsobila konec snu, a tak všichni spíše trnuli, do fandění se příliš lidí nezapojovalo, celý stadion ale vždy zajásal při úspěšně překažené akci soupeře. Ten byl velmi aktivní a několikrát Slavii zachránil brankář. Skandování jeho jména bylo asi nejsilnějším pokřikem celého utkání. Pět minut před koncem Slavia vstřelila rozhodující branku, což způsobilo ještě větší euforii. Ajax by musel vstřelit dvě branky, což se nejevilo reálné. Fanoušci čekali na závěrečný hvizd, po němž se nadšeni nahrnuli na hrací plochu a obklopili hráče k děkovačce. Neprobíhaly ovšem žádné výtržnosti, jen radovánky. Opět mnohokrát zaznělo „Slavie Praha“, „Už jsme tam“ či jména hráčů a trenéra a také velmi silné „Kdo neskáče, fandí Spartě“. Mezi vyvolávanými hráči byl i francouzský záložník tmavé pleti, který je rovněž fanoušky hodnocen jako jeden z nejlepších hráčů současného týmu vůbec (často si také žádají, aby druhý Francouz tmavé pleti dostával více příležitostí v týmu). Asi po dvaceti minutách pořadatel diváky vyzval, aby opustili stadion, kteří jej bez problémů uposlechli a odešli. Ihned po utkání byl veliký nával u obchodů se suvenýry a symbolikou. Poté šel každý svou cestou, převážně do restaurací. Nic zorganizováno nebylo, protože z pověrčivosti si nikdo nechtěl příliš připustit postup. Auta troubila různé rytmy, skandovalo se i v ulicích. Vniknutí na hřiště ale nemělo mezi všemi fanoušky kladnou odezvu, protože byly časté názory, že byla pokazená tradiční „děkovačka“.

Situace po utkání

Fanoušci jsou se svým týmem nyní velmi spokojeni, Slavia ještě neprohrála, postoupila do elitní klubové soutěže, což s sebou nese nemalý finanční přínos klubu, nemluvě o zápasech s evropskou elitou. Tým si vede dobře i v lize, kterou vede bez ztráty bodu. Fanoušci vidí v nynější sezoně díky úspěchu na mezinárodním poli i dokončení stadionu přelomovou dobu, kdy se Slavia po letech strádání zvedne a vyrovná se, nebo ještě lépe předčí pražského rivala. Nynější úspěchy Slavie podsouvají fanoušci spartánům, kteří ale oponují tím, že takto rozehrané to Slavia měla již několikrát a nic z toho nebylo. Objevují se i gratulace k postupu do Ligy mistrů, ale častější jsou výroky typu „tak si to jednou za padesát let zkuste“, „měli jste štěstí“ apod. Slávisté si svou současnou pozici, kdy Slavia hraje nejhezčí

fotbal u nás, náležitě užívají. Ale pošťuchování se spart'any probíhá neustále ve stejném duchu. Mezi sebou se pak vyzývají k hojným návštěvám a fandění. Diskutují o nejlepší složení týmu, vyzývají dokončení nového stadionu (dlouholeté vyhnanství z Vršovic znamená velký komplex), pochvalují si klubové vedení a často se s úctou vyjadřují o slavných dobách Slavie v meziválečném období. Zároveň si všimají zápasů i ostatních týmů. U každého se vždy objeví debata, která se nakonec spolehlivě stočí k pření mezi slávisty a spart'any, ať jde o jakoukoliv zprávu. Většinou se ale jedná o stejné přispěvatele. S napětím je sledována kauza možná hajlujícího hráče Sparty, která ať dopadne jakkoliv, vzbudí debaty. Tento svár je ale podle mého opět ve službách klubismu. Spart'ané říkají, že o nic nejde, slávisté chtějí exemplární trest. Otázka je, byli-li by se za něj tak ochotni bít, kdyby se incident stal hráči Příbrami.

6.4.7 Protokol z pozorování fanoušků na utkání AC Sparta Praha – SK Slavia Praha (po 8.10.2007, zač. 15:00 na Staroměstském náměstí, konec 19:00 u Axa Areny na Letné)

Situace před utkáním

Médii i fanoušky nejostřeji sledovanému zápasu u nás předcházelo tradiční popichování z táborů obou stran. Dá se říci, že na internetových diskusích se téma rivality mezi oběma kluby objevuje u všech fotbalových článků. Vhodnou příležitostí ke zesměšnění nebo urážku soupeře fanoušci nevynechávají, přičemž jejich invectivy jsou skoro totožné. V minulém týdnu odehrála velice špatný zápas Slavia na hřišti vrcholného španělského klubu FC Sevilla, Sparta zase nepřesvědčivě hrála se slabým dánským Odense. Od fanoušků druhého týmu bylo možné si přečíst většinou snahu druhý tým devalvovat. V probíhající sezoně se ale role oproti těm minulým tak trochu obrátily, protože zatím je úspěšnější (po mnoha letech) Slavia. Postoupila do nejlepší klubové soutěže světa, vede českou ligu, staví nejmodernější stadion u nás. Obecně se dá říci, že tento nevidaný úspěch stoupl trochu fanouškům Slavie do hlavy, snaží se nad svého rivala povyšovat, naráží na jeho neschopnost střilet branky i na vážné excesy jeho hráčů. V nedávné době hrála Sparta na hřišti Teplic a zápas se dohrával ve velkých emocích. Vyvrcholilo to ostrým konfliktem, kdy kapitán Sparty Tomáš Řepka vulgárně nadával rozhodčímu, který jej vyloučil, což Řepka neunesl a dokonce napadl kameramana České televize. Přidal se k němu i spoluhráč, kterému v napadení sudího zabránili zřejmě jen spoluhráči, kteří jej drželi. Oba dostali od klubu nízké pokuty, od svazu pak zákaz činnosti na několik zápasů. Slávistům se zdál trest nízký a poukazují na personální spojení Sparty s nezávislým fotbalovým svazem, spart'ané zase v Řepkovi vidí svého mučedníka, oslavují jej ve jménu hesla „Sparta proti všem“. To dokládá transparent na tomto zápase, kde bylo psáno „Řepka je bůh“. Samozřejmě jsou v jejich táboře i lidé, kteří jeho chování odsuzují, ale nepatří k většině. Spolu s výtržnostmi fanoušků Sparty a aférou s hajlujícím hráčem Sparty toto dává slávistům pocit zadostiučinění a nad Spartu se povyšují. Z druhé strany naopak spart'ané vyhlížejí každé klopýtnutí Slavie, vysmívají se hráčům, stylu hry, výsledkům, zkrátka čemukoliv, tvrdí, že Slavii pomáhají rozhodčí (úplně totožné tvrzení, jaké po dlouhá léta svých neúspěchů mívali v ústech slávisté směrem ke Spartě). Nutno říci, že málokdy mají výpady ať už z jedné či druhé strany nějaké reálné opodstatnění.

Z těchto všech důvodů byl zápas znovu napjatě očekáván, a to jak fanoušky, tak médii. Spart'ané věřili, že se jim proti Slavii bude tradičně dařit (Slavia na Letné nevyhrála 14 let), slávisté naopak poukazovali na špatnou hru Sparty a momentální formu Slavie. Již po zápase ve Španělsku, kde Slavia podlehla 4:2, se objevovaly názory typu: „nevadí, hlavně zakopejte rudochy do země“ (citováno z webových stránek Slavie). Spart'ané jsou označováni za „rudochy“, „bolševiky“, „sralťany“, „rumuny“, slávisté zase za „sešívky“, „židáčky“, „seshity“, „slavíky“. Slávisté se celkově snaží vyzdvihoval své slušné fandění (byli například oceněni mezinárodní komisí za zápas v Lize mistrů se Steaou Bukurešť, v nezávislém hodnocení Českého rozhlasu figurují na třetí příčce mezi všemi fanoušky v lize), ale přehlížejí, že i oni se dopouštějí vulgarit. Ale jejich excesy nejsou podle všeobecného mínění natolik vážné. Jinak se slávisté před zápasem často odvolávali také na historii (to je ostatně fenomén od začátku sezony, zejména po postupu do Ligy mistrů se zdůrazňovala „zlatá éra“ Pepi Bicana apod.), diskutovali o příčinách rivality, vzpomínali na některá dřívější derby.

Já jsem se do kontaktu s prvními dostal na Staroměstském náměstí, odkud se konal na Letnou třetím rokem slávistický pochod. Za přítomnosti velkého počtu policistů fanoušci v poklidu postávali, scházeli se a teprve asi deset minut před pochodem, začali skandovat různé pokřiky. Pochodu se účastnili zejména mladí lidé, oblečení do tradičních dresů a šál, opravdu málokdo byl bez nějakého odznaku klubové příslušnosti. Věkově se mohlo jednat o lidi tak mezi 15 a 30 lety, s drtivou většinou lidí ležících věkově tak nějak uprostřed tohoto intervalu. Mnoho lidí také mělo nějaký alkohol (plechovky piva, kořalku, víno) a již při srazu se jím posilňovali. Zajímavé bylo sledovat reakci na taxikáře, který horlivě dával najevo svou podporu Sparty, sklídl pár nadávek, zejména od starších jedinců stojících poblíž. Během pochodu se objevily prakticky všechny užívané pokřiky, s výrazně větším důrazem na ty „antispart'anské“, vulgární a nenávistné. V této souvislosti je třeba se zmínit o tom, že se vstupem do Ligy mistrů se objevilo několikero nových chorálů, které na svých stránkách prezentovali ultras a snaží se je aplikovat do fandění během zápasu. Konkrétně jde o tyto:

Na melodii ústřední písně z filmu Princezna ze mlejna:

„Znám jednu Slávii, znám já pražskej klub,
nejlepší z klubů, co já znám.
Každej ví, kdo jí zná, že je bíločervená,
na hřišti i v našich srdcích vyhrává.
Každej ví, kdo jí zná, že je bíločervená,
na hřišti i v našich srdcích vyhrává.“

Dále jde o pokřiky:

„Sešívání, olé, sešívání aó“

„Navždy věrní, i oddaní,
my fanoušci, vždycky s vámi (2x)

My jsme vždy všude tam,
kde náš pražský klub hrál,
Ale á óó,
Slavie gól“

„Naše Slavie, vždycky tu bude,
vždycky s námi je, a my jsme s ní všude.
Velká tradice, jsou Vršovice,
kde tisíce nás jsou, pro Slavii žijou.“

Kromě posledního zmíněného se všechny skandují poměrně často a skandovaly se i během tohoto pochodu. Ten byl hlasitý, leč jinak klidný a opět posloužil k dobrému pobavení přítomných turistů. Velkého potlesku se dostalo lidem, kteří z okna vyvěsili velkou vlajku Slavie. Pochod byl obestoupen kordonem policistů, fanoušci disciplinovaně uposlechli jejich pokynů vždy, když bylo třeba se např. zastavit. O výběr pokřiků se staral vyvolávač s megafonem i sami fanoušci a jak bylo řečeno, dosti jich bylo namířeno proti Spartě. Znělo: „Smrt Spartě“, „Řepka je čurák“, „Sparta, Sparta, buzerantů parta“ či „Kdyby tak na pláni chcípali spart’ani, to by se krásně žilo, to by byl ráj“, „Jen co Sparta lehla popelem, jen co tam všichni chcípali, až do rána jsme slavili, až do rána jsme pili, spart’ane bodnu tě, až pudeš na kutě, ty rudej čuráku, poserem tě!“, „Jak jste rudý, tak jste blbý!“. Zpočátku byly ale častější pokřiky oslavující Slavii: „Slavie Praha“, „Sešívání, olé“, „Červenobílá, bojová síla, Slavie, Praha, hooligans, nenávidíme všechny, smrt Spartě, a proto, vždycky jsme s váma“, „Zám jednu Slavii...“, „Slavie, Slavie, ve svém znaku hvězdu má, Slavie, Slavie, to je barva bíločervená, Slavie, Slavie, jak to krásně zní, a proto hoši pojďme do toho, ať jsme vždy a všude vítězní, Slavie!!!“, „Slavie, bíločervený“. Čím blíže byl průvod Letné, tím častější byly urážky Sparty, od vzdálenosti tak 100 metrů od stadionu neznělo nic jiného. U stadionu jsem se od fanoušků odpojil, protože jsem měl vstupenku na jiné místo, než většina fandů Slavie.

Zápas

Šel jsem na protilehlou tribunu, kde převažovali domácí, ale pár slávistů sem vstupenku mělo. Ze nich byli tak 4 okolo 40 let, běžně oblečení bez klubové symboliky a celkové jejich chování bylo neutrální. Zbylí byli mladší, měli šály a dávali svou klubovou příslušnost najevo fanděním. To se hned záhy střetlo s pozorností kolem sedících spart’anů, kteří je okřikli: „Neřvi tady Ti říkám, támdle máš sektor pro slávisty, tak tam táhni.“ Slávisté opáčili: „Hele uklidni se, my se tady díváme na fotbal normálně, tak se uklidni.“ A pokračovali dále ve svém fandění, i když trochu obezřetněji. Kromě tohoto jednoho výstupu se nic dalšího nedělo. Emoce pak fungovaly standardně, na výroky rozhodčího namířené proti jednomu nebo druhému týmu dá se říci reagovali fanoušci obou táborů stejně. Celkový ráz utkání ale určila již 4. minuta, kdy Slavia vstřelila svůj vítězný gól, což znatelně utlumilo aktivitu spart’anů v hledišti. Výraznější určitě byli ve svých pokřicích hosté, zpívali své tradiční pokřiky, ale častěji než na jiných zápasech bylo slyšet: „Smrt Spartě“, „Řepka je čurák“. Spart’ané zase často skandovali jméno svého kapitána „Tomáš Řepka“ (je stále v disciplinárním trestu a nemohl nastoupit). Utkání bylo poměrně nervózní, bylo dost ostrých zákroků, jeden z nich skončil vyloučením spart’anského fotbalisty. Olej do ohně přiléváli hlavně spart’anští fanoušci svou nedisciplinovaností: opakovaně vhodili na trávník dýmovníci, trefili kelímkem i slávistického hráče, a to i přes hrozbu ukončení utkání. Když byli diváci vyzýváni pořadatelem, aby se nefandilo hanlivě, slávistický kotel okamžitě spustil: „Smrt Spartě“. V mém sektoru se ale nikdo ničeho takové nedopouštěl, hanlivý pokřik nezazněl ani jednou, slávisté se zapojovali jen do těch běžných, ale jen zřídka, protože Slavia byla po většinu zápasu pod tlakem domácích. Spart’ané se pak nezapojovali skoro vůbec, jen tleskali, popřípadě občas pískali. Když ale před koncem zápasu Slavia vstřelila druhý gól, ozývalo se z kotle domácích „Jude Slavie“, na což například Česká televize ragovala vypnutím ruchových mikrofonů. Slávisté byli

naopak u vytržení a skandovali „Kdo neskáče, fandí Spartě“, a to i ti v mém sektoru. Ti sledovali jinak utkání poměrně v klidu, jen ve vyhocených chvílích dávali najevo emoce, ale ne vulgárně (alespoň jsem to v tom hluku neslyšel). Slávisté v mém sektoru nebyli jako ti z kotle, naopak to byli spíše starší, seriózně oblečení lidé, jejichž klubová příslušnost se dala vyvodit jediné z jejich přestávkových rozhovorů. Těm bylo mezi 40 a 50 lety a neprojevovali se ani při hře samotné, ani neměli dresy či šály. Pak byla skupinka mladších, sportovněji oblečených, kolem 30 let, z nichž dva měli šálu. Ti byli ve svých projevech výraznější.

Situace po utkání

Při odchodu ze stadionu asistovalo opět velké množství policistů, osobně jsem byl mezi skupinkou jednotlivě odcházejících lidí, kteří se bavili o utkání. Na internetu je velmi zajímavé to, jak se slávisté čím dál více nad svého rivala povyšují, zřejmě syndrom z dlouhých let neúspěchu. Dokonce se to někteří snaží krotit se slovy „Nebuďme jak namachrovaný spart'ani dřív“. Mnozí naopak vyzdvihují pokoru, se kterou přistupují hráči k soupeřům. To například scházelo hráčům Ajaxu a se Slavií vypadl. Proto někteří fanoušci varují nad zbytečnou povýšeností. Také se debatuje o tom, jestli přát Spartě v mezinárodním poháru UEFA. Většina slávistů je proti, neustále připomínají rány z minulosti. Debatuje se také hodně o místě politiky v kopané, to proto, jak slávisté nařkávají spart'any z komunismu, nacionalismu a antisemitismu.

O rivalitě mezi oběma kluby jinak hovoří například i zajímavá situace, která se vyvinula kolem ankety, kterou uspořádala MF DNES. Jednalo se o volbu nejošklivějšího místa v Praze a lidé na internetu zvolili stadion AC Sparta Praha. Zde se určitě projevil preference fanoušků (slávisté se sami vyzývali, ať arenu zvolí), protože ve výběru byla určitě i horší místa a stadion Sparty patří u nás k nejlepším.

6.4.8 Protokol z pozorování fanoušků na utkání SK Slavia Praha – AC Sparta Praha (pondělí 31.3.2008, 17:00 – 19:30, Stadion Evžena Rošického, Strahov, Praha)

Situace před zápasem

Toto utkání, jako každé mezi těmito dvěma rivaly, bylo velmi mediálně sledované, a to hned ze dvou příčin. První byla sportovní, poněvadž oba týmy zaujímají první dvě místa v ligové tabulce, přičemž Slavia hájí dvoubodový náskok před Spartou. Ta se tedy v případě výhry mohla posunout na první příčku tabulky. Naopak Slavia si mohla několik kol před koncem vytvořit naopak náskok pětibodový, který by byl patrně již jen těžko k dostižení. Druhý důvod vysoké mediální sledovanosti byly údajně plánované výtržnosti fanoušků. Zápas patří podle hodnocení policie k nejrizikovějším u nás, ale tentokrát přinesla média zprávu, že se fanoušci chystají v souvislosti s tím, že se jedná o poslední derby na Strahově (stadion v Edenu se již dostavuje), stadion záměrně demolovat. Snažil jsem se uvedené výstrahy (např. článek „Zdemolují fotbaloví chuligáni Strahov?“ z MF Dnes z 28.3.2008, „Zničíme Strahov!“ z deníku Blesk z téhož dne, „Schyluje se v derby k válce fanoušků?“ z Deníku z 27.3.2008 či „Výtržníci se chystají při derby zdemolovat Strahov“ ze serveru novinky.cz z 29.3.2008) na fanouškovských stránkách vyhledat, ale jediné, co jsem našel, byla až reakce na tyto články na serveru redwhitepower.com: „28.3.2008 MEDIÁLNÍ ŠÍLENSTVÍ :D V sekci "Útržky z novin" najdete několik velice úsměvných článků z různých deníků. Všechny tvrdí, že na Strahově vypukne kdovíjaké peklo a stadion přinejmenším lehne popelem. Jedni píší, že vše rozpoutají slávisté, další píší, že spart'ané. Můžeme se jen těšit co se bude psát v příštích dnech.“ Naopak v deníku 24 hodin se objevila zpráva, že „Ti spart'anští [fanoušci] se nechali slyšet, že Strahov zboří, ti slávističtí jsou připraveni ho za každou cenu bránit.“ (24 hodin z 31.3.2008), na což reagovala stránka slavioforever.cz slovy: „Především média v posledních dnech živí hysterii kolem fotbalového derby S. Někdo tvrdí, že demolovat stadion budou spart'ané, jiný že slávisté. Největší nesmysl se objevil v dnešním deníku 24 hodin. Spart'ané budou údajně demolovat Strahov a slávisté jsou připraveni ho za každou cenu bránit :-).“ Vzhledem k očekávání takto závažných událostí a dalším okolnostem, jako byl pochod spart'anských fanoušků z Letné na Strahov, bylo do akce zapojeno mnoho policistů, kteří již několik dní před zápasem na stadionu nacvičovali zásahy.

Zápas

Zápas byl již několik dní předem vyprodán, ceny vstupenek u překupníků se vyšplhaly těsně před výkopem až k destinasobku původí ceny, přesto (nebo právě proto) nebyl stadion zcela zaplněn. Z bezpečnostních důvodů byly také neobsazené některé sektory. Celá jižní tribuna, v jejímž středu je i kotel slávistických fanoušků, byla ovšem i díky lepší cenové dostupnosti zcela zaplněna. Zde je ale nutno podotknout, že zde byli různí lidé a složení bylo jiné, než je běžné. Přišla sem totiž řada fanoušků, kteří by jinak třeba zůstali doma či šli na jinou tribunu, ale přilákala je atraktivita utkání nebo to, že jinam vstupenky již nebyly k mání. Byli zde proto starší lidé, ale i lidé s dětmi, mladistvé dívky, nicméně drtivá většina byla mužů tak mezi 15 a 30 lety. V tomto ohledu se tak zápas podobal mezinárodním. Většina lidí byla oděna v nějakém odznaku příslušnosti ke Slavii (nebo nenávisti Spartě – např. červeno-bílé nebo červeno-černé šály „Smrt Spartě“), na plotě a ochozech visely tradiční transparenty a vlajky. Byly také připraveny tři choreografie. Jedna

hned na začátku utkání, na kterém bylo několik postav ze seriálu Simpsonovi a nápisy „Sezona snů“, „Děkovačka“, „Liga mistrů“, „Eden“, „Titul“, „Výjezdy“, druhá o něco později, kdy byl z kartonů vytvořen červeno-bílý nápis SKS – klub našeho srdce a třetí ve druhé půli, kdy byla pře skotel roztažena plachta ve tvaru postavy ze seriálu Simpsonovi ve slávistickém dresu. V 53. minutě pak byly rozdány na polovině Jižní tribuny červen, na druhé polovině bílé balonky, které diváci nafoukli a mávali jimi ve vzduchu.

Byly zde také rozvěšeny tradiční vlajky, tedy „Slavia Intellectuals“, „SKS Supporters“, „SKS Brothers“, „Redwhite Army“, „Fans of Alcohol“. Vždy se jedná o vlajku Slavie s nějakým nápisem. Mezi těmi s objevují i města, z nichž fanoušci přijíždějí (nap. Mělník, Údraž).

Co se týká pokřiků, nejčastější byl zřejmě „Smrt Spartě“ a „Sparta zajeбанá je“, pouze jednou se objevily „Jen co Sparta lehla popelem...“ a „Sparta, Sparta, buzerantů parta“. Objevily se také pokřiky namířené proti konkrétním hráčům soupeře: „Slepičko, ty jsi hovado!“ (dotyčný hráč reagoval vztyčeným prostředníčkem), „Horváthe, ty jsi hovado!“, „Sivok je čurák“. Jinak probíhala podpora vlastního týmu tradičními pokřiky „Slavie Praha“, „Sešívání, sešívání hej, hej“, „Pojďme hoši dáme gól“, „Slavie gól gól gól...“, „My chceme gól“, „Slavie, Slavie, ve svém znaku hvězdu má...“, „Slavie!“, „Slavie do toho“ atd. Jednou se také objevilo „Pražský kurvy, to jsme my“, několikrát pak pokřik „Slavie bíločervený“, který byl doprovázen roztažením šál nad hlavou. Dvakrát se také objevil pokřik „Kdo neskáče, fandí Spartě“.

Zajímavé bylo, že jsem na jižní tribuně zahlédl celkem v poklidu postávajícího člověka se spartánskou šálou. První poločas proběhl jak na hřišti, tak v hledišti v poměrně poklidném duchu (v první půli došlo „jen“ k zapálení dvou spartánským šál na plotě). Situace se řádně zdramatizovala v 58. minutě utkání, kdy Sparta vsítla vedoucí branku. Lidé se začali radovat a někteří prolomili vrata vedoucí z jejich sektoru na atletickou dráhu. Řekl bych, že o to se snažili již od začátku. Bylo také odpáleno pár světlic (což se nesmí). Dá se ale říci, že toto nebylo nic, co by nebylo k vidění (až na ta vrata) na jakémkoliv jiném zápase. Přesto přišel poměrně nečekaně tvrdý zásah policie, která do sektoru začala házet výbušky (údajně s toliko akustickým efektem, ale fotografie a videa ze zákroků hovoří o něčem jiném – detonace působily popáleniny, roztrhání oděvů či sedaček) a těžkooděnci vstoupili do sektoru, kde fyzicky posupovali proti fanouškům. Na to někteří diváci reagovali vytrháváním sedaček, které používali jako zbraně proti policistům (jednalo se zprvu tak o 15 až 20 lidí). Policisté neustávali v házení výbušek (některé z nich zasáhly i místa s nic nedělajícími fanoušky – jak jsem psal výše, na jižní tribuně byli i příležitostní, ale i tradiční, leč nic nepáchající diváci), což oněch pár jedinců vyprovokovalo ještě více a vtáhlo do šarvátek i ty doposud neaktivní. Další policisté přítom zahradili možné únikové cesty, takže v přeplněném sektoru nastal nevídaný zmatek, protože lidé byli účinkem výbušek dezorientováni. To samé se v tu chvíli začalo odehrávat na protilehlé straně hlediště, kde policisté pro změnu zasahovali v sektoru spartánů. Poté se situace relativně uklidnila, protože výbušek bylo opravdu mnoho a lidé byli rozehnaní. V této situaci se nejprve strhl pokřik „A.C.A.B.“ (All Cops Are Bastards), následně ovšem část Jižní tribuny začala skandovat směrem k ohnisku nepokoje „My chceme fotbal“, i lidé stojící okolo mě nepokoje odsuzovali. Zápas byl v tuto chvíli totiž přerušen, a to mimo jiné proto, že na hřiště vběhl jeden člověk ze sektoru spartánských fanoušků. Policisté poté strhali na plotě rozvěšené vlajky (kterých si jejich majitelé velice cení) na plotě před slávistickým sektorem a na odpálení červené a bílé dýmovnice (to opět není nic výjimečného, i když pyrotechnika je na stadionech již delší dobu zakázána) reagovali dalšími výbuškami. Poté proběhl ještě jeden zásah ve stejném duchu. Několik lidí bylo zatčeno. Policisté vstupovali do sektoru vždy pouze prostředním ze tří vchodů, kde bylo ohnisko nejradikálnějších jedinců, kteří světlicemi porušovali nařízení. Ostatní dva vstupy, kde se nedělo vůbec nic, používány policií nebyly.

Utkání se poté dohrálo v nervózní atmosféře, lidé se už zdaleka tolik nevěnovali hře a nefandili, protože trnuli v očekávání, kdy se opět rozhoří ohnisko nepokoju. Po zápase přes všechny události přišli hráči sektoru poděkovat, proběhla tradiční děkovačka „Červenobílá, bojová síla...“ (ta se mimochodem, stejně jako další pokřiky z kopané, ve stejném znění rozšířila i na hokejové zápasy Slavie). Samotný odchod po zápase byl i díky policejnímu doprovodu poklidný.

Ohlasy na zápas

Události na utkání vyvolaly dosti bouřlivou diskusi. Fanouškovský server slaviaforever.cz uvedl: „V průběhu druhého poločasu došlo k tradičnímu odpalování dýmovnic a ohňů. Ze strany fanoušků se nejednalo o nic mimořádného. Podobné odpalování je nejen v derby normální. Nestandardní byl ovšem zásah policie, která do davu házela dělobuchy se slzným plynem. Kdyby policie zasáhla tak, jak to dělá při každém derby, vše by bylo bez problému. K žádné zásadní demolici stadionu by nedošlo. Informaci o demolicích vypustila do médií policie, která si tak předem ospravedlnila dnešní zásah.“ Na tomto serveru je také anketa, kde se ukazuje, že 90% hlasujících považuje zásah za neadekvátní. Podobně to vidí i další lidé (články „Nesmyslné útoky na fanoušky“, „Zásah PČR nebyl adekvátní“, „Další ohlasy na pondělní události“, „Svědectví napadených slávistů“ na webu slavistickenoviny.cz), kde autor považuje druhé dva útoky za nesmyslné a namířené proti nevinným, když výtržnosti dělalo jen několik jedinců (není to přitom nikdo zaujatý, je to nestranný – což také zdůrazňuje – správce celkem seriózního webu): „Pokud by policie nebyla nesmyslně agresivní, nenastaly by takové problémy. (...) Házeli [policisté] nesmyslně dělobuchy do davu, díky čemuž bylo hodně lidí zraněno a popáleno. (...) Proč se házely policejní rozbušky do míst, kde lidi nic nedělali a v davu akorát hrozilo zranění? (...) To samozřejmě neomlouvá chování některých jedinců, kteří byli i vyvedeni.“. Diskuse

pod tímto článkem mu dává za pravdu, dokonce se zde shodují spartané se slávisty, protože na obou stranách byla údajně podobná situace.

Co se týká dalších ohlasů na klubových stránkách, většina lidí nepokoje jednoznačně odsuzuje, jen se liší v tom, komu je kladou za vinu. V zásadě se objevují dva názory, z nichž jeden klade vinu fanouškům (např. člověk s přezdívkou PrazusSKS píše: „Nikdy jsem neřekl že kotelník = problémový fanda (...) To ale nic nemění na tom, že pokud mezi sebou budete mít debily, co se jdou na fotbal jen vyřadit musíte chtě/nechtě počítat s tím, že za jejich tupé chování poneseš důsledky.“, jiný člověk s přezdívkou edua zase píše: „Fanoušci Slavie si "udělali" jméno i v Evropě, jak dokáží svůj (náš) tým podporovat. Ale po tom, co někteří předvedli při derby, tak se za ně stydím. Takové fanoušky ve Slavii nechci a doufám, že vedení klubu také ne a že Eden uvidí pouze z venku.“), druhý policistům – i zde ale lidé odsuzují těch několikero jedinců (Petr Svoboda na serveru slavistickenoviny píše: „Na každou sebemenší záminku reagovala policie zběsilým náběhem s evidentním cílem vyprovokovat ještě větší nepokoje. Jak jinak si vysvětlit naprosto šílené házení rozbušek mezi klidně stojící lidi, mezi nimiž byla i spousta holek a dětí. Než začala policie "úřadovat", neviděl jsem jedinou vykopnutou sedačku. Už na začátku, když se roztáhlo choreo, byla ideální možnost začít demolovat stadion, jak předpověděla média. Kupodivu se nic nekonalo.“; člověk s přezdívkou coolair pak dodává: „Rozhodně jsem pro tvrdé zásahy proti chuligánům, ale používat nebezpečnou pyrotechniku proti stovkám nevinných lidí je podle mě neodpustitelný policejní exces, který by se měl dočkat řádného vyšetřování.“) Celkově převládá názor, že se jedná o politováníhodnou událost, která špiní dobré jméno Slavie a lidé nešetří odsudky do řad vlastních fanoušků. Tvrdí, že ostatní „slušní“ lidé v kotli mají sami těch několik jedinců vyvést, jinak že se nemohou divit tvrdému zákroku policie. I to svědčí o malém počtu skutečně radikálních lidí, kteří byli ovšem velice aktivní a viditelní. Jejich počínání v době největšího neklidu bylo jednoznačně protiprávní a je nepochopitelné, proč nebylo hned zatčeno těch několik lidí, co se snažilo vylomit bránu. Je zřejmé, že prvotní impulz pocházel od fanoušků a k policejnímu zásahu, ať už byl jakýkoliv, by bez jejich nepřijatelného chování nedošlo. Uvedené názory jsou jen reprezentativní, na diskusích se vyskytují tisíce příspěvků.

To je ovšem záležitost oficiálních stránek, na stránkách gos.ic.cz (Gang of Slavia, ultras skupina) naopak např. člověk s přezdívkou England píše: „Kurva když chodíte do kotle musíte s tímhle počítat, to k tomu patří a mělo by to být na denním pořádku. Když chcete sledovat v klidu fotbal, běžte na hlavní tribunu. Nejdřív všichni ACAB a jak se otevřeli vrátka, měl sem u sebe 20 dětí co mi za zádama zase pištěli ACAB...Taky nevím kde ste potom ke konci zápasu všichni byly, v kotli bylo cca 80lidí a z toho jich 10 fandilo. Jestli vás rozklepe pár policajtu, musím se vám smát.“ Je to názor ojedinělý, ale vyskytne se.

V této souvislosti není na škodu dodat, že ony velmi hlasité výbuchy považovali jak hráči, tak například novináři (viz. živý vstup v Událostech na ČT1 nebo pozdější informace v Událostech, komentářích, diskuse v pořadu Sečteno, podtrženo na programu ČT4 Sport) za dílo fanoušků – hovoří se o fanoušcích Slavie, „kteří tam začali, spustili tam tu kanonádu těch dělobuchů“ (i toho si autor v článku na webu slavistickenoviny.cz všimá) – to znovu svědčí o jejich dezinformacích. Další články (např. „Začarovaný kruh české fotbalové ligy“ z 1.4.2008 ze serveru ct24.cz) zase tvrdí, že „agresivní fans začínají být jediní, kteří na fotbal pravidelně chodí a intenzivně fandí. Neagresivní občan tvrdí, že se fotbalu nezúčastňuje právě kvůli nim,“ nebo že v ochozech bylo na 4000 radikálních fanoušků. To opět není, jak popsáno výše, pravda. Po několika dnech a mnoha dopisech do redakcí novin dostal na serveru iDnes v článku „Fanoušek: Nejsme svatí, ale policie to přehnal“ z 2.4. prostor k vyjádření jeden z členů ultras. Zástupci kotle Sparty se prý vyjádřit odmítli. Rozhovor zde uvádím:

„Neházím vinu jen na policajty, nejsme všichni svatí, ale při derby to přehnali. Byl to od nich nepřiměřený zákrok,“ tvrdí.

V čem byl nepřiměřený?

Začalo to tím, že tři frajeři kopali do plotu. Policajti v tu chvíli naběhli do našeho sektoru a místo toho, aby je odvedli, začali všechny mlátit. Lidi se začali logicky bránit. Nebyl důvod k zásahu takových rozměrů.

Opravdu ne?

Po gólu Kalivody jsme jen odpálili dva ohně, ty jsou na každém zápase, žádné dýmavnice nebo petardy. Ty byly jen policejní. Viděl jsem policajta, který házel ty jejich granáty mezi lidi jako kamínky do vody. Zavřeli východ, zespoda lidi tlačili a řezali. Viděl jsem šestiletého kluka, který spadnul tátovi o čtyři řady dolů, kamarádka si v tom blázinci poranila nohu, nemůžete se lidem divit, že se bránili. Policajti byli abnormálně agresivní. Aby ne, když se to bralo jako třetí světová válka.

Co tím chcete říct?

Před zápasem byl kolem derby nepřiměřený mediální humbuk. Všude jsem četl, jak se policie chystá a trénuje na zásah. Pak jen čekala na jakoukoliv záminku, proč mezi nás jít. Rozumní lidé viděli, že to bylo od policie přehnané. Navíc tam došlo ke krádeži, vzali naše věci a někam je odnesli. Já přišel třeba o bundu. Taky nám roztrhali vlajky za desítky tisíc korun. Máme to na videu, zvažujeme trestní oznámení.

Vy si točíte videa ze zásahu policie?

Ano, po špatných zkušenostech z minula. Manželka jednoho fanouška byla napadena, on chtěl dát trestní oznámení. Záznam, který předtím použili proti nám, se záhadně ztratil.

Není řešením, že se před zápasy dohodnete s klubem i policií, co je dovoleno, a uzavřete nějaký druh smíru? S klubem komunikujeme dost. Do toho gólu měl zápas klidný průběh, měli jsme pěknou a velkou choreografii, nic se nedělo. Ostatně jako už dlouho na Slavii. Pak se to spustí kvůli takové "prkotině".

Možná právě o tom by měla být vaše komunikace s policií, ne?

S policajty komunikovat nebudeme. Ať si tohle zajistí klub. Oni po nás házejí granáty a řezou nás a my máme být milí? Ne!

Pak z téhle situace asi nevede cesta.

Mají své nadřízené, ti mají rozhodovat. Je to začarovaný kruh. Zbijou nás, lidi jsou naštvaní a příště je to znova. Je tam nevráživost.

Ale kvůli tomu se lidé bojí chodit na fotbal a bojí se vás.

Vypadáme jako zvěř, ale normální lidi se bát nemusí. Ti, co se chtějí poprat, se poperou mimo stadion.“

Celkově se dá říci, že situace byla na tomto utkání určitě hodně nestandardní proti jiným. Bylo zde více příležitostných fanoušků, a to jak těch slušných, tak těch skutečně radikálních. Nakolik byly nepokoje skutečně cílené a nakolik vyescalované policií, to jen těžko soudit, protože prohlášení na internetových stránkách mohou být samozřejmě klamná. Faktem jest, že na výtržnostech se podílelo skutečně jen malé procento lidí, ale zato agresivně. Ovšem skutečnost je jiná, než byla popsána v médiích, protože stejným faktem je, že policejní výbušky skutečně létaly do míst, kde se žádné nepokoje neodehrávaly.

Na stadionu vznikly údajně (podle mediálních zpráv) statisícové škody (vytrháno bylo asi 350 sedaček v kotli Sparty, na 150 v kotli Slavie), celá policejní akce pak měla vyjít na jeden milion korun. Náklady jsou jedním z důvodů, proč je připravován zákon, který policejní dohled na kopané zruší. To si lidé už vzhledem k faktu, že na novém stadionu v Edenu nebude po vzoru anglických stadionů nic, co fanouškům bránilo ve výhledu (a tedy i přístupu) na hrací plochu, jen těžko dokáží představit. I to se mezi fanoušky řeší (někteří vidí mezi zákrokem policie a připravovaným zákonem i vztah) a Slavia jako klub již zareagovala tím, že bariéry v sektoru hostů přece jen v novém Edenu budou. Další reakcí je pak mimořádné setkání, které klub hodlá uspořádat. Na webových stránkách vyzývá slušné fanoušky z kotle, aby se setkali s vedením a prodiskutovali události z derby.

6.4.9 Protokol z pozorování fanoušků na utkání SK Slavia Praha – FC Slovan Liberec (neděle 13. dubna 2008, stadion Evžena Rošického, 17:00)

Situace před utkáním

Zápas se konal bez jednoho dne po dvou týdnech po derby mezi Slavií a Spartou, které provázely nepokoje v hledišce a srážky s policií. Právě kolem těchto událostí a policejního zákroku se točila i většina diskusí mezi fanoušky na internetu a byly to také průběh onoho derby, který dal impuls k setkání fanoušků s funkcionáři klubu. Na toto setkání byli pozváni „slušní“ fanoušci z kotle, aby se ke všemu vyjádřili a také se dohodli na dalším průběhu sezony. Za klub na setkání dorazil generální ředitel pan Doležal, tiskový mluvčí Ondřej Zlámal a na chvíli také kapitán týmu Erich Brabec. Fanoušků přišlo asi třicet, asi deset z nich bylo z řad ultras. Převažovali muži, ale byly zde i dívky a ženy. Zástupci ultras byli muži zhruba mezi dvaceti a třiceti lety, běžně oblečení, se slušným vystupováním a argumentací. Probíhala věcná diskuse, ve které funkcionáři vyjádřili znepokojení nad událostmi i policejním zásahem. Ten velmi tvrdě odsoudili i fanoušci (stejně jako pořadatelskou službu), kteří zástupcům klubu vyčetli, že se za ně v médiích dostatečně nepostavili. Argumentovali tím, jak pokřivený byl mediální obraz skutečnosti a tím, že jsou prezentováni jako chuligáni, kteří mají za cíl toliko ničit. Eskalaci výtržností přičetli právě policejnímu zásahu s tím, že průběh byl jinak zcela běžný a že policie takto jednala úmyslně. Generální ředitel uvedl, že s policií i najatou bezpečnostní agenturou absolvoval mnoho schůzek, ale že ti pochybení odmítají. Také se hájil, že on nemůže zatím veřejně zákrok posoudit, protože by to mohlo uškodit Slavii v disciplinárním řízení (to mimochodem dospělo k usnesení, že Jižní i Severní tribuna budou v dalším zápase fanouškům uzavřeny).

Diskuse se poté stáčela na obecnější rovinu a tématem byla jednak činnost policie, druhak poté užívání pyrotechniky. Co se týká policie, fanoušci se netajili svým negativním vztahem k ní a vyjadřovali předsvědčení, že policie postupuje cíleně neprofesionálně. Výtky, které by měly ale směřovat právě policii, adresovali panu Doležalovi, jenž navrhl, aby se setkali přímo s kompetentními činovníky policie a konfrontovali své pohledy na věc. To zástupci ultras odmítli stejně jako to, že by měli být registrovaní kvůli lepšímu odhalování jednotlivých viníků. Co se týče pyrotechniky, tu fanoušci obhajovali a poukazovali na to, že je tolerována i přes zákaz (a to i na ostatních stadionech),

takže jako podnět k policejnímu zákroku takových rozměrů nemohla stačit. Od toho se dostali k nesmyslnosti jejího zákazu, protože podle jejich názoru není nebezpečná – nikomu se při jejím odpalování podle nich nikdy nic nestalo. Po zástupcích klubu chtěli, aby kontaktovali další kluby, jejichž fanoušci podobné choreografie tvoří, a zasazovali se o její znovuzavedení. Za to zástupcům klubu slíbili, že na nejbližším utkání žádnou pyrotechniku nepoužijí, aby klub nepoškodili.

Setkání trvalo asi dvě hodiny, závěrem pan Doležal řekl, že je rád, že k němu došlo a že se seznámil s postoji fanoušků a že považuje za svou chybu, že jej neuspořádal již dříve. Také fanoušky požádal, aby na svých webech informovali o setkání jen obecně, aby se nedostaly na veřejnost některé jeho výroky. S díky také odmítl pozvání na další utkání do kotle, které naopak přijal tiskový mluvčí. Poté se všichni v klidu rozešli.

Zápas

Na utkání bylo mnohem méně lidí, než na derby se Spartou. Cestou ke stadionu nabízel někteří zástupci ultras novou šálu z jejich produkce a také novou edici samolepek (ty příkládám). Šála je z poloviny červená s nápisem Slavia Praha, z poloviny modrá s nápisem Gornik Walbrzych (polský klub, se kterým mají fanoušci Slavie „družbu“). Na šále jsou také znaky obou klubů a dvě postavičky ze seriálu Simpsonovi, oblečené v příslušných dresech, držící se za ramena. Kotel byl na svém tradičním místě, tradičně převládali muži řekněme od 15 do 30 let, ale bylo zde i pár starších (dokonce i důchodci), ale i dívky. Většina lidí samozřejmě měla nějakou slávistickou symboliku, tedy hlavně dresy a šály (všechny možné druhy, již dříve popsáné, včetně třeba sál „Ultras“ nebo „Smrt spartě“). Byly zde i některé tradiční vlajky (Fans of alcohol, Brigade 97, SKS supporters, Redwhite army, Amsterdam). Byla také připravena choreografie: na vrchním ochozu byla zelená plachta s bílým nápisem „Pomáhat a chránit“, kterou v určitý moment doplnila plachta se zeleným otazníkem, kterou nad svými hlavami roztáhli fandové. Po chvíli byl tento nápis stržen a nahrazen jiným, kdy na červeném podkladě bylo napsáno „buzerovat a mlátit“, což fanoušci doplnili rozložením připravených červených a bílých kartonů nad svými hlavami, které daly obrazec vykřičníku. Šlo evidentně o narážku na policii a její nové heslo. Policii odsoudila i hrstka fanoušků Liberce, kteří roztáhli plachtu, na které byla mříž a z ní vystrčená ruka s vlajkou s nápisem „předem odsouzen“. Pod tím byl nápis „Jste fanoušci, ne zločinci. Taky nás zahážete rozbuškama?“. Slávisté se poté prezentovali ještě jedním nápisem: „Na každého jednou dojde. I na tebe Saivere!“ (Filip Saiver je redaktor deníku MF Dnes, který podle mínění fanoušků píše zaujatě vůči Slavii).

Fandění jako vždy řídil vyvolávác s megafonem, předkřikoval tradiční pokřiky, přičemž vyzýval k synchronizaci s bubnem, který se na Jižní tribuně objevil poprvé. Tentokráte se skandovaly převážně pokřiky podporující Slavii, tedy žádné namířené proti soupeři, jako na utkání se Spartou – jen jednou, když fanoušci Liberce skandovali „Libe, libe Liberec“, odpověděl kotel Slavie „Libe, libe líbejte nám prdele“. Jinak probíhaly tradiční pokřiky a jeden sice ze starší produkce, ale ne moc častý na minulých zápasech „Za Slávii my všude jezdíme, vždy a všude hrdě fandíme a my jsme tady s ní (2 x tlesknutí) a navždycky věrní (2 x tlesknutí) a proto pojď mě všichni zpívámé ole ole ole ole...“ Jeden pokřik byl také operativně zkrácen, protože se do jeho skandování nezapojovalo moc lidí, a tak nabyl nové podoby: „My jsme vždy všude tam, kde náš pražský klub hrál, ale aó, Slavie gól“. Jinak byly pokřiky tradiční (takže jako vždy Slavie do toho, Slavie Praha, Sešívání, sešívání hej hej, Slavie, Slavie ve svém znaku hvězdu má... atd.), celkem neodvislé od situace na trávníku. Až na jeden – Slavia totiž neproměnila už třetí pokutový kop ve dvou zápasech (což je vskutku dosti kuriozní), a tak kotel začal skandovat ironický pokřik (nebo spíše chorál) „Penalty, penalty, penalty“. Fanoušci také skandovali jména hráčů, kteří se vrátili po dlouhém zranění a v jednu chvíli, kdy skutečně přišel do kotle tiskový mluvčí, také jeho jméno. Po zápase proběhla tradiční děkovačka a lidé se odebrali domů. Mnozí se vykláněli z vozů a prozpěvovali některé chorály, mávali šálami nebo je měli připevněné z oken.

Zápas byl samozřejmě o mnoho klidnější než předchozí a tento klidný průběh si také pochvalují fanoušci v internetových diskusích, vyzdvihující slušné fandění kotle bez pyrotechniky.

6.4.10 Protokol z pozorování fanoušků na exhibičním utkání SK Slavia Praha – Oxford University Association Football Club (7.5.2008 19:00, Stadion Eden, Praha – Vršovice)

Situace před utkáním

Jednalo se o nesoutěžní zápas, který byl sehrán při příležitosti otevíracího ceremoniálu na novém stadionu Slavie v Edenu ve Vršovcích. Symbolický význam utkání dokládá i jméno soupeře, který zdaleka nedosahuje úrovně současné Slavie. Byl však zvolen s ohledem na to, že tým Oxfordu byl v roce 1899 vůbec prvním anglickým soupeřem Slavie. Samotné utkání ani nebylo hráno podle platných pravidel (byly kratší poločasy, trenéři mohli neomezeně střídát). N zápas také přijala pozvání řada hráčů, která dříve v klubu působila, nebo i dalších osobností (např. dvorní kameraman Miloše Formana, Miroslav Ondříček). Utkání (nebo spíš otevření Edenu) bylo mezi fanoušky dlouho vzýváno a radost jim nepokazil ani fakt, že stadion ještě není zcela dokončen. Největším diskusním tématem se však stala cena vstupenek, které stály 500 a 700 korun. Většině lidí připadala neúměrně vysoká a litovali, že to zřejmě bude znamenat, že stadion nebude vyprodán. Druhou stranu reprezentoval názor, že „praví“ slávisté si sem cestu najdou a že se tak „odfiltrují“ lidé, kteří by se přišli podívat jinak jen ze zvědavosti. Někteří lidé také pochybovali o atraktivitě

soupeře, ale těch bylo pomálu. Dalším nosným momentem diskusí byly totiž především nevyrovnané jarní výkony týmu, které se zdály být natolik neuspokojivé, že dobrou sezonu v závěru pokazí a Slavie znovu přijde o prvenství v lize. Proto spousta lidí žádala propuštění trenéra i některých hráčů. Aktuální témata s vždy objevují všude, bez ohledu na relevanci k danému článku, pod nímž se diskuse odehrávají. Před tímto zápasem také vydali své prohlášení Ultras, kteří žádali o spolupráci na choreografii a o shovívavost s tím, že sami nevědí, co mají na novém stadionu čekat. Celkově převládala zvědavost a nedočkavost, zejména mezi lidmi, kteří pravidelně (denně) sledovali výstavbu stadionu na speciálním webu k tomu určenému, diskutovali o jeho vzhledu, dispozicích, termínech, poskytovali si navzájem fotografie apod.

Utkání

Ke stadionu jsem dorazil asi dvě hodiny před výkopem a již zde bylo velké množství lidí. Většina oděná v dresech a šálách, jejichž nabídka byla obohacena o speciální šálu k tomuto zápasu. Část se jich zdržovala před provizorním podiem před jedním ze vstupů na stadion, část šla rovnou do jeho útrobu na prohlídku. Každý měl ke svému vstupu dostat pamětní bulletin a minci, ale jejich distribuce byla organizačně naprosto nezvládnutá a na mnoho lidí se nedostalo. Lidé se procházeli po stadionu (v chodbách i hledišti) a postupně se usazovali do svých sedadel. Kotel se utvořil za jednou z branek, na severní tribuně. Byly zde tradiční vlajky, pověšené, kde to šlo. Vzhledem k tomu, že takových míst však není mnoho (chybějí ploty, chybí druhé patro tribuny), bylo jich méně, než je obvyklé. Za brankou byl také vyvolávač, který jako vždy organizoval fandění. Před samotným zápasem se konal slavnostní ceremoniál, kdy byla představována řada lidí, někteří dotazováni na své názory atd. Kotel většinou vyvolával jejich jména. Pískot se ozval jen na Vladimíra Lešku, někdejšího generálního ředitele Slavie, jehož fanoušci vinili z tehdejších velmi neuspokojivých sportovních výkonů i z nedobré finanční situace. Podruhé se během večera ozval pískot už jen jednou, při střídání jednoho z hráčů Slavie, který přišel v zimě ze Sparty a který má velmi nelichotivou pověst co se týká jeho povahy (fanoušci, podpoření i bulvárními zprávami, mu často dávají za vinu rozvrat hráčské kabiny a tedy i špatné výkony týmu). Když pak na trávník přišly juniorské týmy Slavie, fanoušci skandovali „Slavie Praha“. Během samotného utkání se objevila řada pokřiků známých z každého jiného zápasu (tedy i „Smrt Spartě“, Sparta zajeбанá je“ atd. - to po zápase mnoho fanoušků odsuzovalo). Kromě těchto fanoušci několikrát skandovali „Oxford, Oxford“ a dokonce soupeři přáli úspěšné zakončení některého z útoků. Kotel také vyvolával jména starších hráčů, kteří za Slavii nastoupili. Choreografie byla jediná, zato však veliká: celá severní tribuna v jednom okamžiku zvedla tradičně připravené kartony, které vytvořily na červeném a bílém pozadí veliký historický znak Slavie. Ke konci utkání se fanoušci v kotli úspěšně pokusili o vyvolání tzv. mexické vlny (tedy efektu, kdy fanoušci na stadionu postupně vstávají a zase si sedají tak, že se vyvolává dojem vlny). To bylo vzhledem k ne zcela zaplněné hale problematické, ale dařilo se. Do fandění se zapojovala především severní tribuna s kotlem, pouze východní se přidala k pokřiku „Kdo neskáče, fandí Spartě“, doprovázeném poskakováním. Je zajímavé, že obdobný pokřik, při které se skáče, tedy „Sešívání, sešívání hej, hej“ již tolik odezvy mimo kotel nemá. Chorál na motivy písně z pohádky Princezna ze mlejna byl také obohacen o novou sloku: „Znám jednu pražskou čtvrť, znám Vršovice, nejlepší v Praze, co já znám. Stojí tam stadion, v něm Slavie šampion, ne každý odváží se přijet k nám.“ Také se objevil pokřik „Bican, Puč a Plánička, z nebe se dívají, jak Slavie váli, Bican, Puč a Plánička, na Slavii jsou hrdí.“ Po zápase proběhla tradiční děkovačka, a to i za účasti hráčů Oxfordu. Když ti přicházeli ke kotli, ten spustil pokřik „Fuck off Cambridge“, což se setkalo s opravdu vřelým přijetím od oxfordských studentů, kteří se do něj okamžitě zapojili. Hráči domácích se poté odebrali do kabin, naopak oxfordští se fotili s lidmi z kotle, dostávali od nich šály apod. Poté se většina fanoušků odebrala k podiu, kde hrálo jakési hudební těleso chorály z kotle. Vyvolávač se chopil mikrofonu a vyjádřil přání, aby v podobném duchu probíhala všechna utkání. To už bylo po desáté hodině.

Ozvuky zápasu

Většina lidí byla nadšená ze stadionu, někteří škarohlídi poukazovali na nedodělky, na vysoké ceny občerstvení, na nedodržování zákazu kouření a hlavně na incident s mincemi. Někteří se také pohoršovali nad zbytečnými pokřiky typu „Smrt Spartě“, které tento „ryze slávistický svátek“ pokazily. Pozornost lidí se však postupně začala obracet znovu k ligovým zápolením, jelikož poslední výsledky vrátily Slavii do hry o titul. Probíhaly proto výzvy k výjezdu do Mladé Boleslavi, kam se v sobotu skutečně vypravilo velké množství lidí.

Mladá Boleslav – Slavia a další souvislosti

Jel jsem také, ale do slávistického sektoru jsem se kvůli kapacitním omezením nedostal, přesto zde průběh alespoň telegraficky zmíním. Vzhledem k převaze v hledišti si mohli dovolit také volat na domácí fandky „Nemáte kotel“. Utkání probíhalo paralelně se zápasem Sparty s Ostravou, na jehož výsledku byly případné slávistické ambice o návratu zpět na první místo závislé. Fanoušci je bedlivě sledovali a po každém vstřeleném gólu Ostravy bouřlivě slavili. Cesta fanoušků Ostravy do Prahy byla bohužel poznamenána tragédií, když jeden z fanoušků Baníku vypadl za jízdy z

vlaku a zahynul. To slávistický kotel reflektoval minutou ticha, kterou sám od sebe ve 49. minutě utkání držel. Minuta ticha byla držena i na Spartě, ale byla zneuctěna skandováním domácích „Smrt Baníku“. Obě utkání dopadla příznivě pro slávisty, kteří tak mohli po zápase po tradiční děkovačce skandovat „Mistři, mistři“ (ač titul ještě Slavia jistý nemá) a také „Řepko, děkujem“. Tomáš Řepka je kapitán Sparty, který má dlouholeté problémy s disciplínou a Spartu v klíčovém utkání oslabil červenou kartou. Posun ve skandování v závislosti na situaci je ale pozoruhodný – zatímco po nečekané porážce 0:3 na domácí půdě s Viktorií Žižkov, která se zdála jako rozhodující zlom pro další neúspěšně zakončenou sezonu, fanoušci skandovali „mistři, mistři“ s notným nádechem sarkasmu, parafrázovali spartánský pokřik do podoby „věčně druhý to sme my, to sme my“ a na internetu spílali trenérovi, nyní byli o výhře v lize přesvědčeni a trenérovo jméno vyvolávali rovněž. Po utkání v Boleslavi většina lidí, co přijela autem, přivřela šály do oken a takto dojela až do Prahy.

Utání se probíralo jen velmi krátce, většina lidí ocenila slušný výkon, někteří zapochybovali nad nasazením hráčů domácích, ultras ocenili skvělou fanouškovskou podporu. Pozornost se okamžitě přesunula k poslednímu ligovému kolu, a to hned z několika důvodů. Prvním je samozřejmě ten, že v zápase si Slavia může po 12 letech zajistit ligový titul, druhým pak ten, že zápas se s velkou dávkou pravděpodobnosti mohl hrát v Edenu. Samotný klub o to usiloval, i když původně tvrdil opak, a dokonce bez toho, aby měl jistotu, že dostane povolení, začal prodávat vstupenky, a to v úterý v 15:00. Fronta se ale u stadionu začala tvořit již v poledne a ve zmíněných 15:00 již měřila několik set metrů. Vstupenky byly vyprodány během několika hodin. To fanoušci, kteří neměli možnost si vstupenku zajistit, nesou velmi nelibě a zejména odsuzují překupnictví (některé vstupenky se dokonce objevily na internetových aukcích!). V této souvislosti se vytvořila velmi silná averze na kohokoliv, kdo na internetu v diskusi nabídne vstupenky (což je běžná praxe) a výslovně neřekne, že je dává za původní cenu. Na stránkách slaviaforever.cz se dokonce objevil článek na toto téma s výhrůžkou, že kdo bude se vstupenkami před stadionem kupčít, bude bit speciální skupinkou hooligans.

Další nosné téma diskusí souvisí s podobou nového stadionu. Ten je totiž absolutně bezbariérový a nejsou zde žádné překážky, které by fanouškům bránily ve vstupu na hrací plochu. Většina lidí se toho obává a zasazuje se, aby případné oslavy proběhly v hledišti. V tomto duchu se vyjádřil i klub a zástupci ultras. V prohlášení, které uveřejnili ultras, prosí o pomoc při choreografii a také o to, aby nikdo nepoužíval pyrotechniku a nevstupoval na plochu. Nový stadion že vyžaduje adekvátní projevy fanoušků. Rovněž fanoušky vyzývá, aby nekupovali vstupenky od překupníků.